

REGIUNEA DE DEZVOLTARE CENTRU

PRAI
2016-2025

Actualizat 2017

PLANUL REGIONAL
DE ACȚIUNE PENTRU
ÎNVĂȚĂMÂNT

infraed

**PLANUL REGIONAL DE
ACȚIUNE
PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT
(PRAI)
2016 - 2025**

**REGIUNEA DE DEZVOLTARE
CENTRU**

ACTUALIZARE 2017

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Centru, 2016-2025:

Florin Gheorghe Mărginean	- expert coordonator
Simona-Ileana Sandu	- expert pentru învățământul profesional și tehnic
Alexandru-Gabriel Radu	- expert pentru învățământul profesional și tehnic
Manuella Kadar	- expert pentru învățământul superior
Ionel Vlad	- expert tehnic

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE 7

1. REZUMAT 8

2. CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL 11

2.1. CONTEXTUL EUROPEAN	11
2.2. CONTEXTUL NAȚIONAL	13
2.3. CONTEXTUL REGIONAL	17

3. ASPECTE DEMOGRAFICE 35

3.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ.....	35
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	35
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă	35
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)	36
3.1.4. Distribuția pe sexe	36
3.1.5. Structura etnică	36
3.1.6. Mișcarea migratorie	38
3.1.7. Nivelul de trai.....	38
3.2. PROIECȚII DEMOGRAFICE LA ORIZONTUL ANULUI 2060	39
3.3. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA DEMOGRAFICĂ. IMPLICAȚII PENTRU IPT	41

4. PROFILUL ECONOMIC REGIONAL 43

4.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ. PRINCIPALII INDICATORI ECONOMICI	43
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)	43
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active.....	47
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune - investiții.....	48
4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create.....	49
4.2. PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI ECONOMICI	49
4.3. ALTE INFORMAȚII ȘI INFORMAȚII PARȚIALE	50
4.3.1. Cercetarea - dezvoltare	50
4.3.2. Industria	53
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	53
4.3.4. Agricultură.....	54
4.3.5. Turismul	54
4.3.6. Dezvoltarea durabilă.....	55
4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă-aspecte specifice ruralului montan	55
4.4. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA MEDIULUI ECONOMIC. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT	60

5. PIAȚA MUNCII LA NIVEL REGIONAL 64

5.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ - PRINCIPALII INDICATORI AI PIEȚEI MUNCII CONFORM ANCHETEI FORȚEI DE MUNCĂ ÎN GOSPODĂRII (AMIGO)	64
5.1.1. Populația după participarea la activitatea economică, pe sexe, medii , grupe de vârstă	64
5.1.2. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii	65
5.1.3. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii	66
5.1.4. Șomajul de lungă durată.....	66
5.2. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ - PRINCIPALII INDICATORI AI PIEȚEI MUNCII CONFORM BALANȚEI FORȚEI DE MUNCĂ (BFM)	68
5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică.....	68
5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale	68
5.3. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND ȘOMERII ÎNREGISTRAȚI	70
5.4. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND LOCURILE DE MUNCĂ VACANTE	72
5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale.....	72
5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații	73

5.5. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ - EFECTIVUL SALARIAȚILOR LA SFÂRȘITUL ANULUI, PE ACTIVITĂȚI (SECȚIUNI ȘI DIVIZIUNI) ALE INDUSTRIEI	73
5.6. PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI AI PIEȚEI MUNCII (COMISIA NAȚIONALĂ DE PROGNOZĂ)	75
5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați	75
5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului	76
5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat	76
5.6.4. Proiecția câștigului salarial mediu net lunar	76
5.7. PROGNOZE PRIVIND CEREREA ȘI OFERTA DE LOCURI DE MUNCĂ	77
5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European - CEDEFOP	77
5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale	78
5.7.3. Anchete în firme.....	84
5.8. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA PIEȚEI MUNCII. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT	86
6. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC DIN REGIUNE 90	
6.1. INDICATORI DE INTRARE ÎN IPT	90
6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență	90
6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)	91
6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	92
6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional	93
6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal.....	95
6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT - Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017	96
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT - Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017	98
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional.....	99
6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici	99
6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT	101
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi	101
6.1.12. Resursele umane din ÎPT	101
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT.....	103
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație.....	104
6.1.15. Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen	106
6.2. INDICATORI DE PROCES	107
6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	107
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT	108
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar	109
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere.....	110
6.3. INDICATORI DE IEȘIRE	111
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	111
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED.....	113
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație	113
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	114
6.3.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	115
6.3.6. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)	115
6.3.7. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)	117
6.3.8. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)	119
6.4. INDICATORI DE IMPACT	120
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului.....	120
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație	120
6.5. CONCLUZII DIN ANALIZA ÎPT	121
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire	123
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țințele pe termen mediu (eșalonare anuală)	123

7. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII PRAI 124

<i>7.1. PROCESUL DE MONITORIZARE.....</i>	<i>124</i>
<i>7.2. EVALUAREA PROGRESULUI ÎN IMPLEMENTAREA PRAI.....</i>	<i>125</i>

8. ANALIZA SWOT A CORELĂRII OFERTEI DE FORMARE PROFESIONALĂ CU CEREREA 131

9. REZUMATUL PRINCIPALELOR CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU PLANUL DE MĂSURI 133

10. PLANUL DE MĂSURI 136

11. CONTRIBUȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR LA DEZVOLTAREA REGIONALĂ 152

Cuvânt înainte

Planificarea strategică¹ a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu se poate rezuma, în sens restrâns, la satisfacerea cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru dezvoltarea unei cariere de succes care presupune integrare socio - profesională, inclusiv în plan antreprenorial, și/sau continuarea studiilor. În aceste condiții, învățământul profesional și tehnic trebuie să asigure absolvenților șansa ocupării unui loc de muncă, văzută ca o etapă, imediată sau ulterioară, în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care include și învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă. Modelul propus și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT relevantă în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii. Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării)

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație al unității de învățământ)
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional ; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii

Scopul Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025. PRAI cuprinde:

- ✓ analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;
- ✓ analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului regional;
- ✓ prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional ca răspuns la nevoile identificate;
- ✓ contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI, PAS).

¹ Termenul „planificare strategică” este utilizat cu semnificația de „prognoză” pe termen mediu de 5 - 7 ani a ofertei IPT realizată în contextul modelului propus de CNDIPT.

1. Rezumat

Analizele din prezentul document urmăresc evoluțiile și tendințele demografice, ale pieței muncii și economiei regionale (din perspectiva cererii actuale și viitoare de educație), situația curentă a învățământului profesional și tehnic regional (oferta de educație și formare profesională), precum și contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională. De asemenea, au fost inventariate documentele strategice adoptate la nivel european, național și regional, care pot oferi repere relevante pentru planificarea strategică a educației și formării profesionale din regiune.

Constatările - formulate din perspectiva implicațiilor pentru dezvoltarea educației și formării profesionale din regiune - sunt rezumate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză, sub forma unor **concluzii și recomandări** în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri este prezentat în **capitolul 9**.

Planul de măsuri - propus pentru transpunerea în acțiune a principalelor concluzii și recomandări, este prezentat în **capitolul 10** și reprezintă scopul final al demersului de analiză.

Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională este prezentată în **capitolul 11**.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă, însoțit de îmbătrânirea populației. Se mai rețin din analiza demografică, diversitatea etnică specifică regiunii, gradul ridicat de urbanizare al regiunii dar și ponderea semnificativă a populației rurale din unele județe.

Constatările demografice recomandă măsuri la nivelul rețelei școlare pentru raționalizarea ofertei în raport cu nevoile de calificare și acoperirea teritorială (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate), asigurarea accesului la educație și formare profesională (cu accent pe calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor (concentrarea resurselor în școli viabile în paralel cu rezolvarea problemelor de acces / investiții în școlile din zone cu mobilitate redusă din motive obiective-infrastructura de transport deficitară/zone mai izolate/condiții sociale precare, etc.). De asemenea, invită școlile să colaboreze în rețea și să-și diversifice oferta de servicii (în special prin formarea adulților, pentru compensarea pierderilor de populație școlară).

Din **analiza mediului economic regional** se constată diversitatea activităților economice, specificul industrial al regiunii, creșterea ponderii serviciilor în economia regională (având cea mai mare contribuție în formarea PIB regional) precum și dinamica firmelor mici și mijlocii. Se desprind concluziile cu privire la creșterea încurajatoare a investițiilor (industrie prelucrătoare, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă, și aer condiționat, transport și depozitare, comunicații, comerț cu ridicata sau cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor). Reducerea investițiilor firmelor cu capital străin; înființarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii (orientări strategice spre ramuri cu valoare adăugată mare: materiale de construcții, industrie alimentară, fabricarea de produse ecologice, electronică, IT, mecanică fină, servicii pentru întreprinderi, etc.). În paralel cu restructurările din industrie care au afectat firmele mari, a scăzut numărul și personalul din unitățile locale active (cu 12,5% în 2014 față de 2008).

În condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața regiunii, o secțiune distinctă este afectată analizării problematicei ruralului montan, din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile - conducând la nevoia unui program coerent de măsuri specifice în educație și formare profesională în toate județele regiunii.

Principalele constatări din analiza pieței muncii indică o ușoară creștere a populației active și mai ales a populației ocupate (mai redusă în mediul rural și în cazul femeilor). Se constată o rată de ocupare mai mare decât la nivel național și un decalaj semnificativ față de ținta UE pentru 2020 (care prevede o rată de ocupare de 75% în 2020). De asemenea rata șomajului se situează peste media națională în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Sibiu. Rata șomajului de lungă durată a tinerilor (20,6% în 2014), este mai mare decât media la nivel național și european. Evoluția și structura comparativă pe niveluri de instruire a populației ocupate și a șomerilor evidențiază că șansele de ocupare, respectiv de evitare a șomajului, cresc odată cu creșterea nivelului de instruire. Nivelul general de educație al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară, dar se constată decalaje semnificative pe medii rezidențiale (nivelul de instruire al populației ocupate din mediul rural fiind mult mai scăzut decât în mediul urban).

Similar cu evoluția PIB, se constată în ultimii ani tendința de scădere constantă a numărului și ponderii populației ocupate (civile) în industrie, agricultură și construcții, în paralel cu creșterea în servicii. În ierarhia sectoarelor economice din punct de vedere al ocupării forței de muncă civile, pe primul loc se află serviciile (43,4%), urmate de industrie (27,4%), agricultură (22,5%), construcții (6,7%).

Previziunile rezultate din studiul INCSMPS privind cererea și oferta pe termen lung la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020, pe sectoare de activitate, estimează o diminuare a cererii în agricultură, industria extractivă, administrație publică și apărare, învățământ, respectiv creșteri ale cererii în industria prelucrătoare, construcții și în majoritatea serviciilor - comerț, hoteluri și restaurante, transporturi, depozitare, comunicații, tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal firmelor. Se preconizează, conform studiului INCSMPS un excedent de forță de muncă în agricultură și în industrie. Se estimează un excedent însemnat de populație care va trebui reorientată din agricultură spre alte activități. Calitativ, însă, agricultura va solicita mai puțină forță de muncă dar mult mai calificată. În industria prelucrătoare, deși balanța va continua să fie defavorabilă ofertei de forță de muncă, creșterea cererii va conduce la o reducere treptată a excedentului de forță de muncă. Deficit de forță de muncă se prognozează în viitor în construcții, comerț, transporturi, depozitare, comunicații, hoteluri și restaurante.

Capitolul privind educația și formarea profesională analizează contextul european și național, precum și principalii indicatori care definesc contextul educațional, evoluția populației școlare, cheltuielile publice pentru educație, situația resurselor umane din învățământul profesional și tehnic, infrastructura unităților școlare ÎPT, implicațiile descentralizării funcționale și importanța implicării partenerilor sociali, importanța serviciilor de orientare și consiliere, ponderea elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA), situația tinerilor NEETs, evoluția ratelor de cuprindere în educație și de abandon școlar, ratele de tranziție pe niveluri educaționale, etc. O analiză detaliată este dedicată ofertei curente pentru formarea profesională inițială prin ÎPT, constatându-se progresul rezultat pe baza exercițiilor de planificare strategică (PRAI și PLAI) anterioare, dar și unele aspecte care trebuie îmbunătățite în continuare. Principalele constatări din analiza sistemului de educație și formare profesională din regiunea Centru sunt sintetizate la sfârșitul capitolului, din

perspectiva măsurilor propuse pentru creșterea relevanței și calității în raport cu nevoile beneficiarilor.

Corelarea concluziilor desprinse din analizele destinate pieței muncii și economiei regionale, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor recomandări pentru planurile de școlarizare, ca ținte pentru 2025 prezentate în capitol 6.5. În acest scop, au fost utilizate - cu prudența necesară având în vedere limitele metodologice ale demersului - unele repere de analiză furnizate de studiul previzional elaborate de INCSMPS privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020. Având în vedere dinamica pieței muncii se recomandă actualizarea prognozelor INCSMPS privind cererea și oferta de locuri de muncă pe termen mediu.

Pentru planul de măsuri - ca scop final al demersului de analiză - v. *capitolul 10*.

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%²;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii³ la maximum 10%⁴ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁵ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane până în anul 2020 comparativ cu 2008⁶.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁷;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁸, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹⁰ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹¹ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹².

² Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

³ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁴ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁷ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁸ Sursă: OCDE/PISA

⁹ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹⁰ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscrși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹¹ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹² Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate	România Perioada de referință								Media UE-28	Țintă a RO	Țintă a UE
		2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii ¹³	% (18-24ani)	19,6	16,6	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1	19,1	11,0	11,3	10
Ponderea absolvenților de învățământ terțiar ¹⁴	% (30-34 ani)	11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	38,7	26,7	40
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ¹⁵	% (15 ani)	Citire		40,4		37,3			38,7	19,7		15,0
		Matematică		47,0		40,8			39,9	22,2		15,0
		Științe		41,4		37,3			38,5	20,6		15,0
Participarea adulților la ÎPV ¹⁶	% (25-64 ani)	1,6	1,8	1,4	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3	10,7	10	15
Rata de ocupare a absolvenților ¹⁷	% (20-34 ani)	ISCED 3-8	72,1	77,6	71,2	70,8	67,2	66,2	68,1	76,9		82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	57,2	59,8	70,9		
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,5	81,3	79,1	77,2	74,2	81,9		
Rata de ocupare ¹⁸	% (20-64 ani)	63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	70,1	70,0	75

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- rata părăsirii timpurii a școlii în România, 19,1% în 2015, cu 8,1 puncte procentuale peste media europeană de 11%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;
- ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.
- România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA¹⁹. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de rezultatele anterioare din 2009 și 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români în

¹³ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁴ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_41)

¹⁵ Sursa: Comisia Europeană, Educational Training Monitor, conform OECD (PISA 2009, 2012, 2015), PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education, OECD 2016

¹⁶ Sursa: Eurostat (date online, code: (trng_lfs_01, trng_lfse_04))

¹⁷ Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_24)

¹⁸ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

¹⁹ OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

vârstă de 15 ani indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,2%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de media europeană (UE28) de numai 19,7%. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 20,6% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;

- d) Rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, în ușoară creștere față de anul anterior (55,0%), dar mult mai mică față de rata de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 de 70,9% în 2015. Pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020. Trebuie precizat însă că șansele de angajare a absolvenților de liceu tehnologic sau de învățământ profesional sunt mult mai mari decât în cazul celor de liceu teoretic. Conform datelor Eurostat pentru anul 2015, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este de 62,4% în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional²⁰, față de numai 45,4% în cazul celor care nu continuă studiile după învățământul teoretic. Cu toate acestea, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional din România, nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este încă redusă (62,4% în 2015) comparativ cu media UE (73%).
- e) În ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- f) Rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Conform datelor din Eurostat²¹, România are o pondere relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic/vocațional²² din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior (ISCED 3), de 56,3% în 2015, față de media UE-28 de 48,1%. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

–Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;

²⁰ Datele eurostat privind “*vocational education*” nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind absolvenții de învățământ secundar superior (ISCED 3-4) din “*vocational education*”, includ atât absolvenții de învățământ profesional și liceal tehnologic cât și absolvenții de liceu vocațional

²¹ Sursa: Eurostat (date online, code: *educ_uoe_enra13*)

²² Datele eurostat privind “*vocational education*” nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind elevii din învățământul secundar superior (ISCED 3-4) cuprinși în “*vocational education*”, includ atât elevii din învățământul profesional și liceal tehnologic cât și elevii din filiera vocațională a liceului.

- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014-2020;
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020²³ are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

²³ Aprobata prin HG nr. 317/2016 și publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 347 bis din 6 mai 2016

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

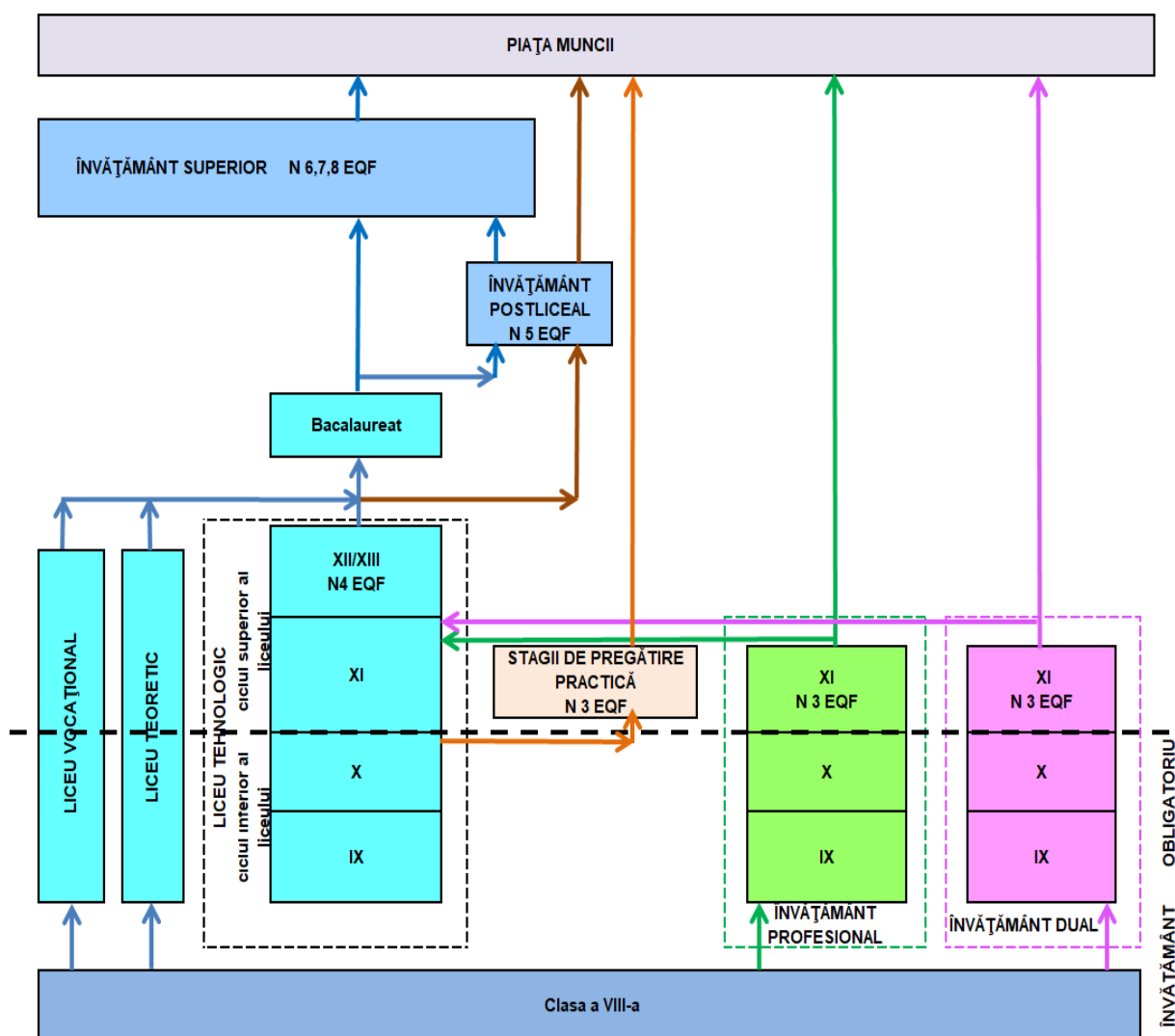
Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale, nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- filierea teoretică, cu profilurile umanist și real;
- filierea tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- filierea vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară. unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ - agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu , formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrelui național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

2.3.1 Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (PDR Centru)²⁴ reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din regiune. PDR oferă un document-cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice pentru perioada de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.

Din analiza evoluțiilor demografice, **principalele provocări relevante și pentru planificarea strategică în educație și formare profesională** sunt:

- densitatea scăzută a populației, sub cea înregistrată la nivel național
- scăderea demografică cauzată de migrația externă și sporul natural negativ
- proces accentuat de îmbătrânire demografică
- diversitate etnică, lingvistică și religioasă

Repartiția geografică a unităților administrativ-teritoriale din regiune

Analiza repartiției geografice a unităților administrativ-teritoriale din regiune oferă repere importante pentru măsurile care privesc planificarea ofertei de educație și formare profesională, rețeaua școlară și investițiile în educație.

Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care, 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate. Regiunea Centru are o rată de urbanizare (58% în anul 2011), superioară celei înregistrate la nivelul României.

În cadrul regiunii, numărul de localități urbane este repartizat echilibrat între județele Alba, Mureș, Sibiu (cu câte 11 orașe), Brașov (10 orașe) și Harghita (9 orașe), județul Covasna având doar 5 orașe. Doar 6 așezări urbane sunt orașe mari (10,5% din totalul

²⁴ Aprobat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 12 din 15.07.2014 și actualizat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 11 din 23 iunie 2015

orașelor și municipiilor) având o populație de peste 50.000 de locuitori: un oraș cu peste 200.000 de locuitori (Brașov, considerat și pol de creștere), 2 orașe cu populație cuprinsă între 100.000 și 200.000 de locuitori (Târgu Mureș și Sibiu, considerate poli de dezvoltare urbană) și 3 orașe între 50.000 și 100.000 de locuitori (Alba Iulia, Mediaș și Sfântu Gheorghe), restul orașelor având o populație sub 50.000 de locuitori.

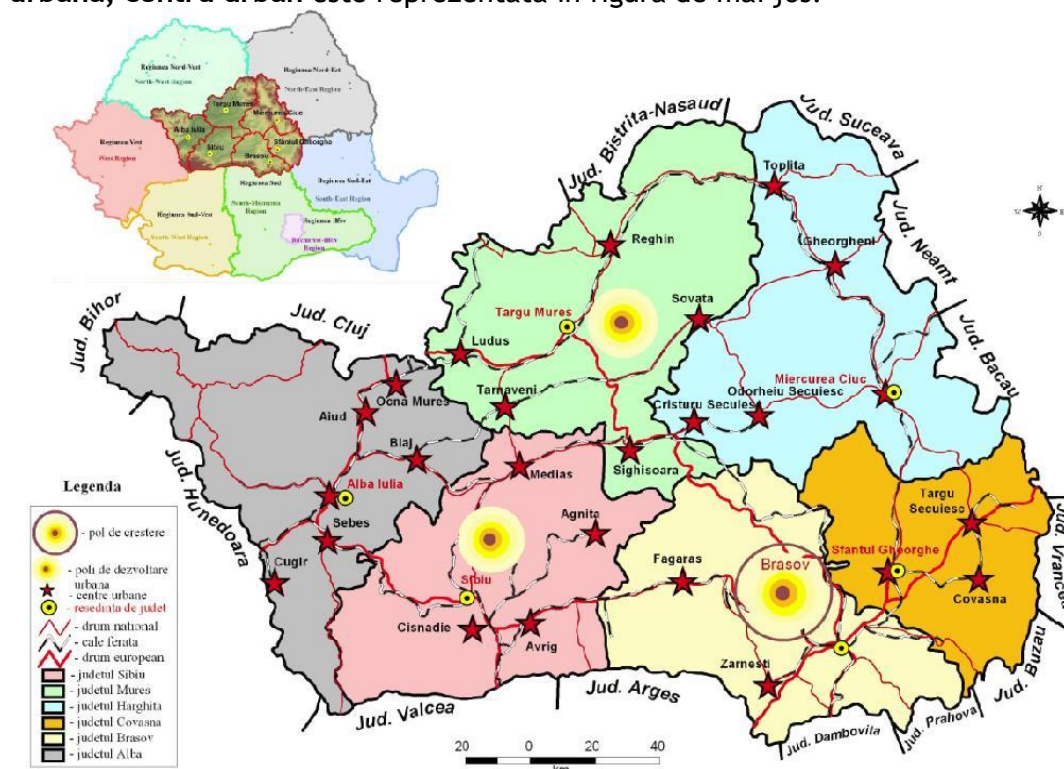
Cele mai multe comune sunt în județul Mureș (91), însă, datorită particularităților geografice cele mai multe sate sunt în județul Alba (656), majoritatea fiind mici și foarte mici (foarte multe cătune în Munții Apuseni cunoscute sub numele de crânguri). Spațiul rural ocupă aproximativ 83% din teritoriul regiunii și oferă rezidență pentru cca. 40% din locuitorii Regiunii Centru. La nivelul Regiunii Centru județul cu cea mai mare suprafață a zonei urbane este Brașov (22,3%), iar cu cea mai mică este Mureș (12,8%). În ceea ce privește suprafața spațiului rural, județe care dețin ponderi peste 85% sunt: Mureș, Covasna și Harghita.

Gradul de polarizare a principalelor localități și dezvoltarea policentrică

Conceptul de dezvoltare policentrică marchează o schimbare în paradigma privind structura dezvoltării economice și spațiale. *European Spatial Development Perspective* pledează pentru crearea de “zone dinamice ale integrării economice, distribuite echilibrat pe teritoriul UE și care cuprind rețeaua regiunilor metropolitane și a hinterlandului acestora, accesibile internațional” (orașe, municipii și zonele rurale aferente de diverse dimensiuni) [ESDP publicat de Comisia Europeană, 1999]. Conceptul de dezvoltare policentrică nu se limitează la zonele metropolitane de mari dimensiuni, ci se referă la un sistem ierarhizat care să exprime potențialul așezărilor de pe suprafața întregii Europe.

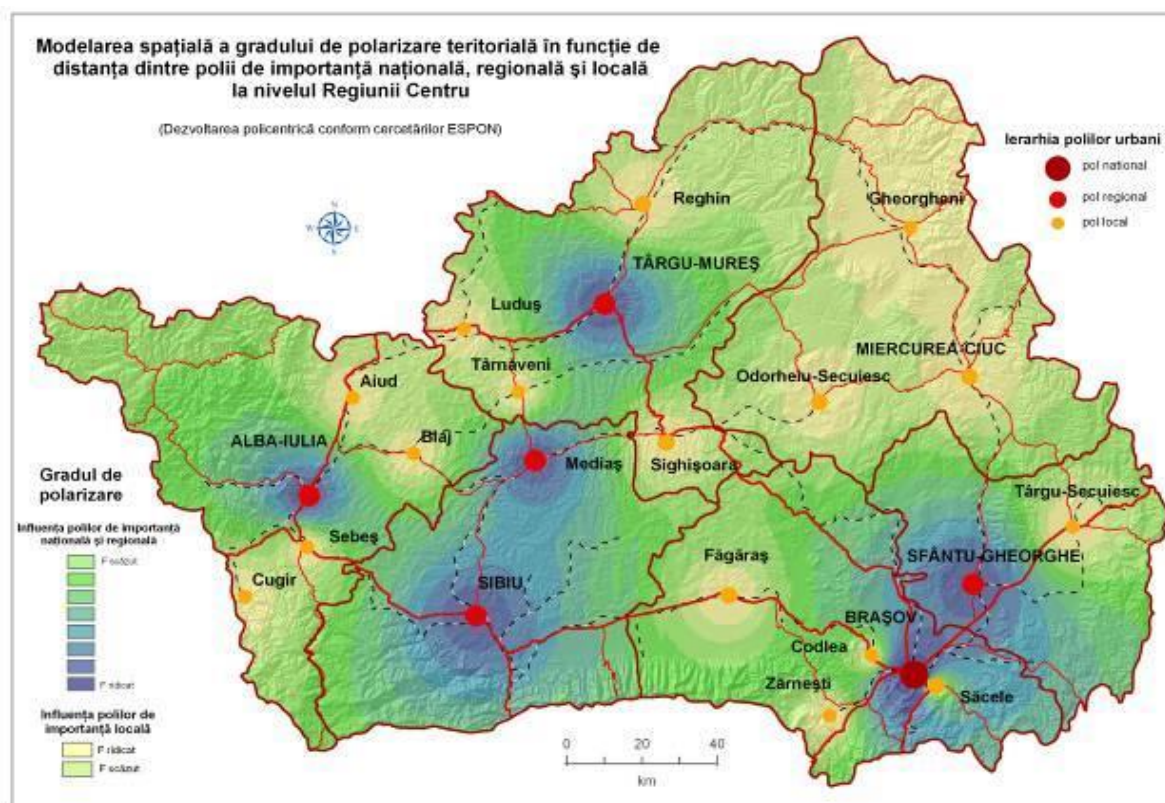
Considerate jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, orașele prin funcțiile sale sunt centre de polarizare pentru localitățile rurale din vecinătate.

Rețeaua de orașe din Regiunea Centru cu rol de: pol de creștere, pol de dezvoltare urbană, centru urban este reprezentată în figura de mai jos:

PDR 2014-2020, fig. 3.1. Rețeaua de orașe din Regiunea Centru cu rol de: pol de creștere, pol de dezvoltare urbană, centru urban

Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială la nivelul regiunii a polilor urbani de importanță națională, regională și locală este reprezentată în figura de mai jos:

PDR 2004-2020, fig.3.2. Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială la nivelul Regiunii Centru a polilor urbani de importanță națională, regională și locală pe baza clasificării ESPON

În Regiunea Centru există **două zone metropolitane** având ca centre polarizatoare polul de creștere Brașov (Zona Metropolitană Brașov) și polul de dezvoltare urbană Târgu Mureș (Zona Metropolitană Târgu Mureș). La nivelul Regiunii Centru există un **număr mare de Grupuri de Acțiune Locală** (GAL-uri)²⁵ ce vizează în special dezvoltarea rurală integrată a unităților administrativ-teritoriale prin parteneriate de dezvoltare intercomunitară.

Conform PDR 2014-2020, **posibilele abordări care pot servi ca punct de plecare în procesul de dezvoltare policentrică** sunt:

- observarea empirică a structurii urbane existente
- analiza relațiilor funcționale între diferitele așezări urbane în contextul spațial atât la nivel regional cât și național
- identificarea sectoarelor de drumuri rutiere în vederea modernizării pentru a asigura accesibilitatea impusă de procesul de creștere economică la nivel regional
- țintă politică în măsura în care ea tinde să îmbunătățească funcțiile urbane
- planificarea alocării de resurse pentru regenerarea orașelor cu rol de polarizare la nivel local

Încurajarea, susținerea și dezvoltarea de politici de dezvoltare policentrică la nivelul regiunii este o oportunitate, reprezentând un element esențial în creșterea coeziunii teritoriale. În plus, dezvoltarea policentrică contribuie și la creșterea socio-economică, atât prin extinderea gradului de influență a orașelor mari, cât și prin dezvoltarea orașelor mici și a zonelor rurale (în special prin proiecte integrate implementate în parteneriat). Atunci când cele mai dezvoltate orașe cooperează ca părți ale unui model policentric, ele generează valoare adăugată și acționează ca centre, contribuind atât la dezvoltarea zonelor mai extinse din care fac parte cât și la diminuarea disparităților teritoriale și socio-economice. Politica

²⁵ O listă cu Asociațiile de dezvoltare intercomunitară, GAL și diferite parteneriate sau asociații la nivel de unitate/unități administrativ-teritoriale din Regiunea Centru poate fi consultată accesând pe pagina de internet a ADR Centru, studiul regional "Agricultura și Dezvoltarea Rurală în Regiunea Centru", 2011, <http://www.adrcentru.ro/Detaliu.aspx?t=ADStudiiRegionale&ID=1262>

teritorială de dezvoltare policentrică ar putea sprijini considerabil competitivitatea regiunii.

Pe baza acestor considerente se poate desprinde o recomandare de utilizare a abordărilor mai sus menționate ca punct de plecare pentru ***integrarea planificării strategice a ofertei de educație și formare profesională în politicile propuse de PDR de dezvoltare policentrică.***

Contextul economic

Continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional. Majoritatea activităților economice și îndeosebi cele cu o valoare adăugată brută ridicată se concentrează în orașele mari și în jurul acestora, în timp ce multe localități urbane mici (îndeosebi foste localități miniere sau orașe monoindustriale) și numeroase localități rurale au o situație economică foarte precară și în curs de deteriorare rapidă. Gradul de coeziune teritorială se menține scăzut, această situație regăsindu-se și la nivelul întregii țări.

Un proces economic salutar este **apariția și dezvoltarea clusterelor economice**. Clusterelor pot impulsiona dezvoltarea economică și pot aduce o valoare adăugată mai mare. Conform PDR 2014-2020, până în prezent, în Regiunea Centru s-au format cluster în domeniile prelucrării lemnului, al biomasei, al electrotehnicii, al industriei alimentare, iar procesul de clusterizare este de așteptat să ia amploare.

Considerată altă dată un atu al Regiunii Centru, **forța de muncă** nu se ridică întotdeauna la nivelul de pregătire necesar pentru o economie competitivă și în ultimul timp în multe domenii economice și în diferite zone ale Regiunii Centru începe să se facă simțită lipsa forței de muncă bine calificată.

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 10 ani. Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea, s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar cu precădere. Procesul nu este încheiat, fiind de așteptat ca această evoluție să continue și în următorii ani.

Orientată spre satisfacerea cererii interne, **agricultura** beneficiază de un potențial natural important și diversificat. Cu toate acestea, sectorul agricol se află încă la începutul unui lung și dificil proces de modernizare și restructurare, menit să conducă la eficientizare și la valorificarea mai bună a importantului potențial agricol al regiunii.

Economia Regiunii Centru păstrează încă un **profil industrial** vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupat în sectorul secundar al economiei.

Profilul industrial al regiunii este dat de industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, chimică, materialelor de construcții, lemnului, extractiva, textilă și alimentară. Unitățile industriale sunt amplasate în general, în localitățile urbane, și în cazul multor orașe mici dau acestor localități un caracter monospecializat.

În prezent, **pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria alimentară, industria confecțiilor textile, prelucrarea lemnului, materialele de construcții și industria pieselor și subansamblelor auto.**

Industria textilă, a confecțiilor textile și a încălțămintei produce în special în regim de *lohn* mărfuri destinate pieței xterne.

Prezența mâinii de lucru bine calificate și ieftine a atras o serie de investitori de renume din domeniul auto, Regiunea Centru devenind în ultimii ani un **furnizor important de piese și subansamble auto pentru mărci celebre la nivel mondial.**

Industriile de **prelucrare a lemnului** valorifică **importantul potențial silvic al regiunii**. Astfel, Regiunea Centru asigură aproximativ 40% din producția națională de cherestea și o cincime din cea de mobilier.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional,

având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. **Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri** sunt **transporturile** (în special transporturile rutiere și cele aeriene), telecomunicațiile, **sectorul financiar-bancar și de asigurări**. Turismul, cu toate că a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, nu reușește să valorifice încă importantul potențial turistic al regiunii.

Regiunea Centru dispune de un **potențial turistic important** și diversificat, cu câteva subdomenii în care se bucură de un cert avantaj: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și agroturismul. În ultimii ani, Regiunea Centru a împărțit cu Regiunea Sud-Est unul din primele 2 locuri în ce privește capacitatea de cazare, numărul de turiști atrași și numărul de înnoptări. Prin faptul că este un domeniu economic în care firmele mici și persoane fizice joacă cel mai important rol și asigură un număr semnificativ de locuri de muncă, turismul este vital pentru economia multor localități mici din regiune. Pe de altă parte, dezvoltarea sectorului turistic este importantă și prin efectul multiplicator pe care aceasta îl poate genera în ansamblul economiei.

Domeniile regionale de excelență

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru și prezentate în PDR 2014-2020²⁶ sunt următoarele:

- a. Sectorul agroalimentar
- b. Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- c. Industria auto și mecatronica
- d. Industria ușoară
- e. Sectorul IT și industriile creative
- f. Sectorul medical și farmaceutic
- g. Turismul balnear
- h. Mediul construit sustenabil
- i. Industria aeronautică

a. Sectorul agroalimentar

Sectorul agroalimentar permite dezvoltarea întregului lanț valoric, de la producerea materiilor prime, la procesare și la distribuția și comercializarea produselor prelucrate. Acest sector este important atât prin prisma contribuției la susținerea gradului de ocupare a forței de muncă cât și prin contribuția la susținerea IMM-urilor regionale. Dezvoltarea domeniului agroalimentar are un puternic efect multiplicator, atrăgând dezvoltarea altor numeroase activități economice.

Condițiile naturale prielnice din Regiunea Centru au permis dezvoltarea agriculturii și specializarea pe câteva subdomenii în care regiunea deține poziții de top, după cum urmează:

- **Locul 1 la nivel național:** efectivele de ovine, cultivarea sfeclei de zahăr, cartofului, porumbului, hameiului și a cânepei pentru fibre textile
- **Locul 2 la nivel național:** familii de albine, cultivarea tutunului, plantelor medicinale și a furajelor verzi din teren arabil
- **Locul 3 la nivel național:** efectivele de bovine și iepuri, cultivarea secarei și a lucernei

Industria alimentară a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în toate județele regiunii, principiile atuurilor valorificate de către investitorii în domeniu fiind: disponibilitatea și varietatea materiei prime locale, costurile de transport reduse, existența unei piețe locale de desfacere de dimensiuni apreciabile, orientarea consumatorilor către produsele autohtone. Dezvoltarea industriei alimentare la nivel regional este ilustrată prin date statistice relevante, cum ar fi:

- 1.575 societăți activează în domeniu, majoritatea întreprinderi foarte mici;
- 23.755 salariați reprezentând 12% din numărul de salariați din industria regiunii;
- Produsele și principalele sectoare: produse lactate, lapte și brânzeturi (locul 1 din țară), produse din carne (locul 2 din țară), produse de panificație.

²⁶ Versiunea revizuită aprobată prin Hotărârea Consiliului de Dezvoltare Regională (CDR Centru) nr. 10/26.09.2017

În contextul dezvoltării industriei agro-alimentare la nivel regional au fost puse bazele primului cluster agroalimentar, **AGROFOOD Regional Cluster**. Clusterul AGROFOOD este format din mai multe entități, instituții și organizații: producători din industria cărnii, laptelui, panificației și îmbutelierii apelor minerale, agricultori, dar și centre de cercetare și inovare, instituții de specialitate, universități, asociații profesionale, instituții bancare și de consultanță și autorități publice locale.

Formarea profesională în domeniul agroalimentar este asigurată printr-o rețea de instituții de învățământ la toate nivelurile. Cercetarea aplicată este realizată în cele 3 institute de cercetare-dezvoltare și cele 6 stațiuni de cercetare-dezvoltare ce activează în Regiunea Centru și în cadrul Facultății de Științe Agricole, Industrie Alimentară și Protecția Mediului din Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu.

b. Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei

Bazate pe valorificarea materiei prime locale, **industria de prelucrare a lemnului și fabricarea mobilierului** au o tradiție solidă în toate județele Regiunii Centru. De-a lungul timpului, aceste două industrii s-au dezvoltat continuu și au suferit schimbări structurale majore pentru a se adapta la cerințele pieței și pentru a ține pasul cu progresul tehnologic. Un factor decisiv care a contribuit la dezvoltarea acestui domeniu îl constituie existența instituțiilor din învățământul preuniversitar și universitar cu profil silvic și de prelucrare a lemnului care au format specialiști bine pregătiți în aceste domenii.

Industria de prelucrare a lemnului și fabricarea mobilierului cuprinde 15,5% din forța de muncă din industria prelucrătoare și realizează cca. 16,6% din exporturile regionale (date la nivelul anului 2013).

Aflată la intersecția mai multor domenii, **industria mobilei dispune în Regiunea Centru de un potențial remarcabil** ce poate fi dezvoltat prin valorificarea bogatei tradiții locale și impulsionează creativității și a designului modern. Acest important sector de activitate încorporează astăzi din ce în ce mai multă inovație, dezvoltarea lui făcându-se prin utilizarea de tehnologii moderne și materiale noi, iar ponderea produselor cu valoare adăugată mare a crescut sensibil.

În ultima perioadă s-au pus bazele cooperării economice intra-sectoriale în cadrul unor structuri de tipul clusterelor economice sau al asociațiilor de producători. Funcționează deja la nivel regional **3 cluster** în domeniile industriei lemnului și al mobilei: *Clusterul regional al lemnului PRO WOOD*, *Clusterul REGIOFA*, *Clusterul mobilei Transilvania*, aceste structuri având menirea de a facilita accesul IMM-urilor la finanțare în vederea introducerii tehnologiilor noi de producție și achiziționării de utilaje moderne și de a contribui la creșterea gradului de internaționalizare și participare a companiilor mici din industria mobilei la rețelele europene de cooperare economică.

Nivelul de pregătire a forței de muncă în aceste sectoare este ridicat, formarea specialiștilor cu o înaltă calificare se face pe plan regional, atât la Universitatea Transilvania Brașov unde funcționează cele mai vechi și mai mari facultăți în domeniu din România (Facultatea de silvicultură și exploatare forestieră, respectiv Facultatea de ingineri a lemnului), cât și în cadrul licelor cu profil integral sau parțial silvic.

c. Industria auto și mecatronica

Industria auto are o tradiție puternică în Regiunea Centru. După o perioadă de restructurări masive în procesul de tranziție către economia de piață, începând cu anii 2000 sectorul a beneficiat de interesul unor prestigioase firme europene care au creat și dezvoltat importante capacități de producție în regiune. Regiunea Centru, alături de Regiunea Vest și de Regiunea Sud Muntenia se numără printre zonele cu cea mai rapidă creștere a investițiilor străine în domeniul auto.

Locațiile preferate pentru investițiile auto sunt situate în jurul orașelor Sibiu și Brașov, Mediaș, precum și în județele Alba (în special, orașele Cugir, Sebeș, Blaj - localități de asemenea cu o forță de muncă specializată) și Mureș (Sighișoara, Tg.Mureș), iar într-o mai mică măsură în județele Covasna și Harghita. Unele companii străine cu investiții mari și-au

creat propriile centre de dezvoltare în Regiunea Centru.

La nivelul Regiunii Centru, **valoarea exporturilor de piese și componente auto** a crescut de cca. 5 ori în perioada 2003-2013, creșterea fiind mai rapidă decât dinamica exporturilor totale de bunuri ale regiunii calculată pentru aceeași perioadă (3,8 ori). În termeni valorici, exporturile sectorului automotive totalizează în anul 2013 peste 972 milioane euro, reprezentând 14,3% din exporturile regiunii, o pondere similară înregistrându-se la nivel național.

d. Industria ușoară

Sector cu tradiție în economia regiunii, industria textilă și de confecții a înregistrat un declin accentuat în anii '90, urmat de o perioadă de dezvoltare a lohn-ului, apoi schimbările intervenite în relațiile comerciale la nivel internațional (aderarea în 2005 a Chinei la Organizația Mondială a Comerțului) peste care s-a suprapus criza economico-financiară au afectat negativ situația industriei textile și a confecțiilor din Regiunea Centru. Într-o perioadă scurtă, de numai doi ani (2008-2010), numărul angajaților din cele două ramuri industriale a scăzut cu o treime, scăderea neputând fi recuperată decât într-o mică măsură în anii următori.

Industria textilă și a confecțiilor joacă încă un rol major în ce privește oferta de locuri de muncă și asigurarea unei rate crescute a ocupării. Potrivit datelor statistice oficiale, în anul 2013, numărul mediu de angajați din industria textilă și a confecțiilor depășește 27 mii, majoritatea femei, în scădere însă cu peste 11mii persoane față de anul 2008.

Industria textilă și a confecțiilor se numără între sectoarele cu o contribuție importantă în exporturile regionale. În anul 2013 valoarea însumată a exporturilor de mărfuri din cele 2 ramuri se ridică la peste 626 milioane euro, în creștere cu 30% față de 2003.

e. Sectorul IT și industriile creative

Importanța domeniului IT în cadrul economiei regionale a crescut spectaculos în ultimii ani, iar potențialul său de dezvoltare în următoarea perioadă este considerabil. Analiza realizată la nivelul județelor Regiunii Centru privind existența principalelor tipuri de produse, servicii și competențe, dar și potențialul în sectorul IT, relevă câteva concluzii semnificative:

- existența unei *preocupări active și constante în rândul mediului de afaceri din sectorul IT spre domeniul inovării, cercetării și dezvoltării în județele Brașov, Mureș și Sibiu*
- existența de firme dezvoltatoare de *software în domenii în care există la nivel local și regional un număr foarte mare de solicitări: contabilitate și managementul firmelor, registratură și managementul documentelor, software pentru instituțiile publice, retail și logistică, eCommerce, eBusiness etc.*
- existența de firme dezvoltatoare de *software de nișă* și asigurarea de consultanță în domenii precum: Mapping&GIS, industria alimentară, agricultură, telecomunicații, domeniul medical, Mobil Applications pe diverse platforme.
- *în toate din cele 6 județe din Regiunea Centru există competențe și servicii de calitate privind proiectare de sisteme informatice integrate vizând componentele hardware și software-ul suport (în special pentru calculatoare, rețele, servere etc.)*
- *dezvoltarea și proiectarea primului Smartphone în România de S.C. ALLVIEW S.R.L. Brașov deține un potențial de polarizare și creare de transfer de know-how la nivel local și regional în domeniul dezvoltării și inovării privind echipamentele hardware și software dedicat pentru Smartphone și dispozitive conexe*
- *existența de competențe și servicii de calitate în domeniile integrate: Webdesign, programare web, aplicații grafică și multimedia, la nivelul tuturor județelor regiunii, însă cu mare potențial de dezvoltare și inovare în județele Brașov, Mureș și Sibiu.*

Industriile creative joacă un rol important la nivelul regiunilor de dezvoltare din Uniunea Europeană. O imagine sintetică cuprinderea poziționarea industriilor creative la nivelul Uniunii Europene este ilustrată printr-o analiză ce evidențiază aspecte referitoare la ocuparea pe care o generează aceste tipuri de industrii, numărul de firme active în domeniile creative. La nivelul României, regiunea cu cea mai mare pondere a salariaților din

industriile creative în totalul celor la nivelul întregii regiuni este București-Ilfov, care ocupă locul 18 la nivelul Uniunii Europene cu 5,46%. Din punct de vedere al acestui indicator statistic, Regiunea Centru ocupă locul 2 la nivel național și locul 241 la nivelul Uniunii Europene, având opondere de 1,18%.

f. Sectorul medical și farmaceutic

Municipiul Târgu-Mureș este unul dintre cele mai renumite centre medicale din România, cu o infrastructură specifică pentru realizarea serviciilor publice de calitate în domeniul sănătății având două spitale clinice universitare, dintre care Spitalul Clinic Județean de Urgență Mureș, având statut de spital regional de urgență, Institutul de Boli Cardiovasculare și Transplant Târgu-Mureș.

Această performanță a sistemului public în asigurarea de servicii de calitate populației în domeniul medical și farmaceutic este întărită de activitatea desfășurată de mediul privat. Piața locală de producție farmaceutică și activitatea de cercetare în acest sens sunt în plină dezvoltare. Companiile producătoare de medicamente din județele Mureș, Brașov și Sibiu, alături de firmele producătoare de medicamente homeopate și de cele din domeniul echipamentelor medicale, au avut o evoluție foarte bună în ultimii ani.

g. Turismul balnear

Segmentul balnear este unul din **piețele turismului desănătate**, alături de turismul medical, talasoterapia, hidroterapia, wellbeing/spa și fitness. Dintre cele menționate anterior se situează pe locul doi în ordinea crescătoare a medicalizării. **Turismul balnear** reprezintă una din formele de **circulație turistică constantă**, cu o **clientelă relativ stabilă**, care contribuie la ridicarea coeficienților de utilizare a capacităților de cazare și la realizarea unor încasări medii sporite pe zi/turist.

În Regiunea Centru se găsește cea mai mare densitate de stațiuni balneoclimaterice din România. Apele minerale cuproprietăți terapeutice, lacurile bogate în săruri minerale, lacurile din fostele saline, mofetele, nămolurile, turba, aerul puternic ozonifica (bogat în aerosoli rășinoși și ioninegative), constituie cei mai importanți factori curativi naturali. Cele mai importante stațiuni balneoclimaterice din regiune sunt cele de la Sovata, Ocna Sibiului, Covasna, Băile Tușnad, Predeal, Bazna, Balványos, Malnaș, Vâlcele, Praid, Borsec, Băile Homorod, Harghita Băi, Izvoru Mureșului, Lacu Roșu. Aici se tratează numeroase afecțiuni precum: bolicardiovasculare, boli ale aparatului locomotor, digestiv, respirator și renal, boli endocrine, boli dermatologice, boli ginecologice, boli de nutriție.

Intrat după 1990 într-o perioadă de declin, **turismul balnear** începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. În acest sens, amintim faptul că România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate în Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și celei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști.

h. Mediul construit sustenabil

Regiunea Centru are un foarte bun potențial de biomasă, iar potențialul micro-hidro la nivelul comunităților din zona montană reprezintă peste 30% din întreg potențialul micro-hidro al României. Totodată, la nivel regional activează un număr de furnizori de cunoaștere cu experiență în domeniu, capabili să contribuie la dezvoltarea unor subdomenii ale sectorului energiei regenerabile, cu precădere pentru mediul construit. Universitatea Transilvania din Brașov a identificat Dezvoltarea Durabilă ca prioritate majoră în cercetare-dezvoltare-educație. Institutul de Cercetare-Dezvoltare al Universității Transilvania din Brașov are deja implementate numeroase soluții pentru eficiența energetică în mediul construit și o gamă largă de mixuri energetice bazate pe energii regenerabile. Institutul pentru Cartof și Sfeclă de

Zahăr are de asemenea preocupări în ce privește valorificarea deșeurilor de biomasă ca surse de energie.

Alături de firmele din domeniile producerii energiei și de cele din sectorul construcțiilor, în Regiunea Centru activează și un număr de companii care, deși nu au legătură directă cu cele două domenii, se pot implica în dezvoltarea comunităților durabile fie prin produse specifice (textile ecologice, alimente bio) și pot intra în circuitul de valorificare a deșeurilor ca sursă de energie.

i. Industria aeronautică

Unadin industriile de vârf, cu o tradiție importantă în centrul României este industria aeronautică. Înființată în anul 1925, fabrica de avioane de la Brașov a construit în aproape 90 de ani un număr impresionant de avioane și elicoptere militare și civile.

În prezent, forța de muncă ce activează în cadrul celor patru firme din domeniul aeronautic localizate în zona municipiului Brașov, este formată din cca. 1100 angajați cu o înaltă calificare. În România pregătirea specialiștilor în domeniul se realizează în cadrul Facultății de Inginerie Aerospațială a Universității Politehnice București. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Aerospațială „Elie Carafoli” - INCAS București este în prezent principala instituție românească de cercetare în domeniul aeronautic, fiind continuatorul unei tradiții de peste 60 ani. Având în vedere necesarul foarte mare de resurse financiare și tehnologiile de vârf, se apreciază că dezvoltarea acestui sector al economiei se va putea face doar printr-o cooperare extinsă cu marile firme europene (în primul rând, pe baza unor investiții strategice ale acestora), iar pe de altă parte este necesară o creștere a gradului de specializare, resursele disponibile trebuind direcționate spre subdomeniile industriei aeronautice în care există un cert avantaj competitiv.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru prezentată în cadrul PDR 2014-2020 are ca **obiectiv global** „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale
2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării
3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie
4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii
5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative
6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Domeniul Strategic 1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea urbană durabilă, creșterea coeziunii teritoriale prin încurajarea dezvoltării policentrice, dezvoltarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, de educație, sănătate, socială și situații de urgență, precum și creșterea accesului populației la serviciile aferente la nivelul Regiunii Centru

Prioritatea 1.1. Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane

Măsuri:

- 1.1.1. Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizării coeziunii teritoriale prin promovarea și dezvoltarea parteneriatelor
- 1.1.2. Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii
- 1.1.3. Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale prin dezvoltarea

de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială

Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

- 1.2.1. Creșterea mobilității regionale prin extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi
- 1.2.2. Dezvoltarea transportului intermodal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor
- 1.2.3. Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului
- 1.2.4. Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă și asigurarea interoperabilității sistemelor de comunicații

Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

- 1.3.1. Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație
- 1.3.2. Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de sănătate la standarde europene prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii desănătate
- 1.3.3. Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii sociale
- 1.3.4. Creșterea siguranței publice și eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice

Domeniul strategic 2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării

Obiectivul strategic: Dezvoltarea economiei regionale bazate pe cunoaștere prin modernizarea și eficientizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea rolului cercetării-dezvoltării-inovării la nivelul economiei Regiunii Centru

Prioritatea 2.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare a IMM-urilor

Măsuri:

- 2.1.1. Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor
- 2.1.2. Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică
- 2.1.3. Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană
- 2.1.4. Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (sub 20 mii locuitori)

Prioritatea 2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică

Măsuri:

- 2.2.1. Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinirea afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite
- 2.2.2. Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică

Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare

Măsuri:

- 2.3.1. Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private
- 2.3.2. Dezvoltarea de platforme decooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de

cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte

2.3.3. Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul **ERA (European Research Area)**, **Horizon 2020** și a altor programe similare și dezvoltarea departeneriate cu instituții de cercetare din străinătate

Prioritatea 2.4. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de transfer tehnologic, a centrelor de inovare și a spin-off-urilor și start-up-urilor inovative

Măsuri:

2.4.1. Dezvoltarea centrelor de transfer tehnologic și a centrelor de inovare

2.4.2. Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare (spin-off-uri, start-up-uri inovative, companii active în domeniul cercetării)

Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie

Obiectivul strategic: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea surselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru

Prioritatea 3.1 Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice

Măsuri:

3.1.1. Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează diminuarea populației generate de activitățile economice

3.1.2. Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor la nivel județean și regional

3.1.3. Construcția, amenajarea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (de pildă: stații de epurare, stații de preepurare, rezervoare de apă, surse de apă potabilă, rigole pentru regularizarea albiilor râurilor etc.)

Prioritatea 3.2 Conservarea biodiversității

Măsuri:

3.2.1. Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri Natura 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție

3.2.2. Conservarea și protecția biodiversității din habitatele naturale, în special a celor forestiere

Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Măsuri:

3.3.1. Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora

3.3.2. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice

Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie

Măsuri:

3.4.1. Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie

3.4.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice

Prioritatea 3.5 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic

Măsuri:

3.5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie

3.5.2. Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice

3.5.3. Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice

3.5.4. Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural

3.5.5. Eficientizarea transportului urban durabil

Domeniul strategic 4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii

Obiectivul strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

Prioritatea 4.1. Eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Măsuri:

4.1.1. Modernizarea exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu

4.1.2. Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații

4.1.3. Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură

4.1.4. Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură

4.1.5. Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural

4.1.6. Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli

Prioritatea 4.2. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional

Măsuri:

4.2.1. Modernizarea exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice

4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier

4.2.3. Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole

4.2.4. Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținerea pădurilor

Prioritatea 4.3. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

4.3.1. Susținerea afacerilor în domenii economice neagricole

4.3.2. Îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural

4.3.3. Promovarea utilizării instrumentelor geomatice pentru creșterea atractivității zonelor rurale

Prioritatea 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

4.4.1. Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă

4.4.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare

4.4.3. Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere

4.4.4. Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale

Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

Măsuri:

4.5.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul rural

4.5.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural

4.5.3. Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială

Domeniul strategic 5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative

Obiectivul strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative

Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropic

Măsuri:

- 5.1.1. Amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare și dezvoltare a managementului destinațiilor turistice
- 5.1.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane
- 5.1.3. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică

Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite

Măsuri:

- 5.2.1. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement
- 5.2.2. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și de agrement

Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru

Măsuri:

- 5.3.1. Crearea și modernizarea centrelor și punctelor de informare turistică
- 5.3.2. Dezvoltarea activităților de publicitate turistică
- 5.3.3. Sprijinirea organizării și participării la evenimente destinate promovării turistice

Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale

Măsuri:

- 5.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii culturale și recreative
- 5.4.2. Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale

Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului demografic

Prioritatea 6.1. Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat

Măsuri:

- 6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificarea persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat
- 6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții
- 6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernanțe

Prioritatea 6.2 Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional

Măsuri:

- 6.2.1. Sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă
- 6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de noi locuri de muncă
- 6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă

Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

Măsuri:

- 6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale,

combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii a persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social

6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă

6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale

Prioritatea 6.4 Contracurarea efectelor de climatul demografic

Măsuri:

6.4.1. Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la servicii suport

6.4.2. Sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii

6.4.3. Sprijinirea inițiativelor ce vizează diminuarea efectelor schimbărilor demografice pe piața muncii (creșterea numărului de lucrători vârstnici)

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru

Specializarea inteligentă presupune identificarea caracteristicilor și atuurilor unice ale regiunii, evidențierea avantajelor competitive, precum și cooptarea părților interesate și a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenței. Strategiile privind specializarea inteligentă pot constitui, de asemenea, un instrument puternic pentru soluționarea provocărilor sociale, de mediu, climatice și energetice, precum schimbările demografice, eficiența resurselor, securitatea energetică și rezistența în fața schimbărilor climatice. Pentru a atrage atenția investitorilor interni și internaționali, este important să fie creată o marcă a expertizei regiunii într-un sector de cunoaștere specific sau pe o piață de nișă și să se ofere sprijin concret și integrat pentru a contribui la consolidarea respectivei specializări.

În elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020 s-a urmărit corelarea acesteia cu principalele documente strategice la nivel național relevante pentru perioada 2014-2020: Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, adoptată prin HG nr. 929/2014, cu Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri din România - Orizont 2020 aprobată prin H.G. 859/2014 și cu proiectul Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020.

Viziunea Strategiei regionale de specializare inteligentă împărtășește principiile asumate de către partenerii regionali și este în același timp în deplină concordanță cu cele trei priorități statuate la nivel european prin Strategia Europa 2020:

„Regiunea Centru construiește inovativ o economie bazată pe cunoaștere și grijă față de mediul înconjurător, prin participarea activă a locuitorilor săi, respectând principiile cooperării și parteneriatului și valorificând atuurile economice și sociale și specificul său regional”.

Strategia de specializare inteligentă a regiunii Centru este structurată pe 5 direcții strategice ce cuprind 19 priorități și 63 măsuri.

Cele 5 direcții ale Strategiei sunt:

- o Construirea unei culturi economice a inovării (I)
- o Cercetarea în sprijinul afacerilor regionale (II)
- o Domenii de excelență pentru o dezvoltare inteligentă (III)
- o Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere (IV)
- o Cooperare interregională la nivel european (V)

Direcțiile strategice I, II și V sunt direcții orizontale vizând întregul spectru economic, în timp ce celelalte două direcții vizează strict domeniile de excelență regională.

Dintre direcțiile mai sus enumerate ale strategiei de specializare inteligentă a regiunii, direcțiile strategice III și V prezintă o relevanță directă pentru planificarea strategică în educație și formare profesională.

Direcția strategică 3. Domenii de excelență pentru o dezvoltare inteligentă (direcție verticală)

Esența unei Strategii regionale de specializare inteligentă constă în **dinamizarea domeniilor de excelență ale regiunii**, în punerea în valoare a atuurilor economice și a celor privind forța de muncă și maximizarea avantajelor comparative pe care o regiune le are. Identificarea unor domenii regionale de excelență permite concentrarea eforturilor investiționale ale Regiunii Centru în câteva sectoare prioritare și obținerea unei eficiențe ridicate a utilizării fondurilor pentru cercetare și inovare.

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru și corespondența acestora cu domeniile de specializare din Strategia Națională pentru CDI 2014-2020 sunt redată sintetic în tabelul de mai jos:

Domenii regionale de excelență \ Domenii de specializare inteligentă		Bioeconomie	Tehnologia informațiilor și a comunicațiilor, spațiu și securitate	Energie, mediu și schimbări climatice	Eco-nanotehnologii și materiale avansate	Sănătate
Rol economic important, cu influență asupra ocupării	Sectorul agroalimentar	#			#	#
	Industria ușoară		#		#	
	Silvicultura, prelucrarea lemnului și ind. mobilei	#		#	#	
Dinamica competitivă	Industria auto și mecatronica		#		#	
	IT și industriile creative		#		#	
	Turismul balnear	#		#		#
Inovare, dezvoltare tehnologică și valoare adăugată	Sectorul medical și farmaceutic				#	#
	Mediul construit sustenabil	#		#	#	
	Industria aeronautică		#		#	

Măsurile propuse în cadrul acestei direcții strategice trebuie să vizeze în mod deosebit sprijinirea investițiilor ce au ca scop modernizarea și inovarea în cadrul întreprinderilor active în domeniile regionale de excelență, dinamizarea afacerilor în aceste domenii și facilitarea accesului firmelor la noile tehnologii. Cercetarea-dezvoltarea în domeniile de specializare trebuie intensificată pentru a reduce decalajele în această privință față de alte regiuni, concomitent cu intensificarea transferului tehnologic și aplicarea în economie a rezultatelor cercetării pe scară mai largă pentru a îmbunătăți competitivitatea firmelor din Regiunea Centru.

Aplicarea coerentă a măsurilor de stimulare a sectoarelor de excelență regională presupune de asemenea un efort organizatoric concretizat prin crearea unei rețele de centre și poli de

exelență în domeniile în sectoarele prioritare având rolul de planificare și coordonare a activităților de sprijin.

Prioritatea 3.1. Crearea și dezvoltarea polilor de excelență și a rețelelor de centre de excelență în sectoarele economice prioritare

Măsuri:

3.1.1. Dezvoltarea polilor de excelență ca entități reprezentative la nivel național și susținerea activităților acestora pe o perioadă de un an

3.1.2. Dezvoltarea centrelor de excelență ca entități reprezentative la nivel regional și susținerea activităților acestora pe o perioadă de un an

Prioritatea 3.2. Sprijinirea companiilor inovative care activează în domeniile de excelență

Măsuri:

3.2.1. Susținerea direcționată a modernizării IMM-urilor active în domeniile de excelență prin introducerea de tehnologii puțin poluante și cu consumuri reduse de energie

3.2.2. Sprijinirea cu prioritate a achiziționării de brevete și patentelor de către IMM-urile active în domeniile de excelență

3.2.3. Susținerea direcționată a tuturor formelor de inovare în cadrul firmelor care activează în domeniile de excelență

Prioritatea 3.3 Susținerea Cercetării-Dezvoltării Inovării în domeniile de excelență

Măsuri:

3.3.1. Sprijinirea direcționată a dezvoltării infrastructurii decercetare-dezvoltare-inovare (CDI) în domeniile de excelență

3.3.2. Sprijinirea direcționată a activității de CDI în domeniile de excelență

3.3.3. Facilitarea cooperării între entitățile cu o activitate de cercetare-dezvoltare în domeniile de excelență și entități similare din Europa

Prioritatea 3.4 Parteneriate pentru transformari structurale

Măsuri:

3.4.1. Facilitarea parteneriatelor regionale transsectoriale pentru valorificarea superiorara a resurselor de cunoastere si cresterea valorii economice a cercetarii si inovarii

3.4.2. Sprijinirea transferului de cunoastere dinspre sectorul de cercetare - dezvoltare - inovare spre economia regionala prin transfer tehnologic

3.4.3. Sprijinirea transformarilor structurale la nivel de entitate economica si sector de activitate

De interes pentru planificarea ofertei de educație și formare profesională este și valorificarea celor mai reprezentative branduri ale regiunii. Printre cele mai puternice branduri din Regiunea Centru, menționate în detaliile prezentate în cadrul acestei priorități se numără: județul Alba: Jidvei (vinuri), Albalact (produse lactate), Zuzu (produse lactate), Transavia (carne de pasăre), Ciserom (șosete), județul Brașov: Allview (telefoane mobile si produse electronice), Delaco (produse lactate), Ciucaș (bere), Bucegi (bere), Peneș Curcanul (carne de pasăre), județul Covasna:Covalact (produse lactate), Biborțeni (apă minerală), Domo (produse electronice si electrocasnice), județul Harghita: Borsec (apă minerală), Perla Harghitei (apă minerală), Ciuc (bere), județul Mureș: Silva (bere), Hora Reghin (instrumente muzicale), Azomureș (îngrășămintă azotoase), județul Sibiu: Andu (confecții textile), Mondex (șosete și dresuri), Pate Bucegi (conserve pe bază de carne), Scandia Sibiu (conserve pe bază de carne), La Fântâna (filtre și dozatoare de apă) etc.

Direcția Strategică 4. Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere (direcție verticală)

Cunoașterea este considerată "componenta numărul unu a dezvoltării economice", iar aceasta alături de informație reprezintă principalele forțe ale economiei moderne.

Conceptul de economie bazată pe cunoaștere "este în dependență cu noile teorii ale creșterii ce reflectă înțelegerea rolului tehnologiilor noi în sporirea productivității și creșterii

economice prin investiții în cercetare și dezvoltare, educație și pregătire profesională, în noile structuri ale activității manageriale”²⁷.

Educația și formarea profesională joacă un rol cheie în creșterea competitivității economice, iar investițiile în capitalul uman, în special în educație, cercetare și dezvoltare sunt investiții cu un randament ridicat pe termen lung.

În urma rezultatelor unor studii publicate de CEDEFOP se estimează că până în 2015, aproximativ 30% din locurile de muncă vor necesita calificări așa-zise „superioare”, iar cerințele vor crește chiar și pentru locurile de muncă care, în mod normal, necesită forță de muncă cu un grad scăzut de calificare²⁸.

Educația trebuie percepută ca o cale spre dezvoltarea durabilă care, de fapt, este un proces de învățare în căutarea de soluții inovative. În același timp, promovarea principiului educației permanente prin învățarea pe tot parcursul întregii vieți, ar trebui să reprezinte pentru Regiunea Centru o direcție de acțiune prioritară.

Prioritatea 4.1 Modernizarea infrastructurii de educație și formare profesională în domeniile de excelență

Măsuri:

- 4.1.1. Modernizarea, extinderea, amenajarea și reabilitarea infrastructurii de educație și formare profesională în domeniile de excelență
- 4.1.2. Creșterea calității sistemului de educație și formare profesională prin acces la dotări și servicii suport la standarde europene în domeniile de excelență
- 4.1.3. Crearea de noi tipuri de infrastructură și servicii ce permit o mai bună corelare a ofertei de formare profesională cu cererea pe piața muncii
- 4.1.4. Diversificarea și creșterea accesibilității la infrastructură educațională și de formare profesională în mediul online

Prioritatea 4.2 Îmbunătățirea pregătirii profesionale în domeniile regionale de excelență

Măsuri:

- 4.2.1. Dezvoltarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ profesional și tehnic și mediul de afaceri în vederea îmbunătățirii pregătirii profesionale
- 4.2.2. Promovarea domeniilor tehnice de învățământ în vederea creșterii atractivității acestora
- 4.2.3. Adaptarea curriculumului de studii în învățământul tehnic și profesional la evoluțiile tehnice și economice actuale și extinderea stagiilor de pregătire practică
- 4.2.4. Facilitatea accesului la formare continuă a personalului didactic care activează în domeniile de excelență
- 4.2.5. Facilitarea și sprijinirea mobilității profesionale a persoanelor care activează în domeniile de excelență în special a celor cu înaltă calificare

Prioritatea 4.3 Creșterea competențelor antreprenoriale în domeniile regionale de excelență

Măsuri:

- 4.3.1. Extinderea programelor de formare antreprenorială în domeniile regionale de excelență
- 4.3.2. Facilitarea accesului la servicii de consultanță în afaceri a antreprenorilor din domeniile regionale de excelență
- 4.3.3. Creșterea adaptabilității antreprenorilor la provocările științei și tehnologiei în domeniile de excelență prin acces la stagii internaționale de formare profesională
- 4.3.4. Susținerea și consilierea antreprenorilor și a potențialilor antreprenori în dezvoltarea de afaceri inovatoare în domeniile de excelență

Prioritatea 4.4 Îmbunătățirea abilităților de utilizare a tehnologiilor IT în domeniile de excelență

Măsuri:

²⁷OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development. *Better Policies for Better Lives*, 2006, <http://www.oecd.org/>

²⁸Comisia Europeană, http://ec.europa.eu/news/culture/080227_1_ro.htm

- 4.4.1. Creșterea calității educației și formării profesionale prin utilizarea noilor tehnologii informaționale și de comunicare în domeniile de excelență
- 4.4.2. Dezvoltarea și creșterea accesibilității la formare profesională centrată pe dobândirea de competențe și abilități practice de înaltă calitate în domeniul IT
- 4.4.3. Îmbunătățirea abilităților profesionale de utilizare IT în dezvoltarea eficientă a activităților economice și de cercetare aplicată din domeniile de excelență
- 4.4.4. Sprijinirea parteneriatelor dintre furnizorii de formare profesională și mediul de afaceri din sectorul IT în domeniile de excelență

3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală²⁹

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

Conform datelor de la ultimul recensământ al populației, la 20 octombrie 2011, Regiunea Centru număra 2.360.805 locuitori, reprezentând 11,73 % din populația României.

Datele de la ultimele două recensăminte (2002 și 2011) evidențiază o scădere semnificativă a populației, atât la nivel național (cu 1,56 milioane persoane), cât și la nivelul Regiunii Centru (cu 162,2 mii persoane). În perioada dintre ultimele două recensăminte, populația rezidentă a scăzut cu 6,43% la nivelul regiunii, cel mai mult în județele Alba (-10,55%) și Brașov (-6,76%) - v. fig. 3.1.

Tab. 3.1

	Populația rezidentă la recensămintele din		Diferență	
	18 martie 2002	20 octombrie 2011	Nr. pers.	%
Alba	382747	342376	-40371	-10,55%
Brașov	589028	549217	-39811	-6,76%
Covsna	222449	210177	-12272	-5,52%
Harghita	326222	310867	-15355	-4,71%
Mureș	580851	550846	-30005	-5,17%
Sibiu	421724	397322	-24402	-5,79%
Regiunea Centru	2523021	2360805	-162216	-6,43%
România	21680974	20121641	-1559333	-7,19%

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

Comparativ cu structura de grupe de vârstă la nivel național în anul 2016, Regiunea Centru are ponderi mai mari ale grupelor de vârstă 0-4, 5-9 și 10-14 de ani, dar mai mici în cazul grupelor de vârstă 15-19 și 20-24 de ani.

Tab. 3.2

Structura populației pe grupe de vârstă în 2016									
	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30-64 ani	65 ani și peste	TOTAL
ROMÂNIA	4,89%	5,32%	5,33%	5,48%	5,40%	6,72%	49,27%	17,60%	100,0%
Regiune a CENTRU	5,27 %	5,57 %	5,47%	5,41%	5,29%	6,79%	49,22 %	16,99%	100,0 %
Alba	4,61%	4,99%	5,21%	5,62%	5,26%	5,69%	49,83%	18,80%	100,0%
Brasov	5,47%	5,61%	5,09%	4,75%	4,97%	7,42%	50,35%	16,33%	100,0%
Covasna	5,42%	5,81%	5,98%	5,77%	4,97%	6,41%	49,09%	16,55%	100,0%
Harghita	5,23%	5,71%	5,66%	5,75%	5,35%	6,42%	48,87%	17,01%	100,0%
Mures	5,28%	5,60%	5,70%	5,66%	5,46%	6,65%	47,95%	17,68%	100,0%
Sibiu	5,45%	5,71%	5,49%	5,34%	5,61%	7,53%	49,23%	15,64%	100,0%

Sursa: INS, baza de date TEMPO Online, Populația la 1 iulie

²⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 DEMOGRAFIE” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Conform datelor statistice pentru anul 2016, grupa de vârstă 15-19 ani - în care sunt cuprinși majoritatea elevilor din învățământul de zi secundar superior - are o pondere de 5,41% din totalul populației regiunii Centru (sub media națională de 5,48%). În cadrul regiunii, județele cu ponderi ale grupei de vârstă 15-19 ani peste media regională și națională sunt Covasna (5,77%), Harghita (5,75%), Mureș (5,66%), Alba (5,62%). Grupa de vârstă 15-19 ani are o pondere sub media regională și națională în județele Brașov (4,75%) și Sibiu (5,34%).

Și în cazul grupei de vârstă 20-24 de ani, ponderea este mai mică în Regiunea Centru (5,29%) comparativ cu situația la nivel național (5,40%), singurele județe din regiune cu o pondere a grupei de vârstă 20-24 de ani mai mare decât media națională fiind Sibiu (5,61%) și Mureș (5,46%).

Pe ansamblul perioadei 2008-2016, s-a înregistrat o reducere semnificativă a ponderii grupelor de vârstă 15-19 ani (-19,79%) și 20-24 ani (-30,6%) la nivelul regiunii, cel mai mult în județul Brașov (cu 28,76% pentru grupa de vârstă 15-19 ani, respectiv cu 41,48% pentru grupa de vârstă 20-24 ani).

În perioada analizată (2008-2016) a crescut numărul și ponderea populației vârstnice (65 de ani și peste).

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

Conform datelor statistice la 1 iulie 2016, comparativ cu situația la nivel național, Regiunea Centru are un grad relativ ridicat de urbanizare, cu o pondere de 57,4% a populației rezidente în mediul urban, ocupând locul al 3-lea din punct de vedere al ponderii populației urbane, peste media națională (53,7%), după regiunile București-Ilfov (89,0%) și Vest (61,1%).

În cadrul regiunii, **județele cu cel mai ridicat grad de urbanizare sunt Brașov (cu o pondere a populației urbane de 71%), Sibiu (65,5%) și Alba (57,4%).**

42,56% din populația regiunii trăiește în rural, **trei dintre județele regiunii având o pondere majoritară populației rezidente în mediul rural: Harghita (57,6%), Covasna (52,7%) și Mureș (50,4%).**

În anul 2016, în cadrul regiunii județele cu cele mai mari ponderi ale populației școlare localizate în mediul urban sunt Brașov (64,5% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 62,6% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 66,4% pentru grupa de vârstă 20-24ani), Sibiu (58,7% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 57,8% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 60,1% pentru grupa de vârstă 20-24 ani) și Alba (56,7% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 54,6% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 55,6% pentru grupa 20-24 ani).

În același an, județele din regiune cu cele mai mari ponderi ale populației școlare localizate în rural sunt Harghita (60%% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 61,1% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 59,8% pentru grupa de vârstă 20-24ani), Covasna (55,7% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 56,8% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 54,5% pentru grupa de vârstă 20-24 ani) și Mureș (53,7% pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 55,3% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și 52,9% pentru grupa de vârstă 20-24 ani).

3.1.4. Distribuția pe sexe

Pe totalul grupelor de vârstă, populația feminină are o pondere majoritară, de 50,9% din totalul populației rezidente în regiunea Centru (51,1% la nivel național).

În schimb, **pentru grupele tinere de vârstă din intervalul 10-24 ani, structura pe sexe, atât la nivel național, cât și la nivel regiunii Centru, indică o ușoară preponderență a persoanelor de sex masculin.** În regiunea Centru, în anul 2016 băieții au o pondere de 51,3% în grupele 10-14 ani și 15-19 ani și 51,2% în grupa 20-24 ani - v. *Anexa 1g*.

3.1.5. Structura etnică

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă.

Datele de la recensământul populației și locuințelor din 2011 evidențiază că în Regiunea Centru locuiesc cele mai multe persoane aparținând minorităților etnice și religioase, comparativ cu celelalte regiuni. În Regiunea Centru trăiesc peste jumătate (54,9%) din numărul total al locuitorilor de etnie maghiară din România, un sfert (26,5%) din numărul etnicilor germani și 17,9% din numărul total al romilor.

Românii sunt majoritari (61,22%) pe ansamblul regiunii, dar minoritari în 2 județe - Harghita (12,61%) și Covasna (21,42%) - v. *Anexa 1b*.

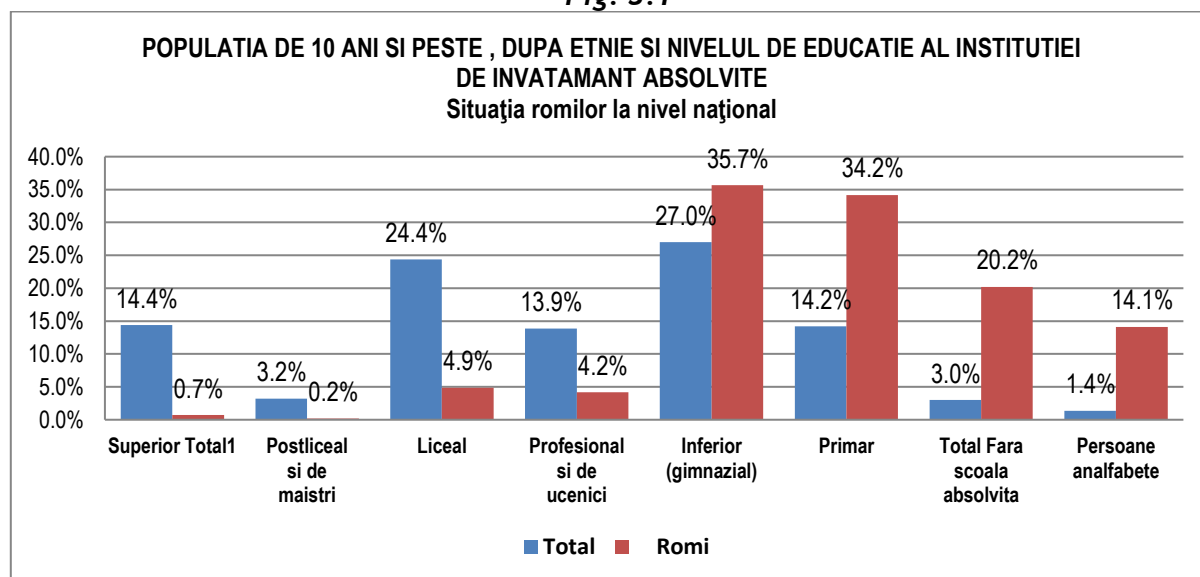
Maghiarii (28,57% din populația regiunii) se concentrează în județele Harghita, Covasna și Mureș - în primele două dintre acestea constituind majoritatea populației.

Romii (4,71% din populația regiunii) dețin ponderi însemnate, peste media națională, în 5 din cele 6 județe ale regiunii: Mureș (8,52%) și Sibiu (4,52%), Alba (4,17%), Covasna (3,93%), Brașov (3,37%). Etnia romă este singura care a înregistrat creșteri față de recensământul anterior.

Germanii sunt mai numeroși în județul Sibiu (1,07%).

Datele statistice ilustrate în figura de mai jos evidențiază la nivel național **grave disparități în ceea ce privește nivelul de educație al etniei rome, comparativ cu situația pe ansamblul populației.**

Fig. 3.1

Sursa datelor: Calculat pe baza datelor INS Statistica Recensământului populației

2011

Pe niveluri de educație, conform datelor de la recensământul din 2011, 20,2% din etnicii rome care trăiesc în România nu au absolvit nicio școală, iar 14,1% sunt analfabeți, doar 9,1% au absolvit învățământul secundar superior (4,9% liceul și 4,2% învățământul profesional și de ucenici) și numai 0,7% învățământul superior - v. *Anexa 1d*.

La nivelul regiunii, conform datelor de la recensământul populației din 2011, 18,8% din etnicii rome rezidenți în Regiunea Centru nu au absolvit nicio școală, iar 12,5% sunt analfabeți, doar 8,6% au absolvit învățământul secundar superior (3,9% liceul și 4,7% învățământul profesional și de ucenici) și numai 0,5% învățământul superior.

Comparativ cu situația romilor la nivel național, în Regiunea Centru este mai mare ponderea celor fără nicio școală absolvită, în schimb este mai mică ponderea romilor analfabeți, este mai mare ponderea romilor care au absolvit învățământul profesional și de ucenici, dar mai mica a celor cu liceul

În cadrul regiunii Centru, cea mai mare pondere a populației rome fără educație este în județele Harghita (28,3% nicio școală absolvită, 22,7% analfabeți), Covasna (21,6% nicio școală absolvită, 15,3% analfabeți), Brașov (20,1% nicio școală absolvită, 11,6% analfabeți), urmate

de județele Mureș (18,8% nicio școală absolvită, 13,5% analfabeți) și Sibiu (14,9% nicio școală absolvită, 8,2% analfabeți). Județul Covasna, are cea mai mică pondere a romilor care au absolvit învățământul secundar superior (liceu sau învățământ profesional sau de ucenici: 2,6%), iar cea mai mare județul Mureș (10,2%), urmat de județele Sibiu și Alba (8,9%).

3.1.6. Mișcarea migratorie

Conform datelor oficiale (*INS, Baza de date TEMPO - Online*), numărul persoanelor înregistrate ca emigranți definitiv în perioada 1990-2015 din Regiunea Centru (124817 persoane) au reprezentat aproape un sfert (24,75%) din numărul emigranților definitiv la nivel național. Cca. 40% dintre emigranții definitiv la nivel regional în perioada 1990-2015 provin din județul Sibiu (49651 persoane), iar 25% din județul Brașov (31963 persoane) - v. *Anexa 1h*. În structura pe grupe de vârstă, este îngrijorătoare ponderea mare a celor foarte tineri; aproape 1/3 din totalul celor care au emigrat definitiv din regiunea Centru în perioada 1992-2015 au fost în vârstă de cel mult 24 ani (0-14 ani - 15,1%, 15-19 ani - 5,7%, 20-24 ani - 11,2%) - v. *Anexa 1i*.

Numărul emigranților crește dacă sunt luați în calcul și cei care au emigrat temporar. Datele statistice oficiale disponibile pentru perioada 2012-2015 evidențiază o tendință de creștere a numărului de emigranți temporari la nivel regional și în toate județele regiunii Centru. În anul 2015, conform datelor INS, din Regiunea Centru au fost înregistrate ca emigranți temporari un număr de 23231 persoane (în creștere cu 12,8% față de 2012), cca. un sfert dintre aceștia fiind în vârstă de cel mult 24 ani (0-14 ani - 3%, 15-19 ani - 5,2%, 20-24 ani - 16,5%). Numărul emigranților temporari în 2015 reprezintă cca. 1% din populația regiunii, procent care ajunge la aproape 4% în cadrul grupei de vârstă 20-24 ani.

Este important de menționat că datele statistice oficiale mai sus menționate nu surprind decât parțial amploarea fenomenului migrației externe. Conform unor estimări neoficiale, peste 3 milioane de cetățeni români și-au stabilit domiciliul în străinătate, dintre cel puțin 300 mii ar putea proveni din Regiunea Centru. Majoritatea celor stabiliți în străinătate fac parte din grupa de vârstă 20-44 ani, acest lucru accentuând dezechilibrele demografice și sociale înregistrate la nivel regional.³⁰

3.1.7. Nivelul de trai

Conform surselor INS, Baza de date TEMPO în perioada 2007-2015 ratele deprivării materiale severe³¹ sunt mai mici la nivel regional decât la nivel național. Analizând evoluția ratei deprivării la nivelul regiunii Centru se constată o scădere a acesteia pe ansamblul perioadei 2007-2015.

³⁰ Estimări prezentate în cadrul analizei socio-economice din Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru (PDR) 2014-2020, p.33. *Sursa*: ADR Centru, pe baza datelor Eurostat privind numărul imigranților din statele Uniunii Europene.

³¹ Rata deprivării materiale severe reprezintă ponderea în total populație a persoanelor în stare de deprivare materială severă, adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste, care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele *situații*: achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente; plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă; consumul de carne, pui, peste (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile; posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie); deținerea unui telefon fix sau mobil; deținerea unui televizor color; deținerea unei mașini de spălat; deținerea unui autoturism personal; asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE)³² este mai mică la nivel regional decât la nivel național și are o evoluție asemănătoare ratei deprinderii materiale severe (v. *Anexa 1k*).

În ciuda evoluțiilor pozitive mai sus menționate, **în conformitate cu datele statistice disponibile pentru 2015, o pondere însemnată de cca. 22% din populația regiunii în vârstă de peste 18 ani este afectată de deprindare materială severă, iar 31,6% este expusă riscului de sărăcie sau excluziune socială.** Luând în considerare disparitățile socio-economice care afectează populația din mediul rural și din comunitățile dezavantajate, trebuie avute în vedere că deprinderea materială severă și riscul de sărăcie sau excluziune socială sunt mult mai mari în mediul rural și în special în ceea ce privește populația de etnie romă. Se desprinde **nevoia unor măsuri integrate în cadrul programelor de educație și formare profesională în mediul rural și comunitățile dezavantajate.**

3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060³³

Datele extrase din prognoza demografică realizată de Institutul Național de Statistică pentru perioada 2011-2060³⁴ indică o **reducere estimată a populației României până în 2060** cu 7,2 milioane persoane (în varianta cu migrație externă) și cu 6,9 milioane persoane (în varianta fără migrație externă). Scăderea va fi moderată până în 2030 (cu cca. 2 milioane) și mai accentuată spre sfârșitul perioadei de proiectare.

Structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului și ponderii tinerilor și al creșterii numărului și ponderii populației adulte și vârstnice, continuând procesul de îmbătrânire a populației.

Populația tânără 0-14 ani va cunoaște o reducere semnificativă la nivel național în perioada 2011-2060, de 1,6 milioane persoane în varianta cu migrație externă și de 1,5 milioane în varianta fără migrație externă. Ponderea tinerilor în total populație se va diminua de la 15,9% în 2011, la 12,5% în 2060.

Învățământul preșcolar va fi confruntat cu o reducere continuă a populației de 3-6 ani. Față de 2011, numărul copiilor din România în vârstă de 3-6 ani va scădea cu jumătate în 2060, numărul lor ajungând la puțin peste 403 mii persoane, în varianta cu migrație externă și la 423 mii persoane, în varianta fără migrație externă (v. *Anexa 1l*).

În perioada 2011-2060 populația din grupa de vârstă 7-14 ani se va reduce la nivel național cu peste 850 mii persoane (-49,4%), ajungând la 873 mii persoane în varianta cu migrație și la 924 mii persoane în varianta fără migrație.

Aceeași tendință este anticipată și pentru populația din grupa de vârstă 15-24 ani. Numărul tinerilor din România din grupa de vârstă 15-24 ani va fi de cca. 2,2 milioane în 2030 în ambele variante (19,1% față de 2011) și cca. 1,4 milioane persoane în 2060 (-49,4% față de 2011).

Pe fondul scăderii numărului de tineri, ponderea populației adulte în totalul populației din România va înregistra în prima parte a orizontului de timp proiectat o reducere ușoară (de la 68% în 2011 la 67% în 2030), după care va începe să scadă accentuat ajungând în 2060 la 61,2%.

Pentru populația de 65 ani și peste se prognozează o creștere numerică continuă. Ponderea populației vârstnice în total populație va crește la nivel național în perioada 2011-2060 de la 16,1% la 26%, iar ponderea tinerilor 0-14 ani se va reduce de la 15,9% la cca. 12%, ceea ce va duce la accentuarea gradului de îmbătrânire demografică a populației României.

³² AROPE este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020, de promovare a incluziunii sociale și reducere a sărăciei, reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROPE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații: au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie; sunt în stare de deprindare materială severă;

³³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 Proiectarea populației școlare” - pentru vizualizare clic aici

³⁴ Sursa: Proiectarea populației româniei la orizontul anului 2060, realizată de INS în 2013.

Proiecția populației școlare rezidente, la nivelul Regiunii Centru³⁵, este prezentată în tabelul 3.2.

Tab. 3.3

	2014/2015	2030	2060	Diferența în %	
				2030 față de 2014/2015	2060 față de 2014/2015
0-2 ani	5653	4909	3719	-13,2%	-34,2%
3-5 ani	69195	56578	42685	-18,2%	-38,3%
6-10 ani	121373	101361	76862	-16,5%	-36,7%
11-14 ani	91945	84166	63496	-8,5%	-30,9%
15-18 ani	78185	73627	56519	-5,8%	-27,7%
19-23 ani	76987	74404	55871	-3,4%	-27,4%

Datele proiecției sunt prezentate detaliat pe județele Regiunii Centru și comparativ cu situația la nivel național în *Anexa A1 m*.

Conform proiecției realizate de INS, se estimează o scădere ale populației școlare rezidente în Regiunea Centru în toate grupele de vârstă, mai reduse decât la nivel național.

Populația rezidentă preșcolară (3-5 ani) va scădea la nivel regional, față de anul școlar 2014/2015, cu 18,2% până în 2030 și cu 38,3% la orizontul anului 2060. Cele mai mari scăderi ale populației preșcolare sunt previzionate în județele Covasna (cu 26,8% până în 2030, cu 51,1% până în 2060), Harghita (cu 24,9% până în 2030, cu 44,4% până în 2060) și Alba (cu 22,4% până în 2030, cu 44,8% până în 2060).

Populația rezidentă de vârstă corespunzătoare învățământului primar (6-10 ani) va scădea la nivel regional, față de anul școlar 2014/2015, cu 16,5% până în 2030 și cu 36,7% la orizontul anului 2060. Cele mai mari scăderi ale populației școlare în învățământul primar sunt previzionate în județele Covasna (cu 29,6% până în 2030, cu 52,5% până în 2060), Alba (cu 25,9% până în 2030, cu 46,5% până în 2060) și Harghita (cu 24,7% până în 2030, cu 44,6% până în 2060).

Populația rezidentă de vârstă corespunzătoare învățământului gimnazial (11-14 ani) va scădea la nivel regional, față de anul școlar 2014/2015, cu 8,5% până în 2030 și cu 30,9% la orizontul anului 2060. Cele mai mari scăderi ale populației școlare în învățământul gimnazial sunt previzionate în județele Covasna (cu 21,4% până în 2030, cu 48% până în 2060), Alba (cu 22,8% până în 2030, cu 45,4% până în 2060), și Harghita (cu 15,6% până în 2030, cu 38,8% până în 2060). Județul Brașov este singurul din regiune cu o creștere previzionată a populației gimnaziale în intervalul 2014-2030 (+9,7%), urmată însă de o scădere la orizontul anului 2060 față de 2014 cu 13,3%.

Populația rezidentă de vârstă corespunzătoare învățământului liceal și profesional (15-18 ani) va scădea la nivel regional, față de anul școlar 2014/2015, cu 5,8% până în 2030 și cu 27,7% la orizontul anului 2060. Cele mai mari scăderi ale populației școlare în învățământul secundar superior sunt previzionate în județele Alba (cu 23,6% până în 2030, cu 46,8% până în 2060), Covasna (cu 12,3% până în 2030, cu 43,1% până în 2060) și Harghita (cu 12,9% până în 2030, cu 36,7% până în 2060). Județele Brașov și Sibiu sunt singurele județe din regiune cu o creștere previzionată a populației din învățământul secundar superior în intervalul 2014-2030 (creștere cu 14% în cazul județului Brașov și o creștere modestă de 0,8% în județul Sibiu), urmată însă de o scădere la orizontul anului 2060, față de 2014/2015 (cu 6,9% în cazul județului Brașov, respectiv cu 19,4% în județul Sibiu).

Populația rezidentă de vârstă 19-23 ani, de interes pentru învățământul terțiar (învățământ postliceal și învățământ superior) va scădea la nivel regional, față de anul școlar 2014/2015, cu 3,4% până în 2030 și cu 27,4% la orizontul anului 2060. Județele Brașov și Harghita sunt singurele județe din regiune pentru care se estimează o mică creștere a populației rezidente din grupa de vârstă 19-23 ani în intervalul 2014-2030 (creștere cu 2% în cazul județului Brașov și 0,8% în județul Harghita), urmată însă de o scădere la orizontul

³⁵ Sursa: *Proiectarea populației școlare din România la orizontul anului 2060*, INS 2016. Datele extrase sunt prezentate în varianta constantă, în care gradul de cuprindere pe vârste, sexe și județe înregistrat în anul școlar 2014/2015 s-ar menține constant pe întreg orizontul 2015-2060.

anului 2016, față de 2014/2015 (cu 20,3% în cazul județului Brașov, respectiv cu 30% în județul Harghita).

3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT

- a) **Declinul demografic general** va continua, în mod accentuat pentru populația tânără. De aici,
- Nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman.
- b) Reducerea naturală prognozată a populației tinere va fi agravată de **migrația externă**. Apare pericolul unui deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină, etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală, etc.). Se desprinde nevoia de:
- **Creștere a nivelului de calificare** și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională.
 - **Racordare realistă la piața europeană a muncii** a activităților de informare, orientare și consiliere
- c) Se prognozează **reduceri semnificative ale populației școlare rezidente în Regiunea Centru**, față de 2014-2015, în toate grupele de vârstă:
- **3-5 ani (preșcolari):** reducere cu 18,2 % până în 2030, respectiv cu 38,3% până în 2060;
 - **6-10 ani:** reducere cu 16,5 % până în 2030, respectiv cu 36,7% până în 2060;
 - **11-14 ani:** reducere cu 8,5 % până în 2030, respectiv cu 30,9% până în 2060;
 - **15-18 ani:** reducere cu 5,8% până în 2030, respectiv cu 27,7% până în 2060;
 - **19-23 ani:** reducere cu 3,4% până în 2030, respectiv cu 27,4% până în 2060
- Deși se prognozează o reducere numerică a populației adulte 15-64 ani, trebuie avute în vedere nevoile acestora de formare continuă - *oportunitate în atenția școlilor interesate de compensarea pierderilor de populație școlară !*
- d) **Nivelul scăzut de educație al populației de etnie romă:** conform datelor de la recensământul din 2011, 18,8% din etnicii romi rezidenți în Regiunea Centru nu au absolvit nicio școală, iar 12,5% sunt analfabeți, doar 8,6% au absolvit învățământul secundar superior (3,9% liceul și 4,7% învățământul profesional și de ucenici) și numai 0,5% învățământul superior.
- e) **Rata deprivării materiale severe și rata riscului de sărăcie sau excluziune socială:** deși se constată o evoluție pozitivă în ultimii ani și valori mai mici ale acestor indicatori comparativ cu situația la nivel național, în conformitate cu datele statistice disponibile pentru 2015, o pondere însemnată de cca. 22% din populația regiunii în vârstă de peste 18 ani este afectată de deprivare materială severă, iar 31,6% este expusă riscului de sărăcie sau excluziune socială. Trebuie avut în vedere că deprivarea materială severă și riscul de sărăcie sau excluziune socială sunt mult mai mari în mediul rural și în special în ceea ce privește populația de etnie romă.

Față de aceste constatări, se recomandă:

- **Măsuri la nivelul rețelei școlare:**
 - ❖ **Optimizarea alocării resurselor, prin:**
 - concentrarea pregătirii în școli viabile, în paralel cu
 - rezolvarea problemelor de acces
 - ❖ **Colaborarea școlilor în rețea** sau chiar formarea unor consorții de școli, care împreună să realizeze:
 - o ofertă cuprinzătoare și diversificată
 - eliminarea paralelismelor nejustificate
 - colaborare pentru acoperire teritorială optimă

- diversificarea grupurilor țintă (programe pentru adulți)
 - **Implicarea activă a școlilor ca furnizori de formare pentru adulți**
- f) Fenomenul de **îmbătrânire demografică** (creșterea populației în vârstă de peste 65 de ani față de 2011 cu 13,1 % până în 2020 și cu 6,5% până în 2060 conduce la:
- Nevoi sporite de personal calificat - asistență socială și medicală
 - Nevoi educaționale specifice (educație non-formală)
- g) **Populația rurală.** Deși gradul de urbanizare al regiunii este mai ridicat decât media națională, ponderea populației rurale este semnificativă în Harghita, Covasna, Mureș. Structura pe grupe de vârstă indică **tendința tinerilor de a părăsi ruralul**. Față de aceste constatări, sistemul de educație și formare profesională este chemat să contribuie prin măsuri specifice vizând:
- Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni
 - Ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale
 - Educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural
 - Îmbunătățirea condițiilor de studiu în mediul rural
- h) **Diversitatea etnică** caracteristică regiunii, implică:
- Educație multiculturală
 - Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor (având în vedere dificultățile de constituire a claselor pentru minoritățile cu număr mic de elevi dintr-o zonă).
- i) **Nivelul scăzut de educație și situația socio-economică precară care afectează o pondere însemnată a populației rom** implică:
- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conf. recensământului din 2011, 17,9% din populația romă a țării se înregistrează în regiunea Centru); nevoia unor măsuri integrate pentru cuprinderea în programe de educație și formare profesională a romilor fără școală sau cu nivel scăzut de educație.

4. Profilul economic regional

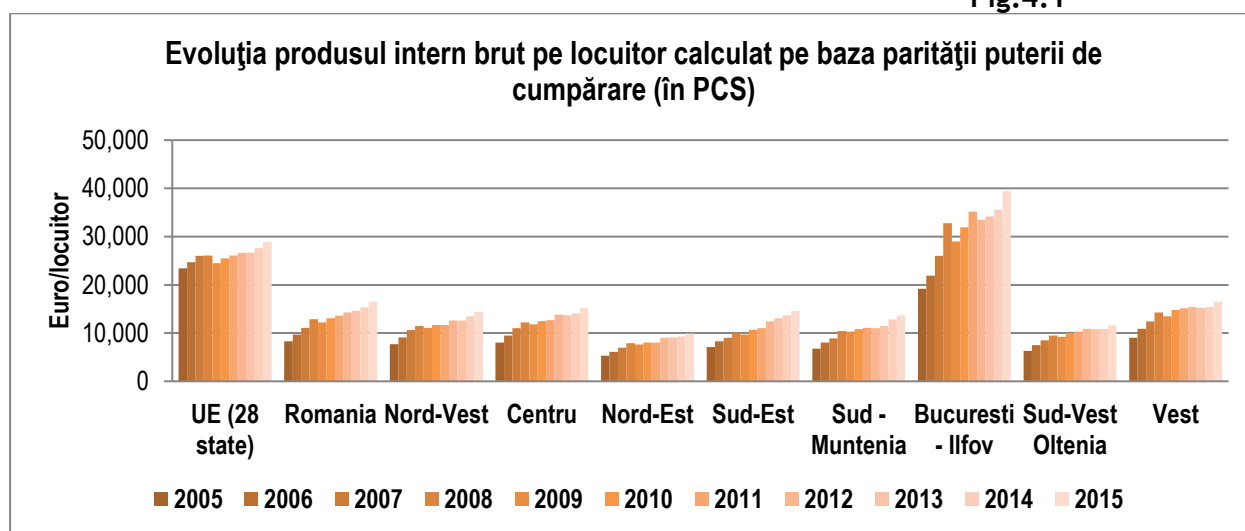
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)³⁶

Valoarea PIB/locuitor - indicator sintetic pentru aprecierea gradului de dezvoltare - plasează Regiunea Centru pe locul 3, după regiunile București-Ilfov și Vest, dar sub nivelul național.

Calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS³⁷), PIB/locuitor la nivel regional reprezenta, în anul 2015, 52,2% din media europeană (UE 28). Analizând ritmurile susținute de creștere a PIB din ultimii ani se constată o tendință de micșorare progresivă în timp a decalajului față de media europeană.

Fig.4.1

Sursa: Eurostat

Regiunea Centru ocupă locul 3 la nivel național din punct de vedere al valorii PIB/locuitor în prețuri curente în anul 2015 (7400 Euro/loc.), după regiunile București Ilfov (19300 Euro/loc.) și Vest (8100 Euro/loc.).

Urmărind evoluția PIB/locuitor în prețuri curente se constată că acesta înregistrează o creștere la nivel regional în perioada 2004 -2008, urmată de o scădere bruscă în 2009 pe fondul crizei financiare. Începând din 2010, valoarea PIB/ locuitor înregistrează o evoluție crescătoare.

Analizând datele pe județe, disponibile la nivelul anului 2014, se constată disparități semnificative între județele regiunii, detașându-se județele Brașov și Sibiu având un PIB/locuitor peste nivelul național și regional, urmate de Alba care înregistrează valori ale PIB/locuitor puțin sub nivelul național dar peste cel regional - Brașov cu 28,4% mai mare decât nivelul regional și cu 19,1% peste nivelul național, Sibiu cu 11,7% mai mare decât nivelul regional și cu 3,6% peste nivelul național, Alba cu 2,6% mai mic decât nivelul național dar cu 5,1 mai mare decât cel regional. La polul opus se situează județele din regiune mai

³⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 ECONOMIE” - [pentru vizualizare clic aici](#)

³⁷ PCS - abreviere pentru Puterea de Cumpărare Standard (*Purchasing Power Standards* - PPS) - reprezintă o unitate valutară „fictivă”, care elimină diferențele în puterile de cumpărare, adică diferențele niveluri de preț între țări. PCS se calculează pe baza parității puterii de cumpărare (*Purchasing Power Parities* - PPP). Cifrele exprimate în PCS sunt derivate din cifrele exprimate în monedă națională prin utilizarea parității puterii de cumpărare (PPP) ca factori de conversie. Aceste parități sunt obținute ca o medie ponderată a raporturilor relative de preț ce țin de un coș omogen de bunuri și servicii, ambele comparabile și reprezentative pentru fiecare țară.

puțin dezvoltate și care au cea mai mare pondere a populației rurale - Covasna, Harghita și Mureș - având un PIB/locuitor mai mic decât nivelul național (cu 32,4% Covasna, cu 31,7% Harghita și cu 21,3% Mureș) și sub nivelul regional (cu 27,1% Covasna, cu 26,3% Harghita și cu 15,1% Mureș).

Tab. 4.1 - Valoarea PIB/locuitor în anul 2014 și indici de disparitate

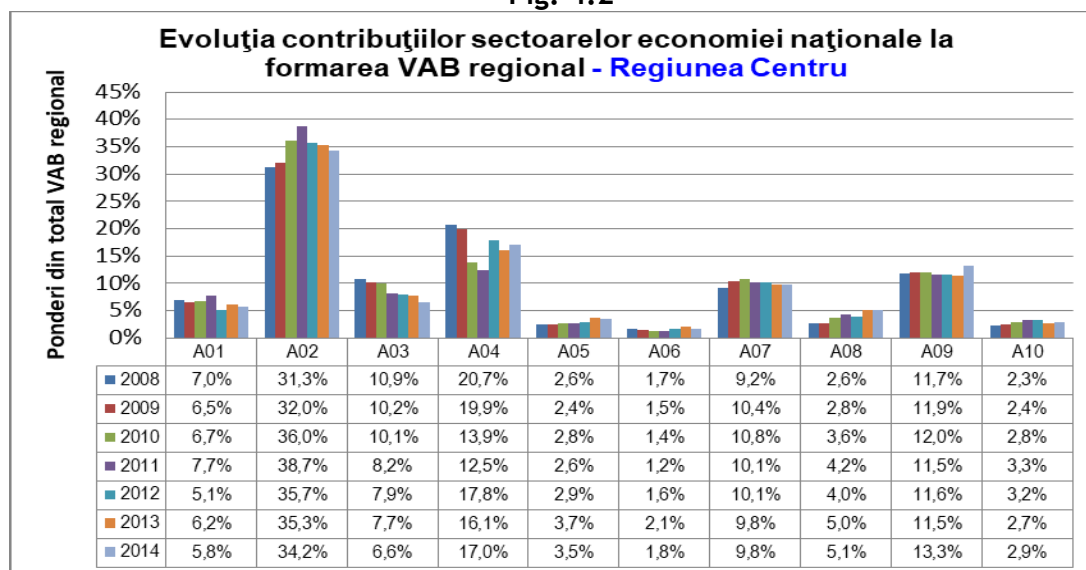
	PIB/locuitor (lei)	Indici de disparitate (%)	
		Față de nivelul național (România = 100)	Față de nivelul regional (Regiunea Centru = 100)
România	33552,8	:	:
Regiunea Centru	31107,0	92,7	:
Alba	32682,2	97,4	105,1
Brașov	39955,3	119,1	128,4
Covasna	22688,6	67,6	72,9
Harghita	22928,8	68,3	73,7
Mureș	26400,6	78,7	84,9
Sibiu	34744,8	103,6	111,7

Sursa: INS, Conturi naționale regionale 2010-2014

Evoluția pe ramuri de activitate în perioada 2008-2014 evidențiază o tendință de creștere a valorii adăugate brute (VAB) la nivel regional realizate în *Industrie* (inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor) și în *Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport* - care au crescut în valori absolute pe tot parcursul perioadei analizate. De asemenea, cu mici fluctuații, se constată o tendință generală de creștere a VAB realizate în *Activități culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii*, în *Tranzacții imobiliare*, precum și în *Informații și comunicații*, iar după o scădere înregistrată în 2009-2011, în *Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare, hoteluri și restaurante*.

Evoluția ponderii activităților economice din totalul VAB realizate la nivel regional este ilustrată în fig. 4.2. (pentru semnificația codificării activităților economice - v. tab. 4.2)

Fig. 4.2

Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Din punct de vedere al contribuției, exprimate în procente, la formarea VAB la nivel regional, pe ansamblul perioadei 2008-2014, a crescut ponderea următoarelor activități economice: *Industrie* (inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea

deșeurilor), *Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, Informații și comunicații, Activități culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii, Tranzacții imobiliare*

Comparativ cu structura VAB la nivel național în 2014, Regiunea Centru se remarcă prin **ponderea mare a industriei** (cu 5,6 puncte procentuale peste cea națională).

Tab. 4.2

Structura Valorii Adăugate Brute (VAB), pe activități ale economiei naționale, în anul 2014 - comparativ, pe județele regiunii (%) -								
	RO	Centru	AB	BV	CV	HR	MS	SB
A01. Agricultură, silvicultură și pescuit	5,3	5,8	7,6	3,4	12,3	9,3	6,6	3,4
A02. Industria extractivă; industria prelucrătoare; prod. și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția energiei electrice și termice; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	28,6	34,2	37,8	31,5	33,5	32,8	36,0	34,9
A03. Construcții	7,0	6,6	4,7	7,8	4,8	5,0	6,4	7,5
Servicii, din care:	59,1	53,4	49,9	57,3	49,4	52,9	51,0	54,2
- A04. Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	16,9	17,0	14,1	18,6	14,0	20,4	17,5	15,5
- A05. Informații și comunicații	5,5	3,5	1,3	6,2	2,0	1,4	2,2	4,0
- A06. Intermedieri financiare și asigurări	4,1	1,8	1,2	1,6	1,6	1,3	1,6	2,8
- A07. Tranzacții imobiliare	9,2	9,8	13,2	12,1	8,9	7,7	5,5	9,5
- A08. Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport	7,2	5,1	4,3	5,8	3,7	3,7	4,6	6,2
- A09. Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială	13,1	13,3	12,7	10,6	16,7	15,8	16,0	12,7
- A10. Activ. culturale și recreative; reparații prod. de uz casnic și alte servicii	3,1	2,9	3,2	2,3	2,5	2,5	3,6	3,5
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Comparația pe județe a structurii VAB în 2014 evidențiază următoarele aspecte relevante:

- **Alba:** prima poziție în cadrul regiunii privind ponderea în VAB a *Industriei* (37,8%), peste cea la nivel național și regional; pondere mai mare decât la nivel național a sectorului *Agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură* (7,6%). În cadrul serviciilor (49,9% din VAB), se detașează, cu pondere importantă în VAB, deși mai mică decât la nivel național și regional, activitățile de *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (14,1%), iar cu o pondere în VAB, peste cea regională și națională, *Activități culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii* (3,2%).
- **Brașov:** ponderea *industriei* în VAB (31,5) este mai mare decât la nivel național, iar activitățile de *Construcții* (7,8%) au o cea mai mare pondere din regiune și peste cea la nivel național. Ponderea *serviciilor* (57,3%) este cea mai mare din regiune, dar sub cea națională. În cadrul serviciilor, se remarcă cu ponderi peste nivelul național și regional

prin activitățile de *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (18,6%), *Informații și comunicații* (6,2%, cea mai mare din regiune), iar sub ponderea națională, dar peste cea regională *Activitățile profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport* (5,8%). Pondere mică a *agriculturii* în VAB (3,4%, cea mai mică din regiune, alături de județul Sibiu).

- **Covasna:** cea mai mare pondere din regiune, de peste două ori mai mare decât la nivel regional și național, a ponderii în VAB a activităților din *Agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură* (12,3%). Pondere *industriei* (33,5%) în VAB se situează sub ponderea regională, dar peste cea națională. *Serviciile* au o pondere în VAB (49,4%) mai mică decât la nivel național și regional; în cadrul serviciilor, se detașează, deși cu o pondere mai mică decât la nivel național și regional, activitățile din *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (14%), iar cu o pondere mai mare decât la nivel național și regional, cele din *Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială* (16,7%).
- **Harghita:** pondere semnificativă în VAB a activităților din *Agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură* (9,3%, peste nivelul național și regional). Pondere *industriei* (32,8%) este mai mare decât la nivel național, dar sub ponderea regională. *Serviciile* au o pondere în VAB (52,9%) mai mică decât la nivel național și regional; în cadrul serviciilor se detașează, cu pondere mai mare decât la nivel național și regional, activitățile din *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (20,4%).
- **Mureș:** pondere semnificativă în VAB, peste nivelul național și regional, a *industriei (inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor)* - 36% (a doua poziție în regiune) și a activităților din *agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură* (6,6%). Pondere construcțiilor (6,4%) este apropiată de cea la nivel regional. Dintre servicii (51%), se detașează, cu o pondere mai mare decât la nivel național și regional, activitățile din *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (17,5%), iar *activitățile culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii* (3,6%) au cea mai mare pondere din regiune.
- **Sibiu:** pondere semnificativă în VAB, peste nivelul național și regional, a *industriei* - 34,9% (*inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor*). *Serviciile* totalizează 54,2% din VAB (locul 2 din regiune, după județul Brașov). În cadrul serviciilor, se detașează, cu pondere importantă, deși mai mică decât la nivel național și regional, activitățile de *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare* (15,5%), iar cu o pondere mai mare decât la nivel național și regional, *Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport* (6,2%, cea mai mare din regiune), activitățile de *Informații și comunicații* (4%, a doua cea mai mare din regiune, după județul Brașov), *Activități culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii* (3,5% - cea mai mare din regiune, alături de județul Mureș). Pondere importantă a *construcțiilor* (7,5%, a doua cea mai mare din regiune, după județul Brașov), peste cea la nivel național și regional. Pondere mică a *agriculturii* în VAB (3,4%, cea mai mică din regiune, alături de județul Brașov).

4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active³⁸

În Regiunea Centru, în anul 2015 erau înregistrate un număr de 59586 întreprinderi active și 61373 unități locale active³⁹.

După o scădere drastică în perioada crizei economice 2009-2011, începând din 2012 a fost reluată creșterea numărului întreprinderilor active din regiune.

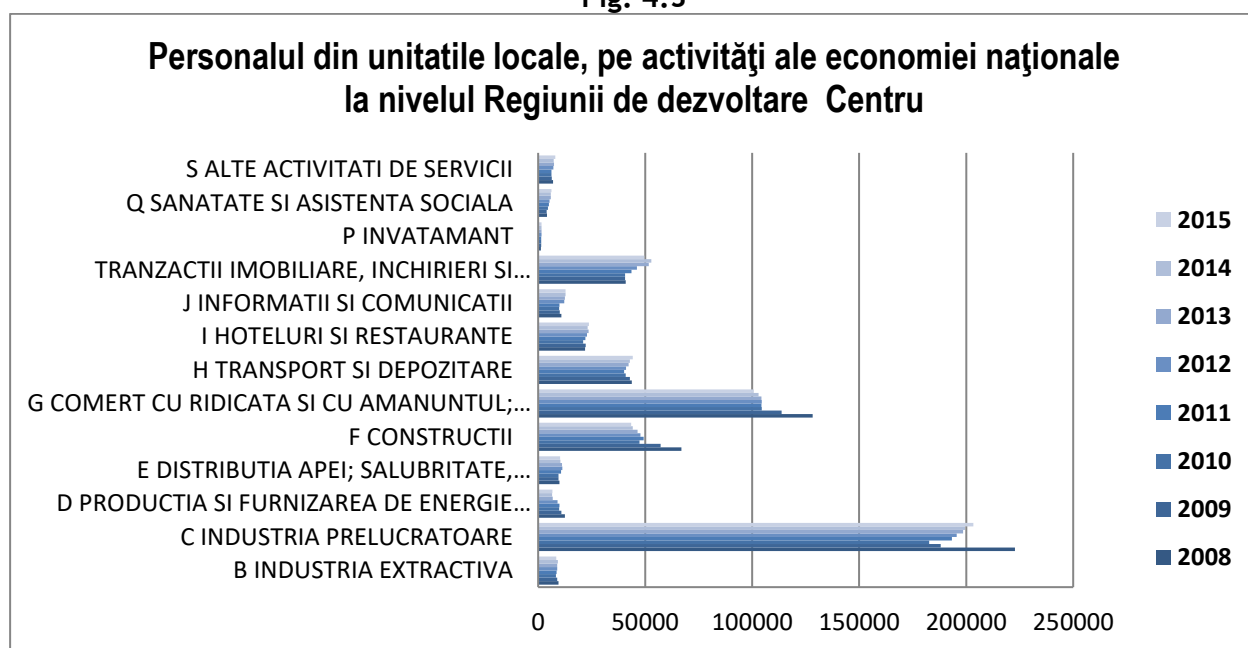
Pe clase de mărime după numărul de salariați în anul 2015, 87,3% din totalul întreprinderilor active din regiune sunt microîntreprinderi (sub 10 salariați), 10,3% întreprinderi mici (10-49 persoane), 2% mijlocii (50-249 persoane).

După distribuția pe activități ale economiei naționale (secțiuni CAEN) în anul 2015, cele mai multe întreprinderi din Regiunea Centru activează în *Comerț* (18213 întreprinderi), urmate de *Industria prelucrătoare* (7384) *Activități profesionale, științifice și tehnice* (6043), *Transport și depozitare* (4997), *Hoteluri și restaurante* (3882), *Activități de servicii administrative și activități de servicii suport* (2384), *Agricultura, silvicultura și pescuit* (2274), *Informatii și comunicatii* (2003).

Personalul din unitățile locale active din Regiunea Centru a crescut pe ansamblul perioadei 2008-2015 în *Transport și depozitare*, *Hoteluri și restaurante*, *Informații și comunicații*, și în *Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)*, *Distributia apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, Sănătate și asistență socială*.

După o scădere abruptă în perioada de criză 2009-2010, începând din 2011, personalul din *industria prelucrătoare* a regiunii Centru a intrat pe un trend crescător.

Fig. 4.3

Sursa: INS, Baza de date TEMPO ONLINE, Statistica întreprinderilor

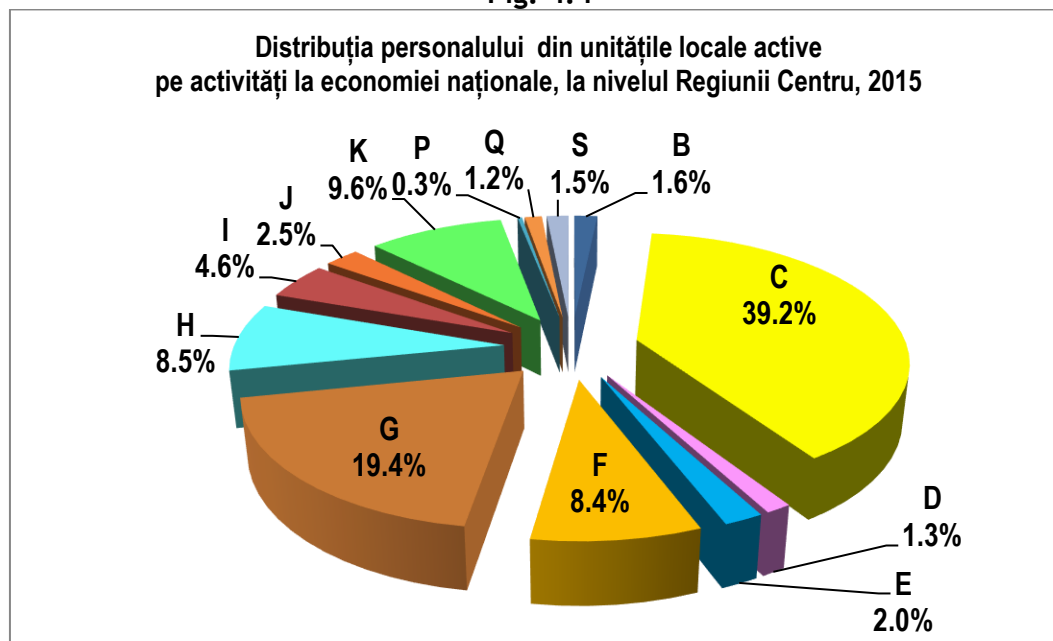
Conform datelor furnizate de INS, cea mai mare pondere a personalului din unitățile locale active în 2015, se înregistrează în *Industria prelucrătoare* (39,4%) și în *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (19,4%), urmate de *Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)*.

³⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 ECONOMIE” - [pentru vizualizare clic aici](#)

³⁹ Întreprinderea activă este entitatea care, din punct de vedere economic este activă (în perioada de observare), respectiv realizează bunuri sau servicii, înregistrează cheltuieli și întocmește bilanț contabil. Unitatea locală este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație etc) situată la o adresă identificabilă.

suport) - 9,6%, *Transporturi și depozitare* (8,5%), *Construcții* (8,4%), *Hoteluri și restaurante* (4,6%).

Fig. 4.4

Legenda:

- B - Industria extractivă
- C - Industria prelucrătoare
- D - Productia și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat
- E - Distributia apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare
- F - Construcții
- G - Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor
- H - Transport și depozitare
- I - Hoteluri și restaurante
- J - Informații și comunicații
- K - Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (*activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport*)
- P - Invatamant
- Q - Sanătate și asistență socială
- S - Alte activități de servicii

4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune - investiții⁴⁰

Investițiile brute din bunuri corporale din unitățile locale active din industrie, construcții, și servicii

Investițiile brute realizate în Regiunea Centru în anul 2015 au reprezentat 8,3 % din totalul la nivel național, ocupând poziția a 4-a după regiunile București - Ilfov, Sud - Muntenia și Sud - Vest Oltenia.

Pe ansamblul perioadei 2008-2015, la nivelul regiunii, cele mai mari investiții brute precum și cea mai mare dinamică s-au înregistrat în *Industria prelucrătoare*, urmată de *Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor*, *Productia și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat*, *Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor* și *Construcții*. Cele mai

⁴⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 ECONOMIE” - [pentru vizualizare clic aici](#)

mari investiții brute în *Industria prelucrătoare* s-au înregistrat în perioada 2008-2015 în județele Brașov (total 12415 milioane lei). Sibiu (8834 lei) și Alba (6259 milioane lei).

Investițiile nete din unitățile locale active din industrie, construcții și servicii

În anul 2015, la nivelul regiunii, cele mai mari investiții nete s-au înregistrat în *Industria prelucrătoare* urmată de *Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor*, *Productia și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat*, *Transport și depozitare*, *Tranzacții imobiliare*, *închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor*, *Construcții*. Cele mai mari investiții nete în *Industria prelucrătoare* s-au înregistrat în perioada 2008-2015 în județele Brașov (total 7078 milioane lei). Sibiu (5536 lei) și Alba (4439 milioane lei).

4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create⁴¹

Situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare:

Situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare a cunoscut o evoluție pozitivă pe ansamblul perioadei 2008-2010, a crescut ponderea întreprinderilor active la un an de la înființare (de la 57,1% în 2008, la 71,2% în 2015) și scăzut ponderea firmelor inactive (de la 18,1%, la 17,2%) și a întreprinderilor desființate (de la 24,8%, la 11,6%). În ciuda evoluțiilor pozitive, în anul 2015, Regiunea Centru a avut cea mai mare pondere a întreprinderilor desființate și a treia cea mai mare pondere a întreprinderilor inactive la un an de la înființare

Nivelul de instruire al fondatorului/managerului întreprinderilor active nou create:

La nivelul regiunii Centru, în anul 2015, doar 48% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create sunt absolvenți ai învățământului liceal sau superior, sub ponderea la nivel național (55%), doar 11,3% au nivel de pregătire învățământ profesional, în timp ce 40,3% au absolvit doar învățământul gimnazial.

Distribuția întreprinderilor active nou create, după categoria socio-profesională anterioară a fondatorului/managerului, în anul 2015:

În anul 2015, 40,6% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create au executat anterior munci necalificate, doar 3,1% dintre acești având anterior funcții de conducere, 40,5% au fost muncitori calificați, iar 15,8% au lucrat în profesii tehnice.

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici ⁴²

Produsul intern brut, în perioada 2015-2020

Conform proiecției principalilor indicatori economici, sunt estimate rate anuale de creștere reală a PIB (ajustată cu inflația) mai mari la nivelul regiunii Centru decât la nivel național pe ansamblul perioadei 2015-2020. În cadrul regiunii, este încurajatoare, din perspectiva reducerii decalajelor de dezvoltare, creșterea prognozată în termeni reali (ajustată cu inflația) a PIB în județele mai puțin dezvoltate ale regiunii - Covasna, Harghita și Mureș - pentru care, după 2017, se estimează ritmuri anuale de creștere mai mari decât la nivel regional și național.

Tab. 4.3

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PRODUS INTERN BRUT (PIB) - milioane lei, prețuri curente						
România	711103	761474	816544	879462	946740	1014013
CENTRU	78263	83958	89858	96966	104634	112393

⁴¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„04 ECONOMIE” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁴² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„05 Prognoza profil teritorial mai 2017” - pentru vizualizare clic aici](#)

Alba	11614	12558	13399	14433	15535	16640
Braşov	23747	25440	27284	29416	31705	34019
Covasna	5008	5399	5793	6278	6802	7335
Harghita	7471	8065	8663	9401	10198	11012
Mureş	15570	16586	17760	19142	20665	22198
Sibiu	14854	15912	16960	18296	19729	21190
Creşterea reală a PIB (ajustată cu inflația) - modificări procentuale față de anul anterior						
România	3,9	4,8	5,2	5,5	5,7	5,7
CENTRU	4,4	5,0	5,0	5,7	5,9	6,0
Alba	3,0	5,8	4,6	5,5	5,7	5,7
Braşov	5,3	4,9	5,2	5,6	5,8	5,9
Covasna	3,5	5,5	5,2	6,1	6,4	6,4
Harghita	2,7	5,7	5,4	6,3	6,5	6,5
Mureş	5,3	4,3	5,0	5,6	6	6,0
Sibiu	4,3	4,9	4,5	5,6	5,8	6,0

Sursa: INS, Comisia națională de prognoză. Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2020 (mai 2017)

Valoarea adăugată brută, în perioada 2015-2020

Pe sectoare de activitate economică, la nivelul Regiunii Centru, sunt prognozate ritmuri înalte de creștere după anul 2017 a valorii adăugate brute (VAB) în construcții, servicii și industrie.

Tab. 4.4

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Creşterea Valorii adăugate brute (VAB) - modificări procentuale față de anul anterior						
Industrie						
România	5,4	1,8	6,0	5,7	5,4	4,6
CENTRU	7,3	3,8	5,7	5,7	5,3	4,6
Agricultură, silvicultură, piscicultură						
România	-11,8	0,0	1,9	1,9	1,9	0,9
CENTRU	-10,9	-0,4	1,9	1,9	1,9	0,8
Construcții						
România	6,8	1,8	5,0	7,0	7,2	7,7
CENTRU	6,6	2,0	4,9	6,8	7,0	7,7
Servicii						
România	3,7	7,0	5,3	5,7	6,1	6,4
CENTRU	3,4	6,8	5,0	6,2	6,8	7,2

Sursa: INS, Comisia națională de prognoză. Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2020 (mai 2017)

Începând cu 2018 *construcțiile* vor înregistra ritmuri de creștere a VAB între 6,8% (în 2018) și 7,7% în 2020), apropiate de creșterile la nivel național. VAB în *servicii* va crește într-un ritm mai mare decât la nivel național, cu creșteri între 6,2% (în 2018) și 7,2% (în 2020). Și *industria* va înregistra ritmuri înalte de creștere, estimate între 5,7% (în 2018) și 4,6% (în 2020), apropiate de creșterile la nivel național.

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea - dezvoltare

La nivelul Regiunii Centru, numărul total al salariaților din activitatea de cercetare-

dezvoltare⁴³ a crescut pe ansamblul perioadei 2010-2015 cu 19,8% (de la 3113 la 3728 de salariați), mai accentuat decât la nivel național (11,2%, de la 39065 la 43448).

Cu toate acestea, la nivelul anului 2015, regiunea Centru ocupa doar locul 4 din punct de vedere al numărului total de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (3728), după regiunile București Ilfov (21088), Nord-Est (4298) și Vest (4003). De asemenea, cu o pondere de 36,3% a salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare la 10 mii de persoane ocupate civile, Regiunea Centru se plasează sub cea la nivel național (52,1%), pe locul 4 după regiunile București Ilfov (165,4%), Vest (48%) și Nord-Est (37,4%).

În contrast cu creșterea numărului total de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare, în aceeași perioadă, numărul de cercetători din Regiunea Centru a scăzut semnificativ, dar a crescut numărul de tehnicieni și asimilați și alte categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare.

Tab. 4.8. Numărul de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (nr. pers.)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
România - total, din care	39065	42363	42674	43375	42963	43448
- cercetători	30707	25489	27838	27600	27535	27253
- tehnicieni și asimilați	3414	6380	5800	5563	5309	6126
- alte categorii de salariați	4944	10494	9036	10212	10119	10069
Regiunea Centru - total, din care	3113	3526	2973	2683	3885	3728
- cercetători	2842	2027	1831	1606	1831	1672
- tehnicieni și asimilați	106	559	390	365	566	704
- alte categorii de salariați	165	940	752	712	1488	1352

Sursa: INS, Baza de date TEMPO ONLINE, Cercetare - dezvoltare și inovație

Conform datelor statistice detaliate pe categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare⁴⁴, în perioada 2010-2015, numărul de cercetători din Regiunea Centru a scăzut cu 41,2%, (de la 2842 cercetători, la 1672), dar a crescut de aproape 7 ori numărul de tehnicieni și asimilați (de la 106, la 704) și de peste 8 ori numărul celor din alte categorii de salariați (de la 165, la 1352).

Numărul de cercetători a scăzut la nivel național și în toate regiunile cu excepția regiunii Nord-Est și Sud-Est (în care a crescut numărul cercetătorilor), iar în cazul tehnicienilor și a celorlalte categorii a crescut în toate regiunile cu excepția regiunilor Sud-Est și Sud Muntenia (în care a scăzut numărul de tehnicieni și asimilați) și Nord-Vest (în care a scăzut numărul celor din alte categorii de salariați).

Comparativ cu celelalte regiuni, în perioada 2010-2015, Regiunea Centru a înregistrat cea mai mare scădere a numărului de cercetători (-41,2%, față -11,2% la nivel național), dar cele mai mari mari creșteri în cazul tehnicienilor (+564,2%, față de +79,4% la nivelul țării) și al altor categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (+719,4%, față de +103,7% la nivel național).

⁴³ Conform definiției utilizate de INS, activitatea de cercetare-dezvoltare reprezintă "activitatea sistematică și creatoare inițiată pentru a spori volumul de cunoștințe, inclusiv cunoștințele despre om, cultură și utilizarea acestor cunoștințe pentru noi aplicații".

⁴⁴ Conform definiției utilizate de INS salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare „reprezintă totalul angajaților, la un moment dat, care participă direct sau indirect, la rezolvarea problemelor care constituie obiectul de activitate al unității respective, fiind remunerați pentru serviciile executate”.

„Salariații din cercetare-dezvoltare sunt repartizați pe următoarele activități:

- personal din activitatea de cercetare-dezvoltare: personalul care participă direct la asemenea activitate și cel care furnizează servicii directe legate de aceasta;
- personal din activitatea de producție (din ateliere și secții care execută producție sau microproducție de tip industrial și agricol);
- personal din activitățile anexe cercetării-dezvoltării.”

Tab. 4.9. Numărul de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare în județele regiunii Centru (nr. pers.)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regiunea Centru	3113	3526	2973	2683	3885	3728
Alba	243	276	250	277	255	243
Brasov	1799	2259	1824	1604	1583	1400
Covasna	42	47	55	38	49	73
Harghita	28	19	44	15	16	38
Mures	410	375	361	342	446	393
Sibiu	591	550	439	407	1536	1581

Sursa: INS, Baza de date TEMPO ONLINE, Cercetare - dezvoltare și inovație

În perioada 2010-2015, numărul de cercetători a scăzut în toate județele regiunii, cu excepția județelor Covasna și Harghita, dar a crescut numărul de tehnicieni și asimilați din activitatea de cercetare-dezvoltare (cu excepția județului Harghita), precum și numărul altor categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (cu excepția județului Alba).

Tab. 4.10. Numărul de cercetători în județele regiunii Centru (nr. pers.)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regiunea Centru	2842	2027	1831	1606	1831	1672
Alba	230	245	228	204	238	226
Brasov	1694	1143	1136	929	917	816
Covasna	18	23	32	27	32	35
Harghita	16	2	21	5	4	22
Mures	320	258	235	248	326	287
Sibiu	564	356	179	193	314	286

Sursa: INS, Baza de date TEMPO ONLINE, Cercetare - dezvoltare și inovație

În cadrul regiunii, la nivelul anului 2015, cei mai mulți salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare sunt concentrați în județele Brașov (1400) și Sibiu (1581) - care împreună totalizează cca. 80% din totalul la nivel regional - urmate la mare distanță de Mureș (393) și Alba (243). Aproape jumătate (48,8%) din numărul de cercetători din regiune sunt localizați în județul Brașov (816 persoane), urmat la mare distanță de județe Mureș (287) și Sibiu (286) și Alba (226). Județul Sibiu se remarcă prin cel mai mare număr de de tehnicieni și asimilați implicați în activitatea de cercetare-dezvoltare (117), urmat de județul Brașov (177).

Tab. 4.11. Numărul de tehnicieni și asimilați în județele regiunii Centru (nr. pers.)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regiunea Centru	106	559	390	365	566	704
Alba	7	15	19	27	15	15
Brasov	43	425	188	242	241	177
Covasna	7	6	6	2	4	20
Harghita	12	10	10	7	9	8
Mures	23	39	66	52	64	55
Sibiu	14	64	101	35	233	429

Sursa: INS, Baza de date TEMPO ONLINE, Cercetare - dezvoltare și inovație

Potrivit datelor statistice pentru anul 2015, **cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare** au fost de 257622 mii lei prețuri curente la nivelul Regiunii Centru, dintre care 79% au fost realizate în județul Sibiu, urmat la mare distanță de județele Brașov (8,6%) și Mureș (7,7%), la polul opus fiind județele Covasna și Harghita (1,4% respectiv 1,3%).

Cheltuielile din activitatea de cercetare-dezvoltare realizate în Regiunea Centru în anul 2015 au reprezentat o pondere de doar 7,4%, totalul la nivel național, pondere care plasează regiunea Centru pe antepenultimul loc la nivel național, înaintea regiunilor Sud-Vest Oltenia (3,1%) și Sud - Est (1,8%).

4.3.2. Industria

Economia Regiunii Centru păstrează un profil industrial vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupat în sectorul secundar al economiei.

Profilul industrial al regiunii este dat de *industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, industria chimică, farmaceutică, materialelor de construcții, lemnului, extractivă, textilă și alimentară.*

În prezent, *pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria pieselor și subansamblelor auto, industria alimentară, industria confecțiilor textile, prelucrarea lemnului, materialele de construcții.*

Domeniile industriale de excelență identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020 sunt *Industria auto și mecatronica, prelucrarea lemnului și industria mobilei, Industria ușoară, industria alimentară, industria aeronautică, industria farmaceutică.*

Industria textilă, a confecțiilor textile și a încălțămintei produce în special în regim de lohn mărfuri destinate pieței externe.

Prin investițiile străine atrase, Regiunea Centru a devenit un furnizor important de piese și subansamble auto pentru mărci de renume la nivel mondial.

Industriile de prelucrare a lemnului valorifică importantul potențial silvic al regiunii. Astfel, Regiunea Centru asigură aproximativ 40% din producția națională de cherestea și o cincime din cea de mobilier.

Companiile producătoare de medicamente din județele Mureș, Brașov și Sibiu, alături de firmele producătoare de medicamente homeopate și de cele din domeniul echipamentelor medicale, au avut o evoluție foarte bună în ultimii ani.

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

Potențialul de dezvoltare al unei regiuni este cu atât mai mare cu cât acea regiune dispune de o infrastructură de transport mai dezvoltată.

La nivelul Regiunii Centru s-au constituit până în prezent două zone metropolitane și există încă cel puțin alte două areale urbane de acest tip.

- Zona metropolitană Brașov, constituită din 14 localități (3 municipii, 3 orașe și 8 comune), având o populație totală de peste 400 000 locuitori. Zona are, de asemenea, multiple legături funcționale cu municipiul Sfântu Gheorghe. Economia zonei este de diversificată, de la industrie și agricultură la servicii (sectorul predominant al zonei), cu un nivel relativ ridicat de integrare pe verticală. Aria metropolitană Brașov este în același timp una din cele mai frecventate zone turistice din România. Rețeaua rutieră de nivel european și național din zona metropolitană are o dezvoltare radială. Trei șosele europene (E60, E68, E574) și trei drumuri naționale (DN 1A, DN 10, DN 73 A) se îndreaptă spre toate direcțiile. Alături de acestea, o densă rețea de drumuri județene asigură bune legături între localitățile zonei. În următorii ani, aici se preconizează construirea celui de-al 3-lea aeroport al regiunii.
- Zona metropolitană Târgu Mureș, formată din municipiul Târgu Mureș și orașul Ungheni precum și din 12 comune învecinate, cu o populație totală de aproximativ 200 000 locuitori. Zona este traversată de drumul european E60 și se află pe traseul viitoare autostrăzi Transilvania. Dispune de asemenea de unul din cele mai active aeroporturi ale țării.
- Arealul urban Sibiu-Cisnădie - Ocna Sibiului, (cu posibile extinderi spre Avrig și Tâlmaci). Arealul, cu o populație de peste 200 000 locuitori, a cărui dezvoltare economică a fost potențată de valorificarea moștenirii culturale și a tradițiilor industriale. Arealul se află pe traseul coridorului pan-european de transport IV și al viitoare autostrăzi Pitești - Nădlac. Zona este străbătută de asemenea, de o rețea densă de drumuri județene. Aeroportul din Sibiu s-a clasat în anul 2006 pe poziția a 6-a la nivel național în ce privește traficul de pasageri și a 5-a în ce privește traficul de mărfuri.

- Arealul urban Alba Iulia - Sebeș, format din cele 2 municipii de talie medie și din 5-6 comune cu un nivel ridicat de dezvoltare economică și cu o infrastructură edilitară relativ dezvoltată. Zona are peste 100 000 locuitori și o poziție geografică avantajoasă, la întretăierea a 2 mari axe de transport (E68 și E81). Economia zonei are o structură diversificată, bazându-se pe industriile alimentară, textilă și de prelucrare a lemnului și pe servicii. Turismul dispune de un potențial de dezvoltare deosebit (reprezentat de patrimoniul istoric și cultural al celor 2 orașe precum și de cel natural al zonelor învecinate).

4.3.4. Agricultură

Regiunea Centru ocupă locul 5 în ierarhia pe regiuni din punct de vedere al valorii totale a producției agricole și locul 3 la producția animală (anul 2015)

Condițiile naturale prielnice din Regiunea Centru au permis dezvoltarea agriculturii și specializarea pe câteva subdomenii în care regiunea deține poziții de top, după cum urmează:

- Locul 1 la nivel național: efectivele de ovine, cultivarea sfeclei de zahăr, cartofului, porumbului, hameiului și a cânepei pentru fibretextile
- Locul 2 la nivel național: familii de albine, cultivarea tutunului, plantelor medicinale și a furajelor verzi din teren arabil
- Locul 3 la nivel național: efectivele de bovine și iepuri, cultivarea secarei și a lucernei

Sectorul agroalimentar permite dezvoltarea întregului lanț valoric, de la producerea materiilor prime, la procesare și la distribuția și comercializarea produselor prelucrate. Acest sector este important atât prin prisma contribuției la susținerea gradului de ocupare a forței de muncă cât și prin contribuția la susținerea IMM-urilor regionale. Dezvoltarea domeniului agroalimentar are un puternic efect multiplicator, atrăgând dezvoltarea altor numeroase activități economice.

Silvicultură

Cca. 36,6 % din suprafața regiunii este acoperită de păduri și alte vegetații forestiere. Regiunea Centru deține 18,5 % din suprafața împădurită a țării. Dispunând de un important potențial silvic, Regiunea Centru asigură aproximativ 40% din producția națională de cherestea și o cincime din cea de mobilier.

4.3.5. Turismul

Cu o natură generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare, Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat.

Conform datelor statistice pentru anul 2016⁴⁵, principalii indicatori pentru activitatea din turism plasează Regiunea Centru pe unul din primele două locuri la nivel național, după cum urmează:

- **capacitatea de cazare turistică** în funcțiune: **locul 2** (după Regiunea Sud-Est);
- **sosiri ale turiștilor (români și străini) în structuri de primire turistică**⁴⁶ cu funcțiuni de cazare turistică (peste 2 milioane persoane în anul 2016): **locul 1**
- **sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică** cu funcțiuni de cazare turistică (cca. 491 mii turiști străini în 2016): **locul 2** (după București-Ilfov)
- **înnoptări în structuri de primire turistică**: **locul 1**
- **înnoptări ale turiștilor străini în structuri de primire turistică**: **locul**

⁴⁵ Sursa: INS, Baza de date TEMPO-online

⁴⁶ Se referă la turiștii cazati în unitățile de cazare turistică (romani și străini) care calatoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din țară; motivul principal al călătoriei este altul decât acela de a desfășura o activitate remunerată în locurile vizitate.

2 (după București-Ilfov)

Din cercetările și studiile regionale în domeniu reiese concluzia că **formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural.**

Turismul montan beneficiază în Regiunea Centru de condiții naturale excepționale, aproape jumătate din suprafața regiunii fiind ocupată de arealele montane. Regiunea Centru include părți însemnate din suprafața a 6 din cele 28 de parcuri naționale sau naturale ale României și cuprinde numeroase alte arii protejate și rezervații naturale.

Turismul cultural dispune de resurse însemnate, cu o mulțime de obiective valoroase ce împânzesc teritoriul regiunii și câteva repere arhitectonice binecunoscute (ansamblul bisericilor fortificate, castelul Bran, cetatea Sighișoara, Sibiu, Brașov, Alba Iulia etc) precum și festivaluri tradiționale de prestigiu (Pelerinajul de Rusalii de la Șumuleu-Ciuc, Târgul de Fete de pe Muntele Găina). Distanța relativ mică dintre obiectivele turistice culturale favorizează integrarea acestora în diferite circuite tematice.

Intrat după 1990 într-o perioadă de declin, **turismul balnear** începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate în Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și a celei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști (tineri, sportivi, turiști care caută „distracția”).

Turismul rural atrage îndeosebi familiile cu copii, care caută relaxarea într-un mediu liniștit și sănătos. Pe lângă turiștii din România, de această formă de turism sunt atrași și turiștii străini interesați de cultura românească, aceasta fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani. Conform datelor statistice pentru 2016, Regiunea Centru dispune de cel mai mare număr de pensiuni în funcțiune (1420), dintre care 597 pensiuni turistice și 823 pensiuni agroturistice, ocupând locul 1 la nivel național, pentru ambele categorii. .

Turismul de afaceri s-a dezvoltat cu precădere în marile orașe și în câteva stațiuni ce oferă un înalt confort de cazare și dispun de facilitățile tehnice necesare.

4.3.6. Dezvoltarea durabilă

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cu siguranță cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul *"Viitorul nostru comun"*, cunoscut și sub numele de *Raportul Brundtland*⁴⁷: "dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi". Definiția și conceptul de dezvoltare durabilă amintit anterior va fi accentuat și integrat mai bine pe parcursul perioadei de programare 2014-2020.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, documentul vizează realizarea următoarelor obiective strategice **pe termen scurt, mediu și lung:**

⁴⁷ Report of the World Commission on Environment and Development: *Our Common Future*, <http://www.eytv4scf.net/wced-ocf.htm>

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României;

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile;

Orizont 2030: Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE.

Direcțiile principale de acțiune, printre care se regăsește și educația și formarea profesională, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- *Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională*, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;
- Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securității și siguranței alimentare;
- Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, *educației*, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede

4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă - aspecte specifice ruralului montan

Orientările strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate 2014-2020 prezintă principalele direcții de urmat pentru asigurarea creșterii atractivității și dezvoltării durabile a zonei montane defavorizate, prin punerea în valoare a resurselor, stabilizarea populației, menținerea identității culturale, creșterea puterii economice la nivel local, în condițiile păstrării echilibrului ecologic și protecției mediului natural.

Prin îndeplinirea obiectivelor stabilite se va realiza dezvoltarea durabilă economică, socială și de mediu a zonei montane defavorizate prin protejarea și valorificarea responsabilă a resurselor montane, ținând seama și de efectele schimbărilor climatice, prevenindu-se depopularea acestor zone și degradarea tradițiilor, îndeletnicirilor și specificității culturale a acestora.

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate 2014-2020

stabilește următoarele obiective:

Obiectiv general 1: Creșterea competitivității economice

Obiective specifice:

- a) Creșterea veniturilor fermierilor
- b) Sporirea gradului de instruire și informare al fermierilor în vederea dezvoltării de activități specifice și facilitarea accesului produselor lor pe piețele de desfacere

Obiectiv general 2: Creșterea atractivității zonei montane defavorizate și stabilizarea populației montane

Obiective specifice:

- a) Menținerea populației tinere în zonele montane defavorizate, cu accent pe zona rurală
- b) Încurajarea diversificării activităților economice în zona montană defavorizată
- c) Revitalizarea turismului montan pe principiile turismului durabil prin modernizarea infrastructurii specifice, creșterii calității serviciilor în vederea dezvoltării și promovării potențialului natural și cultural din zona montană defavorizată
- d) Modernizarea infrastructurii de transport și pentru serviciile de bază

Obiectiv general 3: Ameliorarea calității factorilor de mediu din zona montană

defavorizată și conservarea biodiversității

Obiective specifice:

- a) Gestionarea durabilă a resurselor agricole și forestiere
- b) Conservarea biodiversității, prin consolidarea rețelei de arii protejate, elaborarea/ implementarea planurilor / măsurilor de management ale ariilor naturale protejate, precum și prin păstrarea și/sau îmbunătățirea funcționalității și conectivității aferente rețelei de arii naturale protejate, inclusiv ale rețelei Natura 2000 (prin menținerea și crearea infrastructurilor ecologice, inclusiv coridoare ecologice - coridoare de migrare/deplasare pentru specii)
- c) Implementarea managementului durabil al deșeurilor

Obiectiv general 4: Conservarea și valorificarea resurselor culturale

Obiective specifice:

- a) Protejarea, promovarea și menținerea vie a patrimoniului imaterial și a creației contemporane
- b) Promovarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural material

Zona montană se întinde pe 47% din suprafața Regiunii Centru, ocupând părțile de est, sud și vest ale regiunii. Carpații Meridionali ("Alpii Transilvaniei", având cele mai înalte vârfuri din România în masivul Făgăraș), Carpații Orientali (ocupând aproape în întregime teritoriul județelor Harghita și Covasna și părți însemnate din județele Mureș și Brașov), Munții Apuseni (jumătatea de N-V a județului Alba).

Locul modest pe care îl ocupă Regiunea Centru din punct de vedere al contribuției la producția agricolă națională (locul 5 din cele 8 regiuni), este explicabil prin condițiile de relief (în detrimentul suprafețelor agricole și arabile), dar și prin randamentul mai scăzut al agriculturii montane în comparație cu câmpia.

Specificul montan oferă regiunii un potențial de excepție pentru zootehnie și în particular pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului, condiționat de valorificarea superioară a următoarelor **atuuri**:

- Suprafețele întinse de pășuni și fânețe (totalizând 58% din suprafața agricolă a regiunii) favorabile creșterii animalelor - activitate tradițională a locuitorilor din regiune.
- Calitatea bună a mediului, conservarea unor practici agricole "blânde" - fără chimizare sau cu chimizare redusă permit obținerea unor produse ecologice cu valoare biologică ridicată
- Biodiversitate (flora furajeră naturală, flora spontană, speciile de animale sălbatice)
- Peisaje naturale valoroase, patrimoniul istoric și cultural bogat
- Facilitățile și interesul în creștere pentru agroturism
- Capitalul uman (bătrânii păstrători de tradiție; tinerii - moștenitori ai zestrei tradiționale și deschiși spre nou)
- Experiența și inițiativele unor organizații active la nivelul regiunii: ex. AGROM-RO Mureș (în domeniul instruirii și consultanței agricole), ANTREC (în promovarea serviciilor agroturistice), Institutul de Cercetare și Dezvoltare în Montanologie - Cristian, jud. Sibiu, Institutul de Cercetare pentru Pajiști - jud. Brașov etc.
- Pe de altă parte, se constată o serie de **probleme**⁴⁸ specifice ruralului montan cu consecințe grave pe termen mediu, dintre care:
 - Declinul efectivelor de animale (ovine și bovine, în mod deosebit scăderea efectivelor de oi) conduce la scăderea majoră a volumului îngrășămintelor organice (indispensabile pentru aportul de alcalinitate, azot biologic, etc.), cu impact grav asupra regenerării naturale a pajiștilor, conducând la degradarea florei naturale furajere - fenomenul de "resălbăticire" prin acidifierea solului fragil al muntelui care favorizează dezvoltarea plantelor nedorite .

⁴⁸ Informațiile prezentate în această secțiune privind problematica ruralului montan au fost puse la dispoziție de Forumul Montan Român, afiliat la Euromontana

- Tendința abandonării unora dintre bunele practici din experiența tradițională, în paralel cu conservarea unora învechite și/sau adoptarea unor practici neadaptate specificului montan
- Aplicarea pe scară redusă a înșămânțării artificiale; zestrea genetică a animalelor din multe gospodării rurale din zonele de munte este modestă.
- Adăposturi pentru animale învechite, necorespunzătoare igienico-sanitar, lipsite de facilitățile necesare.
- Lipsa echipamentelor agricole moderne (v. mulsul manual) și a mecanizării necesare lucrărilor în specific montan;
- Greșeli în depozitarea și utilizarea îngrășămintelor naturale (lipsa sau starea necorespunzătoare a platformelor de bălegar, absența bazinelor pentru colectarea purinului - pierderi mari de azot biologic, bălegar diseminat iarna, nefermentat, acid) - afectând calitatea pajiștilor, la care se adaugă poluarea cu rumeguș (pericol - acidifierea fânețelor), practici ineficiente de colectare și depozitare a fânului (stocat în clăi cu pericol de mucegăire), etc.
- Infrastructura deficitară (drumuri, utilități, comunicații).
- Investiții reduse pentru crearea de locuri de muncă / alternative de ocupare în spațiul rural montan
- Îmbătrânirea populației, exodul tinerilor (spre orașe / UE).
- Inițiative reduse, lipsa suportului și a cunoștințelor necesare fermierilor pentru promovarea de "branduri" specifice (produse cu marcă locală/regională), promovarea produselor de nișă, etc.
- Consultanță agricolă calificată în zona montană, neacoperitoare cantitativ și calitativ.

Consecințele sunt grave:

- Degradarea terenurilor agricole montane, sălbăticirea pajiștilor și a fânețelor - riscă să devină ireversibile: **"fragilitatea muntelui"**
- Condiții socio-economice precare; șomaj, combinat cu calitate redusă a ocupării (agricultură de subzistență) cu tendință de agravare
- Depopularea munților prin exodul tinerilor spre orașe sau în afara țării
- Imens potențial economic nevalorificat / insuficient în raport cu potențialul pieței (în creștere) pentru produse ecologice și biologice, agroturism, etc.

Gospodăriile țărănești care ocupă zonele montane din regiunea Centru sunt localizate în grade diferite de dispersie teritorială (foarte ridicată în unele zone din Apuseni, Bucegi, Piatra Craiului, Făgăraș etc.). În funcție de varietatea factorilor socio-economici și culturali, gradul de izolare, condițiile de mediu etc., se înregistrează diferențe mari de dezvoltare socio-economică (de la sărăcie extremă în unele zone, la prosperitatea relativă în altele).

Dezvoltarea economică în spațiul rural montan, iar în zonele izolate chiar supraviețuirea civilizației rurale, depind decisiv de dezvoltarea și valorificarea superioară a resurselor oferite de agricultura montană⁴⁹ și a altor resurse specifice zonei, într-un concept de *pluriactivitate*⁵⁰.

Conceptul de dezvoltare durabilă aplicat ruralului montan include modernizarea activităților agricole în paralel cu conservarea bunelor practici în raport cu mediul, relansarea creșterii animalelor și a îndeletnicirilor tradiționale, promovarea agriculturii și a produselor ecologice, diversificarea activităților economice în spațiul rural fără afectarea patrimoniului natural, istoric și cultural.

⁴⁹ **Agricultura montană** include totalitatea practicilor agricole adaptate zonelor montane - plante furajere, cultivate sau pajiști naturale, horticultură, creșterea animalelor, etc.

⁵⁰ Conceptul de **pluriactivitate** include diversitatea activităților care valorifică resursele locale, acoperă nevoi specifice gospodăriilor rurale, oferă alternative de ocupare totală sau parțială: procesarea primară și mica industrializare a produselor agro-alimentare, meșteșuguri și artizanat (lemn, metal, confecții, ceramică, etc.), mica industrie locală, turism și agroturism, activități de întreținere și mecanizare și alte servicii auxiliare agriculturii, etc.

În raport cu problematica analizată, **principalele neajunsuri constatate**⁵¹ în cadrul sistemului de educație și formare profesională sunt:

- Interesul general scăzut al tinerilor pentru formare profesională și carieră în agricultură
- Gradul redus de acoperire teritorială a ofertei de educație și formare profesională (inițială și continuă) în ruralul montan
- Conținutul pregătirii insuficient adaptat specificului local, în mod deosebit în ceea ce privește componenta practică a programelor de formare în agricultură (în particular în domeniul agromontan/agroturism) furnizate de școlile din sistemul ÎPT
- Absența unei pregătiri generale privind economia ruralului montan - considerată a fi necesară încă din gimnaziu (în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de curriculum la decizia școlii- CDȘ), atât ca bază de pregătire pre-vocațională, cât și din perspectiva celor care nu continuă studiile și rămân în gospodărie
- Baza materială deficitară a școlilor din domeniu (fermă didactică, echipamente, etc.)
- Formarea profesională a cadrelor didactice - marcată preponderent de cunoștințe pentru agricultura de câmp - deficitară în privința competențelor specifice agriculturii montane și dezvoltării durabile în zona montană

Un răspuns adecvat la problematica dezvoltării ruralului montan, din perspectiva educației și formării profesionale - văzută ca **“Pilon al dezvoltării agro-montane durabile”**, implică nevoia unui program coerent de măsuri pe următoarele direcții prioritare:

- Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan
- Introducerea în documentele de planificare strategică în ÎPT a unei secțiuni distincte pentru problematica ruralului montan, având în vedere:
 - Planurile locale de acțiune (PLAI) din toate județele Regiunii Centru
 - Planurile de acțiune (PAS) la nivelul școlilor din ÎPT cu ofertă de formare în agricultură cu specific montan
- Inițierea / dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, cu arie de acțiune acoperitoare pentru principalii masivi muntoși, având în vedere:
 - Dezvoltarea bazei materiale: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare - organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității, cu o componentă de agroturism inclusă
 - Facilități de tip „campus” (internat, cantină, centre de documentare și informare etc.)
- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate pentru adecvarea competențelor specifice agriculturii montane
- Adaptarea conținutului pregătirii prin curriculum în dezvoltare locală (CDL) în funcție de specificul local, la toate calificările din cadrul relevante pentru agricultura montană
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane având în vedere noțiunile generale privind economia ruralului montan - în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de CDȘ
- Programe de orientare și consiliere profesională adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori), în parteneriat între instituțiile de învățământ, Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE), Direcțiile Județene pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiile județene de Consultanță Agricolă, autorități locale, asociații profesionale ale agricultorilor de munte (acolo unde există), organizații neguvernamentale (ONG) cu activități de consultanță și instruire în agricultură, etc.

Într-o primă etapă (începând cu 2006), din regiunea Centru au fost cuprinse în acest program: Colegiul Tehnic pentru Agricultură și industrie Alimentară „Țara Bârsei” Prejmer (jud. Brașov), Școala cu clase I-VIII Albac - devenită ulterior Liceul Tehnologic „Țara Moșilor” (jud. Alba), Școala cu clasele I-VIII, Cristian, jud. Sibiu, la care a fost adăugat în mai 2007 Școala cu clasele I-VIII Arieșeni (pentru domeniul turism și alimentație) - devenită ulterior Liceul

⁵¹ Concluziile grupului de lucru pentru un *program național de educație și formare profesională în ruralul montan*

Tehnologic de turism și alimentație. Din păcate doar pentru Liceul Tehnologic de Turism și Alimentație Arieșeni au continuat investițiile din bugetul POR DMI 3.4 în scopul **îmbunătățirii condițiilor de studiu și diversificarea specializărilor profesionale**. Unitatea de învățământ a beneficiat de 18,8 milioane lei prin care s-au efectuat lucrări de intervenție, reparații, extinderi, s-au construit și dotat ateliere pentru instruirea practică s-au creat facilități în campus prin amenajarea cantinei și îmbunătățirea condițiilor de cazare, s-a refăcut rețeaua de utilități.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

- ❖ Ritmul susținut de creștere economică din ultimii ani, reflectat în dinamica PIB și a VAB; creșterea prognozată pentru perioada 2017-2020 a VAB în toate sectoarele economice în special în construcții, servicii și industrie
 - Noi provocări pentru sistemul de educație și formare profesională, din perspectiva contribuției la formarea resurselor umane necesare creșterii competitivității economice regionale.
- ❖ **Dinamica încurajatoare a investițiilor brute și nete**, în mod deosebit în industria prelucrătoare și în comerț
- ❖ **Diversitatea activităților economice:**

Serviciile:

- Ocupă cea mai mare pondere în economia regională, în creștere constantă în ultimii ani și devansând industria în formarea PIB și a VBA.
- În cadrul serviciilor se detașează ca pondere în VAB realizată la nivel regional, activitățile din *Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante*, urmate de *Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială, Tranzacții imobiliare, Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, Informații și comunicații, Activități culturale și recreative; reparații produse de uz casnic și alte servicii*.
- Ponderi semnificative din totalul personalului din unitățile locale active din regiune în 2015: *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (19,4%), *Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)* - 9,6%, *Transporturi și depozitare* (8,5%), *Hoteluri și restaurante* (4,6%).
- **Potențial turistic ridicat și diversificat:**
 - locul 2 la nivel național (după Regiunea Sud-Est) din punct de vedere al capacității de cazare turistică în funcțiune
 - locul 1 la nivel național din punct de vedere al numărului total de sosiri (turiști români și străini) în structuri de primire turistică și al numărului de înnoptări în structuri de primire turistică
 - locul 2 la nivel național (după București-Ilfov) din punct de vedere al numărului de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică și al numărului de înnoptări ale turiștilor străini în structuri de primire turistică
 - locul 1 la nivel național din punct de vedere al numărului de pensiuni turistice și pensiuni agroturistice în funcțiune
 - potențial mare de dezvoltare pentru *turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural*
 - încadrarea turismului balnear în domeniile de excelență identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru

Industria:

- **Profil industrial pronunțat:**

- Ponderea industriei în formarea PIB și a VBA este mai mare la nivel regional și în toate județele decât la nivel național
- Ponderea mare, cu tendință de creștere a personalului din unitățile locale active din industrie; în 2015, industria prelucrătoare are cea mai mare pondere (39,4%) din totalul personalului din unitățile locale active din regiune;
- Diversitatea activităților industriale (la nivel regional sunt reprezentate aproape toate ramurile industriei).
- Dinamica investițiilor în sectorul industrial: industria prelucrătoare beneficiază de cea mai mare pondere din totalul investițiilor brute la nivel regional.
- Înființarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii.
- Domeniile industriale de excelență identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020: *Industria auto și mecatronica, prelucrarea lemnului și industria mobilei, Industria ușoară, Industria alimentară, Industria aeronautică, Industria farmaceutică.*

Construcțiile

- Sector în creștere ca pondere în formarea PIB și VAB, susținut de dinamica investițiilor în infrastructura pentru transporturi, infrastructura tehnică (alimentare cu energie electrică, apă, gaz, etc.), edilitară și pentru afaceri și dezvoltarea sectorului imobiliar
- Pondere importantă a personalului din unitățile locale active din regiune angajat în construcții (8,4%)

Agricultura:

- Pondere în PIB regional apropiată de media la nivel național
- Locul 5 în ierarhia pe regiuni din punct de vedere al valorii totale a producției agricole, locul 3 la producția animală (anul 2015)
- Locul 1 la nivel național: efectivele de ovine, cultivarea sfeclei de zahăr, cartofului, porumbului, hameiului și a cânepii pentru fibretextile
- Locul 2 la nivel național: familii de albine, cultivarea tutunului, plantelor medicinale și a furajelor verzi din teren arabil
- Locul 3 la nivel național: efectivele de bovine și iepuri, cultivarea secarei și a lucernei
- Agricultură variată, condiții favorabile creșterii animalelor în toate județele, potențial ridicat de dezvoltare pentru agricultura ecologică și agroturism
- Nevoile de modernizare și eficientizare a agriculturii
- Problematika complexă și stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică și de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităților și gospodăriilor țărănești.

Silvicultura:

Potențial silvic ridicat:

- Cca. 36,6 % din suprafața regiunii este acoperită de păduri și alte vegetații forestiere
- Regiunea Centru deține cca. 18,5 % din suprafața împădurită a țării
- Asigură 40% din producția națională de cherestea și o cincime din cea de mobilier.

Mediul:

- Nevoile de adaptare la standardele UE pentru **protecția mediului**

IMPLICATIILE PENTRU ÎPT:

- **Planurile de școlarizare** trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale, importanța construcțiilor și nevoile de dezvoltare a agriculturii.

- **Calificări și curriculum.** Adaptările structurale din economie presupun competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă.
Se desprind două direcții de acțiune la nivel regional și local:
 - Aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională
 - Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL)
- Ponderea crescândă a IMM reclamă din partea ÎPT un **răspuns adecvat la nevoile specifice IMM, de adaptabilitate crescută a forței de muncă** la sarcini de lucru diverse, prin
 - Asigurarea unei pregătiri de bază largi, competențe tehnice generale solide
 - Consolidarea pregătirii profesionale, indiferent de calificare, cu competențe specifice economiei de piață (competențe antreprenoriale, tehnici de vânzări, marketing, etc.)
 - Promovarea învățării pe parcursul întregii vieți
- **Ca răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate**, trebuie avute în vedere:
 - Creșterea nivelului de calificare
 - Importanța competențelor cheie
 - Limbile străine
 - Formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare
 - Colaborarea între școli pentru calificările care presupun competențe combinate, de exemplu: tehnice și comerciale/economice, tehnice - artistice - IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
 - Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile
- **Ca răspuns la cerințele de mediu** pe baza standardelor UE:
 - Calitate în pregătirea pentru calificările specializate pentru ecologie și protecție mediului pe baza standardelor de mediu ale UE
 - Dezvoltarea unor competențe de mediu ca parte din pregătirea tehnică generală, indiferent de specialitate.
- **Parteneriatul școală-agenți economici** - indiferent de domeniul de pregătire, trebuie să reflecte:
 - diversitatea categoriilor de agenți economici (pe clase de mărime, tipuri de capital, etc.) și de activități producătoare de bunuri și servicii

Ruralul montan:

Problematica complexă și stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică și de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităților și gospodăriilor țărănești, în condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața regiunii, conduce la nevoia unui program coerent de măsuri în educație și formare profesională, pe următoarele direcții prioritare:

- Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan.
- Inițierea/dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, înzestrate cu o bază materială adecvată: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare - organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității (cu o componentă de agroturism inclusă); facilități de tip campus.
- Adecvarea sporită a conținutului calificărilor la specificul agromontan local.
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane prin introducerea unor noțiuni generale privind economia ruralului montan, și aspecte practice de gospodărie și alimentație (la orele educație tehnologică / componenta de CDȘ).

- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate, cu privire la competențele specifice agriculturii montane.
- Programe de orientare și consiliere adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori).

De asemenea, se recomandă programe adecvate de informare și instruire a producătorilor agricoli cu privire la:

- ameliorarea competitivității sectorului agricol, alimentar și forestier din zona montană
- ameliorarea calității producției și a produselor, adaptarea la normele UE
- promovarea produselor lor prin utilizarea logo-urilor acceptate de către UE (ex.: Produsul BIO, Produsul tradițional, Denumirea de origine a produsului-AOP, Identificarea geografică a produsului-IGP).

5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)

În momentul de față, pentru caracterizarea fenomenelor de pe piața forței de muncă din România se utilizează două serii de date statistice diferite: Balanța forței de muncă (BFM) și Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO). Indicatorii statistici din cele două serii de date nu sunt comparabili deoarece metodele de colectare, unele definiții și metodele de calcul sunt diferite. Pe de altă parte, doar analiza datelor din ambele serii poate oferi o imagine completă și reală asupra pieței muncii din România.

BFM permite comparabilitatea teritorială, la nivel național, pe regiuni și pe județe. AMIGO asigură comparabilitatea la nivel național între regiunile de dezvoltare și compatibilitatea cu statistica europeană (EUROSTAT).

5.1.1. Populația după participarea la activitatea economică, pe sexe, medii, grupe de vârstă

Populația activă totală (în vârstă de 15 ani și peste) din regiunea Centru număra în 2016, cca. 972 mii persoane, reprezentând 11% din populația activă a țării. După o scădere semnificativă în perioada 2002-2012, **începând cu anul 2013 se conturează de o tendință de stabilizare** relativă a numărului populației active.

Populația ocupată totală (15 ani și peste) din Regiunea Centru număra cca. 922 mii persoane în 2016, reprezentând 11% din populația ocupată a României. Populația ocupată a regiunii a înregistrat o evoluție fluctuantă în perioada 2002-2009, urmată de o scădere în anii crizei economice 2009-2011. **Începând cu anul 2012 se conturează de o tendință de creștere a numărului populației ocupate** a regiunii.

Rata de activitate și rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) din Regiunea Centru sunt **mai mici decât la nivel național** în toată perioada analizată (2002-2016), înregistrând o **evoluție fluctuantă** în perioada 2002-2009, scădere în perioada 2010-2011, urmată de o **tendință de ușoară creștere începând din 2012**. Datele din 2016 referitoare la participarea la forța de muncă a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) indică pentru Regiunea Centru valori mai mici decât la nivel național cu 4 puncte procentuale în cazul ratei de activitate (61,6% față de 65,6%) și cu 2,2 puncte procentuale în cazul ratei de ocupare (58,4% față de 61,6%).

Pe tot intervalul analizat, persistă decalajul pe sexe și medii rezidențiale prin **rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural**. Se desprinde un fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură).

Rata de activitate și rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani), au înregistrat o **scădere pe ansamblul perioadei 2002-2016**. Valorile pentru 2016 indică **rate de activitate și de ocupare a tinerilor din Regiunea Centru mai scăzute decât la nivel național**, cu 4,5 puncte procentuale în cazul ratei de activitate (23,5%, față de 28% la nivel național) și cu 4,3 puncte procentuale în cazul ratei de ocupare (18%, față de 22,3% la nivel național).

Rata de ocupare a populației tinere din regiune (15-25 ani) este **semnificativ mai mică în cazul femeilor** (de peste două ori mai mică în 2016 - 11,4% în cazul femeilor, comparativ cu 24,2% în cazul bărbaților).

Rata șomajului (BIM)⁵². Rata totală a șomajului (raportat la întreaga populație activă (în vârstă de 15 ani și peste) a înregistrat **valori fluctuante** în perioada 2002-2016, cu **maxime de peste 10% în anii crizei economice** din 2009-2011, evoluând apoi **în scădere până la valoarea de 5,2% în 2016** (scădere mai accentuată decât la nivel național). Dacă până în 2015 rata șomajului din regiunea Centru a înregistrat, în general, valori mai mari decât la nivel național, în anul 2016 ajuns cu 0,7 puncte procentuale **sub nivelul național**.

În 2016, **rata totală a șomajului (15 ani și peste) este mai ridicată în mediul rural** (6,7%, față de 4,2% în urban) **și în cazul bărbaților** (5,9%), față de 4,1% în cazul femeilor).

Rata șomajului (BIM) tinerilor (15-24 ani). În 2016, **rata șomajului tinerilor (BIM) este mai mare la nivelul Regiunii Centru decât la nivel național** cu 3,1 puncte procentuale (23,7%, față de 20,6%).

În anul 2016, **rata șomajului tinerilor (15-24 ani) din Regiunea Centru este mai mare în cazul femeilor** (30%, față de 20,5% în cazul bărbaților) **și în mediul urban** (25,9%, față de 21,8%).

5.1.2. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii⁵³

Ponderea persoanelor active din totalul populației a înregistrat o evoluție fluctuantă, scăzând de la 44,5% în 2008, la 41,5% în 2015 (menținându-se aproximativ constantă după 2013), înregistrându-se **ponderi mai mari pentru bărbați și în mediul urban**. Cea mai accentuată scădere a ponderii persoanelor active s-a înregistrat în cazul tinerilor din grupa 15-24 ani, de la 31,1% în 2008, la 25,6% în 2015.

Ponderea persoanelor ocupate din totalul populației a scăzut de la 40,7% în 2008, la 38,4% în 2015. Pe grupe de vârstă, ponderea persoanelor ocupate (din numărul celor de vârstă respectivă) **a scăzut cel mai mult în cazul tinerilor din grupa 15-24 ani**. Singura grupă de vârstă în care a crescut ponderea persoanelor ocupate a fost grupa 45-54 ani (de la 69,3% în 2008, la 74,8% în 2015).

Ponderea șomerilor BIM din totalul populației a crescut pe fondul crizei economice de la 3,8% în 2008, la 4,6% în 2011, apoi a înregistrat o **evoluție descrescătoare în ultimii ani**, de la 4,1% în 2011 la 3% în 2016.

Comparativ cu celelalte grupe în vârstă de muncă, la nivelul anului 2015, grupa tinerilor de 15-24 ani se evidențiază prin cea mai mică pondere a persoanelor active (25,6%) din totalul populației de vârstă respectivă - și, implicit, cea mai mare pondere a celor inactive (74,4%) - precum și cea mai mică pondere a persoanelor ocupate (18,3%) - explicabil în bună măsură prin numărul mai mare a celor aflați în educație și formare profesională la vârstă respectivă.

În rândul femeilor, în toate grupele de vârstă, este mai mică ponderea persoanelor ocupate și mai mare a celor șomere, comparativ cu bărbații.

Ponderea persoanelor ocupate este mai mică și ponderea șomerilor mai mare în mediul rural decât în urban, în toate grupele de vârstă, cu excepția grupei 15-24 ani.

În rândul tinerilor se înregistrează cea mai mare pondere a șomerilor din totalul populației de vârstă respectivă: 7,3% în grupa de vârstă 15-24 de ani și 6,8% în grupa de vârstă 25-24 ani (anul 2015).

Ponderea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor a avut în perioada 2008-2016 o evoluție fluctuantă. În 2016 ponderea șomerilor tineri reprezenta la nivelul Regiunii Centru 28,1% din totalul șomerilor (BIM), situându-se **peste ponderea națională** (23,6%).

⁵² Biroul Internațional al Muncii. Ratele de șomaj sunt calculate ca procent din populația activă din grupa de vârstă respectivă.

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

În anul 2016, la nivelul regiunii Centru, ponderea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor este mai mare în mediul rural (29%, față de 27,3% în urban) și în cazul femeilor (36,3%, față de 24,1%).

5.1.3. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii⁵⁴

În perioada 2008 - 2016 în structura ocupării de înregistrează o creștere a ponderii celor cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire liceal, în paralel cu o scădere a ponderii în ocupare a celor cu nivel de pregătire postliceal sau de maiștri și cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial, primar sau fără școală).

Conform datelor pentru 2016 (INS, *Anuarul statistic*), **nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară**. Regiunea Centru are cea mai mică pondere, după București-Ilfov, a populației ocupate cu nivel scăzut de educație (gimnazial, primar sau fără școală absolvită) și ocupă a 3 a poziție (după regiunile Vest și Sud - Muntenia) în ceea ce privește ponderea persoanelor ocupate având nivel mediu de instruire (cumulând nivelurile liceal, postliceal, profesional) - datorat ponderii ridicate a celor cu nivel de învățământ profesional (locul 4 pe țară: 19,3%, după regiunile Nord - Est, Sud-Est și Sud-Muntenia) și a celor cu pregătire liceală (locul 2 pe țară: 41,3%, după regiunea Vest). Ponderea în structura ocupării a populației ocupate având studii superioare (23%) plasează Regiunea Centru pe poziția a 2 pe țară, după București-Ilfov.

La nivelul anului 2016, **structura pe sexe a ocupării indică un nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**, prin ponderea mai mare a celor cu nivel educație terțiar, liceal sau postliceal și mai mică a celor cu nivel scăzut de educație . Se constată în schimb o mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire învățământ profesional, comparativ cu femeile. Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire prin învățământul profesional.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2016 indică disparități majore între rural și urban atât pentru populația ocupată cu studii superioare cat și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație. Astfel:

- doar 9,3% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 30,8% în urban)
- 24,5% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație (gimnazial, primar sau fără școală absolvită) - față de numai 6,8% în urban.

Structura pe grupe de vârstă a ocupării în 2016 indică la nivelul regiunii Centru, pentru grupele de vârstă 25-34 ani și 35-44 ani cele mai mari ponderi ale persoanelor ocupate cu studii superioare (35,4% în grupa 25-34 ani și 35,1% în grupa 35-44 ani). Tot pentru grupa de vârstă 35 - 44 ani se înregistrează și cea mai mare pondere a persoanelor ocupate cu nivel scăzut de educație (31,6%). Grupa de vârstă 45-54 ani înregistrează cea mai mare pondere a persoanelor ocupate cu nivel mediu de educație.

5.1.4. Șomajul de lungă durată⁵⁵

Conform datelor Eurostat, în Regiunea Centru, în perioada 2008 - 2016, **numărul șomerilor de lungă durată** înregistrează o evoluție fluctuantă în jurul unor valori mari până în 2013, urmată de scăderi anuale semnificative începând din 2014.

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 h PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Ponderea șomerilor de lungă durată din totalul șomerilor din Regiunea Centru are o evoluție fluctuantă, cu creșteri în perioada 2008-2013 (de la 39,6% până la 50,6%) urmată de scăderi în perioada 2013-2015 (până la 39,8%) pentru ca în anul 2016 să înregistreze o nouă creștere (până la 47,1%). Ponderea șomerilor de lungă durată plasează Regiunea Centru sub cea națională (50%), dar peste cea la nivel european (46,6%). Regiunea Centru se situează în 2016 pe poziția a 5-a la nivel național în ceea ce privește ponderea șomerilor de lungă durată din totalul șomerilor.

În 2016, **ponderea șomerilor de lungă durată din totalul populației active** este de 2,4%, sub ponderea la nivel național (3%) și european (4%).

Rata șomajului de lungă durată⁵⁶. Incidența șomajului de lungă durată⁵⁷

Conform datelor din AMIGO, în perioada 2009-2015, **rata șomajului de lungă durată** înregistrează o evoluție crescătoare până în 2013 (de la 3,8% în 2008 la 4,8% în 2013), urmată de descreștere până la 2,9% în 2015. Evoluție similară înregistrează și **incidența șomajului de lungă durată** care are o pondere de 39,8% în 2015, în scădere pe ansamblul perioadei față de 37,2% în 2009 și un maxim de 50,6% în 2013.

În anul 2015, Regiunea Centru are a 3-a cea mai mare rată șomajului de lungă durată (după regiunile Sud-Muntenia și Sud-Est), dar are a 2-a cea mai mică incidență a șomajului de lungă durată (după București-Ilfov).

Rata șomajului de lungă durată a tinerilor. Incidența șomajului de lungă durată a tinerilor

Conform datelor din AMIGO, în perioada 2009-2015, **rata șomajului de lungă durată a tinerilor** înregistrează o evoluție crescătoare până în 2013 (de la 14,3% în 2009 la 21,1% în 2013), urmată de descreștere în ultimii ani analizați (16,1% în 2015). Evoluție similară înregistrează și **incidența șomajului de lungă durată a tinerilor** de la 56,6% în 2015 la 47,4% în 2009, cu un maxim de 65,7% în 2013.

Regiunea Centru se situează în 2015 pe a 4-a poziție în ceea ce privește rata șomajului de lungă durată a tinerilor (după regiunile Sud-Muntenia, Sud-Est și Sud-Vest Oltenia) dar are a 3-a cea mai mică incidență a șomajului de lungă durată (după regiunile Nord-Est și Vest).

Șomajul de lungă durată pe sexe și medii de rezidență

În perioada 2009-2015, **ratele șomajului de lungă durată (12 luni și peste)** au fost mai mari în cazul bărbaților și în mediul urban, cu excepția anului 2015 în care s-a înregistrat o rată mai mare a șomajului de lungă durată în rural.

În cadrul perioadei analizate, între 2010 și 2012 **incidența șomajului de lungă durată** a fost mai mare în rândul bărbaților, cu tendință de egalizare începând din 2013. Pe medii rezidențiale, **incidența șomajului de lungă durată** fost mai mare în mediul urban pe tot parcursul perioadei analizate.

În ceea ce privește **șomajul de lungă durată a tinerilor (6 luni și peste)**, în cadrul perioadei analizate, până în 2013 s-au înregistrat rate ale șomajului mai mari în cazul bărbaților, apoi situația s-a inversat. Pe medii rezidențiale **rata șomajului de lungă durată** fost mai mare în mediul urban pe tot parcursul perioadei analizate, cu excepția anului 2015.

Incidența șomajului de lungă durată a tinerilor, este mai mare până în 2011 pentru bărbați, în ultima perioadă a intervalului analizat situația inversându-se, înregistrându-se o incidență mai mare începând cu 2012 a șomajului de lungă durată în rândul femeilor tinere. Cu excepția anului 2014 se înregistrează o incidență mai mare a șomajului de lungă durată a tinerilor din mediul urban.

⁵⁶ Rata șomajului de lungă durată reprezintă ponderea șomerilor aflați în șomaj de 12 luni și peste în populația activă

⁵⁷ Incidența șomajului de lungă durată reprezintă ponderea numărului șomerilor de lungă durată (12 luni și peste) în total șomeri.

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică⁵⁸

Analizând evoluția indicatorilor furnizați de BFM pentru perioada 2002-2016, rezultă evoluții similare cu cele din AMIGO, fluctuante, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă ⁵⁹, în scădere până în 2011 urmată de creștere începând din 2012 la nivel regional și în toate județele. Rata șomajului înregistrat ⁶⁰ a cunoscut o evoluție fluctuantă, cu tendință generală de scădere în perioadele dinainte și după anii de criză economică din 2009-2010.

În perioada 2002-2016, BFM raportează rate de activitate și rate de ocupare a populației civile din Regiunea Centru mai mari decât la nivel național.

Ca și în AMIGO, conform datelor din BFM rată a șomajului înregistrat în Regiunea Centru a fost mai mare decât la nivel națională până în 2014 și mai mică în ultimii doi ani analizați (2015-2016).

Valorile din 2016, comparativ cu situația la nivel național, BFM indică rate de activitate ale resurselor de muncă mai mari la nivel regional și în toate județele regiunii cu excepția județelor Covasna și Mureș, rate de ocupare mai mari la nivel regional și în județele Alba, Brașov, Sibiu și rate ale șomajului mai mici la nivel regional și în județele Brașov, Mureș și Sibiu.

Tab.5.1

Principalii indicatori din Balanța forței de muncă la sfârșitul anului 2016								
	RO	Centru	AB	BV	CV	HR	MS	SB
Resurse de muncă - <i>mii pers.</i>	12562	1490,1	206,8	358,8	129,8	194,3	343,9	256,5
Populația ocupată civilă - <i>mii pers.</i>	8317,6	1036,2	159,9	253,2	81,8	127,6	222,8	190,9
Șomeri înregistrați - <i>nr. pers.</i>	418237	47739	8566	9306	4497	7829	10924	6617
Populația activă civilă - <i>mii pers.</i>	8735,8	1083,9	168,5	262,5	86,3	135,4	233,7	197,5
Populația în pregătire prof. și alte categ. de pop. în vârstă de muncă - <i>mii pers.</i>	3826,2	406,2	38,3	96,3	43,5	58,9	110,2	59
Rata de activitate a resurselor de muncă (%)	69,5	72,7	81,5	73,2	66,5	69,7	68	77
Rata de ocupare a resurselor de muncă (%)	66,2	69,5	77,3	70,6	63	65,7	64,8	74,4
Rata șomajului înregistrat (%)	4,8	4,4	5,1	3,6	5,2	5,8	4,7	3,4

Sursa: INS, "Balanța forței de muncă" la 1 ianuarie 2017, Baza de date TEMPO Online

5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale⁶¹

⁵⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 c PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁹ Calculate ca procent al populației active civile, respectiv al populației ocupate civile din totalul resurselor de muncă. Resursele de muncă includ populația în vârstă de muncă, mai puțin persoanele pensionate anticipat și cele în incapacitate permanentă de muncă, la care se adaugă salariații sub și peste vârsta de muncă și alte persoane sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate.

⁶⁰ Rata șomajului înregistrat se calculează ca procent din totalul populației active civile

⁶¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 d PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Datele anuale furnizate de INS, pe baza rezultatelor din Balanța forței de muncă (BFM) permit analiza comparativă la nivel regional și județean a evoluției în timp a structurii populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale.

Pe totalul economiei regiunii, în perioada 2008-2016, populația ocupată civilă a scăzut cu cca.1%. Pe sectoare mari de activitate, pe ansamblul perioadei analizate, și, în special, după 2012, la nivelul regiunii s-a înregistrat o **scădere a numărului și ponderii populației ocupate în agricultură, în paralel cu creșterea în servicii, industrie și construcții.**

Pe secțiuni CAEN, pe ansamblul perioadei 2008-2016 populația ocupată civilă a Regiunii Centru a crescut atât în cifre absolute cât și ca pondere, în *Industria prelucrătoare* și în majoritatea activităților din cadrul sectorului servicii, cu excepția activităților de *Intermedieri financiare și asigurări, Tranzacții imobiliare, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, Învățământ.*

În cifre absolute, în perioada 2008-2016 populația ocupată civilă a regiunii a crescut cel mai mult în *Industria prelucrătoare* (+18,5 mii persoane), *Servicii administrative și activități de servicii suport* (+14,7 mii), *Informații și comunicații* (+10 mii), urmate de *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (+5,8 mii), *Hoteluri și restaurante* (+4,1 mii), *Sănătate și asistență socială* (+3,9 mii), *Activități de spectacole, culturale și recreative* (3,3 mii), *Transport și depozitare* (+2,5 mii), *Activități profesionale, științifice și tehnice* (+2,4 mii).

În cifre absolute, în perioada 2008-2016 populația ocupată civilă a regiunii a scăzut cel mai mult în *Agricultură, silvicultură și pescuit* (-67,7 mii), *Învățământ* (-8,4 mii), *Intermedieri financiare și asigurări* (-3,3 mii), *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* (-3 mii).

Tab. 5.2

Structura comparativă pe județe a populației ocupate civile, pe activități, în 2016 (%)								
	ROMÂNIA	CENTRU	AB	BV	CV	HR	MS	SB
Agricultură, silvicultură și pescuit	20,8	16,8	21,5	9,1	21,4	23,7	21,8	10,5
Industria, din care:	23,5	30,4	33,7	28,7	31,8	27,4	26,3	35,8
- Industrie extractivă	0,7	0,7	0,8	0,3	0,2	0,5	1,1	1,1
- Industrie prelucrătoare	20,7	27,6	31,0	26,1	29,3	25,0	23,2	32,8
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,7	0,5	0,5	0,6	0,2	0,4	0,7	0,5
- Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1,6	1,5	1,4	1,6	2,0	1,6	1,3	1,4
Construcții	8,2	7,3	5,8	10,7	4,9	6,2	6,4	7,1
Servicii, din care:	47,5	45,5	39,0	51,5	41,9	42,7	45,4	46,6
- Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	14,7	14,8	14,2	16,0	14,5	14,9	15,4	13,0
- Transport și depozitare	5,3	5,5	5,5	5,7	4,9	4,3	5,5	6,1
- Hoteluri și restaurante	2,3	2,9	2,0	4,2	3,3	2,7	2,4	2,7
- Informații și comunicații	2,5	1,8	0,4	3,0	0,7	2,4	1,3	2,1
- Intermedieri financiare și asigurări	1,3	0,8	0,6	0,9	0,7	0,5	0,7	1,2
- Tranzacții imobiliare	0,4	0,4	0,4	0,5	0,1	0,2	0,4	0,3
- Activități profesionale, științifice și tehnice	2,3	1,7	1,4	2,3	1,7	1,5	1,2	1,7
- Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3,9	3,2	1,6	4,8	2,2	1,5	3,0	4,2

- Administratie publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	2,4	2,1	2,5	2,1	2,4	2,3	1,9	1,9
- Învățământ	4,5	4,7	3,9	4,3	5,0	5,7	5,0	4,5
- Sănătate și asistență socială	4,8	4,9	4,5	4,7	4,4	4,6	5,7	5,0
- Activități de spectacole, culturale și recreative	0,9	0,8	0,4	0,9	0,9	0,6	0,9	1,2
- Alte activități de servicii	2,0	2,0	1,7	2,3	1,0	1,5	2,1	2,5
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: INS Baza de date TEMPO-Online

În 2016, pe sectoare mari de activitate, la nivelul regiunii, se detașează serviciile care totalizează o pondere de 45,5% din populația ocupată civilă, urmată de industrie (30,4%), agricultură (16,8%) și construcții (7,3%).

Comparativ cu structura ocupării la nivel național, este mai bine reprezentată industria (cu 6,9 puncte procentuale peste media națională), în timp ce agricultura este cu 4 puncte procentuale sub ponderea la nivel național. Serviciile (45,5%) au o pondere mai mică dar apropiată de nivelul național (cu 2 puncte procentuale sub nivelul național), puțin mai mare în comerț, activități de transport și depozitare, hoteluri și restaurante, învățământ și sănătate și asistență socială. Construcțiile (7,3%) au pondere mai mică decât media națională (8,8%).

Se evidențiază județele *Brașov și Sibiu cu cele mai mari ponderi ale populației ocupate în servicii și în construcții, respectiv cele mai mici în agricultură.*

Cele mai mari *disparități* se constată în privința populației ocupate în agricultură. Județele Brașov și Sibiu se detașează net cu o pondere mult mai mică a ocupării în agricultură: 9,1% în Brașov, respectiv 10,5% în Sibiu - față de ponderi apropiate de 22% în celelalte județe (cu un maxim de 23,7% în Harghita).

Profilul industrial al regiunii se confirmă prin ponderi *peste media națională în industrie în toate județele regiunii.*

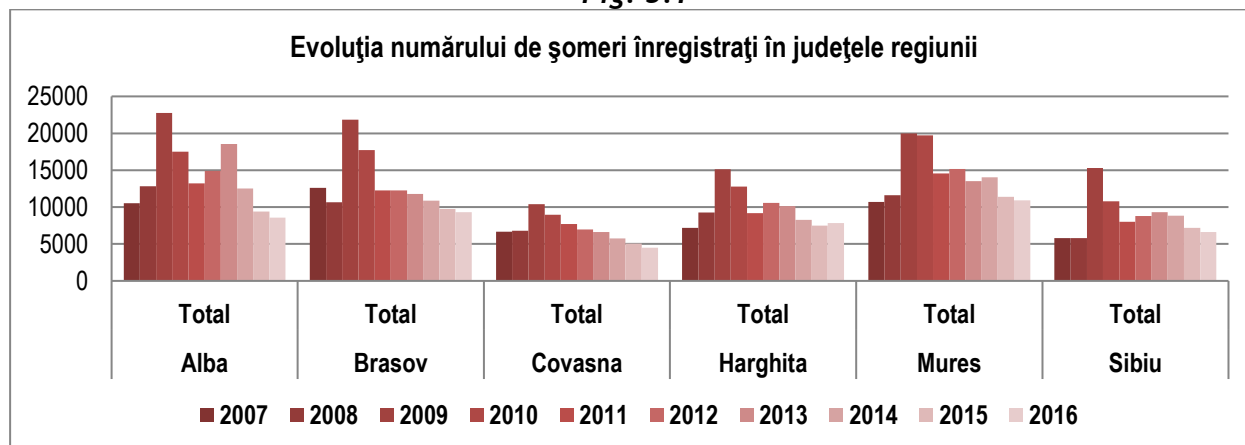
De notat însă, **dependența de industria textilă a unei bune părți a populației ocupate** în lohn (în mod deosebit în Covasna, Sibiu și Harghita), **amenințată** de restrângeri de activitate în viitor sub presiunea concurențială crescândă, rezultată din eliminarea cotelor de import din țările Asiei de Sud-Est și China aplicate de UE pentru produsele textile (Decizia OMC, începând de la 1 ianuarie 2005).

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați⁶²

La sfârșitul anului 2016, în Regiunea Centru erau înregistrați în evidențele AJOFM un total de 47,7 mii șomeri, în scădere accentuată față de anii de vârf ai crizei economice (105,4 mii șomeri în 2009, 87,5 mii în 2010), Numărul șomerilor înregistrați a cunoscut o scădere continuă după 2013 în toate județele regiunii, cu excepția județului Harghita în care a crescut ușor în 2016 față de anul anterior.

⁶² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 e PIATA MUNCII” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Fig. 5.1

Sursa: INS, Baza de date TEMPO- online

În perioada analizată (2007-2016), conform BFM, rata șomajului înregistrat din Regiunea Centru cunoaște o evoluție fluctuantă, având valori mai mari decât la nivel național până în 2014, pentru ca în ultimii doi ani analizați (2015-2016) rata șomajului înregistrat la nivelul regiunii Centru să coboare sub nivelul național, ajungând în 2016 la 4,4% față de 4,8% la nivel național. În cadrul regiunii, în anul 2016 județele cu cea mai mică rată a șomajului, sub valoarea la nivel național și regional, sunt Sibiu (3,4%), Brașov (3,6) și Mureș (4,7), iar cu valori peste nivelul național și regional județele Alba (5,1%), Covasna (5,2%) și Harghita (5,8%).

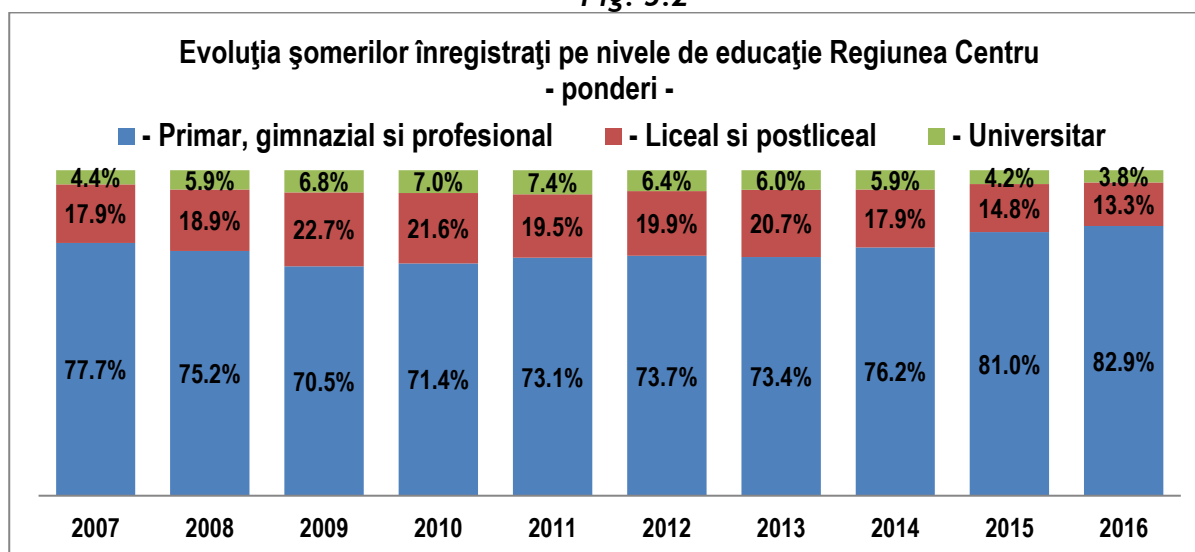
Structura șomajului înregistrat pe nivele de educație

Regiunea Centru ocupă în 2016, a 4-a poziție la nivel național, după regiunile Sud-Muntenia, Nord-Est și Sud-Est, în ceea ce privește ponderile șomerilor cu nivel scăzut de educație (primar, gimnazial, profesional), care înregistrează o evoluție fluctuantă și sunt mai mari față de ponderea la nivel național. În interiorul regiunii în anul 2016 ponderile șomerilor înregistrați cu nivel scăzut de educație sunt mai mari decât media regională și națională în toate județele cu excepția județelor Alba și Harghita..

Evoluții similare înregistrează și ponderile șomerilor cu nivel de educație liceal și postliceal, se evidențiază însă o tendință descrescătoare în ultima perioada a intervalului analizat. În 2016, ponderi mai mari decât media regională și națională pentru șomerii înregistrați cu nivel de educație liceal și postliceal se înregistrează în județele Alba și Harghita.

În ceea ce privește șomerii înregistrați cu nivel superior de educație, evoluția ponderilor acestora este crescătoare până în 2011 și descrescătoare până în 2016, ponderi mai mici decât media la nivel național cu excepția perioadei 2007-2008. În 2016 ponderi mai mari decât media regională și națională se înregistrează pentru șomerii cu nivel de educație universitar din județele Alba, și Sibiu.

Fig. 5.2

Sursa: INS, Baza de date TEMPO- online

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale⁶³

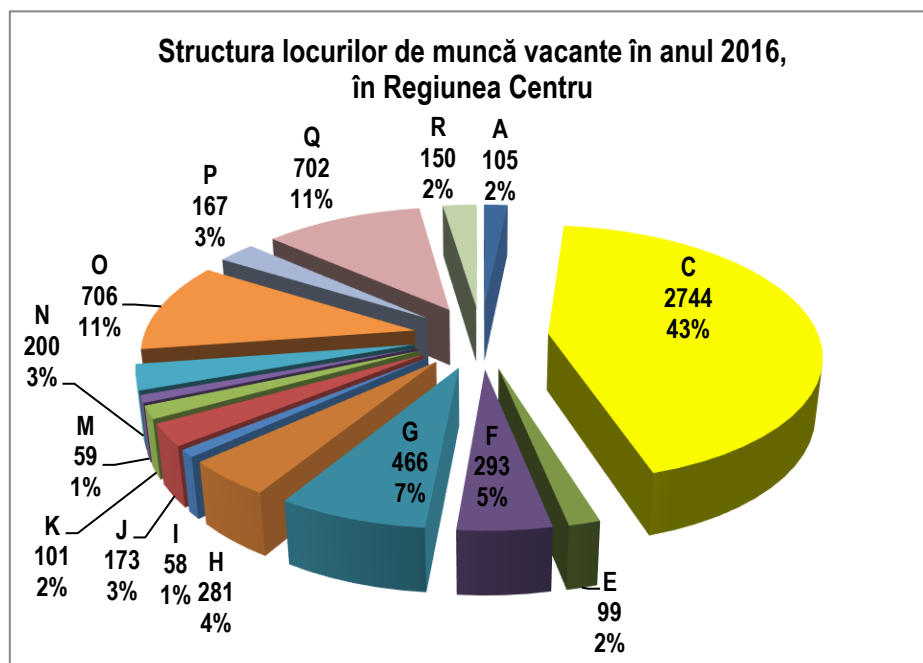
Conform datelor INS, Baza de date TEMPO-online, 11% din numărul locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN (Rev.2) la nivel național în anul 2016 s-au înregistrat în Regiunea Centru.

În perioada 2008-2016 s-a înregistrat o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante la nivelul Regiunii Centru, cu o scădere accentuată în 2009-2010, urmată de o creștere constantă până la sfârșitul intervalului analizat. În perioada 2011-2016, locurile de muncă vacante au crescut la nivelul regiunii, în toate activitățile economiei naționale (CAEN), cu excepția activităților din *Productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat, Tranzactii imobiliare* și Activitati de servicii administrative si activitati de servicii suport.

La nivelul regiunii Centru, **ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante în 2016 și peste cele naționale s-au înregistrat în Industria prelucrătoare(C) (43% față de 27% la nivel național) ,Construcții (F) (5% față de 3% la nivel național) și Agricultură , silvicultură și pescuit (A) (2% față de 1% la nivel național). Sub ponderea națională se înregistrează locurile de muncă din: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și monocicletelor (G) (7% față de ponderea națională 9%), Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public (O) (11% față de 16% la nivel național) și Sănătate și asistență socială (Q) (11% față de 14% la nivel național).**

⁶³Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 f PIATA MUNCII” - pentru vizualizare clic aici](#)

Fig. 5.3

Sursa: INS, Baza de date TEMPO-online

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații⁶⁴

În perioada 2008-2016 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante și pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o **tendință crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, lucrători calificați și asimilați, operatori la instalații și mașini; asamblări de mașini și echipamente.**

În 2016, la nivelul regiunii Centru s-au înregistrat **ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante** pentru: *Specialiști în diverse domenii de activitate* - ponderea regională (20%) situându-se sub ponderea națională (30%), *muncitori necalificați* - ponderea regională (19%) situându-se peste cea națională (11,8%), urmați de *Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente*: pondere regională (15,4%) peste ponderea la nivel național (11,6%), *Lucrători în domeniul serviciilor*: pondere regională (12,6%) sub media națională (14%) și *Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic*: pondere regională (10,5%) peste ponderea la nivel național (8,7%).

5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei⁶⁵

În 2016, salariații din industria prelucrătoare din regiunea Centru reprezentau cca 89% din numărul total al salariaților din industrie. Salariații în *Distribuția apei, Salubritate, Gestionarea deșeurilor, Activități de decontaminare* reprezentau cca 5,3%, cei în *Industria extractivă* 3% și cca 2% cei care desfășoară activități în *Producția și furnizarea energiei electrice și termice, Gaze, Apă caldă și Aer condiționat*.

În interiorul regiunii ponderea salariaților din *industria prelucrătoare* depășește ponderea medie regională în toate județele cu excepția județului Mureș. Cea mai mare pondere a

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 f PIATA MUNCII” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 g PIATA MUNCII” - pentru vizualizare clic aici](#)

numărului salariaților din *Industria prelucrătoare* se află în județul Covasna (92,6%) iar cea mai mică în județul Mureș (84,4%).

Comparația pe județe a ponderii salariaților din industria prelucrătoare

• **Alba:** prima poziție privind ponderea salariaților din *Industria alimentară* (14,9%), peste media regională (10,5%). Ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricarea a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor* ocupă a 4 a poziție la nivelul regiunii (12,4%) după județele Sibiu, Brașov și Covasna, situându-se sub media regională (13,9%). Ocupă a 2 a poziție după județul Sibiu în ceea ce privește ponderea salariaților care desfășoară activități la *Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașament și încălțăminte, prepararea și vopsirea blănurilor* (7,5%) peste ponderea medie regională (5,7%).

Ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricare a articolelor de îmbrăcăminte* (8,7%) se situează peste media regională (7,9%) ocupând a 3 a poziție, după județele Covasna și Harghita. Ponderea salariaților din *Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații*, se situează pe a 2 a poziție la nivel regional (8,7%), după județul Brașov și peste media regională (6,5%).

• **Brașov:** a 2-a poziție după județul Sibiu privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor* (19,6%), peste ponderea medie regională (16,3%). Ocupă prima poziție în ceea ce privește ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricare mașini, utilaje și echipamente n.c.a.* (12,5%) peste media regională (6%).

• **Covasna:** prima poziție privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricare articole de îmbrăcăminte* (18,3%) mult peste media regională (7,9%). Ocupă de asemenea prima poziție în ceea ce privește ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în *Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite* (24,9%), peste ponderea medie la nivel regional (7,2%). Ocupă a 3 a poziție în ce privește ponderea salariaților din *Industria alimentară* (11,9%), peste media regională (10,5%).

• **Harghita:** a doua poziție după județul Covasna, privind ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în *Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite* (18%), peste ponderea medie la nivel regional (7,2%). Ocupă de asemenea a 2 a poziție în ceea ce privește ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricare articole de îmbrăcăminte* (17,2%) mult peste media regională (7,9%). Ocupă prima poziție privind ponderea salariaților ce desfășoară activități la *Fabricarea mobilei* (13,6%), mult peste media regională (5%). Ponderea salariaților de lucrează în *Industria alimentară* se situează peste media regională (12,6%) și pe a doua poziție la nivelul Regiunii Centru, după județul Alba.

• **Mureș:** ocupă a 2 a poziție după județul Harghita, privind ponderea salariaților ce desfășoară activități la *Fabricarea mobilei* (11,4%), peste media regională (5%). În ceea ce privește ponderea salariaților din *Industria alimentară* (9,4%), ocupă penultima poziție înaintea județului Sibiu și sub media regională (10,5%). Ocupă a 3 a poziție după județele Covasna și Harghita, în ceea ce privește ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în *Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite* (6,5 %), sub ponderea medie la nivel regional (7,2%).

• **Sibiu:** prima poziție la nivelul Regiunii Centru privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de *Fabricare a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor* (31,3%) , mult peste ponderea medie regională (16,3%). Ocupă prima poziție privind ponderea salariaților care desfășoară activități la *Tăbăcirea și finisarea pieilor; Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașament și încălțăminte, prepararea și vopsirea blănurilor* (8,6%) peste ponderea medie regională (5,7%).

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați⁶⁶

Se prognozează că numărul mediu de salariați va crește în regiunea Centru, pe ansamblul perioadei 2015-2020, cu 127,9 mii persoane (+21,7%), ușor mai mare decât creșterea la nivel național (+21,4%).

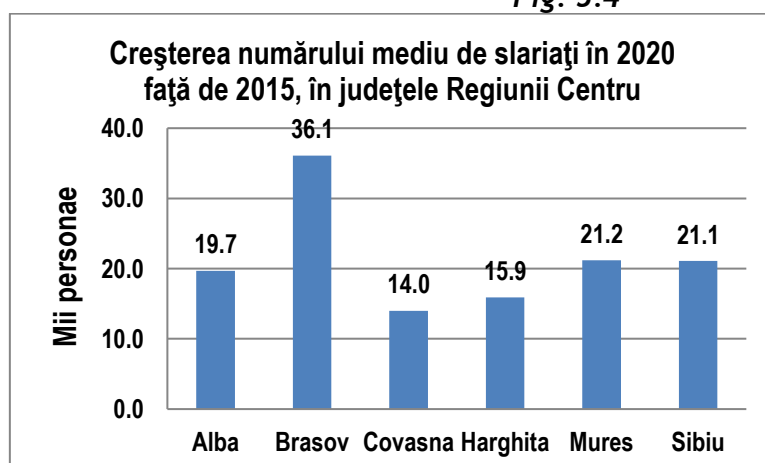
Tab. 5.3

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul mediu de salariați - mii persoane						
România	4611,4	4750,0	4954,0	5160,0	5380,0	5600,0
CENTRU	590,1	612,0	637,0	663,0	690,0	718,0
Alba	80,8	84	87,9	92,0	96,2	100,5
Brașov	160,5	166,6	173,7	181,0	188,8	196,6
Covasna	47,5	49,5	52,4	55,5	58,7	61,5
Harghita	59,4	61,8	65,1	68,3	71,8	75,3
Mureș	122,0	126,0	129,9	133,8	138,4	143,2
Sibiu	119,9	123,9	127,9	132,0	136,4	141,0
Numărul mediu de salariați - modificări procentuale față de anul anterior						
România	2,3	3,0	4,3	4,2	4,3	4,1
CENTRU	1,8	3,6	4,1	4,0	4,2	4,0
Alba	2,2	4,0	4,6	4,7	4,6	4,4
Brașov	2,1	3,8	4,3	4,2	4,3	4,1
Covasna	4,7	4,2	5,9	5,8	5,9	4,7
Harghita	-0,5	4,0	5,3	5	5,1	4,9
Mureș	2,6	3,2	3,1	3	3,5	3,4
Sibiu	0,2	3,3	3,3	3,2	3,3	3,4

Sursa: INS, Comisia națională de prognoză. Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2020 (mai 2017)

În interiorul regiunii Centru cea mai mare creștere procentuală în perioada 2015-2020 a numărului mediu de salariați este prognozată în județele Covasna (+29,5%) și Harghita (+26,8%). În cifre absolute, cea mai mare creștere a numărului de salariați este prognozată în județul Brașov (+36,1 mii pers.).

Fig. 5.4

Sursa: Comisia Națională de prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial, până în 2020

⁶⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” - [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului⁶⁷

Datele prognozate pentru perioada 2015-2020 indică o scădere estimată, la nivel național și regional și în toate județele regiunii, a numărului de șomeri înregistrați la sfârșitul anului și a ratei șomajului înregistrat. Începând din 2017, pentru regiunea Centru se estimează rate ale șomajului înregistrat apropiate de nivelul național, ușor mai ridicate la sfârșitul perioadei analizate (3,6% în 2020, față de 3,4% la nivel național). Județele Brașov și Sibiu continuă să aibe rate ale șomajului înregistrat mai mici decât la nivel regional și cele mai mici din regiune, în timp ce pentru județele Alba, Covasna și Harghita se estimează, pe tot parcursul perioadei analizate, rate ale șomajului peste nivelul național și regional.

Tab. 5.5

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Șomeri înregistrați, la sfârșitul anului - mii persoane						
România	436,2	429	387	359	341	312
CENTRU	50,2	50	46	43	41	34
Rata șomajului înregistrat - %						
România	5,0	4,8	4,3	4,0	3,7	3,4
Centru	4,7	4,4	4,2	4,0	3,8	3,6
Alba	5,6	5,2	4,9	4,8	4,7	4,6
Brașov	3,8	3,7	3,5	3,4	3,4	3,3
Covasna	5,7	5,2	5,0	4,8	4,7	4,6
Harghita	5,5	5,7	5,1	5,0	5,0	4,9
Mureș	4,8	4,6	4,3	4,3	4,2	4,1
Sibiu	3,7	3,5	3,3	3,0	2,8	2,5

Sursa: INS, Comisia națională de prognoză. Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2020 (mai 2017)

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat⁶⁸

Datele prognozate pentru perioada 2015-2020 indică o scădere estimată, la nivel național și regional și în toate județele regiunii a ratei șomajului înregistrat. Începând din 2017, pentru regiunea Centru se estimează rate ale șomajului înregistrat apropiate de nivelul național, ușor mai ridicate la sfârșitul perioadei analizate (3,6% în 2020, față de 3,4% la nivel național). Județele Brașov și Sibiu continuă să aibe rate ale șomajului înregistrat mai mici decât la nivel regional și cele mai mici din regiune, în timp ce pentru județele Alba, Covasna și Harghita se estimează, pe tot parcursul perioadei analizate, rate ale șomajului peste nivelul național și regional.

5.6.4. Proiecția câștigului salarial mediu net lunar

Pentru perioada 2015-2020 sunt prognozate creșteri salariale puțin mai mari la nivelul regiunii Centru, care ar conduce la o ușoară îmbunătățire a indicelui de disparitate al regiunii față de nivelul național. Din punct de vedere al salariului mediu net lunar, regiunea Centru se situează pe locul 4 la nivel național, după regiunile București-Ilfov, Vest și Sud Muntenia.

Tab. 5.6

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Câștigul salarial mediu net lunar - indici de disparitate, în % față de nivelul național (România = 100)						
Nord - Est	84	85,3	87	86,9	87,3	87,2

⁶⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Sud - Est	86,1	86,1	86,8	86,7	86,7	86,6
Sud Muntenia	91,9	92,4	93,8	93,8	93,8	93,8
Sud - Vest Oltenia	87,3	86,4	87,1	86,1	85,3	85,3
Vest	96,1	95,9	95,4	95,8	95,8	96
Nord - Vest	87	88,4	89,3	89,6	89,7	89,9
Centru	89,3	89,8	90,2	90,3	90,2	90,3
Bucuresti - Ilfov	142,3	140,7	138	138,3	138,6	138,6

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European - CEDEFOP

Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung realizată de CEDEFOP în anul 2016, la nivelul fiecărui stat membru al UE 28 evidențiază o serie de tendințe privind cererea expandată și cererea de înlocuire a forței de muncă la orizontul anului 2025.

În cazul României, valorile pentru cererea de înlocuire la muncitori în agricultură și pescuit, la orizontul 2025, de peste 2 milioane de locuri de muncă, sugerează că studiul pornește de la structura populației ocupate în agricultură în care sunt incluse persoanele cu statut profesional de lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați și introduce ipoteze de lucru care conduc la scăderi modeste ale populației ocupate în agricultură în perspectiva 2025. Mai mult, ultimele date ale INS arată că în 2016 populația ocupată în agricultură a fost de 1728,6 mii persoane, în scădere cu peste 783 de mii față de anul 2012. Aceste date arată că rezultatele studiului CEDEFOP în cazul României trebuie utilizate cu prudență.

Tab. 5.7. Oportunități de locuri de muncă⁶⁹ - valori absolute - perioada 2015-2025 - mii persoane

Grupe de ocupații	Valoare	Ponderi
Total	3928	100.0%
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	1.4%
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	11.6%
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	5.2%
Funcționari administrativi	122	3.1%
Lucrători în domeniul serviciilor	357	9.1%
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	1742	44.3%
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	3.2%
Muncitori calificați și asimilați	272	6.9%
Muncitori necalificați	601	15.3%

Sursa datelor: CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

Pe baza previziunilor CEDEFOP privind oportunitățile de locuri de muncă în perspectiva 2025 se poate estima care sunt cererile de calificări pe nivele de educație și filiere.

În acest scop față de datele din tabelul de mai sus au fost eliminate grupele de ocupații:

- *Muncitori necalificați*, având în vedere că IPT nu se adresează acestei grupe;
- *Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit*, având în vedere gradul mare de distorsionare pe care îl introduce această grupă datorită populației ocupate cu statut profesional lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați care sunt asociate mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu oportunitățile de locuri de muncă.

⁶⁹ Oportunitățile de locuri de muncă reprezintă suma dintre cererea expandată și cererea de înlocuire

Grupelor de ocupații reținute le-au fost asociate nivelul de educație la intrare în piața muncii și traseul de formare profesională conform tabelului de mai jos.

Tab. 5.8. Oportunități de locuri de muncă și criterii asociate pentru IPT

Oportunități de locuri de muncă - CEDEFOP			Criterii asociate	
Grupe de ocupații	Mii pers.	Ponderi	Nivel de educație la intrare în piața muncii	Traseul de formare
Total	1588	100.0%		
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	3.5%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	28.6%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	12.8%	IPT	preponderent prin învățământ liceal tehnologic
Funcționari administrativi	122	7.7%	preponderent învățământ superior	2/3 prin învățământ liceal teoretic și vocațional 1/3 prin liceu tehnologic
Lucrători în domeniul serviciilor	357	22.5%	IPT	preponderent prin învățământ profesional
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	7.8%	IPT	preponderent prin învățământ profesional
Muncitori calificați și asimilați	272	17.1%	IPT	preponderent prin învățământ profesional

Sursa datelor pentru oportunitățile de locuri de muncă: CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

Prin această analiză, în tabelul de mai jos sunt estimate ponderile pentru oportunitățile de locuri de muncă pe niveluri de educație și filiere, la orizontul anului 2025.

Tab. 5.9.

Pondere sugerată liceu filiera teoretică, tehnologică și vocațională	52.6%
Pondere sugerată învățământ profesional	47.4%
Pondere sugerată liceu tehnologic	15,4%
Pondere sugerată IPT	62,8 %

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013 „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Cambridge Econometrics în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor.

În cadrul metodologiei studiului, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă, reprezentând volumul de forță de muncă (număr persoane) estimat ca necesar pentru

derularea activităților economice, în termeni de populație ocupată. Acest nivel va fi satisfăcut când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată. Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante. În schimb, previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională. Pentru estimarea cererii potențiale s-a utilizat o tehnică de modelare econometrică.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale pentru orizontul de prognoză). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Analizând informațiile cu privire la dinamica cererii potențiale (măsura creării sau distrugerii de locuri de muncă în viitor) și a cererii înlocuite s-au estimat **locurile de muncă disponibile**, în ipotezele de calcul al celor două variabile. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă există cerere potențială sau dacă aceasta indică distrugere de locuri de muncă dar nivelul cererii înlocuite este mai mare decât distrugerea de locuri de muncă.

Modelul econometric macroeconomic utilizat pentru estimarea cererii de forță de muncă la nivel național a utilizat serii de date de la INS, pentru perioada 2000-2008 privind:

- populația ocupată în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea investițiilor brute în bunuri corporale în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea adăugată brută în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea costului mediu lunar al salariilor în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată în trei tipuri de scenarii:

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013
- pentru perioada 2014 - 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1,0325, un ritm de 1,0305 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 - 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.
- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 s-a ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1,015.
- pentru evoluția **Investițiilor brute** s-a pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0.76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații s-a considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN.

Pentru perioada 2010 - 2020 s-a estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0,9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011. Pentru perioada 2012- 2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 s-a considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1,036, un ritm de 1,044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 - 2013).

- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 s-a estimat apoi trendul liniar al variabilei.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.

- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere de 1,015 constant. A fost prognozată separat și evoluția celor 18 diviziuni CAEN (Rev.1) ce au fost excluse din modelul econometric din cauza lipsei de date. Pentru acestea s-a emis ipoteza conform căreia evoluția populației ocupate din cadrul lor își menține trendul observabil pentru perioada 2000- 2008. În final, s-a corectat modelul cu eroarea obținută din predicția populației ocupate totale la nivel național pentru anii 2009 și 2010 (engl. *nowcast*) cu valorile reale (erorile au fost de cca.1-2%).

Rezultatele proiecțiilor:

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel național

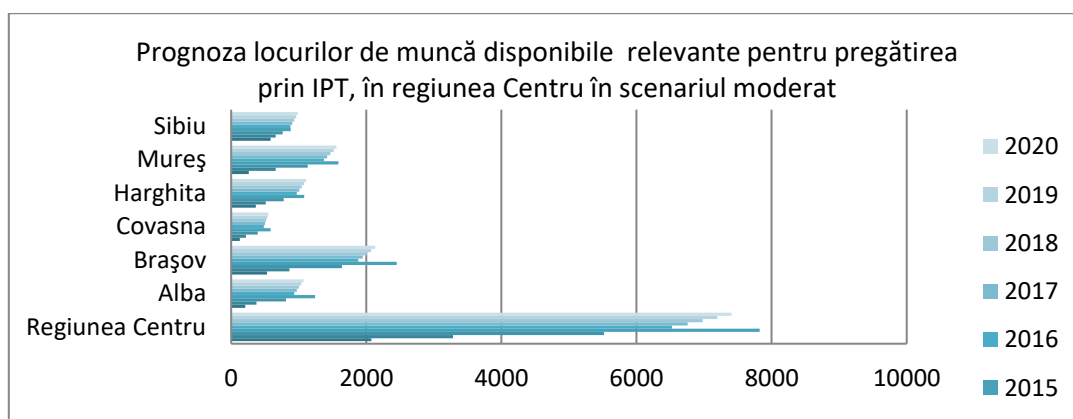
Prognoza cererii potențiale și a cererii înlocuite

La nivel național, proiecția **cererii potențiale** de muncă (determinată pe baza modelelor econometrice de tip panel) pentru scenariul moderat și cel optimist tendințele de evoluție pe orizontul de prognoză sunt staționare, astfel că la orizontul anului 2020 cererea potențială se previzionează a fi cu 1% mai mare decât în 2010 în ipoteza scenariului moderat și cu 0,2% în ipoteza scenariului optimist, în timp ce pentru scenariul pesimist cererea potențială se previzionează a fi cu 5% mai mică în 2020 față de 2010. Pentru **cererea înlocuită** de forță de muncă tendințele la nivel național sunt de creștere în ipotezele scenariului optimist și staționare în ipotezele scenariului moderat și ale celui pesimist.

Prognoza locurilor de muncă disponibile

Proiecțiile **locurilor de muncă disponibile** la nivel național (determinate prin însumarea valorilor care reprezintă modificarea cererii potențiale față de anul anterior cu volumul cererii înlocuite) estimează o evoluție staționară pe întreg intervalul de prognoză în scenariul moderat, iar în scenariul pesimist o tendință de scădere până la valori negative semnificând desființare de locuri de muncă. Nici în ipotezele scenariului optimist, la nivel național nu se previzionează locuri de muncă disponibile în creștere decât după anul 2014. În **scenariul moderat** evoluția locurilor de muncă disponibile în regiunea Centru se încadrează de-a lungul perioadei 2012-2020 pe un trend general ascendent, în toate județele regiunii.

Fig. 5.5

În cazul **scenariul moderat**, studiul previzionează locuri de muncă disponibile în toate sub-grupele ocupaționale. Cele mai multe locuri de muncă disponibile se profilează pentru *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Conducători de vehicule și operatori la instalații mobile*. Trebuie menționat faptul că în ocupațiile agricole se estimează o realocare structurală între persoane ocupate în agricultura de subzistență care vor ieși din piața muncii (fapt ce explică scăderea cererii potențiale previzionate pentru activitatea agricolă) și lucrătorii calificați din alte grupe de ocupații pentru care se previzionează că vor avea locuri de muncă disponibile.

Din analiza structurii pe grupe ocupaționale relevante pentru ÎPT pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020, în scenariul moderat, rezultă o pondere previzionată de circa două treimi pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învățământul profesional și o treime pentru cele care pot fi puse în legătură cu nivelul de pregătire liceal tehnologic sau postliceal.

Tab. 5.10. Prognose cererii de formare profesională

NAȚIONAL	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	2.596.683	2.456.539	2.296.622	2.156.965	2.104.751	2.056.431
Industria extractiva	106.640	105.596	103.212	111.650	113.248	115.568
Industria prelucratoare	2.033.790	2.066.304	2.055.425	2.176.045	2.215.992	2.274.896
Energie electrica si termica, gaze si apa	170.392	169.055	165.055	175.101	176.689	179.033
Constructii	646.708	629.588	639.096	663.272	676.872	696.756
Comert	1.084.111	1.132.885	1.174.337	1.181.751	1.224.847	1.289.364
Hoteluri si restaurante	140.694	136.915	135.347	144.352	145.428	146.841
Transport, depozitare si comunicatii	511.056	505.038	502.483	525.423	529.654	535.465
Intermedieri financiare	100.425	105.948	110.707	110.817	115.384	122.234
Tranzactii imobiliare, inchirieri si activ. de servicii	205.857	201.690	198.556	212.674	214.494	216.919
Administratie publica si aparare	488.100	484.852	476.943	450.153	442.563	431.177
Invatamant	482.666	482.168	489.018	498.967	505.826	515.443
Sanatate si asistenta sociala	430.980	428.301	433.069	442.795	448.607	456.721
Celelalte activitati ale economiei nationale	245.450	256.185	264.871	271.159	281.573	297.117
Total	9.243.551	9.161.064	9.044.743	9.121.124	9.195.928	9.333.965

Proiecțiile privind cererea potențială de forță de muncă pe activități economice (la nivel de secțiune CAEN Rev1) se referă la cererea relevantă pentru IPT. La nivel

național, dintre activitățile economice pentru care se previzionează scăderi semnificative ale cererii potențiale de forță de muncă, în ipotezele scenariului moderat, se evidențiază: *agricultura, silvicultura și piscicultura*, precum și *administrația publică și apărarea, în care se estimează scăderi pe întreg intervalul de prognoză până în 2020*. Creșteri pe tot parcursul intervalului de prognoză se estimează în *comerț*, precum și în *intermedieri financiare*. Scăderi în perioada 2009-2013, urmate de creșteri între 2014 și 2020 se previzionează în sectoarele *industrie extractivă, industrie prelucrătoare, construcții și în transport, depozitare și comunicații*.

Pe **grupe ocupaționale**, cererea potențială prognozată la nivel național, în ipotezele scenariilor moderat și optimist, descrie configurații ocupaționale orientate către *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Alte ocupații asimilate tehnicienilor și Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini, echipamente și alte produse*. În schimb, în ipotezele scenariului pesimist, nu se previzionează locuri de muncă disponibile pentru nicio sub-grupă ocupațională.

Evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă într-o structură matriceală, realizată ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Calcularea proiecției cererii potențiale la intersecția COR și CAEN - în lipsa unor date valide cu privire la probabilitatea angajării într-o ocupație după finalizarea studiilor dintr-un anumit domeniu - permite o evaluare prin metode analitice a distribuției pe domenii de pregătire profesională a cererii potențiale de forță de muncă. Studiul menționează că pentru ocupațiile din subgrupa agricultori și lucrători calificați în agricultură, s-a luat în considerare numai populația salariată nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca de exemplu lucrători familiari neremunerați). Prin această corecție s-a dorit să se evite inducerea unor concluzii eronate bazate pe o falsă cerere de înlocuire. Pe de altă parte, nu trebuie neglijat potențialul acestui sector, care reclamă ca o parte din forța de muncă îmbătrânită care se va retrage din agricultura de subzistență să fie înlocuită de tineri fermieri pregătiți pentru o agricultură competitivă. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN. Autorii studiului subliniază caracterul informativ al estimărilor deoarece acestea s-au bazat pe informații statistice incomplete și pe ipoteza că au avut loc alocări ale forței de muncă (și se va respecta înclinația și în viitor) strict în domeniul de activitate și în ocupația în care se face pregătirea.

Structura cererii potențiale de forță de muncă în ipotezele scenariului moderat, la **nivel național** în funcție de **domeniile de formare** ale IPT este prezentată în tabelul de mai jos, în evoluție prognozată la orizontul anilor 2017-2020. Domeniul *Mecanică* concentrează în jur de un sfert din cererea potențială de forță de muncă, iar importanța acestuia pare să crească la orizontul 2020, la fel ca și domeniile *Comerț* și *Economic* care totalizează peste 25% din cererea potențială relevantă pentru IPT. Și domeniile *Electric, Electromecanică și Electronică automatizări* cresc ca și pondere în cererea potențială relevantă pentru absolvenții de IPT, însă ponderea lor se situează la nivele relativ reduse. Cererea potențială pentru absolvenții domeniilor *Fabricarea produselor din lemn și Industrie alimentară* este în scădere la orizontul 2020, la nivel național.

Tab. 5.11. Prognoza structurii cererii potențiale, în scenariului moderat, pe domenii de formare profesională, la nivel național în perspectiva 2017-2020 (%)

Domenii de formare	%
Agricultură	3,9
Chimie industrială	1,3
Construcții instalații și lucrări publice	8,2
Comerț	12,6
Economic	14,5
Electric	5,3
Electromecanică	3,6
Electronică automatizări	4,2
Fabricarea produselor din lemn	1,4
Industrie alimentară	0,8
Industrie textilă și pielărie	9,0
Materiale de construcții	1,3
Mecanică	24,1
Turism și alimentație	7,8
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel regional

În cadrul regiunii Centru, cererea potențială se încadrează pe o tendință ascendentă de-a lungul perioadei 2011-2020, în toate cele trei scenarii de proiecție, astfel încât la finele perioadei de proiecție cererea potențială se previzionează a fi cu 5% față de valoarea din 2011.

Pe activități economice, în regiunea Centru în ipotezele scenariului moderat, la orizontul anului 2020, se estimează o creștere ușoară a cererii potențiale pentru forță de muncă per ansamblu. Creșteri importante se înregistrează în *industria prelucrătoare, comerț, transporturi, depozitare și comunicații*. La o scară mai mică, o tendință crescătoare pare să se profilează după 2013 în *hoteluri și restaurante, precum și în sectorul industriei extractive*. Scăderi semnificative se estimează în *agricultură*.

Tab. 5.12. Proiecția cererii potențiale de forță de muncă pentru Regiunea Centru, pe activități economice (nr. persoane):

REGIUNEA CENTRU	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura și piscicultura	140.284	120.266	102.921	89.327	76.760	61.499
Industria extractivă	6.925	7.491	7.910	8.519	8.897	9.480
Industria prelucrătoare	343.986	350.312	348.617	366.635	374.241	385.424
Energie electrică și termică, gaze și apă	21.179	21.018	20.526	21.732	21.937	22.239
Construcții	70.076	66.396	65.547	69.349	69.818	70.421
Comerț	139.454	152.155	164.620	172.368	181.166	193.800
Hoteluri și restaurante	18.145	17.905	17.944	19.454	19.910	20.582
Transport, depozitare și comunicații	55.632	55.228	55.322	59.590	61.184	63.813
Intermedieri financiare	11.155	11.479	11.727	11.564	12.080	12.932
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	13.608	12.818	12.101	12.935	12.806	12.655
Administrație publică și apărare	54.422	55.801	56.603	55.483	56.414	57.790
Invatamant	62.881	64.338	65.296	67.525	70.283	73.485

Sanatate si asistenta sociala	48.238	47.320	47.222	47.701	47.722	47.675
Celelalte activitati ale economiei nationale	28.038	29.234	30.500	31.605	33.137	35.486
	1.014.024	1.011.763	1.006.857	1.033.785	1.046.355	1.067.281

În **regiunea Centru**, în scenariul moderat, domeniile *Fabricarea produselor din lemn* și *Industrie textilă și pielărie* ocupă în cadrul cererii potențiale de forță de muncă poziții mai importante decât la nivel național. După *Mecanică* în care se păstrează o pondere însemnată, domeniile care par să coaguleze din ce în ce mai mult sunt *Economic*, *Comerț* și *Turism și alimentație*, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos.

Tab. 5.10. Structura cererii potențiale, pe domenii de formare profesională din IPT, în scenariul moderat, în regiunea Centru în perspectiva 2017-2020:

Domenii de formare	%
Agricultură	1,4
Chimie industrială	1,7
Construcții instalații și lucrări publice	8,1
Comerț	12,6
Economic	13,9
Electric	5,0
Electromecanică	3,8
Electronică automatizări	4,6
Fabricarea produselor din lemn	2,6
Industrie alimentară	0,9
Industrie textilă și pielărie	10,8
Materiale de construcții	0,9
Mecanică	22,9
Turism și alimentație	8,5
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2
Total	100,0

Ponderea estimată pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020 (în scenariul moderat) de circa 2/3 pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învățământul profesional este confirmată și de rezultatele anchetei în firme care evidențiază că 67,4% din locurile de muncă vacante existe la momentul anchetei la nivel regional, necesită pregătire prin învățământ profesional.

Pe baza acestor informații utilizate ca repere pentru analizele efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii, se poate estima o pondere recomandabilă a IPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%. În cadrul ofertei educaționale a IPT aproximativ 40% se recomandă să fie pentru calificări de nivel 3 iar 60% pentru calificări de nivel 2.

5.7.3. Anchete în firme

Ancheta în firme privind cererea de forță de muncă pe termen scurt reprezintă componenta "Investigații de teren în rândul angajatorilor" a „Studiului previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013” realizat de Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale - partener în cadrul proiectului „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, pe baza metodologiei aprobate în Grupul Consultativ al proiectului format din reprezentanți ai principalelor ministere, organizații patronale și sindicale reprezentative la nivel național.

Ancheta de teren în rândul angajatorilor s-a realizat prin interviuri „față în față” pe baza unui chestionar aplicat pe un eșantion regional de 484 firme, reprezentativ la nivel regional, în perioada 14 august - 14 septembrie 2011.

Principalele rezultate obținute din prelucrarea informațiilor obținute din ancheta de teren sunt următoarele:

- În anul 2009, toate județele, cu excepția județului Harghita s-au confruntat cu pierderi la nivelul efectivului de salariați, înregistrându-se pe total eșantion regional, o scădere de 5,5%. În anul următor, volumul salariaților s-a stabilizat, evidențiind chiar o creștere mai mult decât modestă de 0,1% la nivel regional. În primele opt luni ale anului 2011, evoluția pozitivă a continuat printr-o creștere semnificativă la nivel regional cu 2,8% față de anul 2010 a personalului din firmele investigate; practic s-au înregistrat creșteri ale numărului de salariați în aproape toate județele regiunii, excepție făcând județul Covasna. La nivel sectorial, firmele din industrie prelucrătoare și construcții au fost cele mai afectate de declinul numărului de salariați în perioada 2009-2011.
- La nivel regional, la momentul anchetei, 1,1% din totalul locurilor de muncă existente în firmele investigate erau vacante, valoarea ratei locurilor de muncă vacante fiind semnificativ sub media națională. Rata locurilor de muncă vacante era semnificativ mai mare decât media regională în județele Covasna și Harghita, precum și în sectoarele economice sănătate și asistență socială, distribuția apei și salubritate și transport și depozitare. O rată a locurilor de muncă vacante ușor peste media regională s-a înregistrat și în industrie prelucrătoare. Pe de altă parte, producția și furnizarea de energie electrică și termică, tranzacțiile imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, precum și învățământul au reprezentat zone ”închise” pentru angajare, înregistrând rate nule ale locurilor de muncă vacante. Rata locurilor de muncă vacante atinge cele mai înalte nivele pentru grupa ocupațională a muncitorilor necalificați (2,3%), pentru grupa muncitorilor calificați (1,4%) urmate, cu nivele sub media regională de funcționari (1,0%) și operatori pe instalații, mașini, asamblori (0,9%).
- La nivel regional, din punctul de vedere a domeniului de calificare relevant pentru pregătirea prin liceu tehnologic și învățământ profesional, la momentul anchetei, cea mai semnificativă cerere de forță de muncă se adresează domeniilor mecanică (43,1%), industrie textilă și pielărie (29,9%), urmate la distanță de domeniile comerț (8,4%), industrie alimentară (6,4%) și fabricarea produselor din lemn (4,4%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cele mai multe locuri de muncă vacante se adresează domeniilor mecanică (51,4%), economic (29,4%) și servicii (15,6%). În medie, locurile de muncă vacante la momentul anchetei erau neocupate de cca. 2,41 luni.
- La orizontul următoarelor 6 și 12 luni se estimează o creștere a cererii de forță de muncă. Cu cât dimensiunea firmei scade, cu atât crește probabilitatea ca firma să fie mai încrezătoare în evoluțiile pozitive pe termen scurt. La orizontul următoarelor 12 luni, cu excepția județelor Brașov și Covasna, toate celelalte județe ale regiunii estimează creșteri ale efectivelor de salariați. La același orizont de timp, în profil sectorial remarcăm că cele mai dinamice firme se estimează a fi cele din construcții și comerț. Cele mai pesimiste cu privire la evoluțiile efectivelor de salariați pe termen scurt (12 luni) sunt firmele din Hoteluri și restaurante care estimează scăderi ale efectivelor de personal.
- Comparând structura numărului curent de locuri de muncă, cu cea a locurilor de muncă estimate a exista în firmele investigate peste 12 luni, se constată că

întreprinderile din regiunea de dezvoltare Centru anticipează o ușoară creștere a ponderii ocupațiilor din grupa ocupațională (GO) 7 (Muncitori calificați) și GO 5 (Lucrători în servicii).

- Din punctul de vedere al domeniilor de calificare relevante pentru liceul tehnologic și învățământul profesional, la nivel regional, cea mai ridicată cerere de forță de muncă la orizontul următoarelor 12 luni se adresează domeniilor industrie textilă și pielărie (32,6%), comerț (20,5%), urmate de mecanică (13,2%), fabricarea produselor din lemn (12,0%) și construcții, instalații și lucrări publice (11,5%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cea mai ridicată cerere de forță de muncă se adresează domeniului servicii (93,3%).
- Pe fondul unei perioade în care firmele au manifestat prudență sporită în acțiunile de recrutare și angajare, aproximativ 8,5% dintre firmele investigate în regiunea de dezvoltare Centru au angajat tineri absolvenți ai promoției 2010. Firmele însă au avut tendința de a recruta în mai mare măsură absolvenți de învățământ superior (42,4%) sau absolvenți de învățământ profesional (31,9%). Peste 90% dintre firmele care au angajat absolvenți ai promoției 2010 s-au declarat a fi mulțumite și foarte mulțumite de nivelul de calificare al absolvenților. Angajatorii se declară foarte mulțumiți de absolvenții de învățământ profesional și postliceal. Gradul cel mai ridicat de nemulțumire caracterizează absolvenții de liceu tehnologic/industrial.
- Din punctul de vedere al domeniului de calificare specific liceului tehnologic, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din domeniile comerț (35,9%) și construcții, instalații și lucrări publice (30,5%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice școlilor postliceale, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din domeniul servicii (83,3%).

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional:

■ **Populația activă, populația ocupată:** După o scădere semnificativă în perioada 2002-2012, începând cu anul 2013 se conturează de o tendință de stabilizare relativă a numărului populației active și o tendință de creștere a numărului populației ocupate a regiunii

■ **Rata de activitate și rata de ocupare** a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) sunt *mai mici decât la nivel național*; începând din 2012 se conturează de o *tendință de creștere a numărului populației ocupate* a regiunii. Persistă decalajul pe sexe și medii rezidențiale prin *rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural*.

- Se desprinde un *fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură)*.
- Decalajul semnificativ al ratei de ocupare, în grupa de vârstă 20-64 ani, față de ținta UE pentru 2020⁶:
 - ✚ **Rata de ocupare în Regiunea Centru în 2016 în grupa de vârstă 20-64 ani (63,2%) este cu 3,1 puncte procentuale sub media națională (66,3%), la 6,8 procente distanță față de obiectivul național de 70% pt. 2020 și la 11,8**

⁶ Țintele propuse de UE pentru 2020 prin Strategia Europa 2020 : rata de ocupare (20-64 ani) minim 75%

procente distanță față de obiectivul UE de 75% pt. 2020⁷⁰. Acest decalaj este și mai accentuat în cazul femeilor.

■ **Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) este semnificativ mai mică în cazul femeilor** (de peste două ori mai mică în 2016 - 11,4% în cazul femeilor, comparativ cu 24,2% în cazul bărbaților).

Se menține un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban.

■ **Șomajul ridicat al tinerilor (15-24 ani) la nivel regional: mai mare în 2016 decât la nivel național (23,7%, față de 20,6%),**

În anul 2016, **rata șomajului tinerilor (15-24 ani) din Regiunea Centru este mai mare în cazul femeilor (30%, față de 20,5% în cazul bărbaților) și în mediul urban (25,9%, față de 21,8%).**

■ **Rata mare a șomajului tinerilor (peste media la nivel național) și șomajului de lungă durată** - obligă sistemul de ÎPT la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, AJOFM, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților - prioritate permanentă a managementului școlar.

■ **Ocuparea pe niveluri de educație, sexe și medii rezidențiale la nivel regional.**

Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară (conf. datelor pentru 2016):

- ✚ Regiunea Centru are o pondere ridicată a populației ocupate cu studii de nivel mediu de instruire (cumulând nivelurile liceal/postliceal/profesional): a 3-a poziție pe țară după regiunile Vest și Sud-Muntenia);
- ✚ Pondere ridicată a populației ocupate cu nivel de învățământ profesional (locul 4 pe țară: 19,3%, după regiunile Nord - Est, Sud-Est și Sud-Muntenia);
- ✚ Pondere ridicată a populației ocupate cu pregătire liceală (locul 2 pe țară: 41,3%, după regiunea Vest);
- ✚ Pondere mare a populației ocupate Locul 2 pe țară (după București-Ilfov) privind ponderea persoanelor ocupate cu studii superioare.
- ✚ A doua cea mai mică pondere, după București-Ilfov a populației cu nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau fără școală absolvită).

Tendința de creștere a ponderii în ocupare a populației cu studii superioare și a celor cu nivel de pregătire liceal și de scădere a ponderii cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial).

Structura pe medii rezidențiale a ocupării indică disparități majore între rural și urban atât pentru populația ocupată cu studii superioare cât și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație. Șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut. În Regiunea Centru șansele de ocupare sunt mult mai reduse pentru persoanele cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial, primar sau fără școală absolvită). Conform datelor din 2016:

- doar 9,3% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 30,8% în urban);

⁷⁰ **Sursa:** Eurostat, (date online, code: lfst_r_lfe2emprrt)

- 24,5% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație (gimnazial, primar sau fără școală absolvită) - față de numai 6,8% în urban

Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:

- Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
- Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

La nivelul anului 2016, **structura pe sexe a ocupării** indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**. Se constată în schimb o **mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire profesional, comparativ cu femeile**. Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională.

Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM):

■ **Rata de ocupare a resurselor de muncă (conf. BFM)** pentru perioada 2002-2016, rezultă evoluții similare cu cele din AMIGO, de scădere, la nivel regional și în toate județele, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă⁷¹, cu tendință de creștere la sfârșitul intervalului (din 2012). Ratele de activitate și de ocupare a populației civile sunt mai ridicate la nivel regional decât cele agregate la nivel național.

■ **Șomerii înregistrați în evidențele AJOFM:** Rata șomajului înregistrat în Regiunea Centru a fost mai mare decât la nivel națională până în 2014 și mai mică în ultimii doi ani analizați (2015-2016).

■ **Locuri de muncă vacante pe activități ale economiei naționale:** S-a înregistrat o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante la nivelul Regiunii Centru, cu o scădere accentuată în 2009-2010, urmată de o creștere constantă până la sfârșitul intervalului analizat. În perioada 2011-2016, locurile de muncă vacante au crescut la nivelul regiunii, în toate activitățile economiei naționale (CAEN), cu excepția activităților din *Productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat, Tranzactii imobiliare* și Activități de servicii administrative și activități de servicii suport.

■ **Locuri de muncă pe grupe majore de ocupații (ISCO-08).** În perioada 2008-2016 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante și pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o **tendență crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, lucrători calificați și asimilați, operatori la instalații și mașini; asamblări de mașini și echipamente.**

Concluzii din previziunile privind cererea de forță de muncă pe termen mediu (2013-2020):

Studiul previzional realizat de INCSMPS în 2011 a furnizat estimări privind evoluțiile prognozate pentru perioada 2013-2020 pe subgrupe majore de ocupații, activități economice (diviziuni CAEN). Structura cererii potențiale pe domenii de pregătire relevante pentru ÎPT este prezentată în capitolul 5.7.2.

Pe baza informațiilor oferite de studiul previzional și a analizelor efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii și județelor, se poate estima un

⁷¹ Calculate ca procent al populației active civile, respectiv al populației ocupate civile din totalul resurselor de muncă. Resursele de muncă includ populația în vârstă de muncă, mai puțin persoanele pensionate anticipat și cele în incapacitate permanentă de muncă, la care se adaugă salariații sub și peste vârsta de muncă și alte persoane sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate.

o pondere recomandabilă a IPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%, din care, cel puțin jumătate ar trebui să vizeze calificări oferite prin învățământul profesional.

■ **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuiesc avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)⁷²
- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
- Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în domeniul tehnic, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.

⁷² PRAI - Plan regional de acțiune pentru învățământul profesional și tehnic

PLAI - Plan local de acțiune

PAS - Plan de acțiune al școlii (plan de dezvoltare instituțională adaptat pentru ÎPT)

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1. Indicatori de intrare în IPT

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁷³

La orizontul lui 2060, se prognozează reduceri însemnate ale populației școlare în paralel cu îmbătrânirea populației. Cele mai afectate vor fi **efectivele din grupele de vârstă 7-14 ani**: reducere cu 22,5 % până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060 și **din grupa de vârstă 15 - 24 ani**: reducere cu 19,1% până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060.

În perioada 2007/2008 - 2016/2017, **populația școlară din învățământul primar înregistrează la nivel regional o creștere** de 11,9%, mai mare decât la nivel național (6,8%) situându-se pe a doua poziție după regiunea București - Ilfov (35,9%).

În interiorul regiunii, în perioada analizată, ponderea populației școlare cuprinse în **învățământul primar** a crescut în toate județele. Cele mai mari creșteri se înregistrează în județele Brașov (creștere de 23,4% în 2016/2017 față de 2007/2008) și Sibiu (creștere de 13,3% în 2016/2017 față de 2007/2008) iar cea mai mică în județul Alba (0,3%).

În ceea ce privește populația școlară din **învățământul gimnazial**, în perioada 2007/2008 - 2016/2017 **se înregistrează scăderi de efective la nivelul regiunii**, scăderea fiind mai mică decât la nivel național (-9,3% la nivel regional, față de -18,9% la nivel național).

În interiorul regiunii se înregistrează evoluții similare nivelului regional în ceea ce privește efectivele de elevi cuprinși în învățământul gimnazial, reduceri de efective mai mari decât la nivel regional și național înregistrându-se în județul Alba (-18,9%). Cele mai mici reduceri ale populației școlare din învățământul gimnazial se înregistrează în județul Brașov (-5,6%).

Se poate aprecia că reducerea severă constatată cu privire la populația școlară din învățământul gimnazial se va repercuta direct în următorii ani prin scăderea intrărilor în IPT.

Dinamica populației școlare la nivel regional în perioada 2007/2008-2016/2017, indică **scăderi de efective în învățământul liceal** (-24%), într-un procent mai mare decât la nivel național (-7,8%), regiunea Centru înregistrând cele mai mari pierderi procentuale de populație școlară din învățământul liceal, fiind urmată de regiunea Vest (-22,9%).

În interiorul regiunii au scăzut efectivele de elevi din învățământul liceal, cele mai mari reduceri de efective înregistrându-se în județele Covasna (-32,6%), Brașov (-30,8%) și Harghita (-30,8%), iar cele mai mici în județul Alba (-14,4%).

Cele mai importante scăderi de efective se înregistrează în învățământul profesional (-61,7%), urmare a nealocării de cifră de școlarizare în perioada 2009/2010 - 2011/2012. Procentual, scăderea de efective a fost mai mare decât media națională (-49,3%).

În interiorul regiunii cele mai mari scăderi procentuale de efective de elevi din învățământul profesional în perioada 2007/2008-2016/2017, se înregistrează în județele Sibiu (-57,3%) și Alba (-52,1%) iar cele mai mici în județele Covasna (-35,6%) și Harghita (-38,8%).

Dinamica populației școlare la nivel regional în perioada 2007/2008-2016/2017, indică **creșteri de efective în învățământul postliceal**, mai mici însă decât la nivel național (20,5% la nivel regional față de 51,4% la nivel național), Regiunea Centru înregistrând în perioada analizată cea mai mică creștere de efective în învățământul postliceal.

Ponderi mai mari ale populației școlare cuprinse în învățământul postliceal se înregistrează pentru fete și în mediul urban.

⁷³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” - [pentru vizualizare clic aici](#)

În interiorul regiunii cele mai mari creșteri de efective de elevi în învățământul postliceal în perioada 2007/2008-2016/2017, se înregistrează în județele Alba (+ 55,1%) și Brașov (+35,4%) iar cele mai mici în județele Covasna (+1,6%) și Mureș (+8,4%).

În ceea ce privește **populația școlară din învățământul superior**, se constată faptul că în perioada 2007/2008 - 2016/2017 aceasta **înregistrează scăderi de efective**, mai mari decât la nivel național (-42,3% la nivel regional față de -41,4% la nivel național).

Repartizarea pe sexe a populației școlare din învățământul superior are o evoluție oscilantă cu ponderi mai mari pentru fete în prima și ultima parte a intervalului analizat și cu ponderi mai mari pentru băieți la mijlocul intervalului de analiză (2011/2012- 2015/2016).

În interiorul regiunii se înregistrează evoluții similare nivelului regional în ceea ce privește efectivele de studenți cuprinși în învățământul superior, reduceri de efective mai mari decât la nivel regional și național înregistrându-se în județul Covasna(-73,6%) și Brașov (-57,3%).

Repartizarea pe sexe a populației școlare în anul școlar 2016/2017 indică faptul că ponderea fetelor este mai mare în învățământul liceal (52,2%), postliceal (68,5%) și superior (55,1%) și în mediul urban și mult mai mică în învățământul profesional (32,4%).

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁷⁴

Gradul de cuprindere în învățământ reprezintă numărul total al copiilor/elevilor/studenților dintr-o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, calculat ca raport procentual din populația rezidentă din aceeași grupă de vârstă.

Informațiile statistice disponibile cu privire la gradul de cuprindere pe medii de rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la gradul de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază **un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural.**

Conform datelor statistice (INS) pentru anul școlar 2016-2017, **gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru este mai mic decât la nivel național pe ansamblul grupei de vârstă 3-23 ani și în grupele de vârstă 15-18 ani și 19-23 ani**, fiind mai mare decât la nivel național în celelalte grupe de vârstă.

În anul școlar 2016-2017, se înregistrează valori mai mici decât la nivel național (72,1%) a **gradului de cuprindere în educație pe totalul grupei de vârstă 3-23 ani, pe ansamblul regiunii (71,1%) și în toate județele regiunii cu excepția județelor Brașov (77,7%) și Sibiu (77,2%)**. Gradul de cuprindere pentru grupa de vârstă 3-23 ani este mai mic decât la nivel național și regional în județele Alba (69,7%), Covasna (61,6%), Harghita (64,5%) și Mureș (68,7%).

Pe totalul grupei de vârstă 3-23 ani, **gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei.**

Analizând gradul de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2008 - 2016/2017 se observă o reducere pentru totalul grupei de vârstă 3-23 ani respectiv începând cu anul școlar 2014-2015, atât la nivel național cât și la nivel regional (cu 7,6 puncte procentuale la nivel național, respectiv 7,8 puncte procentuale la nivel regional) și în toate județele regiunii.

În anul școlar 2016-2017, **gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru pentru grupa 15-18 ani este mai mic decât la nivel național (77,1%), pe ansamblul regiunii (75,3%) și în județele Covasna (67,8%), Mureș (71,8%) și Sibiu (75,3%)**. Gradul de cuprindere este mai mare decât la nivel național și regional în județele Alba (78,4%), Brașov (77,4%), Harghita (80,4%).

⁷⁴Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 Gradul de cuprindere \(INS\)” - pentru vizualizare clic aici](#)

În grupa de vârstă 15-18 ani, *gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei atât la nivel național cât și la nivelul regiunii.*

Pentru grupa de vârstă 15-18 ani, se constată o ușoară creștere a gradului de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2008 - 2016/2017, cu doar 0,5 puncte procentuale. În toate județele regiunii, cu excepția județului Sibiu, se înregistrează creșteri ale gradului de cuprindere în învățământ pentru grupa de vârstă 15-18 ani în perioada analizată.

În anul școlar 2016-2017, *gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru pentru grupa 19-23 ani este mai mic decât la nivel național (65,7%), pe ansamblul regiunii (58%) și în toate județele componente, cu excepția județelor Brașov și Sibiu.*

În perioada 2007/2008-2016/2017, *gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru pentru grupa 19-23 ani a scăzut la nivel regional și în județele Brașov, Covasna și Harghita.*

În grupa de vârstă 19-23 ani, *gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei atât la nivel național cât și la nivelul regiunii și în toate județele sale componente.*

Per ansamblul regiunii Centru, ***pentru grupa de vârstă 3-6 ani se constată în perioada analizată o ușoară creștere a gradului de cuprindere***, atât la nivel regional (+ 0,3 puncte procentuale) cât și la nivel național (+1,7 puncte procentuale). În interiorul regiunii, a crescut gradul de cuprindere în învățământ pentru grupa de vârstă 3-6 ani în județele Alba, Brașov, Sibiu și a scăzut în Covasna, Harghita, Mureș.

În perioada 2007/2008-2016/2017 ***pentru grupa de vârstă 7-10 ani de înregistrează reduceri ale gradului de cuprindere în învățământ mai mici decât la nivel național (-4,9 puncte procentuale față de -6,5 puncte procentuale la nivel național).*** Toate județele regiunii au înregistrat scăderi ale gradului de cuprindere pentru grupa 7-10 ani, cele mai mari reduceri înregistrându-se în județul Covasna (cu 7,4 puncte procentuale).

Pentru grupa de vârstă 11-14 ani se înregistrează reduceri ale gradului de cuprindere în învățământ atât la nivel regional (-1,5 puncte procentuale) cât și la nivel național (-4 puncte procentuale). În interiorul regiunii Centru pentru grupa de vârstă 11-14 ani se înregistrează creșteri ale gradului de cuprindere în învățământ în județele Brașov și Sibiu și scăderi în celelalte județe.

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁷⁵

Rata netă de cuprindere măsoară gradul de participare la educație a copiilor de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv de educație⁷⁶.

Conform datelor statistice (INS), în anul școlar 2016-2017 ***rata netă de cuprindere în educație în Regiunea Centru se situează sub cea calculată ca la nivel național, la toate nivelurile de educație, cu excepția învățământului primar.***

Comparând ratele de cuprindere pe niveluri de educație se constată că cele mai mari pierderi se înregistrează în gimnaziu și mai ales după clasa a VIII-a.

Informațiile statistice disponibile cu privire la rata de cuprindere pe medii de rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la ratele de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază ***un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural.***

⁷⁵Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„03 Rata neta de cuprindere \(INS\)” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁷⁶ Diferențele față de vârsta reglementată de începere a școlii, respectiv de încadrare față de vârstele “standard” din seria curentă influențează valoarea indicatorului

În anul școlar 2016-2017, rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu la nivelul Regiunii Centru (79,7%) este apropiată de cea la nivel național (79,8%), fiind puțin mai mare decât la nivel național și regional în județele Brașov, Alba și Harghita.

Evoluția ratelor nete de cuprindere în învățământul obligatoriu este descrescătoare în perioada 2007/2008 - 2016/2017 la nivelul regiunii și în interiorul său.

Din analiza pe medii rezidențiale și pe sexe, se constată rate nete de cuprindere în învățământul obligatoriu mai mari în urban, și apropiate pentru fete și băieți.

Rata netă de cuprindere în învățământului secundar superior în anul școlar 2016-2017 este mai mică decât media națională (69,9%) pe ansamblul regiunii Centru (67,7%) și în județele Brașov (67,9%), Covasna (62,1%), Mureș (63,4%) și Sibiu (66%).

Deși se constată o tendință de creștere a ratei de cuprindere în învățământul secundar superior în prima parte a intervalului analizat (de la 65,6% în 2007-2008, la 71,8% în 2013-2014), aceasta e urmată de o scădere în ultima parte (la 67,7% în anul școlar 2016-2017).

În perioada 2007/2008 și 2016/2017 se înregistrează creșteri ale ratelor nete de cuprindere în învățământul secundar superior în toate județele regiunii, cea mai mare creștere fiind în județul Harghita (cu 5,1 puncte procentuale).

În perioada 2007/2008-2016/2017 ratele de cuprindere pentru învățământul secundar superior clasele a IX-a și a X-a urmează un trend descrescător în paralel cu un trendul crescător înregistrat pentru ratele nete de cuprindere în învățământul secundar superior clasele a XI-a și a XII-a.

Analiza pe sexe la nivel regional evidențiază rate nete de cuprindere mai mari în cazul fetelor, comparativ cu băieții, în învățământul secundar superior (15 - 18 ani).

În perioada analizată se constată că ratele nete de cuprindere în învățământul secundar superior pentru băieți, înregistrează o evoluție descrescătoare în ultima parte a intervalului de analiză, atât la nivel regional cât și la nivelul județelor, același trend fiind înregistrat și la nivel național.

Grupa de vârstă 15-18 ani din mediul rural înregistrează în perioada analizată reduceri ale ratei nete de cuprindere pe ansamblul regiunii și la nivelul județelor cu excepția județului Alba.

Rata netă de cuprindere în învățământul primar în anul școlar 2016-2017 este mai mare decât media națională pe ansamblul regiunii cu excepția județului Alba.

Analiza evoluției ratei nete de cuprindere în învățământul primar în perioada 2007/2008-2016/2017, evidențiază o evoluție descrescătoare a indicatorului. În perioada analizată, cea mai accentuată scădere a ratei nete de cuprindere în învățământul primar se înregistrează în județul Harghita (- 6,6 puncte procentuale) iar cea mai mică în județele Brașov și Sibiu (- 3,9%).

La nivelul regiunii Centru se înregistrează valori ale ratei nete de cuprindere în învățământul gimnazial (11-14 ani) sub media națională (81,4% la nivel regional față de 82,3% la nivel național). Ponderi mai mici decât ponderea medie la nivel regional se înregistrează în județele Mureș (79,2%), Covasna (80,4%) și Brașov (81%).

Rata nete de cuprindere în învățământul gimnazial în perioada 2007/2008-2016/2017, înregistrează o evoluție descrescătoare, cele mai mari reduceri ale ratei nete de cuprindere înregistrându-se în Harghita (-5,5 puncte procentuale) și Mureș (-5,1 puncte procentuale).

Cele mai mari reduceri ale ratelor nete de cuprindere în învățământul gimnazial se înregistrează în mediul rural.

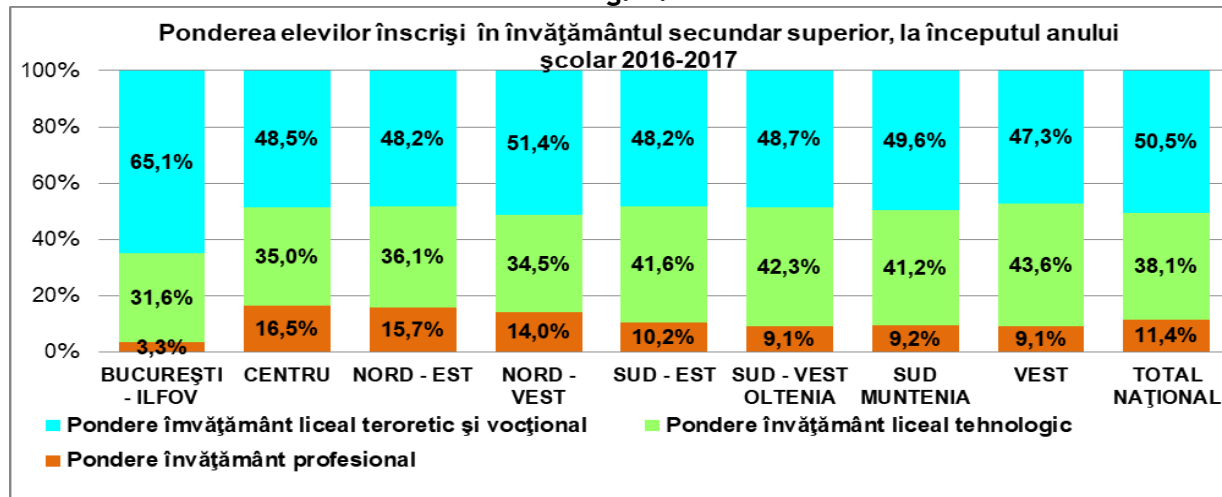
6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁷⁷

Din totalul elevilor înscriși în regiunea Centru la început de an școlar 2016-2017 în învățământul secundar superior (învățământ liceal și profesional), învățământul profesional și tehnic are o pondere de 51,5% (16,5% în învățământul profesional + 35% în liceul tehnologic), puțin mai mare decât la nivel național (50,5%). Comparativ cu situația la nivel național,

⁷⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT (INS)”- pentru vizualizare clic aici și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)”- pentru vizualizare clic aici

regiunea Centru se situează pe locul 4 din punct de vedere al ponderii ÎPT din totalul elevilor înscriși la începutul anului școlar 2016-2017 în învățământul secundar superior, după regiunile Vest (52,7%), Nord-Est (51,8%) și Sud-Est (51,8%) și are cea mai mare pondere din țară a elevilor înscriși în învățământul profesional (16,5%, față de 11,4% la nivel național). Ponderea mai mare a învățământului profesional, Regiunea Centru se reflectă într-o pondere mai mică a elevilor înscriși în liceul tehnologic (35%, față de 38,1% la nivel național) și în învățământul liceal teoretic și vocațional (48,5%, față de 50,5% la nivel național).

Fig. 6.1

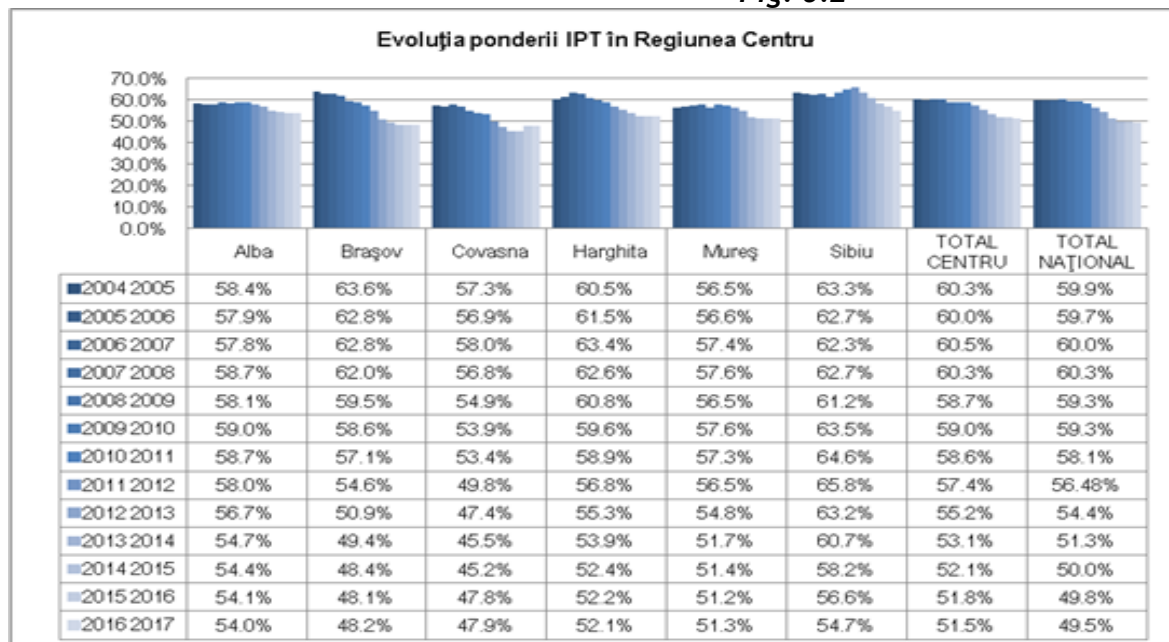

Sursa: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice pentru educație - INS

În cadrul regiunii, cea mai mare pondere a ÎPT în anul școlar 2016-2017 se înregistrează în județul Sibiu (54,7%) iar cea mai mică în județul Covasna (47,9%), cea mai mare pondere a învățământului profesional se înregistrează în județele Covasna (21,7%) și Harghita (18,1%), iar cea mai mică în județul Alba (12,8%).

Din analiza evoluției ponderii elevilor înscriși la început de an școlar în ÎPT din sistemul public de învățământ din regiunea Centru în perioada 2004/2005 - 2016/2017, se constată o scădere accentuată, de la valori în jur de 60% la începutul perioadei analizate, la numai 51,5% în anul școlar 2016-2017. În paralel cu evoluția descrescătoare a ponderilor ÎPT, a crescut ponderea învățământului liceal teoretic și vocațional. Evoluțiile sunt similare și la nivel național.

Fig. 6.2

Sursa: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice pentru educație - INS

Analizând evoluția înregistrată în această perioadă pentru poderile învățământului profesional, de constată o scădere de la un maxim de 27,1% în anul școlar 2005-2006 la un minim de 1,6% în anul școlar 2011-2012, ca urmare a deciziei Ministerului Educației, Cercetării și Inovării de alocare cifră de școlarizare doar pentru învățământul liceal în perioada 2009-2012.

În anul școlar 2012-2013 se reintroduce un traseu de pregătire profesională prin învățământul profesional de 2 ani, ca parte a liceului tehnologic, pentru elevii care după clasa a IX a de liceu optează pentru o calificare de nivel 3 CNC/EQF, acțiune urmată de o ușoară creștere a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional (5,2% în 2013-2014). În anul școlar 2014-2015 se introduce învățământul profesional cu durata de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a ceea ce a condus la creșterea treptată a ponderii învățământului profesional în următorii ani, ajungând în anul școlar 2016-2017 la 16,5%.

6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁷⁸

Numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maiștri) în anul școlar 2016-2017 plasează regiunea Centru pe ultima poziție la nivel național (9,3%), după regiunea București - Ilfov.

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maiștri) înregistrează o creștere de 17,6%, mai mică decât la nivel național (50%). Evoluția numărului de elevi înscriși la început de an în învățământul postliceal este crescătoare, cu un maxim de 10.494 elevi în anul școlar 2013-2014, urmată de decreștere în ultima parte a intervalului de analiză.

În interiorul regiunii se constată evoluții asemănătoare, cea mai mare creștere a numărului elevilor înscriși în învățământul postliceal înregistrându-se în județele Brașov (+49,1%) și Alba (+49,1%). Excepție face județul Harghita unde se înregistrează scăderea numărului de elevi înscriși în învățământul postliceal în perioada 2004/2005-2016/2017.

65,8% din numărul elevilor din învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017 erau înscriși în școli postliceale și de maiștri aparținând sistemului public. 97,9% dintre elevii înscriși în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017 la nivelul regiunii Centru aparțin școlilor postliceale și doar 2,1% școlilor de maiștri.

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în școala postliceală înregistrează o creștere de 20,4%, mai accentuată decât în cazul învățământului postliceal total și decât cea înregistrată la nivel național (creștere cu peste 50%).

La nivelul județelor regiunii se constată evoluții asemănătoare, cea mai mare creștere a numărului elevilor înscriși la început de an școlar în școlile postliceale fiind înregistrate în județele Brașov (+52,1%) și Alba (+48,2%). Excepție face județul Harghita unde a scăzut numărul de elevi înscriși în școlile postliceale în perioada 2004/2005-2016/2017.

65% dintre elevii înscriși la începutul anului școlar 2016-2017 în școli postliceale sunt cuprinși în școli postliceale cu proprietate publică.

Evoluția numărului de elevi înscriși la început de an școlar în școli postliceale în perioada 2004/2005-2016/2017, urmează un trend asemănător învățământului postliceal total, fiind crescătoare până în anul școlar 2013-2014 urmată de descreștere în ultima parte a intervalului de analiză.

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în școlile de maiștri la început de an școlar, înregistrează o scădere (-43,3%), comparativ cu nivelul național unde numărul elevilor înscriși în școlile de maiștri înregistrează o accentuată (+50,5%).

⁷⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „06 Evoluția elevilor Înv. postliceal(INS)”- [pentru vizualizare clic aici](#)

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT - Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017⁷⁹

Cumulat la nivel regional, planul de școlarizare realizat în 2017-2018 la clasa a IX-a a liceu tehnologic, înregistrează unele abateri față de țintele stabilite prin PRAI anterior.

Ponderi mai mici decât limitele inferioare planificate s-au înregistrat în domeniile: mecanică, construcții, instalații și lucrări publice, fabricarea produselor din lemn, agricultură și industrie textilă. O explicație pentru aceste abateri este faptul că fundamentarea planului de școlarizare pentru învățământul profesional inclusiv dual are la bază pe lângă recomandările PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în anumite calificări de nivel 3 CNC (nivel 2 cf. HG 866/2008).

S-au înregistrat în schimb depășiri în cazul domeniilor electronică automatizări, electric, economic, turism și alimentație și protecția mediului.

Urmărind evoluția ponderilor domeniilor în cadrul unui ciclu de școlarizare, se constată o tendință de reducere a ponderii pentru domeniile: *industrie alimentară, comerț, turism și alimentație, mecanică* în paralel cu creșterea ponderilor domeniilor: *comerț, economic, electric, electronică automatizări*.

Cumulat la nivel regional în cadrul unui ciclu complet de școlarizare ponderile cele mai ridicate în planurile de școlarizare se înregistrează pentru următoarele calificări: *tehnician în activități economice* (15,82% , cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Alba - 22,96%), *tehnician în turism* (10,73%, cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Harghita - 16,91%), *tehnician operator tehnică de calcul* (6,75%, cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Covasna -15,4%).

Tab. 6.1

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Plan școlarizare realizat cl. a IX-a liceu tehnologic 2017-2018		Plan școlarizare realizat cl. a IX-a înv.profesional și dual 2017-2018		Ținta PRAI anterior pt. 2025 (niv.3 și 4)	
	Nr. elevi	%	Nr. elevi	%	Min.- max (%)	Medie (%)
mecanică	573	10,3	1761	35,3	22-30	26
electromecanică	159	2,9	170	3,4	3,5-5,5	4,5
electronică automatizări	630	11,3	69	1,4	2,5-4,5	3,5
chimie industrială	68	1,2	41	0,8	0-2%	1%
materiale de construcții	14	0,3	32	0,6	0-3	1,5
electric	295	5,3	128	2,6	5-7	6
construcții, instalații și lucrări publice	92	1,7	355	7,1	7-10	8,5
agricultură	239	4,3	231	4,6	5-10	7,5
silvicultură	181	3,3	15	0,3	1-2,5	1,75
economic	1116	20,0	—	—	7-11	9
comerț	378	6,8	433	8,7	5-10	7,5
turism și alimentație	894	16,1	807	16,2	6-14	10
industrie alimentară	187	3,4	197	4,0	3,5-5,5	4,5
fabricarea produselor din lemn	93	1,7	321	6,4	6-12	9
industrie textilă și pielărie	178	3,2	321	6,4	4-8	6
tehnici poligrafice	—	—	—	—	0-1	0,5
estetica și igiena corpului omenesc	193	3,5	102	2,0	1-3	2
protecția mediului	225	4,0	—	—	1-2	1,5

⁷⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „07Oferta IPT inv. liceal zi 2016-2017” - [pentru vizualizare clic](#) aici și în anexa „08 Oferta IPT inv. prof 2016-2017”- [pentru vizualizare clic aici](#)

producție media	57	1,0	—	—	0-1	0,5
TOTAL	5572	100	4983	100		100

Sursa: ISJ - planurile de școlarizare cumulate la nivel regional

Planul de școlarizare fundamentat pentru anul școlar 201-2018, pe baza solicitărilor operatorilor economici de școlarizare în anumite calificări determină depășiri ale țințelor stabilite prin PRAI anterior, pentru domeniul *mecanică* (pentru calificări din industria constructoare de mașini).

Ponderi mai mici decât limitele inferioare planificare se înregistrează în domeniile: *electronică automatizări, electric și silvicultură*.

Cumulat la nivel regional, planul de școlarizare la clasa a IX-a în ÎPT liceu tehnologic + învățământ profesional) se apropie de țințele stabilite prin PRAI anterior.

În interiorul regiunii Centru, cu excepția județului Covasna, cea mai mare pondere în învățământul liceal tehnologic o reprezintă elevii școlarizați în calificarea *tehnician activități economice*. A doua specializare ca pondere este *tehnician în turism* în toate județele, cu excepția județelor Alba și Covasna.

Din analiza situației școlarizării în învățământul profesional în anul școlar 2017-2018 se constată că 15,5% dintre elevii școlarizați prin învățământul profesional de afilă în regiunea Centru, ocupând a doua poziție după regiunea Nord - Est (25,3%) .

În toate județele regiunii Centru se constată creșteri ale ponderii elevilor cuprinși în învățământul profesional în anul școlar 2017-2018 în clasa a IX-a comparativ cu ieșirile din cadrul ciclului de școlarizare.

Acest lucru se datorează pe de o parte introducerii învățământului dual ca formă de organizare a învățământului profesional și tehnic și a intensificării acțiunilor de promovare a ofertei de formare profesională în special pentru învățământul dual.

Organizarea învățământului dual are la bază un parteneriat extins, între școală, operatorii economici și unități administrativ teritoriale pe raza cărora funcționează școlile și a fost introdus în România prin OUG nr. 81 din 16 noiembrie 2016 cu modificările aduse prin Legea nr. 82/30.03.2018 de aprobare a OUG nr. 81/2016, care modifică și completează LEN nr. 1/2011 (publicată în MO nr. 943 din 23 noiembrie 2016)

Învățământul dual, caparte a ÎPT, are următoarele caracteristici specifice:

- ✓ Este organizat la inițiativa operatorilor economici interesați, în calitate de potențiali angajatori și parteneri de practică;
- ✓ Se desfășoară pe baza unui contract de parteneriat și a unor contracte individuale de pregătire practică, prin pregătirea practică organizată în răspunderea principală a operatorilor economici;
- ✓ Operatorii economici asigură pregătirea practică a elevilor, bursă la nivelul celei acordate din fonduri publice și alte cheltuieli pentru formarea de calitate a elevilor;
- ✓ Facilitează implicarea operatorilor economici în mecanismele decizionale la nivelul unității de învățământ partenere.

Facilități fiscale pentru operatorii economici au fost aduse prin OUG nr. 84 din 16 noiembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal.

În prezent învățământul dual se află în primul an de implementare, ca formă de organizare a învățământului profesional. În anul școlar 2017-2018, atât la nivel regional cât și la nivel național cea mai mare pondere a elevilor școlarizați în învățământul profesional inclusiv dual se înregistrează pentru calificări specifice domeniilor *mecanică și turism și alimentație*, cu valori ușor mai scăzute la nivel regional.

Urmărind distribuția ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional, se constată creșteri ale ponderilor elevilor din învățământul profesional școlarizați în domeniile *Construcții, instalații și lucrări publice* (7,1% la clasa a IX-a, față de 6,1% la cl. a XI-a), *comerț* (8,7% la clasa a IX-a, față de 6,2% la clasa a XI-a), *industrie textilă și pielărie* (6,4% la clasa a IX-a

față de 5,4% la clasa a XI-a), *turism și alimentație* (6,2 la clasa a IX-a față de 15,4% la clasa a XI-a), în paralel cu scăderi pentru domeniile: *Agricultură* (4,6% în clasa a IX-a față de 5,8% în clasa a XI-a), *electric* (2,6% ca clasa a IX-a față de 4,1% la clasa a XI-a), *mecanică* (35,3% la clasa a IX-a față de 37,2% la clasa a XI-a) și *electromecanică* (3,4% la clasa a IX a, față de 4,4% la clasa a XI-a).

În interiorul regiunii au crescut ponderile elevilor înscriși în învățământul profesional domeniul mecanică în toate județele cu excepția județului Harghita. Acest lucru se datorează introducerii învățământului dual la solicitarea operatorilor și includerea cu prioritate alocurilor solicitate în planul de școlarizare.

Se înregistrează creșteri ale ponderilor elevilor înscriși în domeniul comerț în clasa a IX a în județele Alba, Brașov și Mureș, în domeniul turism și alimentație în județele Brașov, Harghita, Sibiu și industrie textilă și pielărie în județele Covasna, Mureș și Sibiu.

Analiza pe calificări a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional inclusiv dual în clasa a IX a permite următoarele concluzii :

- Ponderi ale elevilor din clasa a IX a învățământ dual peste media națională se înregistrează *pentru calificările operator la mașini cu comandă numerică* (28,7% la nivel regional față de 16,9% la nivel național) și *electromecanic utilaje și instalații industriale* (12,8% la nivel regional față de 10% la nivel național).
- Calificarea profesională cea mai mare atractivitate este *mecanic auto* (19,3% la nivel regional, 21,6% la nivel național), urmată de calificarea *ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație* cu pondere apropiată nivelului național.

Din analiza pe județe a ponderii elevilor cuprinși în anul școlar 2017-2018 în învățământul profesional, inclusiv dual se constată următoarele:

- În ceea ce privește învățământul dual, calificările cu ponderile cele mai ridicate sunt: *operator la mașini cu comandă numerică*, cea mai mare pondere fiind înregistrată în județul Sibiu (47,1%), urmat de Alba (36%) și Brașov (30,8) și *electromecanic utilaje și instalații industriale* cu cea mai mare pondere în județele Alba (18,2%) și Brașov (15,2%).
- În cazul învățământului profesional ponderi ridicate se înregistrează pentru calificarea *mecanic auto* cea mai mare fiind înregistrată în județul Mureș 29% iar cea mai mică în județul Brașov (12,7%).

În regiunea Centru se înregistrează cea mai mare pondere a elevilor din învățământul dual (38%), urmată de regiunea Nord - Vest (23,9%). În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în învățământul dual se înregistrează în județul Brașov (21,8%), urmat la mare distanță de județele Alba (6,5%) și Sibiu (4,1%).

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT - Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017⁸⁰

Finanțarea școlarizării a 81,9% dintre elevii cuprinși în învățământul postliceal se realizează de la bugetul de stat, iar 78,7% dintre elevii învățământului postliceal studiază la cursuri de zi.

La nivelul regiunii Centru, planul de școlarizare realizat în anul școlar 2017-2018 la școala postliceală reprezintă 9,7% din totalul la nivel național. În cadrul regiunii cea mai mare pondere se înregistrează în județul Mureș (27,8%) iar cea mai mică în județul Covsna (7%).

36,3% dintre elevii școlilor postliceale din regiunea Centru sunt înscriși în calificarea *asistent medical generalist*.

La nivelul regiunii Centru, planul de școlarizare realizat în anul școlar 2017-2018 la școala de maiștri reprezintă doar 4,7% din total la nivel național, regiunea Centru, situându-se pe ultimul loc la nivel național.

⁸⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT inv. postliceal 2016-2017” - [pentru vizualizare clic aici](#)

În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor din școlile de maiștri se înregistrează în județul Mureș (64,3%).

Din analiza școlarizării prin școlile de maiștri în anul școlar 2017-2018, se constată creșteri ale ponderii elevilor la intrarea în sistem comparativ cu cei care părăsesc sistemul pentru domeniile: *transporturi, mecanică și chimie industrială*, în paralel cu scăderi pentru domeniile : *construcții, instalații și lucrări publice, electric și energetic*.

Cel mai atractiv domeniu de pregătire prin școala de maiștri este *transporturi* (calificarea *maistru electromecanic auto*), reprezentând 22% din planul de școlarizare.

În interiorul regiunii se constată o mare diversitate în ceea ce privește specificitatea calificărilor de nivel 5 obținute prin școlile de maiștri. Astfel, dacă în județul Alba, prin tradiție, sunt calificați *maiștri mecanici* și în Covasna *maiștri croitori*, în județul Mureș oferta este diversificată, de la calificări pentru industrie (*maistru ceramist ceramică fină, maistru tâmplar mobilă și binală și maistru pentru tehnologia chimică anorganică*), la calificări pentru construcții și transporturi.

6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁸¹

O condiție pentru a se putea organiza învățământ profesional este încheierea între unitatea de învățământ și operatorii economici a unui contract cadru de pregătire a elevilor, ca urmare a unei solicitări din partea operatorilor economici. La nivelul Regiunii Centru solicitările operatorilor economici pentru școlarizarea prin învățământul profesional pentru anul școlar 2018/2019 au fost satisfăcute în procent de 68,4%, în creștere față de anul școlar anterior. Cel mai mare grad de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici se înregistrează în județul Alba (87,4%) iar cel mai mic în Harghita (51,2%).

O condiție care stă la baza organizării învățământului dual este încheierea unui contract de parteneriat între unitatea de învățământ, operatorul economic și unitatea administrativ teritorial, ca urmare a solicitărilor din partea operatorilor economici. Pentru anul școlar 2018-2019 solicitările operatorilor economici de școlarizare prin învățământul dual din regiunea Centru au fost onorate în proporție de 92,3%.

Principalele motive pentru care nu au fost satisfăcute toate solicitările operatorilor economici au fost generate de lipsa autorizării unităților de învățământ pentru calificările solicitate de operatorii economici, imposibilitatea constituirii formațiunilor de studiu pentru anumite calificări, conform legii, datorită numărului mic de solicitări din partea operatorilor economici, capacitatea limitată de școlarizare a unităților de învățământ.

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici⁸²

Un demers important pentru corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii este acela în care operatorii economici sunt invitați să-și exprime solicitarea de implicare în școlarizarea elevilor din învățământul profesional inclusiv dual.

Implicarea operatorilor economici în școlarizarea elevilor în cadrul pregătirii practice este de maximă importanță pentru dobândirea de competențe în condiții reale de muncă. Principalul rol în parteneriatul cu școala este asumarea răspunderii pregătirii practice a elevilor. Operatorii economici au posibilitatea să se implice în mod direct în formarea elevilor din învățământul profesional, contribuind astfel la asigurarea unei pregătiri cât mai apropiate de propriile exigențe. Implicarea operatorilor economici este reglementată prin OMEN nr. 3136/20.02.2014 și vizează:

- selecția elevilor la admiterea în învățământul profesional;
- elaborarea în parteneriat cu unitatea de învățământ a curriculum-ului în dezvoltare locală pentru stagiile de pregătire practică;
- formarea elevilor pe parcursul stagiilor de pregătire practică;

⁸¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„10 Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁸² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„11 Parteneriatul cu operatori economici” - pentru vizualizare clic aici](#)

- evaluarea curentă și finală a elevilor în cadrul examenului de certificare a calificării profesionale.

Pentru organizarea învățământului dual, implicarea operatorilor economici este sporită, pe lângă organizarea și desfășurarea practicii la aceștia, ei asigurând burse elevilor și angajând și alte cheltuieli pentru o formare profesională de calitate.

În anul școlar 2017-2018 la nivel național au fost încheiate 4749 parteneriate în vederea asigurării practicii la operatorii economici, 20% dintre acestea fiind încheiate în regiunea Centru, ocupând a 2-a poziție după regiunea Nord-Est (21%).

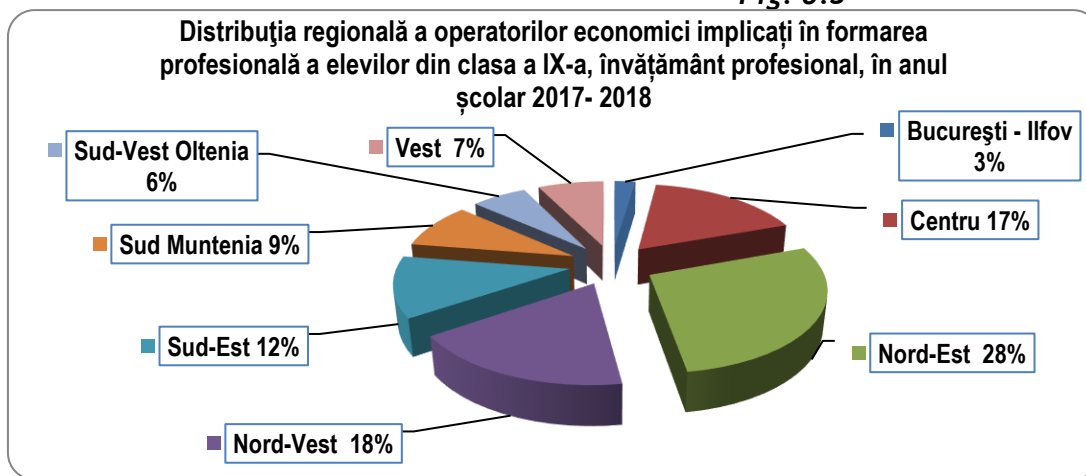
Din analiza distribuției pe domenii a contractelor încheiate la nivel regional, se constată că cele mai multe contracte au fost încheiate pentru domeniul *mecanică*, peste ponderea medie națională (45,1%, față de 41,6% la nivel național). Ponderi mai mari decât la nivel național se înregistrează și pentru domeniile: *comerț*, *construcții*, *instalații și lucrări publice*, *agricultură*, *electromecanică*, *fabricarea produselor din lemn*, iar mai mici decât la nivel național pentru domeniile: *chimie industrială*, *electric*, *estetica și igiena corpului omenesc*, *industrie alimentară*, *industrie textilă și pielărie*, *materiale de construcții*, *mecanică*, *turism și alimentație*, *silvicultură*, *tehnici poligrafice*.

Atât la nivel regional cât și la nivelul județelor, cu excepția județului Brașov, cele mai multe contracte sunt încheiate pentru calificarea mecanic auto, județele cu ponderile cele mai ridicate fiind Mureș (37%) și Sibiu (22,5%).

Ponderi peste media națională se înregistrează pentru contractele încheiate pentru calificările: operator *mașini cu comandă numerică* (5% la nivel regional, față de 2,5 % la nivel național), *electromecanic utilaje și instalații industriale* (5,4% față de 2,1% la nivel național) și *tâmplar universal* (4,9% față de 2,8% la nivel național).

17,2% dintre operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul profesional aparțin regiunii Centru situându-se pe a doua poziție la nivel național după regiunea Nord - Est (28,1%).

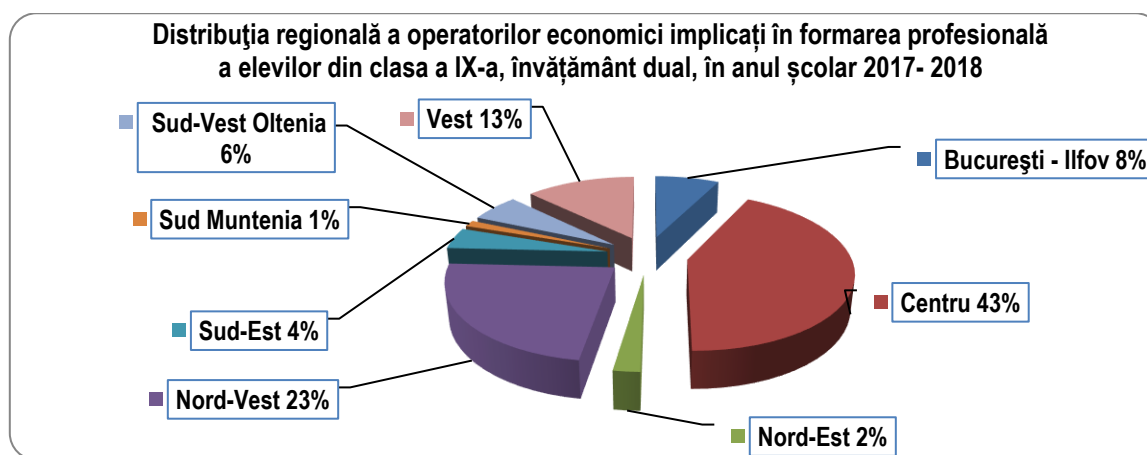
Fig. 6.3

Sursa datelor: Inspectoratele școlare

42,7% dintre operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul dual aparțin regiunii Centru (prima poziție la nivel național).

Fig. 6.4

Sursa datelor: ISJ

În interiorul regiunii cel mai mare număr de operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul dual se înregistrează în județele Brașov (47) și Sibiu(18) iar cele mai puține în Covasna (3) și Mureș (5).

Pe baza acestor constatări, se recomandă:

- Creșterea implicării partenerilor sociali în orientarea profesională a elevilor
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru actualizarea competențelor de specialitate ale profesorilor și maiștrilor instructori din ÎPT
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru formarea adulților
- Utilizarea oportunităților de finanțare a stagiilor de practică (POCU)

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT⁸³

12,7% dintre unitățile școlare ÎPT sunt concentrate în regiunea Centru, ocupând a 4 a poziție la nivel național.

Cea mai mare concentrare a școlilor ÎPT este în județul Mureș (20,7%) iar cea mai mică în județul Covasna (6,5%).

Din analiza indicatorului pe medii de rezidență de constată că în mediul rural sunt concentrate 12,9% dintre unitățile ÎPT din regiune, 40% dintre acestea fiind înregistrate în județul Harghita.

6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁸⁴

Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi elaborată în PRAI anterior servește, alături de alți indicatori, la prioritizarea investițiilor în școli (prin POR 2014-2020), pe domenii de formare profesională, ținând cont că acest indicator oferă o imagine asupra gradului de atractivitate al școlii și capacitatea acesteia de a furniza programele de formare profesională.

6.1.12. Resursele umane din ÎPT⁸⁵

Pe fondul reducerii efectivelor de elevi, numărul cadrelor didactice din învățământul liceal tehnologic a înregistrat o scădere constantă la nivel național în perioada 2011-2016. Pe ansamblul perioadei, numărul cadrelor didactice din învățământul liceal tehnologic cuprinși în anul școlar 2016-2017 a scăzut cu 18,65% la nivel național față de 2011-2012, cea mai mare

⁸³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „12 Unități IPT 2016-2017” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁸⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „13 Ierarhizare școli” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁸⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „14 Resurse umane” - [pentru vizualizare clic aici](#)

scădere înregistrându-se la profilul *tehnic* (-23,69%), urmată de profilul *resurse naturale și protecția mediului* (-16,93%), în timp ce la *servicii* scăderea a fost de numai 3,25%.

Numărul cadrelor didactice din **învățământul profesional** în perioada 2011-2016 a cunoscut o creștere la nivel național datorată reintroducerii învățământului profesional începând din anul școlar 2012-2013, mai întâi ca învățământ profesional cu durată de 2 ani ca opțiune posibilă după clasa a IX-a de liceu, iar din anul școlar 2014-2015 ca traseu de pregătire (învățământ profesional cu durată de 3 ani) după clasa a VIII-a.

Numărul cadrelor didactice din **învățământul postliceal** înregistrat o evoluție fluctuantă, corelată cu evoluția numărului de elevi, de creștere în intervalul 2011-2013 urmată de scădere începând cu anul școlar 2014-2015 până în 2016-2017, cu tendință de stabilizare în ultimii doi ani.

Pe ansamblul ÎPT, **ponderea personalului calificat** la nivel național a înregistrat o scădere accentuată de 3,2 puncte procentuale în anul școlar 2012-2013 față de anul anterior, urmată de o tendință de creștere începând din 2013-2014.

Reintroducerea învățământului profesional în anul școlar 2012-2013 a fost însoțită de dificultăți în asigurarea necesarului de cadre didactice care au condus la dificultăți explicabile în condițiile reluării programelor de formare profesională de nivel 3 conform Cadrului Național de Calificare după o absență de trei ani în oferta școlilor. Astfel, în anul școlar 2012-2013, **ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate în învățământul profesional** a fost de numai 77%, urmată de o creștere la cca. 89% în anul școlar 2013-2014, apoi la 95% în 2016-2017.

În învățământul postliceal ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate a cunoscut o evoluție fluctuantă în perioada 2011-2014, urmată de o tendință de scădere în ultimii doi ani din perioada analizată, ajungând la 95,4% în anul școlar 2016-2017 (față de 96,5% în 2011-2012).

În învățământul liceal tehnologic ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate a cunoscut, de asemenea, o evoluție fluctuantă în perioada 2011-2014, urmată de creștere modestă în ultimii doi ani din perioada analizată, ajungând la 98,6% în anul școlar 2016-2017 (față de 99,2% în 2011-2012).

Analiza pe grupe de vârstă în învățământul liceal tehnologic, indică scăderea continuă la nivel național a ponderii tinerilor sub 35 de ani în total personalului didactic calificat, în paralel cu creșterea ponderii grupelor de vârstă 35-39, 40-44, 45-49, 65 ani și peste. Scăderea ponderii tinerilor sub 35 de ani este explicabilă prin reducerile de posturi pe fondul scăderii populației școlare care au condus la micșorarea numărului de posturi vacante scoase la concurs, o altă explicație posibilă fiind în legătură cu atractivitatea scăzută a carierei didactice în opțiunile tinerilor.

Conform datelor INS, la nivel național ponderea personalului didactic calificat pe ansamblul învățământului liceal este apropiată de valoarea indicatorului pentru liceul tehnologic. Ponderea personalului didactic calificat din învățământul liceal al Regiunii Centru a scăzut de la 99,35% în 2011-2012 (valoare puțin peste media națională de 99,28%) la 98,53% în 2016-2017 (față de 98,78% la nivel național). În cadrul regiunii Centru, se detașează județul Covasna cu o pondere a personalului didactic calificat din învățământul liceal cuprinsă între 99,05% în 2013-2014 și 100% în anii școlari 2014-2015 și 2015-2016. Peste media regională de 98,53% în 2016-2017, se situează județele Covasna (99,12%), Alba (98,70%) și Harghita (98,64%), iar sub media regională județele Brașov (98,39%), Mureș (98,36%) și Sibiu (98,35%).

În anul școlar 2016-2017 în regiunea Centru, **gradul de acoperire cu profesori calificați în învățământul liceal** este mai mare în mediul urban la nivel regional și în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Mureș.

Analiza la zi a gradului de acoperire cu cadre didactice calificate, în raport cu evoluția și nevoile de restructurare a ofertei școlare, revine Planurilor locale de acțiune (PLAI) din fiecare județ.

Adaptarea ofertei ÎPT la schimbările din mediul economic și social necesită un efort susținut de **adaptare din partea profesorilor**. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze atât *competențele metodice* cât și *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Pe de altă parte, ponderea importantă a populației ocupate în educație obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate de atenuare a impactului reducerilor de activitate datorate reducerii populației școlare și în vederea facilitării restructurării ofertei școlare, cum ar fi:

- sprijin pentru a doua specializare prin studii postuniversitare
- programe de formare continuă pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale a profesorilor (în interiorul și în afara sistemului)

Pentru facilitarea adaptărilor la schimbările din sistem se recomandă ca măsură de fond anticiparea evoluției personalului didactic și adoptarea, în cadrul unei strategii pe termen lung, a unor măsuri însoțitoare, ținând cont de efectele combinate ale reducerii populației școlare și restructurării planurilor de școlarizare din ÎPT pentru adaptarea la nevoile de calificare.

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁸⁶

Informațiile statistice furnizate de INS prin *Baza de date TEMPO-Online* evidențiază la nivelul regiunii Centru, următoarele aspecte privind **infrastructura unităților de învățământ liceal, profesional și postliceal la începutul anului școlar 2016-2017**:

- **Laboratoare școlare:** Regiunea Centru se plasează doar pe poziția a 6-a la nivel național din punct de vedere al numărului de laboratoare existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal. Numărul laboratoarelor școlare a scăzut în anul școlar 2016-2017, față de anul anterior, pe ansamblul regiunii Centru (cu 27 de laboratoare) și în județele Harghita (-13), Mureș (-11), Alba (-8), Sibiu (-4) și a crescut doar în județele Covasna (+5) și Brașov (+4)12,3% din totalul laboratoarelor școlare la nivel național se găsesc în regiunea Centru.
- **Ateliere școlare:** regiunea Centru ocupă a 2-a poziție la nivel național, după regiunea Nord-Est în ceea ce privește numărul atelierelor școlare existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal. Numărul atelierelor școlare a scăzut în anul școlar 2016-2017 față de anul anterior, pe ansamblul regiunii Centru (cu 9 de ateliere) și în județele Brașov (-8), Harghita (-6), Mureș (-2), Covasna (-1) și a crescut doar în județele Sibiu (+7) și Alba (+1).
- **Număr de calculatoare:** regiunea Centru, se situează pe a treia poziție în ceea ce privește numărul PC-urilor unitățile de învățământ existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal, după regiunile: Nord - Vest și Nord - Est. Numărul de calculatoare din unitățile de învățământ existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal a crescut în anul școlar 2016-2017 față de anul anterior în toate județele regiunii, cel mai mult, în județul Alba (+ 136), urmat de județele Brașov (+31), Mureș (+27), și o creștere modestă în celelalte județe (cu 7 calculatoare în Sibiu și Covasna și numai 1 calculator în Harghita)

Din informațiile statistice referitoare la învățământul liceal la începutul anului școlar școlar 2016-2017 (INS, *Baza de date TEMPO-Online*) se desprind următoarele concluzii privind conectarea la internet și în rețea a calculatoarelor, numărul de săli de gimnastică și numărul de terenuri sportive amenajate din unitățile de învățământ liceal:

- **Conectarea la internet:** din totalul de 15654 calculatoare existente în unitățile de învățământ liceal din Regiunea Centru, 95,16% (14896 calculatoare) sunt conectate la

⁸⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „15 Baza materiala” - [pentru vizualizare clic aici](#)

internet, ceea ce reprezintă un **grad de conectare la internet relativ bun, peste media națională de 94,42%.**

În cadrul regiunii, în anul școlar 2016-2017, județele cu cea mare pondere a calculatoarelor din unitățile de învățământ liceal conectate la internet, peste media regională, sunt Covasna (99,11%), Brașov (97,15%), Mureș (96,26%) și Sibiu (95,97%), iar sub media regională se situează județele Alba (93,12%) și Harghita (92,29%).

Analiza pe medii rezidențiale evidențiază **disparități între urban și rural în ceea ce privește gradul de conectare la internet** al calculatoarelor din unitățile de învățământ liceal. Pe ansamblul regiunii, în anul școlar 2016-2017, în liceele din mediul urban 96,08% din calculatoare sunt conectate la internet, față de numai 79,47% în rural. În cadrul regiunii, în anul școlar 2016-2017, județele cu cel mai mic grad de conectare la internet al calculatoarelor din licee în mediul rural sunt în județele Alba (42,86%, față de 93,19% în urban), Sibiu (74,42%, față de 96,34%) și Harghita (80,05%, față de 94,38%).

- **Conectarea în rețea:** 14044 din cele 15654 calculatoare din unitățile de învățământ liceal din Regiunea Centru sunt conectate în rețea. Cu o pondere, de 89,72% a calculatoarelor cu conectare în rețea, Regiunea Centru se situează peste media națională de 87,31%. **Gradul de conectare în rețea este mai mare în mediul urban decât în rural**, disparitățile cele mai semnificative sunt în județele Sibiu (34,88% în mediul rural, față de 93,68% în urban) și Harghita (72,63% în mediul rural, față de 84,36% în urban).
- **Săli de gimnastică:** Cu un total de 203 săli de gimnastică în rețeaua unităților de învățământ liceal, Regiunea Centru se plasează pe locul 2 la nivel național, după Regiunea Nord-Vest (255 de săli).
- **Terenuri de sport amenajate:** Cu un total de 196 terenuri sportive în rețeaua unităților de învățământ liceal, Regiunea Centru se plasează pe locul 4 la nivel național, după regiunile Nord-Est (245), Nord-Vest (236), la mică distanță de Sud-Muntenia (199).

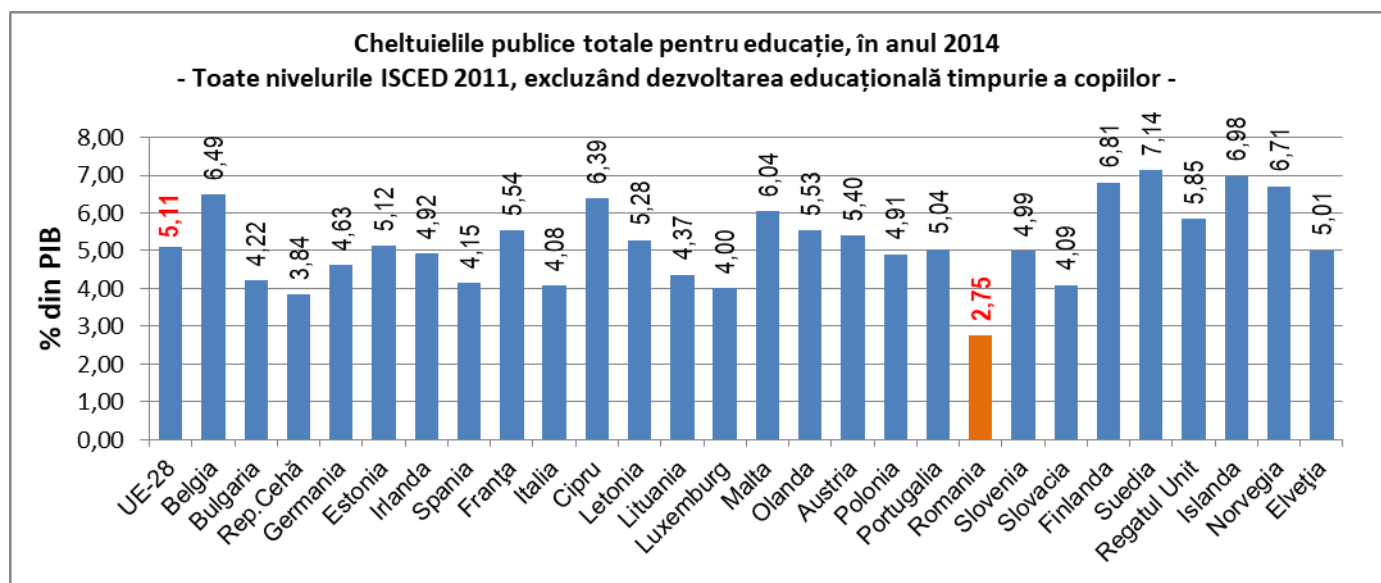
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁸⁷

Pe totalul nivelurilor de educație (mai puțin dezvoltarea educațională timpurie a copiilor), **cheltuielile publice alocate în anul 2014 de România pentru educație reprezintă doar 2,75% din produsul intern brut (PIB), procent care situează țara noastră pe ultimul loc dintre statele membre ale Uniunii Europene, mult sub media europeană (UE-18) de 5,11% din PIB.**

În perioada 2012-2014, România a realizat o creștere modestă a cheltuielilor publice totale pentru educație ca procent din PIB, de la 2,64% în 2012, la 2,75% în 2015.

⁸⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „16 Cheltuieli pentru educație” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Fig. 6.5

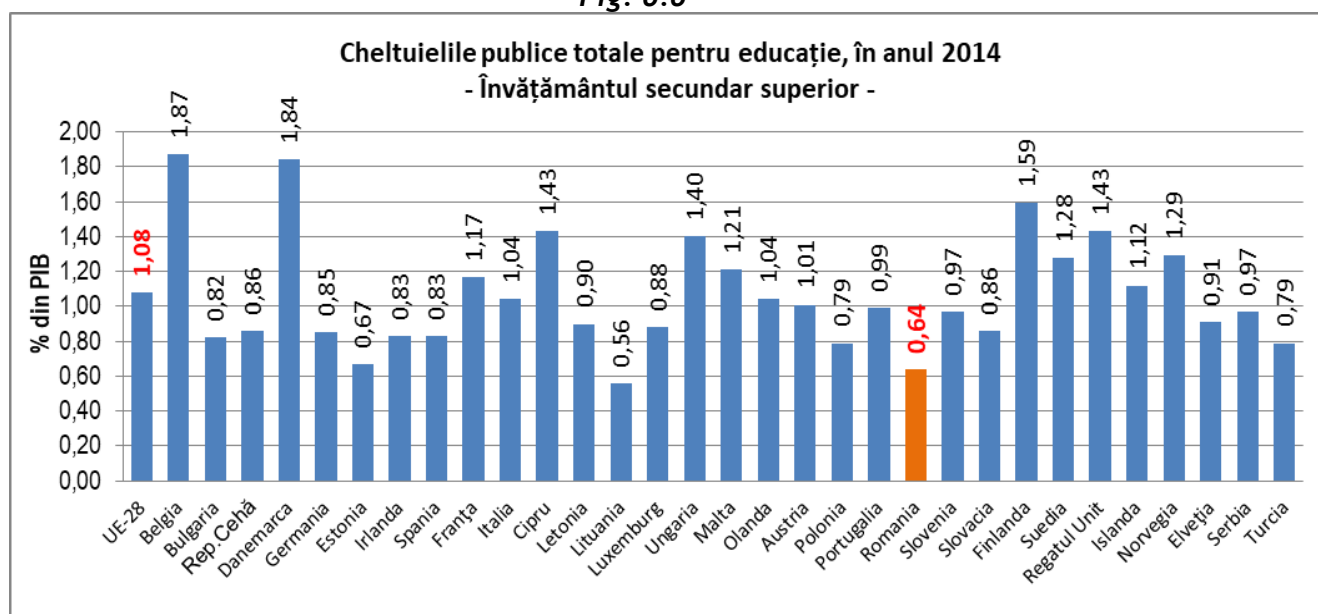

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uae_fine06)

Cheltuielile publice pentru învățământul secundar superior (ISCED 3) din România au reprezentat în anul 2014, doar 0,64% din PIB, față de media europeană (UE-28) de 1,08%.

Comparativ cu celelalte state membre ale UE, România se situează penultimul loc (înaintea Letoniei) din punct de vedere al cheltuielilor publice pentru învățământul secundar superior, ca procent din PIB.

Fig. 6.6

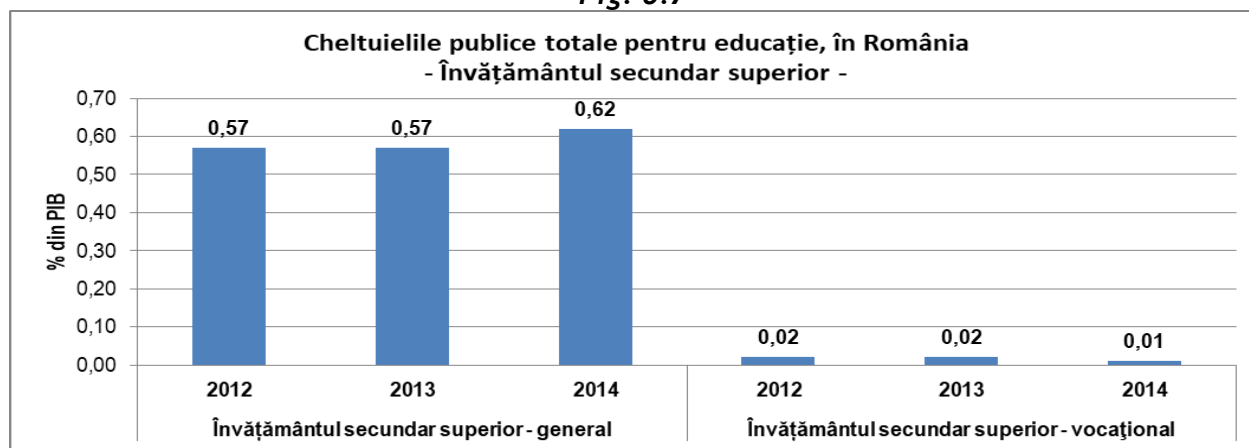
Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uae_fine06)

Conform datelor Eurostat, în cadrul învățământului secundar superior cheltuielile publice alocate învățământului vocațional în 2014 (0,01% din PIB) sunt mult mai mici comparativ cu cheltuielile pentru învățământul teoretic (0,62% din PIB). Această situație contrastează cu nevoile specifice procesului de formare profesională care implică un consum mai mare de resurse (echipamente, consumabile etc.) și cu ponderea mai mare a numărului de elevi înscriși în învățământul vocațional⁸⁸ care în anul 2014 reprezenta 57,2% din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior.

⁸⁸Datele eurostat privind "vocational education" nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind elevii din

Analizând evoluțiile în perioada 2012-2014, cheltuielile pentru învățământul secundar teoretic au crescut de la 0,57% la 0,62% din PIB, în timp ce pentru învățământul vocațional au scăzut de la 0,02% la 0,01% din PIB.

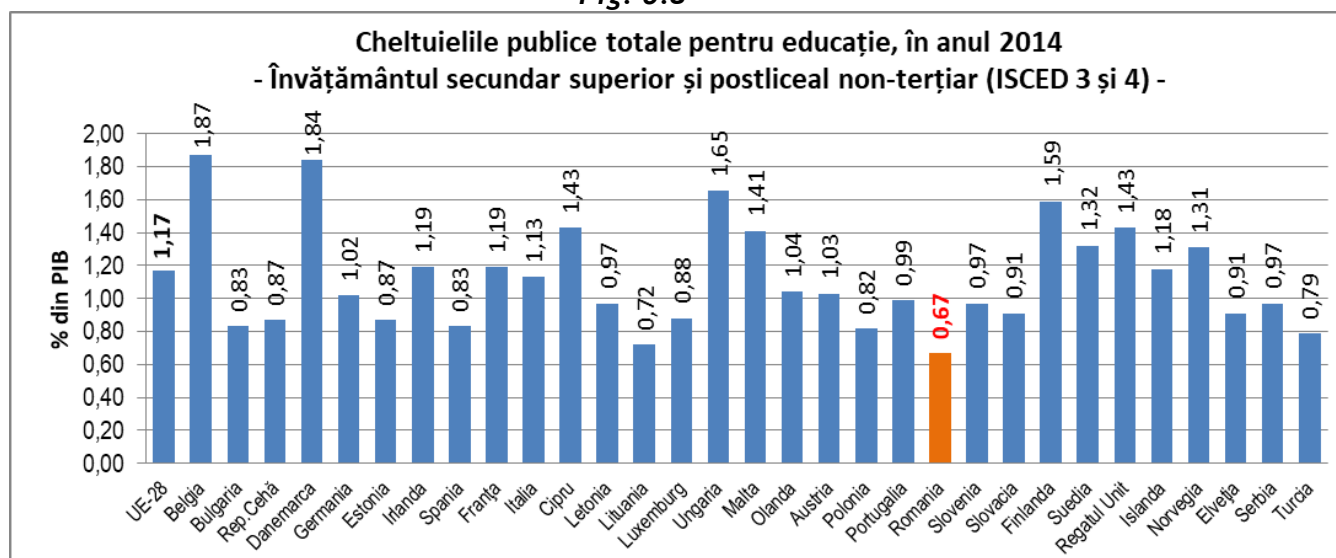
Fig. 6.7

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uoe_fine06)

Cheltuielile cumulate pentru învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile ISCED 3 și 4) în anul 2014 au reprezentat 0,64% din PIB, procent care situează România pe ultimul loc dintre statele membre ale Uniunii Europene, mult sub media europeană (UE-18) de 1,17% din PIB.

Fig. 6.8

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uoe_fine06)

Cheltuielile cumulate pentru învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile ISCED 3 și 4) în anul 2014 sunt mult mai mici în cazul învățământului vocațional (0,04% din PIB) comparativ cu cheltuielile pentru învățământul teoretic (0,62% din PIB).

6.1.15. Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen

Adoptate în Legea Educației ca principii care guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții din România, egalitatea de șanse și de gen și nediscriminarea se manifestă în mod concret în educația și formarea profesională din România, în primul rând prin drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare, pentru toți cetățenii României, aceste drepturi fiind recunoscute în mod egal minorilor care solicită sau au dobândit o formă de protecție în România, minorilor

străini și minorilor apatrizi a căror ședere pe teritoriul României este oficial recunoscută conform legii.

Aceleași drepturi se asigură și cetățenilor celorlalte state membre ale Uniunii Europene, ai statelor aparținând Spațiului Economic European și ai Confederației Elvețiene.

Cu toate că se asigură condiții pentru continuarea studiilor elevilor din mediul rural, fie prin oferta diversificată a școlilor din rural fie prin facilități de transport, cazare și masă, se constată tendința tinerilor de a părăsi ruralul. Din analiza ofertei de formare pentru anul școlar 2017-2018, pe medii de rezidență ale școlilor, se constată că cea mai mare pondere a elevilor din liceul tehnologic se înregistrează în mediul urban (95,9%). Ponderile elevilor din rural înregistrează creșteri la intrările în sistem în anul școlar 2018-2019 comparativ cu ieșirile din sistem, situație constatată în toate județele cu școli ÎPT în mediul rural.

În mediul rural sunt concentrați cca.16% dintre elevii din învățământul profesional.

Absolvenții clasei a VIII a pot opta pentru continuarea studiilor și finalizarea învățământului obligatoriu fie în licee teoretice, tehnologice sau vocaționale, fie în învățământul profesional și dual. Continuarea studiilor se realizează în condiții egale de acces indiferent de mediul de rezidență, de gen sau de etnie.

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, copiilor diferitelor etnii fiindu-le asigurat accesul egal la educație, în unități de învățământ/clase cu predare în limba maternă.

În ceea ce privește distribuția fete-băieți în oferta de formare profesională, aceasta ține doar de opțiunea pentru o anumită calificare/domeniul de pregătire și de condițiile de acces, fără discriminări de gen. La unele calificări se constată că sunt preponderente fetele cum este cazul calificărilor din domeniul textile-pielărie, materiale de construcții, comerț, industrie alimentară, turism și alimentație în paralele cu o preponderență a băieților pentru calificări din domeniile mecanică, electromecanică, construcții, instalații și lucrări publice.

Ca și în cazul altor etnii și copiii de etnie romă beneficiază de condiții egale de acces pentru finalizarea învățământului obligatoriu. Ei pot candida pentru un loc în învățământul liceal sau profesional în condiții egale de admitere cu ceilalți candidați, dar pot beneficia de unele reglementări speciale fiind prevăzute locuri speciale pentru aceștia, stabilite de comisiile de admitere ca locuri alocate peste numărul de locuri acordat prin planul de școlarizare, în limita a 1-2 locuri suplimentare la clasă.

În mediul rural sunt concentrați cca.16% dintre elevii din învățământul profesional..

Învățământul special de nivel liceal și profesional are, de asemenea aprobat un număr de locuri pentru fiecare an școlar, alocat în corelare cu numărul estimat de absolvenți de gimnaziu de învățământ special. Tinerii cu cerințe educaționale speciale absolvenți de gimnaziu pot opta pentru un loc în aceste clase sau pot candida pentru un loc în învățământul de masă.

Aceleași principii nediscriminatorii sunt aplicate și personalul didactic, nedidactic și auxiliar din învățământul din regiune, accesul acestuia la posturile vacante realizându-se în condiții egale, indiferent de mediul de rezidență din care provine, de gen sau de etnie.

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație.

Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Structurile consultative reglementate prin OMECS nr 4456 din 8 iulie 2015 privind aprobarea Cadrlui general de organizare și funcționare a structurilor parteneriale consultative pentru învățământul profesional și tehnic sunt următoarele:

- La nivel regional: **Consortiul Regional TVET** - structură partenerială consultativă în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al inspectoratelor școlare județene/al municipiului București
- La nivel local (județean): **Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS)** - structură partenerială consultativă în sprijinul inspectoratului școlar județean/al Municipiului București

La nivelul școlilor, **Consiliile de administrație ale unităților de învățământ profesional și tehnic** asigură implicarea reprezentanților din partea autorității locale, operatorilor economici, părinților și elevilor în procesul decizional

La nivel național sunt organizate **Comitete sectoriale**.

Principalele atribuții în procesul de planificare în ÎPT ale structurilor menționate sunt următoarele:

- Comitetele sectoriale (la nivel național): validarea Standarde de Pregătire Profesională.
- Consortiul Regional: identificarea nevoilor de calificare la nivel regional, elaborarea Planurilor Regionale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PRAI)
- CLDPS: identificarea nevoilor de calificare la nivel județean și elaborarea Planurilor Locale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PLAI); avizarea planurilor anuale de școlarizare
- Consiliile de administrație / Consiliile școlare: sprijinirea elaborării și avizarea Planului de Acțiune a Școlii (PAS)

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în **procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT**.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale)
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente / pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung
- antrenarea insuficientă a agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală (CDL** - componentă importantă a planului de învățământ la școala de arte și meserii) care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți economici, comunitate locală, elevi). Din păcate, în practică se constată de multe ori o **antrenare redusă sau formală din partea școlilor a agenților economici în elaborarea CDL**.

Un alt aspect de importanță strategică și practică pentru validarea rezultatelor procesului de ÎPT este în legătură cu **organizarea și derularea examenelor de absolvire**, care conform metodologiilor în vigoare implică obligatoriu **cooptarea agenților economici** ca membri ai comisiilor de examinare.

6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT

La nivel național, activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către ARACIP (pentru învățământul preuniversitar), respectiv ARACIS (pentru învățământul superior).

În ÎPT, introducerea unui sistem de asigurare a calității în educație s-a generalizat începând cu anul școlar 2006-2007 pentru toate unitățile de învățământ.

Mecanismul de asigurare a calității utilizat este construit pe autoevaluarea din partea școlii, confruntată cu evaluarea externă (prin inspecție școlară), ambele fiind structurate pe același set de indicatori (descriptori de performanță). Rezultatele evaluării se regăsesc în planurile de îmbunătățire a calității.

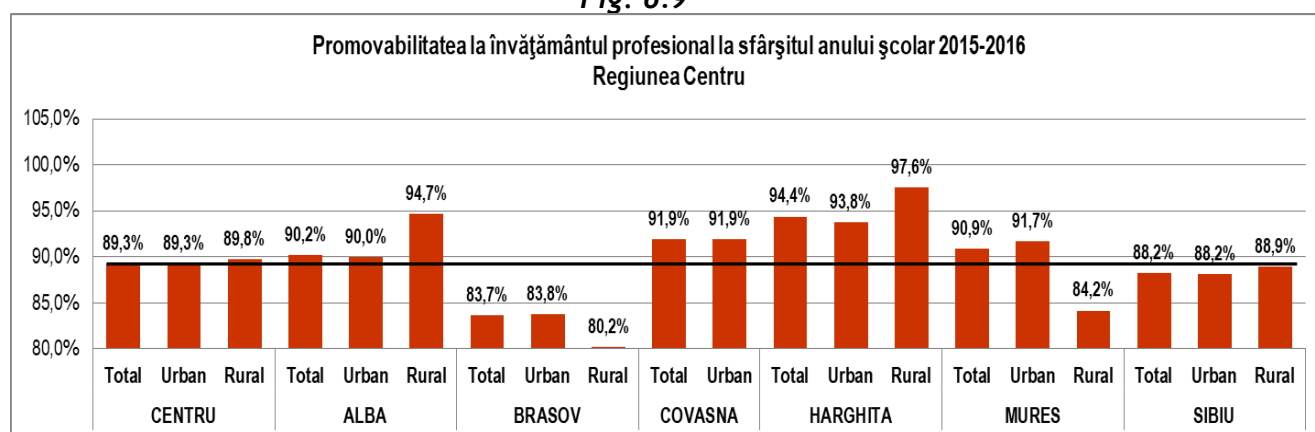
La nivel european a fost stabilit un set de indicatori EQAVET, relevanți pentru asigurarea calității atât la nivel de sistem, cât și la nivelul furnizorilor de educație și formare profesională. Aplicarea indicatorilor EQAVET ar putea furniza pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii) un set de indicatori standard (benchmark) care să faciliteze decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la creșterea transparenței față de beneficiari, mecanismele de asigurare a calității au o importanță decisivă în motivarea și implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire.

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁸⁹

Conform situației pentru anul școlar anului școlar 2015-2016, pe ansamblul anilor de studii, cea mai mică rată de promovare la sfârșitul anului școlar se înregistrează în învățământul profesional (89,3%), față de 97,6% în învățământul postliceal și 97,8% în învățământul liceal.

În învățământul profesional, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Regiunea Centru (89,3%), s-a situat puțin peste media la nivel național (89,0%), fără diferențe semnificative în funcție de mediul rezidențial sau în funcție de gen, rata de promovare fiind puțin mai mare în mediul rural (89,8%, față de 89,3% în urban) și puțin mai mică în cazul femeilor (88,9%, față de 89,3% per total).

Fig. 6.9

Sursa: INS - "Învățământul liceal - sfârșitul anului școlar", edițiile 2016 și 2017

În cadrul regiunii, o promovabilitate mai scăzută în învățământul profesional la sfârșitul anului școlar 2015-2016, sub media regională (89,3%), se înregistrează în județele Brașov (83,7%) și Sibiu (88,2%).

Promovabilitatea în învățământul profesional la sfârșitul anului școlar 2015-2016 este mai mare în mediul rural în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov (80,2% în rural, față de 83,8% în urban) și Mureș (84,2% în rural, față de 91,7% în urban).

Promovabilitatea în învățământul profesional la sfârșitul anului 2015-2016 este mai mică în cazul sexului feminin decât în cazul sexului masculin în județele Alba, Brașov și Sibiu.

Comparativ cu anul anterior, promovabilitatea în învățământul profesional la sfârșitul anului școlar 2015-2016 a scăzut la nivel regional (de la 91,8%, la 89,3%) și în toate județele regiunii, cu excepția județului Sibiu (în care a crescut de la 87,7%, la 88,2%). Pe ansamblul regiunii, promovabilitatea a scăzut cel mai mult în mediul rural, de la 95,8%, la 89,8%. Cele

⁸⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf de an 2014 2015” - pentru vizualizare [clic aici](#) ; „18 Profesional sf de an 2014 2015” - pentru vizualizare [clic aici](#) ; „19 Postliceal sf de an 2014 2015” - pentru vizualizare [clic aici](#)

mai mari scăderi ale promovabilității în mediul rural profesional la sfârșitul anului 2015-2016 față de anul anterior s-au înregistrat în județele Mureș (cu 10,2 puncte procentuale), Brașov (cu 6,6 puncte procentuale) și Sibiu (cu 4,3 puncte procentuale),

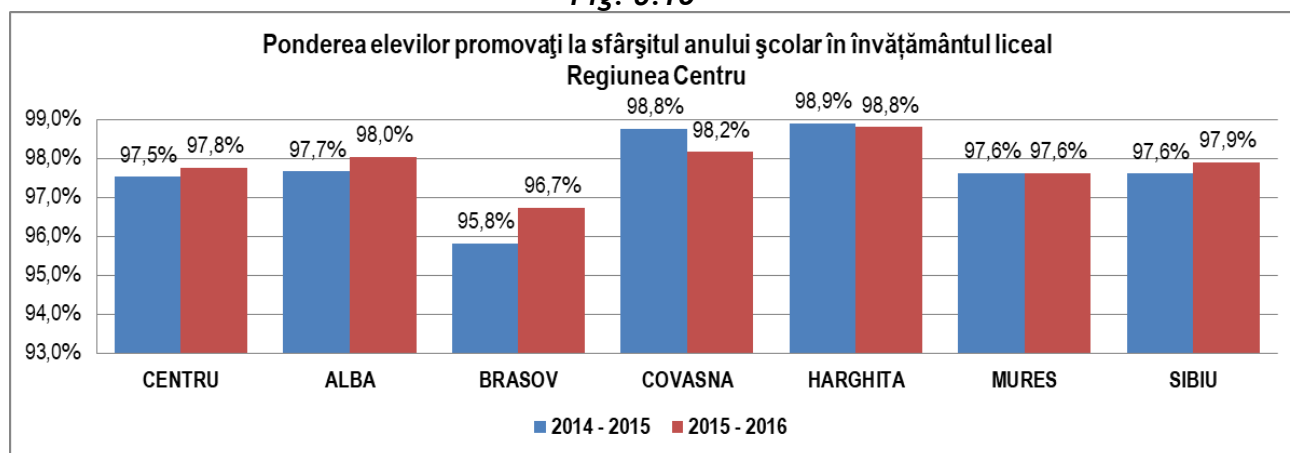
În învățământul liceal, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Regiunea Centru (97,8%), s-a situat peste media la nivel național (96,4%).

Conform situației la sfârșitul anului școlar 2015-2016, în învățământul liceal, promovabilitatea este mai bună în cazul femeilor, atât la nivel regional (98,4%, față de 97,8% per total), cât și în fiecare din județele regiunii.

Alături de Regiunea Nord-Vest, Regiunea Centru a avut cea mai bună rată de promovabilitate în învățământul liceal la sfârșitul anilor școlari 2014-2015 și 2015-2016.

În cadrul regiunii, față de media regională de 97,8%, cea mai mică promovabilitate în învățământul liceal la sfârșitul anului școlar 2015-2016, s-a înregistrat în județul Brașov (96,7%), iar cea mai mare rată de promovabilitate s-a înregistrat în județele Harghita (98,8%), Covasna (98,2%) și Alba (98,0%).

Fig. 6.10

Sursa: INS - "Învățământul liceal - sfârșitul anului școlar", edițiile 2016 și 2017

La școala postliceală, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Regiunea Centru (97,6%), s-a situat puțin peste media la nivel național (97%).

În cadrul regiunii, față de media regională de 97,6%, cea mai mică promovabilitate la școala postliceală la sfârșitul anului școlar 2015-2016, s-a înregistrat în județele Covasna (95,9%) și Brașov (96,7%), iar cea mai mare rată de promovabilitate s-a înregistrat în județele Harghita (99,3%) și Sibiu (98,2%).

Conform situației la sfârșitul anului școlar 2015-2016, în Regiunea Centru promovabilitatea la școala postliceală este mai bună în cazul femeilor, atât la nivel regional (98,6%, față de 97,6% per total), cât și în fiecare din județele regiunii.

La școala de maiștri, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Regiunea Centru (88,1%), s-a situat sub media la nivel național (94,9%).

În cadrul regiunii cea mai mică promovabilitate la școala de maiștri la sfârșitul anului școlar 2015-2016, s-a înregistrat în județul Mureș (84,6%). Promovabilitate peste media regională și națională se înregistrează în județele Brașov (95,1%) și Harghita (100%).

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

Nu există o definiție standard pentru indicatorii privitori la procesul de orientare și consiliere. În practica serviciilor de consiliere din unele țări europene, se raportează în mod obișnuit indicatori cum ar fi numărul de ore de consiliere / elev, numărul de elevi consiliați / consilier, etc.

În lipsa unor indicatori standard și a unui sistem unitare de raportare a rezultatelor din activitatea serviciilor de orientare și consiliere, datele furnizate ca indicatori de către Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) nu sunt pe deplin comparabile între județele din regiune și sunt dificil de armonizat. Totuși, din analiza informațiilor disponibile, se poate aprecia că, deși ameliorat în ultimii ani, *gradul de acoperire a serviciilor de orientare și consiliere este insuficient*, în special în mediul rural, datorită unui număr încă insuficient de consilieri în sistem, arondării inegale a numărului de elevi care revin unui consilier, numărului de mic al elevilor testați și consiliați, respectiv al orelor de consiliere/elev pentru orientarea carierei - practic nu se poate vorbi de un mecanism *sistematic* de orientare și consiliere în sprijinul unei decizii corect informate în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire.

Deosebit de importantă este implicarea partenerilor sociali, în special a operatorilor economici, în acțiunile de orientare și consiliere profesională și în promovarea ofertei ÎPT.

De asemenea, este necesară realizarea monitorizării inserției profesionale a absolvenților prevăzută în Strategia Educației și Formării Profesionale din România, în cadrul direcțiilor de acțiune la obiectivul strategic 1 *“Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii”*

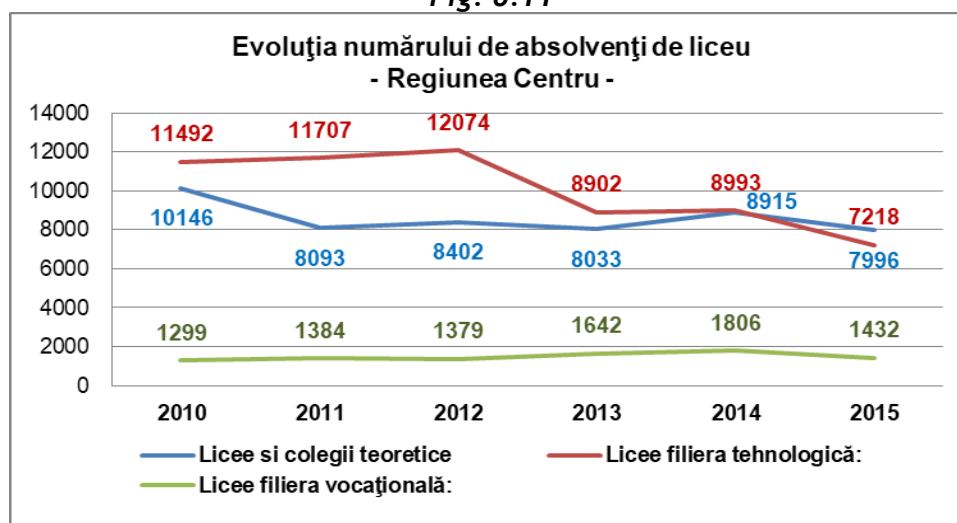
6.3. Indicatori de ieșire

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁹⁰

În perioada 2010-2015, numărul absolvenților de liceu a cunoscut o evoluție fluctuantă, scăzând pe ansamblul perioadei în Regiunea Centru, de la 23069 de absolvenți în anul 2010, la 16665 în anul 2015. Cauza principală care a determinat această evoluție este în legătură cu scăderea demografică, însă scăderea efectivelor de elevi nu a fost distribuită proporțional în ceea ce privește locurile alocate la intrarea în învățământul liceal, astfel încât cea mai afectată a fost filiera tehnologică.

În consecință, **pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Regiunea Centru la filiera tehnologică numărul de absolvenți a scăzut cu 37,19%** (de la 11492 în anul 2010, la 7218 absolvenți în 2015), în timp ce la filiera teoretică numărul de absolvenți a scăzut cu 21,19% (de la 10146 în 2010, la 7996 absolvenți în 2015). În aceeași perioadă, la filiera vocațională numărul de absolvenți a crescut cu 10,24%.

Fig. 6.11

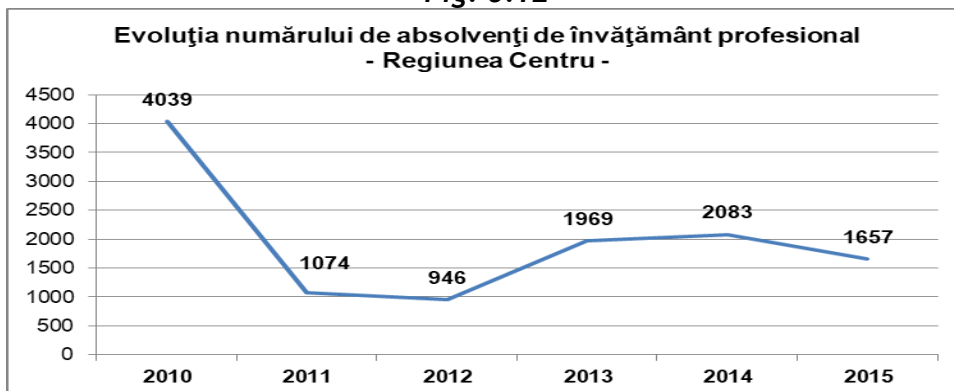

⁹⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„20 Absolvenți IPT” - pentru vizualizare clic aici](#)

Numărul de absolvenți ai liceului tehnologic a scăzut în toate județele regiunii, cel mai mult în județele Brașov (cu 47,33%) și Covsana (cu 47,31%), urmate de Alba (-34,68%), Mureș (-33,54%), Harghita (-33,39%), Sibiu (-30,32%).

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Regiunea Centru, numărul de absolvenți în învățământul profesional a scăzut cu 58,97%, de la 4039 absolvenți în anul 2010, la numai 1657 de absolvenți în 2015.

Fig. 6.12

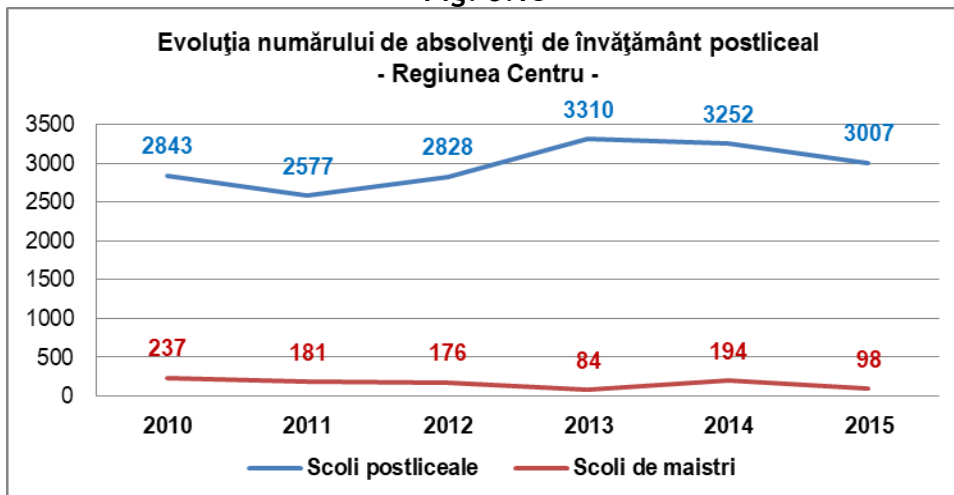

Numărul de absolvenți de învățământ profesional a scăzut în toate județele regiunii, cel mai mult în județele Mureș (cu 78,27%), Sibiu (cu 61,32%) și Alba (cu 58,95%), urmate de Covsana (-54,94%), Harghita (-44,43%), Brașov (-39,62%).

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Regiunea Centru, numărul de absolvenți de școală postliceală a crescut cu 5,77%, de la 2843 absolvenți în anul 2010, la 3007 absolvenți în 2015, cu tendință de scădere după 2013. Numărul de absolvenți de școală postliceală a cunoscut o evoluție foarte diferită în cadrul regiunii, de creștere pe ansamblul perioadei 2010-2015 în județele Alba (+90,52%), Harghita (+38,30%), Brașov (+2,44%) și Sibiu (+2,47%), scăzând în aceeași perioadă în județele Covasna (-44,44%) și Mureș (-5,04%).

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Regiunea Centru, numărul de absolvenți ai școlii de maiștri scăzut cu 58,65%, de la 237 absolvenți în 2010, la 98 absolvenți în 2015. În județul Brașov, numărul de absolvenți ai școlii de maiștri a scăzut de la 75 absolvenți în anul 2010, la 21 absolvenți în anul 2015. În județul Mureș, numărul de absolvenți ai școlii de maiștri a avut o evoluție fluctuantă, crescând pe ansamblul perioadei cu 19,61%, de la 51 de absolvenți în anul 2010, la 61 absolvenți în 2015. În județul Covasna începând din anul 2012 nu au mai fost absolvenți de școală de maiștri, iar în județul Sibiu în perioada analizată nu au fost promoții de absolvenți ai școlii de maiștri în anii 2013 și 2015. Județele Alba și Harghita nu au avut nicio promoție de absolvenți ai școlii de maiștri în perioada 2010-2015.

Fig. 6.13

6.3.2. Rata de absolvire⁹¹, pe niveluri de educație ISCED⁹²

Rata de absolvire se definește ca fiind procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație.

Potrivit datelor INS, conform datelor INS pentru anul școlar 2015-2016, regiunea Centru se caracterizează printr-o rată de absolvire a învățământului profesional mai mare decât la nivel național și rate mai mici de absolvire în cazul nivelurilor de învățământ liceal și postliceal, după cum urmează:

- comparativ cu valoarea indicatorului la nivel național (4,9%), rata de absolvire a învățământului profesional este mai mare la nivelul regiunii Centru (6,6%) și în toate județele regiunii, cu excepția județului Mureș (3,3%);
- comparativ cu valoarea indicatorului la nivel național (72,2%), rata de absolvire a învățământului liceal este mai mică la nivelul regiunii Centru (67,4%) și în toate județele regiunii, cu excepția județului Brașov (77,7%);
- comparativ cu valoarea indicatorului la nivel național (15,9%), rata de absolvire a învățământului postliceal este mai mică la nivelul regiunii Centru (12,6%) și în toate județele regiunii

Ratele de absolvire sunt mai mici pentru populația feminină, comparativ cu cea masculină, în cazul învățământului gimnazial, învățământului profesional și postliceal și mai mari la liceu.

În anul școlar 2015-2016, se înregistrează rate de absolvire mult mai mari în mediul urban decât în rural.

Și în cazul acestui indicator, datele INS detaliate pe medii de rezidență par să se bazeze pe locația școlilor (nu pe mediul de proveniență al elevilor).

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁹³

Conform datelor INS, la nivel regional, **rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional) în 2016/2017 variază între 88,6% (Covasna) și 100% (Brașov).**

În perioada analizată, conform datelor INS se înregistrează o evoluție fluctuantă a indicatorului, de la 98% în 2007/2008 la 99,8% în 2013/2014 (nivel maxim). În ultimii ani analizați, indicatorul înregistrează o scădere situându-se sub media națională (96,4% față de 96,7% în 2015/2016, respectiv 96% față de 96,6% în 2016/2017). Ratele de tranziție în învățământul liceal și profesional evidențiază un procent de elevi care nu continuă studiile după clasa a VIII-a cuprins între 0,2% (în 2013-2014) și 4 % (conf. situației din anul școlar 2016-2017).

Cu excepția anilor 2008/2009, 2015/2016 și 2016/2017 ratele de tranziție în învățământul secundar superior sunt mai mari pentru femei și în mediul urban.

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar/terțiar (de la liceal, la postliceal și superior), în 2016-2017, variază între 5,6% (Covasna) și 106,2% (Brașov) situându-se sub media națională (52% față de 62%).

În perioada 2007/2008-2016/2017 ratele de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar și terțiar înregistrează o evoluție descrescătoare de la 72,3% în 2007-2008 la 52% în 2016-2017, fiind mai mari pentru femei și în mediul urban .

⁹¹ Rata de absolvire reprezintă numărul absolvenților unui anumit nivel de educație, exprimat ca raport procentual din totalul populației cu vârstă oficială de absolvire a nivelului respectiv de educație.

⁹² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„21 Rata de absolvire \(INS\)” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁹³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„22 Rata tranziție \(INS\)” - pentru vizualizare clic aici](#)

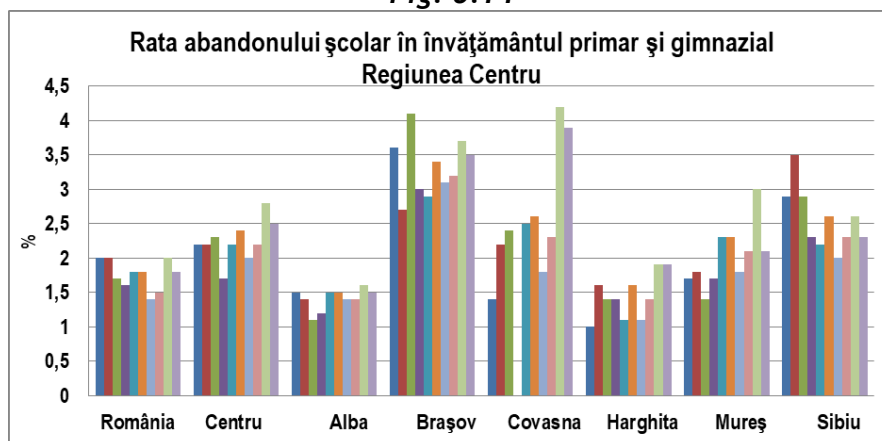
Și în cazul acestui indicator, datele INS pe medii de rezidență par să se bazeze pe locația școlilor.

6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁹⁴

Rata abandonului școlar este un indicator important în cadrul politicilor de coeziune economică și socială, în strânsă legătură cu accesul la educație și pentru evaluarea gradului de retenție a tinerilor în educație pe fiecare nivel ISCED.

În perioada 2006/2007 - 2015/2016, la nivel regional se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților).

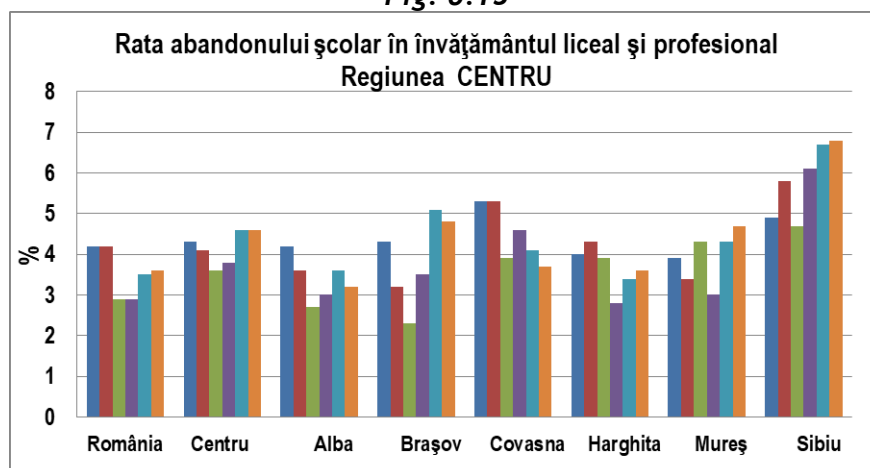
Fig. 6.14

Sursa datelor: INS

Valorile cele mai mari ale abandonului școlar se constată în învățământul postliceal (13,2% în 2015-2016) și învățământul liceal și profesional (4,6% în 2015-2016), ambele în creștere față de anii anteriori.

Fig. 6.15

Sursa datelor INS

Ratele de abandon în regiunea Centru se situează peste media națională, la toate niveluri de educație, cu excepția învățământului postliceal.

Notă: repartizarea urban/rural raportată de INS are la bază locația școlii (nu mediul de rezidență al elevilor).

⁹⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „23 Rata abandonului (INS)” - [pentru vizualizare clic aici](#) se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁹⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc

6.3.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁹⁵

Conform definiției Eurostat, indicatorul se referă la tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani care au părăsit sistemul de educație, cu cel mult învățământul secundar inferior absolvit (maxim ISCED 2).

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional în perioada 2000- 2016 a avut o *evoluție descrescătoare*. Cu toate acestea, Regiunea Centru înregistrează în ultimii doi ani analizați rate superioare mediei naționale (24,2% față de 19,1% la nivel național în 2015, respectiv 20,3% față de 18,5% la nivel național în 2016).

În ciuda ultimelor evoluții și apropierii de media UE-28 (10,6% în 2016), valoarea indicatorului la nivel regional (20,3% în 2016) este încă **departe de ținta UE care prevede o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10% până în 2020, ținta asumată de către România fiind 11,3%.**

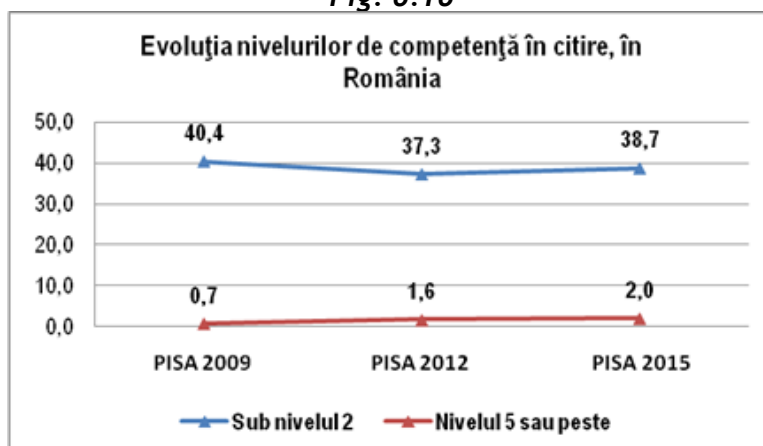
În 2016 rata de părăsire timpurie ale sistemului educațional este mai mare pentru băieți, situându-se peste media națională (20,9%, față 18,4% la nivel național).

6.3.6. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁹⁶

Conform datelor PISA 2015, România se situează pe penultima poziție între statele membre UE în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire (38,7%), mult peste media europeană (21,9%) și sub media europeană în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf de citire (2% la nivel național față de 7,3% UE 28).

În perioada dintre PISA 2009 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire a scăzut de la 40,4% (PISA 2009) la 38,7% (PISA 2015), dar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în citire a crescut de la 0,7% (PISA 2009) la 2% (PISA 2015).

Fig. 6.16

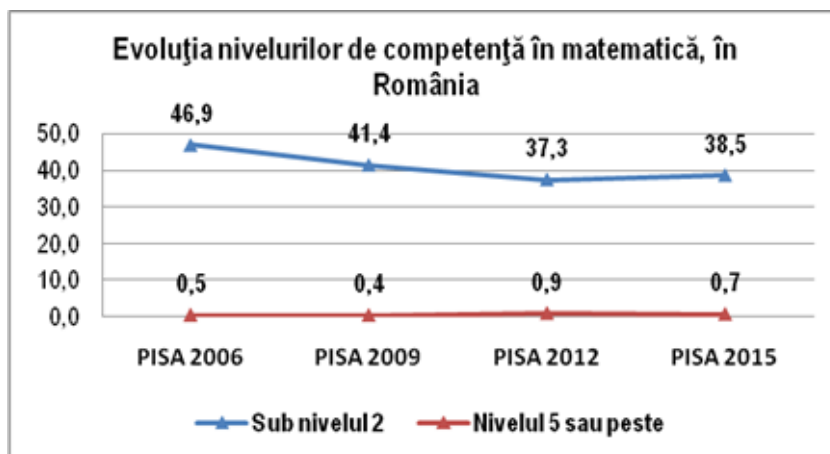
Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education -OECD 2016

În ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică, România se situează pe antepenultima poziție (39,9%) înaintea Bulgariei și Ciprului, mult peste ponderea media la nivelul UE 28 (23,9%) și pe penultimul loc în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică.

Fig. 6.17

⁹⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„24 Rata de părăsire timpurie - EUROSTAT” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁹⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„25 PISA” - pentru vizualizare clic aici](#)

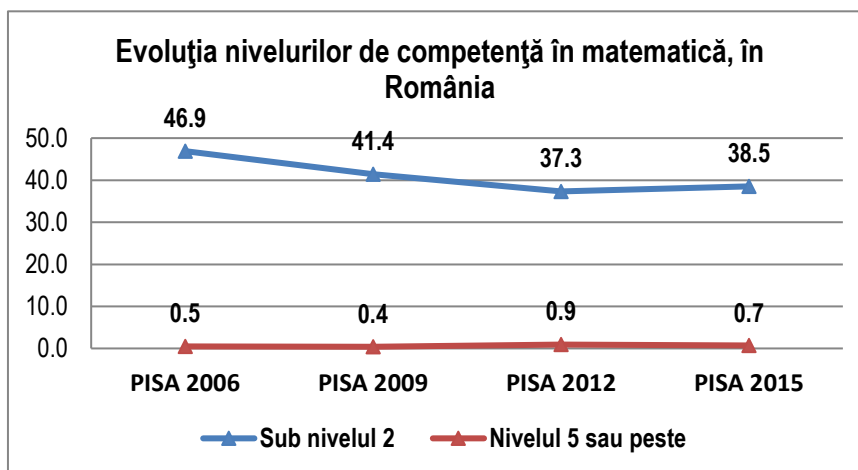
Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education - OECD 2016

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică a scăzut de la 52,7%(PISA 2006) la 39,9%(PISA 2015) iar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică a crescut de la 1,3% (PISA 2006) la 3,3% (PISA 2015).

În 2015 România se situează pe penultimul loc în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute (38,5%), înaintea Ciprului și mult peste ponderea medie europeană (22,5%). Ocupă ultima poziție în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în știință, sub ponderea medie europeană (6,8%).

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 se înregistrează o scădere a procentului persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute de la 46,9% (PISA 2006) la 38,5% (PISA 2015) și o creștere a procentului persoanelor de 15 ani celor mai performante în știință de la 0,5% (PISA 2006) la 0,7% (PISA 2015).

Fig. 6.18

Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education - OECD 2016

Având în vedere procentul mare al tinerilor de 15 ani cu performanțe scăzute la citire, matematică și științe, se impun măsuri pentru apropierea de ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 (15%).

6.3.7. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁹⁷.

Procentul populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (rata NEET) este un indicator foarte important în ceea ce privește tranziția de la școală la muncă

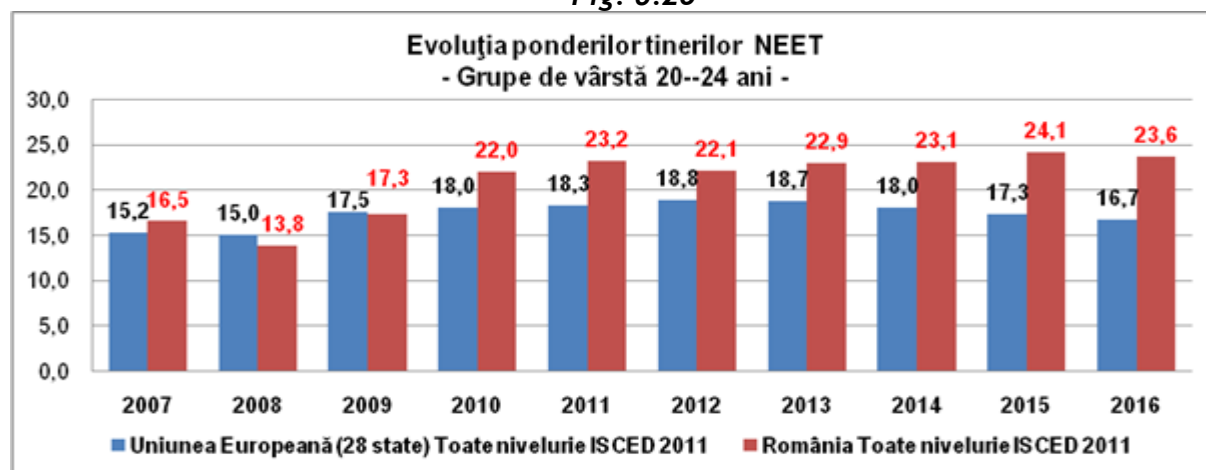
Rata NEET este calculată, pe grupe de vârstă, ca procent din totalul celor dintr-o anumită grupă de vârstă, care, în perioada de referință, nu erau nici angajați⁹⁸ și nici cuprinși într-un program de educație sau formare⁹⁹.

În ceea ce privește tinerii NEET cu vârste între 20-24 de ani, valoarea indicatorului situează România cu aproape 7 puncte procentuale peste media UE 28 de 23,6% în 2016 (23,6%, față de 16,7%)

În timp ce la nivelul UE 28, începând din 2012 rata NEET în grupa de vârstă 20-24 de ani s-a îmbunătățit, după 2010 valoarea indicatorului în România a cunoscut o tendință generală de creștere, cu mici fluctuații.

Pe niveluri de educație¹⁰⁰, cea mai mare valoare a indicatorului se înregistrează în cazul tinerilor NEET cu nivel de educație ISCED 3 sau 4, adică în cazul absolvenților de învățământ secundar superior (liceu sau învățământ profesional) sau învățământ postliceal, ceea ce este explicabil având în vedere că, pentru fiecare nivel de educație, indicatorul se calculează raportat la totalul populației dintr-o grupă de vârstă (nu față de populația având acel nivel de educație din grupa de vârstă respectivă)¹⁰¹.

Fig. 6.20

Sursa: EUROSTAT [edat_lfse_21]

În 2016, în grupa de vârstă 20-24 ani, ponderea tinerilor NEET din România cu nivel de educație ISCED 3-4 a fost de 12,6%, valoarea indicatorului fiind mai mică în cazul celor pregătirea generală de nivel ISCED 3-4 (3% în 2016) decât în cazul celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație (9,6%). Însă rata de ocupare a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4 este sensibil mai mare în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional decât al celor de învățământ teoretic (cu cca. 20

⁹⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „ 26 Tineri NEET” - [pentru vizualizare clic aici](#)

⁹⁸ În sensul de persoane ocupate. Populația ocupată cuprinde, conform metodologiei Anchetei statistice asupra forței de muncă în gospodării, toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o ora (cel puțin 15 ore pentru lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiari neremunerați din agricultura anterior anului 2011) în perioada de referință (o săptămână anterioară anchetei), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii.

⁹⁹ Se referă la orice program de educație sau instruire, formală sau non-formală, urmat într-o perioadă de 4 săptămâni anterioare anchetei.

¹⁰⁰ Ultimul nivel de educație absolvit, în clasificarea ISCED 2011

¹⁰¹ În anul 2016, structura pe niveluri de educație a populației din grupa de vârstă de 20-24 de ani este de 20,1% cu nivel ISCED 0-2, 73,3% nivel ISCED 3-4, 6,6% cu nivel ISCED 5-8. *Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfs_9903, yth_demo_040).*

puncte procentuale în grupa de vârstă 20-34 ani)¹⁰². În consecință, ponderea mai mică a tinerilor NEET cu pregătire generală de nivel ISCED 3-4, comparativ cu a celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație se explică prin numărul mai mic al celor cu pregătirea generală¹⁰³ având în vedere că la nivelul 3 sunt mult mai mulți absolvenți de învățământ profesional și tehnic/vocațional (liceu tehnologic, liceu vocațional și învățământ profesional)¹⁰⁴, iar nivelul 4 este în totalitate învățământ profesional și tehnic/vocațional.

Analizând valorile indicatorului pe sexe în grupa de vârstă 20-24 ani, atât la nivel european, cât și la nivel național, rata NEET este mai mare în rândul fetelor. Însă în timp ce la nivel european (UE 28) diferențele în funcție de gen sunt mici, în cazul României, rata NEET este sensibil mai mare în rândul fetelor comparativ cu băieții, indiferent de nivelul de educație. Pe ansamblul nivelurilor de educație (ISCED 0-8), în grupa de vârstă 20-24 ani, conform datelor pentru 2016, ponderea NEET este mai mare în rândul fetelor decât al băieților de aproape 2 ori (30%, față de 17%), de peste 2 ori la nivelurile ISCED 0-2 (13,4% față de 6,5%), cu cca. 30% pe ansamblu învățământului secundar superior și postliceal (ISCED 3-4), cu 24% în cazul ISCED 3-4 vocational/profesional și tehnic, (10,7% față de 8,6%), însă de aproape 3 ori la nivelurile ISCED 3-4 cu pregătire teoretică (4,5% față de 1,6%).

Tab. 6.2

Ponderea tinerilor NEET - grupa de vârstă 20-24 ani - în anul 2016 (%)				
	UE 28		România	
	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați
Toate nivelurile ISCED 2011	17,7	15,7	30,0	17,6
Mai puțin de învățământ primar, învățământul primar și secundar inferior (nivelurile 0-2)	6,5	6,3	13,4	6,5
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4)	9,0	8,0	15,2	10,2
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4) - general	3,1	2,2	4,5	1,6
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4) - vocational	5,8	5,7	10,7	8,6
Învățământul superior (nivelurile 5-8)	2,2	1,4	1,4	:

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_21]

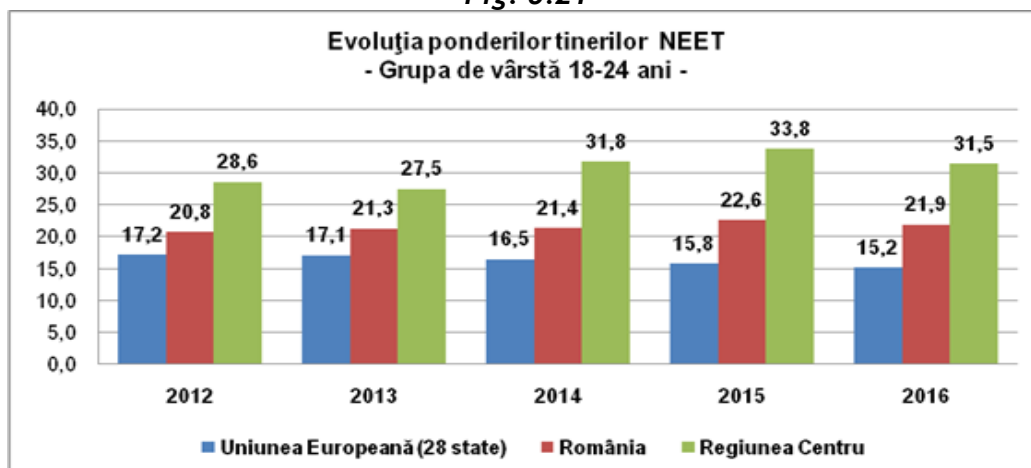
Datele Eurostat disponibile permit analiza situației pe regiuni în grupele de vârstă 15-24 ani și 15-18 ani, comparativ cu valorile la nivel național și european.

Rata NEET în grupa de vârstă 20-24 la nivelul regiunii Centru a crescut în perioada 2012-2016, cu o ușoară îmbunătățire în 2016 față de anul anterior.

¹⁰²În anul 2016, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este de 63,3% în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional, față de numai 43,5% în cazul absolvenților de învățământ teoretic. Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_24)

¹⁰³În anul 2016 ponderea absolvenților ISCED 3-4 teoretic din totalul populației în grupa de vârstă de 30-34 de ani este de numai 9,1%, față de 41,7% în cazul celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_12)

Fig. 6.21

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_22]

Comparativ cu celelalte regiuni din țară, la nivelul anului 2012, regiunea Centru înregistrează cea mai mare rată NEET (31,5%), fiind urmată îndeaproape de regiunea Sud-Est (31,4%)

Tab. 6.3

Ponderea tinerilor NEET - grupa de vârstă 18-24 ani, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2016 (%)			
	Total	Femei	Bărbați
Uniunea Europeană (28 state)	15,2	15,7	14,7
România	21,9	26,8	17,2
Regiunea Nord-Vest	16,4	21,8	11,2
Regiunea Centru	31,5	36,6	26,6
Regiunea Nord-Est	14,7	18,0	11,6
Regiunea Sud-Est	31,4	41,4	22,3
Regiunea Sud - Muntenia	28,8	36,3	21,9
Regiunea București - Ilfov	15,3	17,0	13,6
Regiunea Sud-Vest Oltenia	24,2	26,4	22,2
Regiunea Vest	12,8	16,3	9,4

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_22]

În acest context se impune aplicarea unor programe integrate orientate către tinerii NEETs, prin reintegrarea în sistemul educațional sau prin participarea la cursuri de formare profesională pentru a le oferi acestora competențele solicitate de angajatori.

6.3.8. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)¹⁰⁵

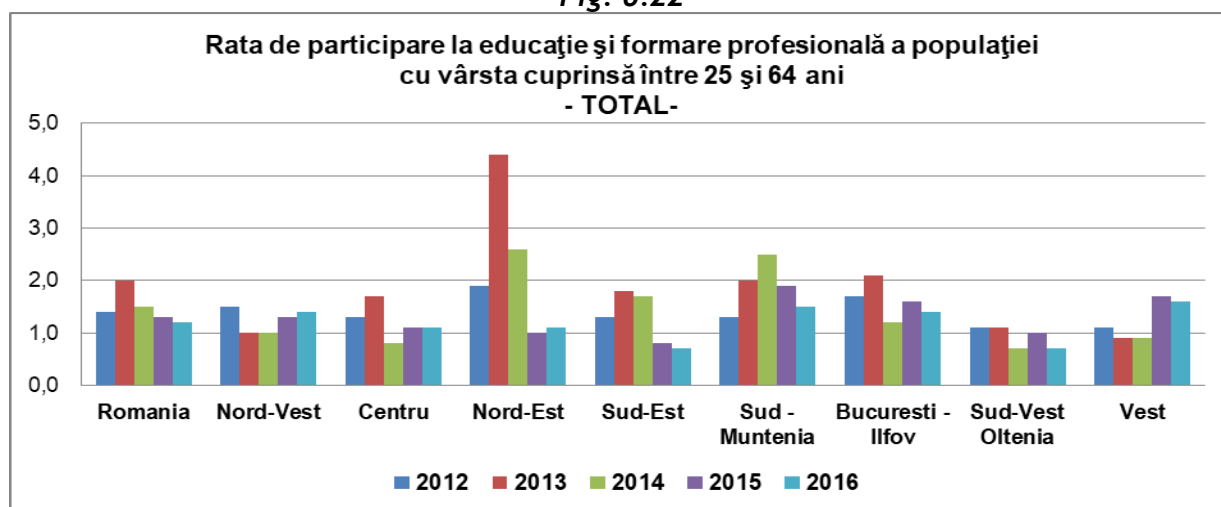
În anul 2016 rata de participare la educație și formare continuă pentru populația adultă la nivelul regiunii Centru se situează ușor sub nivelul național (1,1% față de 1,2% la nivel național) și mult sub nivelul UE 28 state (10,8%).

În perioada 2012-2016 rata de participare la educație și formare continuă înregistrează o evoluție descrescătoare atât nivel regional cât și la nivel național (reducere cu 0,2 puncte procentuale) în timp ce la nivelul UE 28 se înregistrează creșterea acesteia (de la 9,2% la 10,8%).

¹⁰⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” - pentru vizualizare clic aici](#)

Acest lucru este îngrijorător având în vedere că România se situează încă departe de ținta națională propusă pentru 2020 (10%) și ținta europeană de 15%.

Fig. 6.22

Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului.

Rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani (28,4% în 2015), și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (v. cap. 5), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT.

Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din ÎPT. *Se recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării (unitare la nivel național) a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de ÎPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.*

Se impune o mai bună corelare a ofertei IPT cu cererea pieței muncii, adaptarea conținuturilor învățării la realitățile viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, creșterea ponderii stagiilor de pregătire practică la operatorii economici parteneri ai școlii în scopul dobândirii de către absolvenți a competențelor specifice viitorului loc de muncă. Pe de altă parte, este necesară creșterea atractivității viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, atât din punct de vedere al condițiilor de muncă cât și al retribuiției.

6.4.2 Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților (la 6, 12 și 36 de luni de la absolvire) pe baza metodologiei unitare la nivel național, aprobate prin Ordin al Ministerului Educației, Cercetării și Inovării se recomandă utilizarea oportunităților de finanțare oferite prin POCU în acest scop.

Metodologia de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților învățământului profesional și tehnic a fost aplicată în mai multe județe, în perioada 2010-2013, prin proiecte cofinanțate din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Mecanismul de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților, este însă insuficient dezvoltat, deoarece nu sunt cuprinși toți absolvenții de programe de formare și, deasemenea, lipsește componenta de monitorizare pe cale administrativă, aplicată sistematic și cuprinzător la nivel teritorial.

Deoarece capacitatea instituțională a instituțiilor cu responsabilități în implementarea metodologiei este limitată, iar costurile sunt foarte ridicate, nu este posibilă încă monitorizarea pe cale administrativă a tuturor absolvenților învățământului profesional și tehnic.

În Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020, este prevăzut ca obiectiv monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare, cu următoarele acțiuni specifice:

- Crearea unui mecanism național de monitorizare pe cale administrativă a inserției profesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic
- Revizuirea Metodologiei pentru monitorizarea inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic, preponderent din perspectiva deficitului de competențe
- Realizarea sistematică a monitorizării inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic pe cale administrativă și prin anchete la nivel național.

Acțiunile menționate sunt în responsabilitatea Ministerului Educației Naționale, cu implicarea CNDIPT

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

În planificarea ofertei și a resurselor sistemului ÎPT pe termen lung trebuie să se țină cont de implicațiile severe ale scăderii demografice, îndeosebi ale populației școlare, în paralel cu fenomenul de îmbătrânire demografică.

Ratele și gradul de cuprindere în educație sub cele calculate la nivel național impun măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din mediul rural și grupurile dezavantajate.

Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze:

►competențele metodice (în raport cu noile cerințe și schimbările introduse prin reformele din ÎPT)

►actualizarea competențelor de specialitate cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic, realizată în parteneriat și cu sprijinul operatorilor economici parteneri.

Situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT reprezintă o prioritate, din perspectiva normelor obligatorii de siguranță, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev. Se impune realizarea unor programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică.

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în **procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT**.

În ceea ce privește mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în IPT se recomandă:

►Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale

►Antrenarea operatorilor economici în planificarea pe termen lung a ÎPT

- Susținerea eforturilor pentru introducerea unui sistem de asigurare a calității
- Promovarea rețelelor de colaborare între școli, inclusiv cu școli din UE, pentru stimularea progresului în raport cu un set comun de indicatori de referință și adoptarea celor mai bune practici (benchmarking)
- Adoptarea planificării prin PAS (planuri de acțiune ale școlilor) corelate cu planurile regionale și locale (PRAI și PLAI) de către toate unitățile de ÎPT
- Adoptarea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire. Se recomandă adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere.

Se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților) și ratele mari de abandon școlar în special în învățământul profesional la nivel regional. Abandonul școlar reprezintă motiv de îngrijorare în special în mediul rural și în cazul categoriilor dezavantajate. În consecință, se recomandă:

- monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
- eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației etc.

Deși în scădere, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel național și regional este mult mai mare decât media la nivel european și ținta UE (benchmark) și ținta națională pentru anul 2020.

Încă de la intrarea în sistemul de ÎPT se constată un nivel scăzut al competențelor cheie în special în ceea ce privește o parte din elevii din învățământul profesional - începând cu competențele de bază “tradiționale” (matematice, de comunicare, etc.) și continuând cu competențele de învățare, capacitatea de gândire critică și rezolvarea de probleme, de relaționare interpersonală, etc. Acest fapt necesită din partea școlilor un efort sporit având în vedere:

- învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual
- programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate) o facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc.
- facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc

Implicarea școlilor din ÎPT în formarea adulților nu reflectă potențialul acestora. România înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte. Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie activ la ținta adoptată ca benchmark de UE. Școlile din ÎPT sunt chemate să se implice activ în programele de „A doua șansă” - adresate prioritar grupurilor țință dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.

Concluziile formulate din analiza planurilor de școlarizare conduc la nevoia de coordonare pe baza colaborării școlilor în rețea pentru optimizarea ofertei, având în vedere:

- acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu
- eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul în zonă
- satisfacerea solicitărilor operatorilor economici
- utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor
- soluțiile cele mai bune pentru asigurarea accesului la educație și continuării studiilor la nivelul următor de calificare, în condiții de șanse egale (acces, calitate, varietate de opțiuni)

► creșterea ponderii ÎPT, în special a învățământului profesional și măsuri de promovare a învățământului profesional și dual.

6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Tab. 6.4

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Ținta PRAI pt. 2025 (niv.3 și 4)*	
	Minim - maxim (%)	Medie (%)
mecanică	22-30	26
electromecanică	3,5-5,5	4,5
electronică automatizări	2,5-4,5	3,5
chimie industrială	0-2%	1
materiale de construcții	0-3	1,5
electric	5-7	6
construcții, instalații și lucrări publice	7-10	8,5
agricultură	5-10	7,5
silvicultură	1-2,5	1,75
economic	7-11	9
comerț	5-10	7,5
turism și alimentație	6-14	10
industrie alimentară	3,5-5,5	4,5
fabricarea produselor .din lemn	6-12	9
industrie textilă și pielărie	4-8	6
tehnici poligrafice	0-1	0,5
estetica și igiena corpului omenesc	1-3	2
protecția mediului	1-2	1,5
producție media	0-1	0,5
TOTAL		100

*ponderile reprezintă ieșirile din sistem în 2025

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Țintele menționate în tabelul anterior vor fi adaptate specificului fiecărui județ al Regiunii Centru în cadrul PLAI. Eșalonarea anuală a adaptărilor necesare pentru atingerea țintelor la nivelul fiecărui județ, în perspectiva 2025, revine inspectoratelor școlare, cu consultarea CLDPS.

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Monitorizarea și evaluarea sunt componente cheie ale procesului de planificare strategică, pentru că în timp ce procesul de planificare ajută la identificarea obiectivelor de atins și a activităților de realizat, procesul de monitorizare și evaluare ne ajută să identificăm dacă implementarea este corespunzătoare și rezultatele sunt satisfăcătoare pentru atingerea obiectivelor propuse prin planificare. Din această cauză monitorizarea și evaluarea trebuie să fie procese de măsurare a performanțelor și o sursă importantă de informare pentru procesul de actualizare/revizuire din activitatea de planificare.

Procesul de monitorizare și de raportare contribuie la :

- Identificarea succesului și a problemelor din procesul de implementare
- sprijină procesul de luare a deciziilor informate pentru corecta implementare
- constientizează planul în rândul factorilor interesați și participarea acestora ;
- evaluarea realizărilor planului/programului și auditul activităților și resurselor.

În cadrul unui “ciclu al planificării” se parcurg etapele următoare :

- Stabilirea unor obiective măsurabile clare, inclusiv crearea bazei de informații necesare măsurării progresului în atingerea acestor obiective;
- Monitorizarea periodică a progresului raportat la țintele agreate

În general procesul de monitorizare utilizează o largă varietate de tehnici și metode și se aplică managementului de resurse, de rezultate, a procesului de implementare și a progresului programului de activități respectiv a modului în care acestea sunt realizate ..

Tipul informațiilor necesare pentru monitorizarea planului/programului se pot grupa în cinci categorii mai largi:

1. Rezultate (results) ale activităților și a ieșirilor/efectelor procesului (outputs)
2. Intrările (inputs) de resurse în program
3. Progresul planului față de obiective și planurile operaționale
4. Modul în care planul este manageriat și modul de lucru
5. Schimbări în cadrul grupurilor țintă

Monitorizarea se poate realiza la 2 niveluri distincte :

Monitorizarea procesului - Aceasta urmărește modul în care sunt utilizate resursele, progresul activităților și modul în care acestea sunt realizate.

Presupune :

- Revizuirea și planificarea implementării în mod permanent
- Evaluarea modului în care sunt realizate activitățile față de planificare
- Identificarea și soluționarea problemelor
- Construcție în zona punctelor tari
- Analiza metodelor utilizate în implementare și dacă acestea sunt cele mai bune alternative în atingerea obiectivelor.

Monitorizare Impact -Care urmărește progresul realizat în atingerea indicatorilor de performanță și a impactului pe care planul/programul îl are asupra grupurilor țintă.

Presupune :

- Progresul spre atingerea obiectivelor care este măsurat continuu
- Modificarea de activități ca răspuns la schimbările condițiilor de implementare fără a afecta atingerea obiectivelor inițiale
- Poate identifica nevoia de a schimba unele obiective
- Poate identifica nevoia de continuare a unor cercetări
- Poate verifica anumite presupuneri-supoziții de implementare stabilite inițial.

Componentele esențiale ale unui sistem de monitorizare sunt :

- Selecția indicatorilor pentru fiecare plan/program

- Un mod de colectare a datelor în legătură cu indicatorii
- Analiza datelor
- Prezentarea informațiilor într-un format corespunzător
- Utilizarea informațiilor pentru îmbunătățirea activităților

Monitorizarea urmărește și înregistrează informațiile și asigură controlul de calitate

Astfel monitorizarea implementării PRAI/PLAI este un proces permanent dar frecvența de realizare a rapoartelor de monitorizare este stabilită a fi anual ținând cont de principalul scop al acestora respectiv furnizarea de feedback .

În realizarea raportului de monitorizare sunt implicați membrii desemnați din cadrul CR/CLDPS .

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

Conform raportului de monitorizare realizat de către experți din Consorțiul Regional al regiunii București - Ilfov, stadiul realizării Țintelor și măsurilor prin planul anterior se prezintă după cum urmează:

Obiectivul 1.1: Identificarea nevoilor de calificare

Progres bun se înregistrează pentru:

- realizarea bazelor de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative regionale și județene;
- actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene.

Obiectivul 1.2: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare:

La actualizarea PRAI au fost utilizate informațiile disponibile privind nevoile de calificare. PLAI se actualizează anual pe baza informațiilor din PRAI, cu particularitățile specifice județelor.

Toate unitățile ÎPT actualizează anual PAS

Realizarea de studii previzionale și anchete în întreprinderi nu a putut fi monitorizată datorită termenului de implementare care este conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 și este dependent de condiția menționată și anume ca CNDIPT să implementeze un proiect strategic cu finanțare prin POCU.

Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI și PAS anterior au înregistrat un progres întârziat.

Planurile de școlarizare au fost proiectate în concordanță parțială cu recomandările din PRAI și PLAI; deși se înregistrează o creștere a ponderii ÎPT în toate județele regiunii, nu a fost atinsă ponderea de 60% recomandată prin Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru realizare de studii previzionale și anchete în scopul identificării nevoilor de calificare
- analiză în vederea creșterii cifrei de școlarizare pentru IPT (la min. 60 % până în 2020) și intensificarea acțiunilor promovare a oportunităților de școlarizare prin IPT

Obiectivul 1.3: Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT nu a fost monitorizat datorită lipsei dovezilor suficiente în acest scop.

Pentru a putea fi derulate procedurile de acreditare în termenul stabilit este nevoie să fie îndeplinită condiția ca unitățile școlare IPT să își asume rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și să facă demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți.

Pentru a putea funcționa colaborarea cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și pentru alte programe de măsuri active de ocupare (în mod prioritar pentru tinerii care în 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii) este nevoie ca unitățile de învățământ să accepte colaborările pentru reconversia profesională a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare.

Termenul de implementare pentru asigurarea unei relații cu întreprinderile pentru formarea continuă a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale prin proiecte finanțate prin FSE este dependent de precondiția ca unitățile școlare IPT să acceseze fondurile europene.

Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale se poate realiza doar la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.) și dacă unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru a răspunde cererii.

Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție etc., se poate realiza în măsura în care există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare și cerere locală pentru realizarea microproducției de către unitățile școlare IPT și ca unitățile școlare IPT să dispună de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție.

Se recomandă :

- unitățile școlare IPT să își asume rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și să facă demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru îmbunătățirea colaborării dintre unitățile școlare IPT și AJOFM în sprijinul reconversiei profesionale a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru îmbunătățirea colaborării dintre unitățile școlare IPT și operatorii economici în sprijinul formării continue a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale.

Obiectivul 1.4: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adecvare a competențelor formate la nevoile pieței muncii

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT la învățământul seral pentru a oferi șanse de continuare a studiilor absolvenților care optează și pentru angajare.
- Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere
- Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate
- Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor(chestionare) și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu agenții economici
- Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT(Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018, la 6 și 12 luni de la absolvire).

Se recomandă:

- analiză în vederea aplicării unor chestionare operatorilor economici pentru identificarea nevoilor de calificare și de competențe pe termen scurt.
- utilizarea oportunităților de finanțare POCU în sprijinul realizării unui studiu de monitorizare a inserției la nivel regional și județean pentru absolvenții IPT , începând cu promoția 2018 la 6 și la 12 luni de la absolvire.

Obiectivul 2.1: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

S-a proiectat și implementat un calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere a elevilor clasei a VIII a privind oferta de formare la nivel județean/regional.

În promovarea ofertei ÎPT au fost implicați operatori economici parteneri ai unităților de învățământ profesional și tehnic.

Nu se înregistrează niciun progres în ceea ce privește încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier. Termenul de implementare depinde de existența resurselor financiare, umane și logistice necesare și ca MEN să își asumă deciziile în acest sens.

Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere nu a fost implementată la momentul monitorizării, implementarea fiind stabilită a demara în septembrie 2019.

Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor este dependentă de colaborare dintre CJRAE și ISJ și de asumarea acestui rol de către CJRAE

Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire nu a fost monitorizată, implementarea fiind stabilită a demara în ianuarie 2019.

Se recomandă :

- asumarea deciziei la nivelul MEN în ceea ce privește reducerea numărului de elevi/consilier
- colaborare între CJRAE din regiune și ISJ pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere și a unui sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor.
- implicare activă a partenerilor sociali (CLDPS, operatori economici, UAT) în orientarea și consilierea elevilor pentru acieră

Obiectivul 3.1: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT

Progres bun se înregistrează pentru realizării unei ierarhizări a unităților școlare IPT din regiune în funcție de prioritățile de dezvoltarea acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate. Ea servește UAT-urilor la depunerea cererilor de finanțare prin POR 2014-2020 pentru unități școlare IPT.

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- Elaborarea direcțiilor de restructurare a rețelei școlare la nivelul fiecărui județ în funcție de nevoile de calificare identificate și de particularitățile rețelei școlare
- Implementarea direcțiilor de acțiune pentru restructurarea rețelei școlare
- Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare.
- Dotarea cu echipamente a tuturor unităților școlare IPT.

Nu s-a înregistrat niciun progres în evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel național. Singurele unități de învățământ evaluate din acest punct de vedere sunt Școala Profesională Kronstadt Brașov și Școala Profesională Germană Alba Iulia din cadrul Colegiului Tehnic „Alexandru Domșa”, unități de învățământ care folosesc de mai mulți ani elemente de dual în organizarea și funcționarea învățământului profesional și unde operatorii economici au avut o implicare importantă.

Nu s-a realizat monitorizare pentru:

- Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional, termenul de implementare depinzând de perioada de lansare a proiectelor finanțate prin POR 2014-2020;
- Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritare pentru reabilitare în programe de reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR, implementarea începând cu 2018 și depinzând de perioada de lansare a proiectelor finanțate prin POR 2014-2020;
- Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT identificate ca necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional, implementarea începând cu 2018 și fiind dependentă de numărul de proiecte depuse de UAT-uri pentru unități școlare IPT prin POR 2014-2020.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 în sprijinul reabilitării unităților școlare IPT identificate cu prioritate la nivel regional;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorii până în 2020
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 și FEDR pentru dotări cu echipamente ale unităților școlare IPT identificate ca priorități la nivel regional

Obiectivul 4.1: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

În toate județele regiunii s-au organizat stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale.

Progres întârziat se înregistrează pentru :

- organizarea de stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional
- organizarea și derularea de stagii de formare pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din toate școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA).

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării de stagii de formare a membrilor echipelor de elaborare PAS și a membrilor CA, pentru actualizarea competențelor.

Obiectivul 4.2: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale resurselor umane din IPT

Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu înregistrează progres bun, deficitul și excedentul de cadre didactice fiind anticipate la orizontul anului 2020.

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității
- Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională
- Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din IPT (stagii de formare prin instituțiile acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.).
- Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți.

Au rămas nemonitorizate acțiuni vizând:

- Stagiile de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente (vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici). Nu există date centralizate la nivelul ISJ, în ceea ce privește stagiile de documentare a cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la operatorii economici parteneri în vederea adaptării conținuturilor și metodelor la cerințele acestora.

- Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE. La momentul monitorizării nu existau dovezi suficiente în acest scop.

- Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate, cu termen de implementare anul școlar 2018-2019;

- Organizarea de stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual are perioadă de implementare începând cu anul școlar 2017-2018.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării de stagiilor de formare ale cadrelor didactice din IPT, atât din punct de vedere metodic cât și al adaptării la tehnologiile actuale din companii.

Obiectivul 5.1: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de IPT

Pentru toate unitățile școlare IPT a fost revizuită componența Consiliilor de Administrație prin cooptarea unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii.

Pentru toți elevii sunt asigurate locuri de practică și condiții de pregătire în întreprinderi, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe elev.

Nu s-a putut monitoriza măsura în care au fost elaborate și implementate proiecte cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici, termenul de implementare fiind dependent de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul creșterii calității pregătirii practice a elevilor la operatorii economici.

Obiectivul 6.1: Facilitarea accesului la educație prin IPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

Se înregistrează un progres întârziat pentru:

- Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.);

- Adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.);

- Implementarea de programe de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare.

Nu se înregistrează niciun progres pentru :

- Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în fiecare școală din IPT

- Colaborarea cu autoritățile, instituții specializate și ONG pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.).

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării și derulării de programe de șansa a 2 a ofertante pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare;

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc în scopul reducerii abandonului școlar timpuriu.

.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
◆ Preocupare constantă pentru adaptarea ofertei de pregătire la nevoile pieței muncii; ◆ Relansarea învățământului profesional începând cu anul școlar 2012-2013 ◆ Introducerea învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018; ◆ Pondere peste media națională a IPT, în special a învățământului profesional; ◆ Comparativ cu media națională, rate de absolvire mai ridicate pentru învățământului profesional ◆ Rețea de unități de învățământ la nivel regional și județean capabilă să acopere nevoile de calificări ale pieței muncii într-o largă paletă de calificări profesionale ◆ Grad ridicat de acoperire cu profesori și maiștri instructori calificați; ◆ Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT (infrastructură și echipamente) în școlile cuprinse în diferite programe de investiții; ◆ Consolidarea structurilor consultative din ÎPT (CR și CLDPS) ; ◆ Implicarea CNDIPT în furnizarea către CR, CLDPS, școli a unor studii și analize privind evoluțiile și prognozele demografice, economice și de piața muncii necesare planificării strategice a ofertei IPT ◆ Creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale; ◆ Sistem educațional deschis cu mobilitate crescută pe orizontală și pe verticală; ◆ Introducerea creditelor transferabile și a portofoliului personal pentru formarea continuă; ◆ Creșterea numărului de parteneriate încheiate pentru practica elevilor;	◆ Atractivitate scăzută a IPT, în special a învățământului profesional ◆ Existența unor paralelisme nejustificate (calificări care se repetă în școli din zone teritorial apropiate); ◆ Rata netă de cuprindere în educație mai mică în Regiunea Centru decât la nivel național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului primar. ◆ Rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu (2016-2017) e sub media națională pe ansamblul regiunii Centru și în județele Covasna, Mureș și Sibiu ◆ Rata netă de cuprindere în învățământului secundar (2016-2017), în scădere și mai mică decât media națională pe ansamblul regiunii Centru și majoritatea județelor regiunii, cu excepția județelor Alba și Harghita; ◆ Gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru, sub media națională, pentru toate grupele de vârstă, cu excepția grupei de vârstă preșcolară (3-6 ani) și grupei 7-10 ani; ◆ Gradul de cuprindere în educație pentru grupa 15-18 ani, mai scăzut decât la nivel național în județele cu pondere mare a populației rurale (Mureș, Covasna) ◆ Rata mare a abandonului școlar, în special în învățământul profesional; ◆ Rată de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional este departe de ținta pentru 2020 la nivelul UE (10%) și ținta asumată de România de 11,3%. ◆ Implicare slabă a școlilor din ÎPT în formarea adulților; ◆ Implicare insuficientă a școlilor din ÎPT în programe de ”șansa a doua”; ◆ Lipsa unui sistem funcțional pentru monitorizarea inserției profesionale a absolvenților; ◆ Informare și consiliere deficitară a elevilor; ◆ Lipsa unui mecanism de monitorizare a calității formării profesionale la operatorii economici.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

◆ Oportunitățile de finanțare prin POCU pentru care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea mecanismelor de planificare strategică în ÎPT și creșterea gradului de corelare a ofertei cu piața muncii; ◆ Idem pentru monitorizarea inserției absolvenților ◆ Relansarea creșterii economice în ultimii ani; ◆ Ponderea semnificativă a serviciilor în economie; ◆ Profilul industrial a regiunii; diversitatea activităților industriale; ◆ Dinamica încurajatoare a investițiilor în economie în mod deosebit în industria prelucrătoare; ◆ Rata de ocupare în Regiunea Centru în 2006 este cu 3,3 puncte procentuale peste media națională și apropiată de ținta asumată pentru 2020 (70%).Există însă un decalaj este mai accentuat în cazul femeilor și mai ales în mediul rural. ◆ Rata de ocupare a populației tinere (15-25 ani) în creștere la nivel regional în 2015 față de anul anterior; se menține însă un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban. ◆ Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară	◆ Declin demografic accentuat pentru grupele tinere de vârstă (15-18 ani); ◆ Migrația externă; ◆ Disparități urban/rural în ceea ce privește accesul la educație de calitate, risc de excludere socială a categoriilor dezavantajate ◆ Rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural - fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură); ◆ Decalaj pe sexe și medii rezidențiale a ratelor de ocupare, mai reduse pentru femeile tinere și în mediul rural. ◆ Rata șomajului (BIM) în mediul rural, mai ridicată decât în urban (în 2015) ◆ Ponderea șomerilor tineri din totalul șomerilor (BIM) la nivelul regiunii, mai mare decât la nivel național; ◆ Disparități majore între rural și urban în structura ocupării pe medii rezidențiale: - doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban); - 27,3% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație, față de numai 7,3% în urban
---	--

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Scopul analizelor detaliate în prezentul document a fost desprinderea unor **concluzii și recomandări - sintetizate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză** - în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională și, în final, de a propune un plan de măsuri (structurate în cadrul priorităților, obiectivelor și țințelor din **cap.10**).

Motiv pentru care, prezentul capitol se rezumă la a sintetiza unele dintre implicațiile mai importante rezultate din analiză și de a introduce acțiunile detaliate în capitolul final.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă. Cel mai însemnat declin se proiectează pentru grupul țintă principal (15-18 ani) în care se încadrează elevii de liceu, respectiv învățământul profesional.

De aici, o primă concluzie de interes general pentru orice strategie în domeniul resurselor umane vizează **nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman**.

Pentru sistemul de educație și formare profesională, previziunile demografice corelate cu concluziile rezultate din analiza indicatorilor pentru educație și din analiza ofertei curente în raport cu tendințele pieței muncii și economiei regionale, conduc la nevoia de planificare a unor măsuri vizând: **ajustarea ofertei în raport cu nevoile de calificare pe termen lung, asigurarea accesului la educație și formare profesională (acces vs. calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor**.

De asemenea - pentru compensarea pierderilor de populație școlară și consolidarea poziției școlilor în cadrul comunității - se desprinde nevoia și oportunitatea unei strategii de **diversificare a grupurilor țintă și a ofertei de servicii**: implicarea activă pe piața formării adulților, servicii în folosul comunității, contracte cu întreprinderile și alte organizații pentru studii, cercetări și consultanță, etc.

În sprijinul adaptării permanente a ofertei la comanda socială, se recomandă **crearea și aplicarea sistematică a unor proceduri coerente de investigare a nevoilor de calificare la nivel regional și local, care să furnizeze informațiile necesare - credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile școlilor și beneficiarilor sistemului de educație și formare profesională**.

Este esențială coordonarea în acest scop între instituțiile Consorțiului regional, în vederea planificării și implementării unor proceduri adecvate pentru investigarea pieței muncii.

Corelarea bazelor de date din șomaj cu noile finalități (calificări/niveluri de calificare) obținute prin sistemul de educație și formare profesională și cu prevederile viitorului cadru național al calificărilor ar facilita schimbul de informații utile, de interes reciproc.

De asemenea se recomandă colaborarea între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională

Corelarea concluziilor desprinse din analizele detaliate în capitolele PRAI destinate pieței muncii și economiei regionale, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor **recomandări pentru viitoarele planuri de școlarizare din regiune**.

În acest scop, au fost utile unele repere oferite de informațiile statistice oficiale și rezultatele din studiile de piață a muncii, combinate cu informațiile parțiale obținute din diverse surse și, nu în ultimul rând, opiniile formulate cu diverse ocazii în întâlnirile

Consortiului Regional și ale Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social pentru Formarea Profesională.

Se recomandă stabilirea unor ținte, între niște limite minime și maxime, ca ponderi orientative pentru fiecare domeniu de pregătire - pentru *oferirea unor repere raționale pentru structura planurilor de școlarizare în viitor, dar care să permită adaptarea la specificul local al fiecărui județ, să încurajeze flexibilitatea și diversitatea ofertei, deschiderea spre evoluțiile viitoare și adaptarea la schimbare (inclusiv adaptările ulterioare ale nomenclatoarelor de pregătire).*

În sprijinul *raționalizării rețelei școlare și optimizării resurselor* se recomandă evaluarea poziției în viitor a fiecărei școli din rețeaua școlară actuală - prin aplicarea unui set de criterii și indicatori obiectivi cu referire la: evoluția demografică, condițiile de acces în zonă/zonelor apropiate, calitatea serviciilor, relevanța față de nevoile de calificare și opțiunile elevilor

Corelarea ofertei cu nevoile de calificare este abordată ca o primă prioritate în planul de măsuri. Obiectivele, țintele și măsurile asociate priorității 1 privesc *procedurile de investigare a nevoilor de calificare, ajustarea și optimizarea ofertei, creșterea nivelului de calificare, diversificarea serviciilor oferite de școlile din ÎPT și nu în ultimul rând asigurarea calității.*

Deosebit de importantă este **îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocupării unui loc de muncă** - vizată prin măsurile asociate priorității 2, urmărind *creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere.*

Măsurile specifice pentru **accesul la educație, creșterea gradului de cuprindere și reducerea abandonului școlar** sunt sintetizate la prioritatea 6 și au în vedere în primul rând:

- elevii din rural și zone mai izolate (cu accent *pe calitatea serviciilor, varietatea opțiunilor accesibile*)
- minorități etnice (*dreptul la diversitate specifică, depășirea barierele sociale, varietatea opțiunilor*)
- elevii cu nevoi speciale (*dificultățile specifice de acces și integrare*)

Condițiile de învățare. Constatările privind situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT - din perspectiva normelor obligatorii de siguranță, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev - conduc la necesitatea continuării *programelor de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică - v. măsurile asociate priorității 3.*

Resursele umane.

Schimbările din mediul economic impun un efort susținut de adaptare din partea profesorilor. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic, sintetizate în cadrul priorității 4 vizează atât *competențele metodice* (prin stagii de formare, activități metodice, scheme de mentorat, etc) cât și *actualizarea competențelor de specialitate* ale profesorilor din ÎPT, cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic (vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi/ întâlniri tematice cu agenții economici / participare la târguri și expoziții, etc.).

Indicatorul număr de elevi/profesori (norme didactice) presează în direcția măsurilor de concentrare a resurselor în școli viabile, iar finanțarea per elev invită școlile să colaboreze pentru o utilizare eficientă a resurselor umane.

Legătura sistematică și eficace a școlii cu diversitatea lumii economice și comunitatea locală este o condiție obligatorie pentru sistemul TVET. **Parteneriatul social** (prezență transversală, de altfel, în planul de măsuri), este abordat prin obiective dedicate și măsuri specifice la prioritatea 5 vizând în principal: creșterea reprezentativității partenerilor sociali în mecanismele decizionale; dezvoltarea, diversificarea și eficientizarea relațiilor de parteneriat în cadrul unor rețele funcționale de colaborare instituțională sistematică.

Dintre acțiunile cu impact strategic pentru progresul planului de măsuri se desprind cele care recomandă colaborarea între școli (asociind și rețele de parteneri sociali) care împreună să-și propună:

- investigarea nevoilor de calificare dintr-un sector de activitate sau arie teritorială de interes comun
- coordonare în rețea (sau chiar formarea de consorții de școli) pentru planificarea ofertei pe baza unei strategii comune pe termen lung (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate, acoperirea rațională a nevoilor de calificare, etc.)
- acțiuni comune de marketing și promovare agresivă pe piața serviciilor educaționale
- formarea adulților, contractarea unor servicii pentru întreprinderi (studii, cercetări, consultanță), etc.
- colaborare pentru calificările care presupun competențe combinate, ex.: tehnice și comerciale/economice, tehnice-artistice-IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
- promovarea colaborării interdisciplinare pentru promovarea inovării și formarea competențelor pentru noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare, antreprenariat, educația pentru mediu, etc.
- colaborare pentru asigurarea calității prin **benchmarking** (raportare la un set comun de indicatori de referință); schimb de bune practici în cadrul rețelei și cu școli din UE în special privind implementarea asigurării calității, învățarea centrată pe elev, elevii cu nevoi speciale, elaborarea de materiale de învățare, etc.
- utilizarea optimă (în comun) a unor resurse - materiale (pentru unele aplicații practice și de laborator) și umane (schimb de profesori / utilizarea unor profesori pentru a preda în mai multe școli), schimburi de elevi (pentru anumite teme/module)
- colaborare pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire
- colaborare în teritoriu pentru asistență specializată, consiliere și sprijin în favoarea familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.).

10. Planul de măsuri

PRIORITATEA 1: CORELAREA OFERTEI DIN REGIUNE CU NEVOILE DE CALIFICARE			
Indicatori de impact: - Până în 2025, rata șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani: maxim 12% la nivel regional (față de 28,4 % în 2015, conf. INS, datele din AIGO) - Până în 2025, ponderea șomerilor din grupa 15-24 ani în numărul total de șomeri înregistrați în evidențele AJOFM: max. 10% la nivel regional (față de 25,8% în 2015)			
Obiectivul 1.1.: Indicatori: Cererea pieței muncii pe sectoare economice și calificări relevante identificate		Precondiții și riscuri Piața muncii regională și județeană nu va suporta dezvoltări imprevizibile pe termen scurt	
Rezultate A 1. -- Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii la nivel regional și județean actualizate anual A 2. -- Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele formării profesionale inițiale la nivel regional și județean actualizate anual A3. -- Studii previzionale și anchete în întreprinderi		Precondiții și riscuri Instituțiile care dețin informațiile (INS, ANOFM, ISJ, AJOFM) pun la dispoziție datele necesare în timp util. Asumare de sarcini de către membrii CR.	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A1. Realizarea de baze de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative regionale și județene	Anual luna martie	ADR, INS, AJOFM, membrii CR, ISJ	Punerea la dispoziția membrilor CR în timp util, a datelor necesare de către instituțiile care le gestionează (INS) Asumare de sarcini de către membrii CR
A2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene	Anual: luna februarie	ISJ	Idem
A3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU

Obiectivul 1.2.: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare Indicatori: - Ponderea IPT în planurile de școlarizare este de minim 60% din totalul planului de școlarizare - În anul școlar 2019-2020 vor fi aliniate la țintele PRAI și PLAI cel puțin 10 domenii de formare profesională. Abaterile maxime la domeniile aliniate vor fi în anul școlar 2019 - 2020 echivalente cu ponderea unei clase. - Ponderile profilurilor la liceul tehnologic sunt aliniate la țintele PRAI și PLAI în anul școlar 2019-2020. - Distribuția pe calificări a planurilor de școlarizare respectă recomandările PRAI, PLAI și CR, CLDPS			Precondiții și riscuri Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și CR și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT
Rezultate A 1. - Raport anual de monitorizare a PLAI A 2. - Raport anual de monitorizare PAS A3. - PRAI actualizat anual A 4.- PLAI actualizat A 5- PAS actualizat A 6- Planurile de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI și PLAI, avizate de către CLDPS			Precondiții și riscuri Membrii CR și CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare, evaluare și actualizare. Instituțiile componente ale CR pun la dispoziția CR datele necesare monitorizării, evaluării și actualizării în timp util ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu recomandările PLAI
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1 Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI anterior	Anual luna februarie	- Instituția care asigură președinția CR - Echipele CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI	Asumare roluri de către membrii CR, în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare a PLAI

A.2 Monitorizarea și Evaluarea acțiunilor planificate în PAS anterior	Anual luna februarie	- ISJ - Echipele CR și CLDPS pentru monitorizarea și evaluare PAS	Asumare roluri de către membrii CLDPS în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare PAS
A.3. Actualizarea anuală a PRAI pe baza informațiilor privind nevoile de calificare	Anual luna martie	- ISJ - CNDIPT, grupuri de lucru ale CR	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CR
A.4. Actualizarea anuală a PLAI pe baza informațiilor din PRAI, cu particularizările specifice județului	Anual luna octombrie	- ISJ - Grup de lucru al CR pentru monitorizare și evaluare PLAI - Grup de lucru al CLDPS pentru actualizarea PLAI	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CLDPS
A.5. Actualizarea anuală a PAS de către toate unitățile ÎPT	Anual lunile noiembrie-decembrie	- Unități școlare ÎPT - IȘJ	Asumare sarcini unități de învățământ în vederea actualizării PAS Asumare sarcini IȘJ și CLDPS de sprijin unităților de învățământ în vederea actualizării PAS
A.6. Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI și PLAI	Anual luna decembrie	- ISJ - CR, CLDPS	Asumarea de decizii de către IȘJ și CLDPS privind adaptarea planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI, PLAI

Obiectivul 1.3.: Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT Indicatori: Toate unitățile școlare IPT au rol funcțional de centre pentru furnizarea de servicii de formare profesională pentru comunitățile locale	Precondiții și riscuri Concurența altor furnizori de formare profesională
Rezultate A 1. - Dublarea numărului de servicii de formare profesională acreditate A 2. - Dublarea numărului de programe de reconversie profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active în care sunt implicate școlile IPT până în 2025 A3. - Minimum 50% dintre unitățile școlare IPT din regiune sunt implicate în proiecte pentru formarea profesională a angajaților agenților economici până în 2025 A4 - Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere,	Precondiții și riscuri Unitățile școlare IPT își asumă rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și fac demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți

pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.) A.5. -Oferirea de programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație (ex. pentru mamele care participă la cursuri de formare continuă: îngrijirea copiilor în cadrul școlii pe parcursul orelor de curs A.6.- Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție etc.			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Derularea procedurilor de acreditare	anual	-Unități școlare ÎPT -ISJ -MEN	Asumare de sarcini de către unitățile de învățământ în vederea pregătirii documentației de acreditare Respectarea termenelor privind acțiunile necesare acreditării
A.2.Colaborare cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active de ocupare, în mod prioritar pentru tinerii care în 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii	permanent	ISJ Unitățile școlare IPT	Colaborare unități de învățământ - AJOFM în vederea reconversiei profesionale a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare
A.3. Relația cu întreprinderile pentru formarea continuă a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale - proiecte finanțate prin FSE			Unitățile școlare ÎPT dispun de resurse financiare în acest scop
A.4. Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.)	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii educaționale Unitățile școlare IPT dispun de resurselenecesare pentru a răspunde cererii.
A.5. Oferirea de programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație (ex. pentru mamele care participă la cursuri de formare	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de programe de sprijin pentru participarea la educație Unitățile școlare ÎPT dispun de resursele necesare

continuă: îngrijirea copiilor în cadrul școlii pe parcursul orelor de curs			pentru derularea programelor de sprijin
A.6. Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare. Există cerere locală pentru realizarea microproducției de către unitățile școlare IPT Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc.

Obiectivul 1.4.: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adaptare a competențelor formate la nevoile pieței muncii Indicatori: - Minim 50% dintre absolvenții IPT care nu continuă studiile se angajează în cel mult 6 luni de la absolvire, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2020-2021 - Cel puțin 70% dintre angajatorii chestionați se declară mulțumiți de competențele dobândite de absolvenți, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2019-2020			Precondiții și riscuri Absolvenții învățământului profesional și tehnic doresc să își continue studiile Oferta angajatorilor să fie atractivă pentru absolvenți
Rezultate A 1. - Planul de școlarizare pentru învățământul seral răspunde nevoilor de formare identificate A 2. - vezi prioritatea 4 A3. - vezi prioritatea 5 A4.-Toate unitățile școlare IPT realizează investigarea cerințelor specifice din partea angajatorilor privind competențele absolvenților începând cu anul școlar 2020-2021 - Toate unitățile școlare realizează CDL în parteneriat cu agenții economici A5.-Constituirea de rețele de școli pe domenii de formare profesională în care sunt cuprinse toate școlile IPT, începând cu anul școlar 2019-2020. T A6.-Toate rețelele de școli constituite pe domenii de formare profesională elaborează și aplică programe comune pentru utilizarea de către elevi a dotărilor de care dispun școlile A7.- vezi prioritatea 2 A8.- Studiu la nivel regional și județean pentru absolvenții ÎPT , începând cu promoția 2018 la 6 și la 12 luni de la absolvire			Precondiții și riscuri Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral Angajatorii sunt dispuși să colaboreze la completarea chestionarelor și elaborarea CDL. Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru	Precondiții și riscuri

		implementare	
A.1. Adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT la învățământul seral pentru a oferi șanse de continuare a studiilor absolvenților care optează și pentru angajare.	Anual, luna decembrie	ISJ	Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral
A.2. Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere (vezi acțiunile de la Prioritatea 4)			
A.3. Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate (vezi acțiunile de la Prioritatea 5)			
A.4. Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor(chestionare) și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu agenții economici	Anual, luna septembrie	ISJ Unitățile școlare IPT CR și CLDPS	Operatorii economici să colaboreze la elaborarea chestionarelor și a CDL Asumarea de către ISJ, CR, CLDPS de roluri de consultanță pentru unitățile școlare și operatorii economici Asumare rol de avizare a CDL de către ISJ, CR și CLDPS
A.5. Dezvoltarea rețelelor de școli pentru fiecare din domeniile de formare profesională prioritare la nivel județean	Anual, începând cu luna octombrie 2019	ISJ Unitățile școlare IPT	Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională
A.6.Dotarea cu echipamente de instruire conform standardelor de pregătire practică (vezi prioritatea 2)			
A.7. Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT: - Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018, la 6 și 12 luni de la absolvire	Anual, luna august	CNDIPT AJOFM ITM	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Asumare roluri CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM

PRIORITATEA 2: DEZVOLTAREA SERVICIILOR DE ORIENTARE SI CONSILIERE	
Indicatori de impact: Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere	
Obiectivul 2.1.: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă Indicatori: -Reducerea, până în 2025, la max. 200 a numărului de elevi arondați/consilier -Realizarea unui număr mediu de minim 2 ore de consiliere specializată / elev, anual începând cu 2019/2020 pentru elevii din clasele terminale (VIII, XI și, XII/XIII ciclul superior al liceului) - Sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere din regiune, adoptat și implementat la nivel regional până în 2020 -Sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor adoptat și implementat la nivel regional până în 2020 -- Calendar obligatoriu și unitar de activități de informare și consiliere a elevilor adoptat și implementat începând cu 2019 - Calendar activități de orientare și consiliere pentru carieră în parteneriat cu operatorii economici - Materiale de promovare a carierei, oferta și alternativele în cadrul sistemului de ÎPT, pe fiecare domeniu de pregătire, accesibile elevilor începând din 2019	Precondiții și riscuri Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare Legislația permite creșterea numărului de consilieri școlari
Rezultate: A1- Încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier A2- Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere A3- Idem pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor A4- Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere pentru: - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional - clasa a IX a pentru învățământul profesional și tehnic - clase terminale din IPT: alternative de angajare și/sau de continuare a studiilor A5.- Implicarea partenerilor sociali în acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră A6- Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe	Precondiții și riscuri Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare

fiecare domeniu de pregătire			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier	Septembrie 2024	IȘJ CJRAE	Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare Asumare decizii de către MEN
A.2. Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere	Începând cu luna septembrie 2020	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE
A.3. Idem pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor	Octombrie 2019	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE
A.4. Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere pentru: - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional - clasa a IX a pentru învățământul profesional și tehnic - clase terminale din IPT: alternative de angajare și/sau de continuare a studiilor	Anual, începând cu luna septembrie 2019	IȘJ CJRAE AJOFM	Colaborarea IȘJ, CJRAE și AJOFM din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ CJRAE și AJOFM
A.5. Implicarea partenerilor sociali în acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră	Anual	IȘJ CJRAE Unități școlare ÎPT Operatori economici	Asumare roluri de către IȘJ, CJRAE, operatorii economici și unități de învățământ în cadrul parteneriatului pentru orientarea și consilierea pentru carieră a elevilor
A.6. Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire	Anual, începând cu luna ianuarie 2019	ISJ, CJRAE Unitățile școlare IPT cuprinse în rețelele de școli pe	Existența resurselor financiare Asumarea rolurilor de către ISJ, CJRAE, Unitățile de învățământ, Agenții economici

		domenii Agenții economici parteneri	
--	--	---	--

PRIORITATEA 3: REABILITAREA SI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII SI DOTARII SCOLILOR DIN IPT

Indicatori de impact:

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului gimnazial în IPT

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului profesional

Obiectivul 3.1.: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în IPT

Indicatori:

Până în 2022, toate școlile IPT din regiune corespund normelor de siguranță și igienă

Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare și dotare 10-20% din unitățile școlare IPT începând cu 2018

Rezultate

A1. - Școlile TVET de la nivelul regiunii sunt ierarhizate funcție de relevanța lor în raport cu nevoile de formare profesională inițială

A2.- Unitățile școlare IPT necesar a fi reabilitate cu prioritate sunt identificate la nivel regional

A3.- Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare 10-20% din totalul unităților școlare ce necesită reabilitare

A4.- Liste de echipamente necesare școlilor IPT identificate ca prioritare pentru dezvoltare

A5.- Unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din fonduri bugetare, Europene sau alte fonduri atrase, până în 2018

A6.-Toate școlile IPT din regiune sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din surse bugetare și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorie până în 2020.

Anual sunt cuprinse în programe de dotare 10-20% din unitățile școlare IPT.

Precondiții și riscuri

Sunt disponibile resursele de finanțare din surse bugetare locale și naționale

Sunt disponibile surse de finanțare POR

Sunt disponibile surse de finanțare FEDR

Precondiții și riscuri

CR și CLDPS decid prin consens direcțiile de restructurare a rețelei școlare IPT, ierarhia și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional.

Consiliile locale și unitățile școlare IPT adoptă deciziile de reabilitare a infrastructurii școlilor
Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Ierarhizarea unităților școlare IPT în funcție de prioritățile de dezvoltarea acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate	Revizuire anuală începând cu 2018	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens ierarhia și prioritățile de reabilitare/dezvoltare/dotare a unităților școlare IPT la nivel regional

A.2. Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional	Anual începând cu 2018	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens recomandările pentru ISJ și autoritățile locale privind ierarhizarea și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional și fac
A.3. Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritate pentru reabilitare în programe de reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR	Anual începând cu 2019	ISJ, CJ, CL	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe.
A.4. Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT care necesită reabilitare în programe	Anual	CL, ISJ, Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe.
A.5. Evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate	Anual, luna septembrie	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	
A.6. Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT în programe de dotare	Anual	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe

PRIORITATEA 4: DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE DIN IPT

Indicatori de impact:

Creșterea capacității de management a unităților școlare

Creșterea competențelor metodice și de specialitate a tuturor cadrelor didactice de specialitate din unitățile școlare IPT

Obiectivul 4.1.: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

Indicatori:

Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au competențele necesare exercitării unui management eficient până în 2020.

Toate unitățile școlare IPT au echipe de cadre didactice și membrii ai CA cu competențe necesare pentru elaborarea PAS

Precondiții și riscuri

Există sursele financiare umane și logistice necesare

Rezultate A 1. -Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au parcurs cel puțin un stagiul de formare până în 2020. A 2. - Membrii echipelor de elaborare a PAS din toate unitățile școlare IPT au competențele necesare elaborării PAS. A3. - Echipa de cadre didactice din școlile IPT informate și formate pentru elaborarea de proiecte cu finanțare din fonduri structurale			Precondiții și riscuri CCD și ISJ își asumă rolurile de furnizori de formare Există resursele financiare umane și logistice necesare
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional	Anual	IȘJ, CCD	Asumare roluri de furnizori de formare de către IȘJ și CCD Există sursele financiare și umane necesare
A.2. Formări și schimburi de experiență pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA)	Anual, luna mai	ISJ Unitățile IPT	Asumare roluri de furnizori de formare în cadrul rețelelor de școli constituite Există resursele financiare și umane necesare
A.3. Stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale	Stagii anuale	CCD, IȘJ prin POCU	Asumare de roluri de furnizori de formare de către CCD și IȘJ

Obiectivul 4.2.: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale resurselor umane din IPT Indicatori: Toate cadrele didactice de specialitate din unitățile școlare IPT au dezvoltat competențele necesare desfășurării unei activități didactice de calitate începând cu anul școlar 2020-2021 Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2020 Toți consilierii școlari au dezvoltat competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor	Precondiții și riscuri Există resursele financiare umane și logistice necesare
Rezultate A 1. -Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea învățării centrate pe elev până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 - 20% din cadrele didactice din școlile IPT	Precondiții și riscuri Există resursele financiare necesare Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor

Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea sistemului de asigurare a calității până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 -20% din cadrele didactice din școlile IPT A 2. - Toate cadrele didactice de specialitate parcurg anual stagiul de documentare la agenții economici parteneri începând cu anul 2019-2020 Toate cadrele didactice de specialitate din școlile TVET integrează în procesul didactic cerințele angajatorilor și noutățile tehnologice identificate în colaborare cu agenților economici parteneri, începând cu 2020 A3. - Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor A4. -Toate cadrele didactice de specialitate sunt cuprinse anual în activitățile metodice organizate la nivelul școlii sau al rețelei școlare Cel puțin 20% dintre cadrele didactice de specialitate participă anual la stagii de formare organizate de instituții abilitate A5.- Scheme de mentorat realizate pentru toți profesorii debutanți în toate unitățile școlare IPT A6.- Cel puțin un schimb de experiență organizat anual în cadrul fiecărei rețele de școli pe domenii de formare profesională prioritare A7.- Deficitul și excedentul de cadre didactice de specialitate sunt anticipate la orizontul anului 2025 A8.- Setul de măsuri pentru asigurarea cu cadre didactice de specialitate la specializări cu deficit de cadre calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019. Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2019. Setul de măsuri pentru sprijinirea reconversiei profesionale a cadrelor didactice la specializări cu excedent de cadre didactice calificate este elaborat și aplicat începând cu 2019-2020 A9.- Toți tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual parcurg stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională			didactice Specialiști cu specializări necesare optează pentru cariera didactică
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității	Anual	ISJ, CCD Unitățile școlare ÎPT	Există resursele financiare necesare

A.2. Stagii de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente(vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici)	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT, Operatorii economici parteneri	Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice
A.3 Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare
A.4. Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din ÎPT (stagii de formare prin instituțiile acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.)	Anual	ISJ CCD, Universități	Există resursele financiare necesare
A.5.Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ acceptă implicarea în schemele de mentorat
A.6. Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE	Anual	ISJ, Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET, Unitățile școlare IPT	Resursele financiare necesare sunt disponibile la nivelul unităților școlare IPT
A.7. Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu	Anual, luna decembrie	ISJ	
A.8. Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate	Anual	ISJ, Universități	

A.9. Stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare
---	-------	------------	--------------------------------------

PRIORITATEA 5: DEZVOLTAREA SI DIVERSIFICAREA PARENTERIATULUI SOCIAL IN IPT

Indicatori de impact:

Structuri partenariale funcționale și eficiente

Obiectivul 5.1.: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT

Indicatori:

Rezultate

A 1. - Reprezentarea în Consiliul de administrație al unităților școlare a cel puțin câte 1 partener social începând cu 2018-2019

A 2. - Toți elevii din IPT beneficiază de locuri de practică și condiții de pregătire la operatorii economici parteneri începând cu 2018-2019

A3. - Implementarea de către unitățile de învățământ, în parteneriat cu agenții economici de proiecte prin POCU, pentru practica elevilor începând cu anul școlar 2018-2019

Preconții și riscuri

Instituțiile reprezentate CLDPS își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului ISJ, unitățile IPT și agenții economici își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului

Preconții și riscuri

Instituțiile reprezentate în CR și CLDPS își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU Existența resurselor financiare Agenții economici parteneri își asumă implicarea în CA Unitățile școlare își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU Lansarea apelurilor la propuneri de proiecte POCU

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
A.1.Revizuirea componenței Consiliilor de Administrație din sistemul de ÎPT prin cooptarea unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii	Anual, începând cu septembrie 2018	ISJ Unitățile școlare IPT	Agenții economici parteneri acceptă implicarea în CA
A.2. Asigurarea locurilor de practică și condițiilor de pregătire în întreprinderi pentru toți elevii, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe	Anual, începând cu septembrie 2018	ISJ, CR, CLDPS Unitățile școlare IPT Agenții economici	Agenții economici parteneri acceptă realizarea practicii elevilor în întreprinderi Asumare roluri de consultanță pentru unitățile școlare IPT și agenții economici parteneri de către:

elev		parteneri	ISJ, CR și CLDPS Asumare roluri de monitorizare a calității formării profesionale prin IPT de către ISJ, CR și CLDPS
A.3. Elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici	Funcție de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU	ISJ Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Asumare rol de aplicant pentru proiecte POCU de către unitățile școlare IPT

PRIORITATEA 6: ASIGURAREA ACCESULUI LA IPT SI CRESTEREA GRADULUI DE CUPRINDERE IN EDUCATIE

Indicatori de impact:

Abandon școlar la IPT, maxim 2 % până în 2020. Asigurarea ratelor de tranziție menționate la Prioritatea 1, obiectivul 4

Obiectivul 6.1.: Facilitarea accesului la educație prin IPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

Indicatori:

Abandon școlar în IPT, maxim 2 % până în 2020.

Precondiții și riscuri
Existența resurselor financiare

Rezultate

A 1. - Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul IPT
A 2. - Toate unitățile școlare au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe până în 2020
A 3. - Program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale adoptat și implementat începând cu anul școlar 2019-2020 în toate unitățile școlare IPT
A 4. - Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere
A 5. - Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nicio calificare

Precondiții și riscuri
Existența resurselor financiare
Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
-----------------------------	----------------	--	-------------------------------

A.1. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.)	Anual	ISJ, CJ, CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.2. Infrastructură adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Anual	ISJ, CJ, CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte pentru reabilitarea infrastructurii și dotarea școlilor.
A.3. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în fiecare școală din ÎPT	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.4. Colaborare cu autoritățile, instituții specializate și ONG pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.)	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.5. Programe de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

Context

Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020, potrivit căreia, pe termen mediu și lung, învățământul terțiar va constitui motorul creșterii economice, va contribui la creșterea productivității și va promova coeziunea socială, punând astfel fundamentele unei economii bazate pe cunoaștere. Sprijinirea dezvoltării învățământului terțiar reprezintă atât unul dintre obiectivele de bază ale Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020, cât și o condiționalitate ex-ante pentru a putea beneficia de fonduri structurale și de investiții europene în perioada de programare 2014-2020. Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020 vizează două grupuri țintă, anume, beneficiarii principali ai învățământului terțiar (studenți și elevi, inclusiv din grupuri dezavantajate sau subreprezentate, personalul din instituțiile de învățământ superior, participanții adulți în învățământul profesional și tehnic continuu), precum și organizațiile și furnizorii de educație. În ceea ce privește obiectivele Europa 2020, Strategia vizează creșterea numărului persoanelor cu vârstă cuprinsă între 30-34 de ani, absolvenți ale învățământului terțiar, de la 23,8% (în trim. III 2014) la 26,7% (în 2020), cu impact direct asupra ocupării și creării unei forțe de muncă înalt calificate, capabilă să contribuie la dezvoltarea economică a țării. Astfel, Strategia are în vedere trecerea treptată către o economie bazată mai mult pe cunoaștere precum și satisfacerea cererii crescute de locuri de muncă înalt calificate, pregătind specialiști care pot să dezvolte o societate competitivă într-o economie globală. Viziunea asupra dezvoltării învățământului terțiar din România 2015-2020 este elaborată ca o structură inter-relaționată de condiții de sprijin și piloni de acțiune, care va fi susținută prin mai multe măsuri și inițiative pe termen scurt, mediu și lung.

Atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 este condiționată de îmbunătățirea nivelurilor de educație și formare profesională, prin dezvoltarea învățământului terțiar în vederea reducerii șomajului, sărăciei și excluziunii sociale. Conform acestei strategii, România trebuie să sprijine eforturile de îmbunătățire a competențelor individuale, ceea ce conduce la creșterea ocupării forței de muncă și a productivității, incluzând o mărire a numărului de persoane, cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani, cu studii terțiare finalizate. Strategia Europa 2020 este pusă în aplicare și monitorizată în cadrul Semestrului European, ciclul anual de coordonare a politicilor bugetare și economice.

Viziunea asupra dezvoltării învățământului terțiar din România 2015-2020 este elaborată ca o structură inter-relaționată de condiții de sprijin și piloni de acțiune, care va fi susținută prin mai multe măsuri și inițiative pe termen scurt, mediu și lung. Pentru a face din această viziune o realitate, strategia se axează pe patru domenii principale de acțiune:

1. Consolidarea guvernantei, finanțării, monitorizării și evaluării învățământului terțiar („condițiile de sprijin”);
2. Încurajarea și susținerea unei participări mai largi în învățământul terțiar, în special pentru grupurile dezavantajate și sub-reprezentate;
3. Îmbunătățirea calității și relevanței învățământului terțiar;
4. Dezvoltarea angajamentelor față de economie, în special legătura cu piața muncii și inovarea/antreprenoriatul. Finanțarea necesară îndeplinirii măsurilor prevăzute în această strategie se realizează de către fiecare instituție/autoritate publică implicată, prin absorbția fondurilor europene nerambursabile și prin asigurarea resurselor financiare necesare pentru cofinanțarea acestora, precum și în limita fondurilor aprobate anual în bugetele instituțiilor publice implicate.

Profilul demografic al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Învățământul superior din regiunea Centru acordă o atenție deosebită și urmărește cu interes datele demografice publicate de INS, documentele programatice ale Regiunii Centru precum și anuarele statistice. Evoluția demografică a populației influențează direct cifrele de

scolarizare, respectiv planurile strategice și operaționale ale universităților și instituțiilor de învățământ superior din regiunea Centru. Având în vedere că bazinul de recrutare a studenților se limitează în mare parte la absolvenții de liceu din județele respectivelor universități, există posibilitatea previzionării cu o marjă satisfăcătoare a candidaților admiși în primul an de facultate. În toate județele din regiunea Centru există cel puțin o instituție de învățământ superior care atrage cu precădere absolvenții de liceu din respectivul județ. Datorită condițiilor economice dificile, majoritatea absolvenților de liceu aleg instituția de învățământ superior din imediata proximitate a domiciliului. Există și excepții, în cazul elevilor care aleg domenii de studiu precum medicina, studii militare, arta teatrală. Aceste domenii de studii există doar în Tg. Mureș, respectiv Sibiu și Brașov.

Pentru ÎS grupa de populație care prezintă interes în vederea realizării planurilor de școlarizare este populația adultă cuprinsă între 20-65 ani. La ultimul recensământ al populației (2011) populația adultă (20-64 ani) reprezenta 78,24 % din totalul populației regiunii Centru. În 2016 populația adultă (20-64 ani) reprezenta 64,2% din totalul populației regiunii.

Populația aparținând grupelor de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani înregistrează o reducere semnificativă de 19,8% respectiv 30,6% în 2016 față de anul 2008. Cea mai însemnată scădere se înregistrează în județul Brașov (cu aprox. 29% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și cu 41,5% pentru grupa de vârstă 20-24 ani).

În anul 2016 structura pe sexe, pentru grupa de vârstă 15-19 ani ponderea persoanelor de sex masculin la nivel regional (51,3%) o depășește pe cea la nivel național (50,3%). Județul Alba are valori peste media regională și națională a ponderii persoanelor masculine pentru grupele de vârstă analizate.

Conform datelor furnizate de INS - Statistica recensământului populației 2011 privind populația pe grupe de vârstă și etnie la nivel național, în cazul populației de etnie romă cea mai mare pondere se înregistrează pentru grupa de vârstă 0 - 4 ani iar cea mai mică pentru grupa de vârstă 15 -19 ani.

Ponderea românilor (14,8%) și germanilor (18,5%) care au absolvit învățământ superior este mai mare decât ponderea medie la nivel național (14,4%). La nivel regional ponderea cea mai ridicată a românilor (19,3%) care au absolvit învățământ superior o înregistrează județul Brașov, iar cele mai mici ponderi sunt înregistrate în județele Harghita și Covasna, cu populație majoritară de etnie maghiară.

Ponderea absolvenților de învățământ superior sunt mai mari în municipii și orașe și mai mici în comune decât ponderile medii la nivel național.

La nivel regional, grupa de vârstă 25-64 ani cuprinde cea mai mare parte a populației emigrate definitiv, 42,6 mii persoane, reprezentând 63,21% din totalul persoanelor emigrate la nivelul regiunii Centru în perioada 1992-2014.

Datele extrase din prognoza demografică realizată de Institutul Național de Statistică pentru perioada 2011-2060 indică o **reducere a populației României** până în 2060 cu 7,2 milioane persoane (în variante cu migrație externă) și cu 6,9 milioane persoane (în varianta fără migrație externă). Scăderea va fi moderată până în 2030 și ușor mai accentuată spre sfârșitul perioadei de proiectare.

Conform proiecțiilor demografice la orizontul anului 2060, structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului și ponderii tinerilor și al creșterii numărului și ponderii populației adulte și vârstnice, continuând procesul de îmbătrânire a populației.

Aceeași tendință este anticipată și pentru populația din grupa de vârstă 15-24 ani, care își pot continua studiile în învățământul liceal, profesional, postliceal și universitar. Numărul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani va fi de 2,2 milioane în 2030, în ambele variante (19,1% față de 2011) și 1,4 milioane persoane în 2060 (-49,4% față de 2011).

Ponderea tinerilor se va reduce de la 15,9% la 12%, ceea ce va duce la accentuarea gradului

de îmbătrânire demografică a populației României.

Implicațiile evoluțiilor demografice pentru învățământul superior

Declinul demografic general va continua, în mod accentuat pentru populația tânără. ÎS va trebui să adopte strategii de gestionare eficientă a ofertei educaționale precum și a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman, în vederea creșterii gradului de competitivitate și a ratei de succes a absolvenților.

Reducerea naturală prognozată a populației tinere va fi agravată de **migrația externă**. Apare pericolul unui deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină, etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală, etc.).

Se desprinde nevoia de:

- **Creștere a nivelului de calificare** și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională.
- **Racordare realistă la piața europeană a muncii** a activităților de informare, orientare și consiliere

Deși se prognozează o reducere numerică a populației adulte 15-64 ani, trebuie avute în vedere nevoile acestora de formare continuă.

- **Implicarea activă a ÎS ca furnizori de programe de formare pentru adulți**

Populația rurală. Structura pe grupe de vârstă indică **tendința tinerilor de a părăsi ruralul**. Față de aceste constatări, ÎS este chemat să contribuie prin măsuri specifice vizând:

- Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni
- Ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale
- Educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural.

Fenomenul de îmbătrânire demografică (creșterea populației în vârstă de peste 65 de ani față de 2011 cu 13,1 % până în 2020 și cu 6,5% până în 2060) conduce la:

- ▶ Nevoi sporite de personal calificat - asistență socială și medicală
- ▶ Nevoi educaționale specifice (educație non-formală)

Profilul economic al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Evoluția principalii indicatori care caracterizează economia regiunii sunt prezentați în Capitolul 4.

Cercetarea autohtonă joacă încă un rol redus în dezvoltarea economică, transferul rezultatelor și aplicarea lor în economie făcându-se încet și cu dificultate.

Restabilirea unei legături puternice între cercetare și economie și creșterea inovării reprezintă un mijloc ce asigură o dezvoltare durabilă a economiei Regiunii Centru, câteva inițiative recente arătând că, se dorește promovarea unui astfel de model de dezvoltare (Institutul de Cercetare Dezvoltare Inovare din cadrul Universității Transilvania din Brașov PRO-DD ș.a. Creșterea inteligentă cu accent deosebit pe educație și dezvoltarea și valorificarea domeniului cercetării - dezvoltării - inovării reprezintă un vector de convergență în creșterea competitivității și a calității vieții la nivelul regiunilor din Uniunea Europeană. În acest sens, cea mai mare contribuție o au resursele umane din acest domeniu, sprijinirea îmbunătățirii, diversificării și valorificării competențelor acestora fiind o prioritate la nivel european. Programul Uniunii Europene de finanțare a cercetării pentru următoarea perioadă de programare (2014-2020), pune accent pe transformarea rezultatelor cercetării (în special descoperirile științifice) în produse și servicii, una din prioritățile cheie ale programului fiind atingerea excelenței științifice. Astfel, la nivel european se va acorda o atenție deosebită stimulării persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) de a contribui la progresul științei și creșterii competitivității economice.

Va continua dezvoltarea și valorificarea expertizei și competențelor cercetătorilor în proiecte de cercetare care acoperă domenii de actualitate sau viitoare, principalele provocări fiind cele legate de: tehnologii viitoare și emergente, în special tehnologii industriale (biotehnologii, nanotehnologii, materiale avansate, TIC, etc.), medicină și sănătate, schimbări demografice, securitate alimentară, eficiență energetică, transport inteligent, verde și integrat, eficiență în gestionarea și valorificarea resurselor (în special cele regenerabile), securitate socială, inclusivă și inovatoare, etc.

Astfel, pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 se așteaptă formularea unor programe și proiecte care vizează regândirea practicii de specialitate din cadrul universităților

Necesitatea întăririi legăturii dintre mediul economic și cel de afaceri atrage în viitor dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, a clusterelor industriale și a celor bazate pe cercetare, accelerând procesul de transfer tehnologic. *Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare* (CDI) este unul dintre factorii care pot potența competitivitatea la nivelul Regiunii Centru. La nivel regional se simte necesitatea întăririi legăturii dintre mediul de cercetare și cel de afaceri în perspectiva dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

La nivelul regional și național este nevoie de sprijinirea și finanțarea educației persoanelor care activează în domeniul ÎS și al cercetării, aceasta fiind și un factor determinant în dezvoltarea inovativă a societății.

O prioritate o va constitui formarea forței de muncă de înaltă calificare pentru a înregistra progrese în domeniul cercetării și al dezvoltării, punându-se accent pe dezvoltarea competențelor și calificărilor necesare într-o economie bazată pe cunoaștere. Pentru perioada de programare 2014-2020, la nivelul Regiunii Centru este nevoie să se sprijine și încurajeze: crearea sau dezvoltarea de nuclee de competență științifică și/sau tehnologică de înalt nivel și la standarde europene; sprijinirea celor mai talentați și creativi cercetători (în special în rândul tinerilor); sprijinirea proiectelor de cercetare care deschide domenii noi și promițătoare de cercetare și inovare prin dezvoltarea tehnologiilor viitoare și emergente; mobilitatea teritorială a persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) prin asigurarea unui networking și acces pe scară largă la infrastructura de cercetare la nivelul Uniunii Europene în vederea transferului de cunoștințe.

În Regiunea Centru există 13 instituții de învățământ superior care însumează un număr de 78 facultăți și un personal didactic de 2699 de persoane.

Profilul de piața muncii al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Principalii indicatori care caracterizează specificul și evoluția pieții muncii la nivel regional sunt prezentați și analizați în capitolul 5.

Din structura populației ocupate pe nivelul de instruire universitar, sexe și medii de proveniență în perioada 2008 - 2015 se observă în structura ocupării o creștere a ponderii celor cu studii superioare. Ponderea în structura ocupării a celor cu studii superioare (13,9%) este apropiată de media națională (13,8%) - locul 2 pe țară, după București-Ilfov.

Conform datelor pentru 2015 (INS, Anuarul statistic 2016), **nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară**. La nivelul anului 2015, structura pe sexe a ocupării indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**. Femeile cu studii superioare sunt într-o evoluție crescândă din 2008 atingând cote aproape duble în 2015 (28,7%). Bărbații cu nivel de pregătire universitar reprezintă 20,2 % într-o evoluție mai puțin crescută față de 2007 (13,3 %). Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează aplicarea unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire universitară.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică disparități majore între rural și urban pentru populația ocupată cu studii superioare: doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban).

Structura pe grupe de vârstă a ocupării în 2015 indică la nivelul regiunii Centru, pentru grupele de vârstă 25-34 ani și 35-44 ani cele mai mari ponderi ale persoanelor ocupate cu studii superioare. Structura populației cu studii universitare la nivelul regiunii Centru a evoluat de la 147.000 persoane în 2008 la 214.000 persoane în 2015.

Pentru grupa de vârstă 15-64 ani, nu se înregistrează schimbări majore între 2007- 2015, media anuală fiind de 99.600 persoane. Pentru grupa de vârstă 15-24 ani se observă o scădere drastică în 2015 față de 2008 ,cu 1700 mii persoane ocupate având studii superioare.

În anul 2015 pentru grupa de vârstă 24-34 ani persoanele ocupate cu studii superioare sunt mai puține față de 2008 (35.400 persoane față de 41.200 persoane în 2008).

Pentru grupa de vârstă 35-44 de ani, persoanele ocupate cu studii superioare sunt în creștere față de 2008 (35.100 persoane față de 22.400 persoane în 2008).

Pentru grupa de vârstă 45-54 ani evoluția este constantă cu o medie de 17.000 de persoane. La categoria 55-64 ani se înregistrează regres față de 2008 (11.200 persoane față de 9.300 persoane în 2008).

Implicațiile evoluțiilor pieței muncii pentru învățământul superior

O problemă identificată și care rămâne de actualitate este lipsa unor evaluări de tip calitativ care să evidențieze relevanța competențelor dobândite ale studenților în raport cu cerințele reale pe piața muncii și cu exigențele dezvoltării durabile. În ultimii ani, extensia cantitativă, creșterea mare a numărului de studenți, a însemnat o descreștere a calității, atât datorită lipsei personalului didactic specializat, a infrastructurii adecvate, cât și datorită scăderii ștachetei de exigență. În momentul de față universitățile se concentrează pe programe de licență, masterat și doctorat și mai puțin pe oferte educaționale punctuale de perfecționare rapidă, potrivit nevoilor angajatorilor.

Se impune pentru perioada de programare 2014-2020, sprijinirea și dezvoltarea de proiecte și politici la nivel local și regional care ar putea contribui la o mai bună corelare a competențelor teoretice și practice ale absolvenților de învățământ superior cu cerințele pe piața muncii. Este necesară inițierea, sprijinirea, dezvoltarea și încurajarea de parteneriate dintre mediul academic și mediul de afaceri din două motive:

- cadrele didactice să poată adapta mai bine și mai util curriculum și programele educaționale pentru diverse domenii de studiu, având în vedere că anumite tehnologii, servicii și activități profesionale cunosc un accentuat și dinamic proces de schimbare și dezvoltare impus de adaptarea la cerințelor societății
- prin acces la o gamă diversificată de stagii de practică, studenții, masteranzii, doctoranzii sau postdoctoranzii ar avea posibilitatea unei mai bune și oportune valorificări a cunoștințele teoretice dobândite, precum și o formare și o dezvoltare a calității competențelor practice necesare în foarte multe calificări pentru care există o cerere la nivel regional.

Rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor și șomajul de lungă durată - obligă sistemul de IS la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii;
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a studenților;
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți;
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea universității.

Ocuparea pe niveluri de educație, sexe și medii rezidențiale la nivel regional Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară (conform datelor pentru 2015 Locul 2 pe țară (după București-Ilfov) privind ponderea persoanelor ocupate cu studii superioare)

Se constată o **tendință de creștere a ponderii în ocupare a populației cu studii superioare**

și a celor cu nivel de pregătire liceal și de scădere a ponderii cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial). Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la **asigurarea accesului la educație și măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către studenții din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social.**

În anul 2015, structura pe sexe a ocupării cu studii superioare indică un nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor. Șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică **disparități majore între rural și urban** atât pentru populația ocupată cu studii superioare cât și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație.

În 2015 la nivel regional doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban). Pentru învățământul superior, dintre grupele de ocupații cu număr semnificativ de locuri de muncă vacante la nivel regional, se desprind cu tendință de creștere a locurilor de muncă în paralel cu o evoluție în scădere sau fluctuantă a numărului de șomeri, dar cu balanță favorabilă locuri de muncă-șomeri: specialiști în informatică, ingineri constructori, specialiști în sistemul financiar, specialiști în administrația publică. La aceștia se adaugă inginerii mecanici cu tendință de creștere a locurilor de muncă (cel mai mare număr de locuri de muncă vacante la nivel regional) în paralel cu scăderea numărului de șomeri, dar cu balanță deficitară locuri de muncă-șomeri (cu tendință de ameliorare).

Concluzii din previziunile privind cererea de forță de muncă pe termen mediu (2013-2020):

Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă trebuie avute în vedere pentru:

- Elaborarea planurilor de școlarizare astfel încât să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în domeniul tehnic, specializările inteligente, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală;
- Ameliorarea scăderii ratei de ocupare, rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată: prin anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii;
- Acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a studenților (prin Centrele de Informare Consiliere și Orientare în Carieră- CICO);
- Abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți;
- Implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii;
- Parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socioprofesională a absolvenților - prioritate permanentă a managementului universitar;

Învățământul superior din regiunea Centru

Evoluția ofertei învățământului superior din regiune (distribuția pe universități, domenii de licență, mediul de rezidență al studenților, sexe)

Instituțiile de învățământ superior de stat civile

1. UNIVERSITATEA "1 DECEMBRIE 1918" DIN ALBA IULIA - www.uab.ro

2. UNIVERSITATEA "TRANSILVANIA" DIN BRAȘOV - www.unitbv.ro
3. UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU - www.ulbsibiu.ro
4. UNIVERSITATEA "PETRU MAIOR" DIN TÂRGU MUREȘ - www.upm.ro
5. UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE DIN TÂRGU MUREȘ - www.umftgm.ro
6. UNIVERSITATEA DE ARTE DIN TÂRGU MUREȘ - www.uat.ro
7. UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI DIN CLUJ-NAPOCA - extensii în 6 orașe (Tg. Secuiesc, Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Sf. Gheorghe, Sibiu, Tg. Mureș) - www.ubb.ro

Instituții de învățământ superior de stat militare

1. ACADEMIA FORTELOR AERIENE "HENRI COANDĂ" DIN BRAȘOV - www.afahc.ro
2. ACADEMIA FORTELOR TERESTRE "NICOLAE BĂLCESCU" DIN SIBIU - www.actrus.ro

Instituții de învățământ superior particulare acreditate

1. UNIVERSITATEA "GEORGE BARIȚIU" DIN BRAȘOV - www.universitateabaritiu.ro
2. UNIVERSITATEA "ROMÂNNO-GERMANĂ" DIN SIBIU - www.roger-univ.ro
3. UNIVERSITATEA "DIMITRIE CANTEMIR" DIN TÂRGU MUREȘ - www.cantemir.ro

Instituții de învățământ superior particulare autorizate să funcționeze provizoriu

1. FUNDAȚIA UNIVERSITARĂ "ALMA MATER" - UNIVERSITATEA "ALMA MATER" DIN SIBIU - www.uamsibiu.ro

În regiunea Centru funcționează în prezent 13 instituții de învățământ superior cu cel puțin câte una în fiecare județ al regiunii. Bazinul de recrutare se situează în general în arealul fiecărui județ.

În urma analizei parțiale asupra relațiilor existente între oferta educațională a universităților, situația demografică, situația economică și piața muncii, precum și cu învățământul profesional și tehnic în baza datelor disponibile la Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia (analize similare urmând a fi extinse și asupra altor universități în funcție de datele disponibile) au rezultat următoarele concluzii:

► În anul academic 2016-2017: au fost înmatriculați 4.288 de studenți, din care studenți provenind din mediul urban 3597 (83,89%) și 691 studenți din mediul rural (16,11%). 2.411 au fost femei (57,62%), iar 1817 au fost bărbați (42,38%). Numărul studenților maturi la nivel de licență a fost de 794 studenți (18,51%), la ciclul de master, 357 studenți (8,3%). Un număr de 1152 de studenți provin din medii dezavantajate la nivel de licență, iar un număr de 343 studenți la nivel de master. 34,86 % dintre studenți provin din medii dezavantajate.

Numărul total de locuri la nivel de licență, masterat și doctorat ocupate în anul universitar 2017/2018 a fost de 4482 (la 01 octombrie 2017), cu 194 mai multe decât în 2016/2017.

Indiferent de forma de învățământ, în anul universitar 2017/2018, se observă o tendință de creștere a numărului de studenți și masteranzi înmatriculați la toate programele de studii oferite de universitate.

Pentru anul universitar 2017/2018 se înregistrează o creștere importantă atât a numărului de studenți înmatriculați atât la forma de învățământ cu frecvență cât și la forma de învățământ la distanță, precum și a numărului de masteranzi. Astfel, 4482 studenți au fost înmatriculați la toate programele de studii universit

În anul universitar 2017-2018 a fost organizată admitere la:

- 22 de programe de licență în limba română - formă de învățământ cu frecvență - zi;
- 3 programe de licență în limba engleză - formă de învățământ cu frecvență - zi;
- 4 programe de licență în limba română - învățământ la distanță;
- 24 de programe de master;
- 4 domenii de studii de doctorat.

Cercetare-dezvoltare și inovație

Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare este unul dintre factorii care pot potența relansarea ÎPT a nivelul Regiunii Centru. Necesitatea întăririi legăturii dintre mediul economic și cel de afaceri atrage în viitor dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, a

clusterelor industriale și a celor bazate pe cercetare, accelerând procesul de transfer tehnologic. Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare (CDI) este unul dintre factorii care pot potența competitivitatea la nivelul Regiunii Centru. La nivel regional se simte necesitatea întăririi legăturii dintre mediul de cercetare și cel de afaceri în perspectiva dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

La nivel regional există un număr mare de centre și institute de cercetare care acoperă aproape toate domeniile de cercetare, principalele fiind: științe economice, inginerie și tehnologii avansate, energii regenerabile și biotehnologii, electrotehnică, mecanică, farmacie, medicină, dezvoltare teritorială, dezvoltare durabilă, topografie și geodezie, sociologie, științe exacte (matematică, fizică, chimie, etc.), tehnologia informației și comunicațiilor, ingineria mediului, etc. În tabelul de mai jos sunt enumerate toate domeniile de cercetare la nivel de universitate din Regiunea Centru:

Tab. Domeniile de cercetare în universitățile din Regiunea Centru

Universitatea Transilvania din Brașov	Energii regenerabile, produse high-tech pentru autovehicule, management durabil al resurselor forestiere și cinegetice, sisteme mecatronice avansate, tehnologii și sisteme avansate de fabricație, ecobiotehnologii și echipamente în agricultură și alimentație, sisteme electrice avansate, tehnologii și materiale avansate, tehnologii inovative și produse avansate în IL, modelare matematică și produse software, economie, management și marketing, medicină inovativă fundamentală și aplicativă, inovare culturală, comunicare și dezvoltare socială, calitatea vieții și performanța umană.
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu	Inginerie, economie, informatică, știința comunicării și tehnologiainformației, producție textilă, agricultură, industrie alimentară, protecția mediului, tehnologii neconvenționale și electrotehnologii, tehnologii integrate, ingineria materialelor, sănătate publică, medicină, microchirurgie, științe socio-umaniste, arhitecturi avansate de procesare a informației, drept public și privat, biotehnologii, ecologie, științe politice, litere, teologie, relații internaționale și studii europene.
Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș	Științe Morfologice (anatomie, embriologie, biochimie, medicină, legală, genetică radiologie și imagistică medicală, anatomie patologică, biologie celulară și moleculară, biofizică, biotehnică și fizică medicală, histologie), Științe Funcționale și Complementare (fiziologie, fiziopatologie, farmacologie, virusologie, epidemiologie și medicină preventivă, nutriție și medicina muncii, sănătate publică și managementul sanitar, informatică medicală și biostatistică, științele motricității), Medicină Internă, Medicină Clinică (reumatologie, medicină fizică și recuperare, neurologie, psihiatrie, boli infecțioase, dermatologie, pediatrie, endocrinologie, oncologie generală, medicina muncii, pneumologie, fiziologie), Chirurgie (chirurgie generală, chirurgie și ortopedie pediatrică, urologie, Anestezie Terapie Intensivă, ortopedie, obstetrică - ginecologie, oftalmologie, ORL)
Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia	Informatică, Electronică aplicată, Ingineria Mediului, Economie, Topografie și cadastru, Geologie, Istorie, Arheologie, Sociologie, Dezvoltare teritorială și urbană, Terapie Ocupațională, Educație Fizică, Matematică, Teologie ortodoxă, Filologie, Științe juridice, Politologie, Științele educației, Marketing, Finanțe, Contabilitate, Informatică de Gestiune, Turism.

Universitatea Petru Maior din Tg. Mureș	Tehnologii avansate de proiectare și fabricație asistată, managementul energiei, electrotehnologii, istorie, lingvistică aplicată și studii culturale, informatică, economie, optimizarea performanțelor organizațiilor, științe socio-umane, urbanism și politici publice, arta teatrală.
Universitatea de Arte din Tg. Mureș	Scenografie, arta actorului, coregrafie, teatrologie, teatru de animație, pedagogie muzicală, scriere dramatică, etc. Pe lângă aceste domenii de cercetare există în cadrul universității Centrul de Studii și Creații Teatrale, cercetările și activitățile științifice fiind orientate spre două direcții: creația artistică (interpretarea de roluri, regizarea unor spectacole, realizarea scenografiei, traducerea și adaptarea de texte pentru spectacole teatrale, etc.) și cercetarea fenomenului teatral prin studii de istoria, teoria, estetica și pedagogia teatrului
Universitatea "Sapientia" Extensia Universitară Miercurea Ciuc	Biochimie și biotehnologii, științe sociale aplicate, confluente interculturale.
Universitatea „Babeș-Bolyai” Extensia Universitară Sf.Gheorghe	Administrarea afacerilor, economie, comerț, turism și servicii, ingineria mediului, ingineria sistemelor biotehnice și ecologice, științe administrative, administrație publică

Sursa datelor: site-urile universităților din regiunea Centru

Principalele date statistice privind activitatea de cercetare-dezvoltare din regiunea Centru sunt prezentate detaliat în capitolul 4.3.1.

La nivelul Regiunii Centru, numărul total al salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare¹⁰⁶ a crescut pe ansamblul perioadei 2010-2015 mai accentuat decât la nivel național. Cu toate acestea, la nivelul anului 2015, regiunea Centru ocupa doar locul 4 din punct de vedere al numărului total de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (3728), după regiunile București Ilfov (21088), Nord-Est (4298) și Vest (4003). De asemenea, cu o pondere de 36,3% a salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare la 10 mii de persoane ocupate civile, Regiunea Centru se plasează sub cea la nivel național (52,1%), pe locul 4 după regiunile București Ilfov (165,4%), Vest (48%) și Nord-Est (37,4%).

În contrast cu creșterea numărului total de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare, în aceeași perioadă, numărul de cercetători din Regiunea Centru a scăzut semnificativ, dar a crescut numărul de tehnicieni și asimiliați și alte categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare.

Comparativ cu celelalte regiuni, în perioada 2010-2015, Regiunea Centru a înregistrat cea mai mare scădere a numărului de cercetători (-41,2%, față -11,2% la nivel național), dar cele mai mari creșteri în cazul tehnicienilor (+564,2%, față de +79,4% la nivelul țării) și al altor categorii de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare (+719,4%, față de +103,7% la nivel național).

În cadrul regiunii, la nivelul anului 2015, cei mai mulți salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare sunt concentrați în județele Brașov (1400) și Sibiu (1581) - care împreună totalizează cca. 80% din totalul la nivel regional - urmate la mare distanță de Mureș (393) și

¹⁰⁶ Conform definiției utilizate de INS, activitatea de cercetare-dezvoltare reprezintă "activitatea sistematică și creatoare inițiată pentru a spori volumul de cunoștințe, inclusiv cunoștințele despre om, cultură și utilizarea acestor cunoștințe pentru noi aplicații".

Alba (243). Aproape jumătate (48,8%) din numărul de cercetători din regiune sunt localizați în județul Brașov (816 persoane), urmat la mare distanță de județele Mureș (287) și Sibiu (286) și Alba (226). Județul Sibiu se remarcă prin cel mai mare număr de de tehnicieni și asimilați implicați în activitatea de cercetare-dezvoltare (117), urmat de județul Brașov (177).

Potrivit datelor statistice pentru anul 2015, din totalul cheltuielile din activitatea de cercetare-dezvoltare realizate la nivelul Regiunii Centru, 79% au fost realizate în județul Sibiu, urmat la mare distanță de județele Brașov (8,6%) și Mureș (7,7%), la polul opus fiind județele Covasna și Harghita (1,4% respectiv 1,3%). Cheltuielile din activitatea de cercetare-dezvoltare realizate în Regiunea Centru în anul 2015 au reprezentat o pondere de doar 7,4%, totalul la nivel național, pondere care plasează regiunea Centru pe antepenultimul loc la nivel național, înaintea regiunilor Sud-Vest Oltenia (3,1%) și Sud - Est (1,8%).

Una din prioritățile Uniunii Europene pentru următoarea perioadă de programare este creșterea competitivității economice prin susținerea sectorului cercetării - dezvoltării - inovării (CDI). Sistemul de CDI va reprezenta motorul dezvoltării societății cunoașterii la nivel național, fiind capabil să susțină performanța prin inovare în toate domeniile ce contribuie la asigurarea bunăstării cetățenilor și totodată să atingă excelența științifică recunoscută pe plan internațional. Prin Strategia Națională de Cercetare - Dezvoltare - Inovare se dorește construirea unei societăți bazate pe cunoaștere, focalizată pe rezolvarea problemelor ridicate de satisfacerea nevoii de inovare exprimată de economie și societate.

Pentru a răspunde acestei provocări, sistemul CDI va trebui să fie deschis către firmele românești, către mediul științific internațional, nevoile societății și sistemul educațional. Pentru perioada 2014-2020 Comisia Europeană va alocă prin programul ORIZONT 2020 un buget 80.000.000.000 euro

În prezent, în domeniul CDI România se confruntă cu o serie de probleme care au o influență negativă directă sau indirectă asupra resursei umane din domeniul cercetării. În primul rând, sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3-0,5% din PIB. În al doilea rând, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate transpuse în cercetare cu performanțe inegale, absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. În plus, acest sector este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare "exod de creiere" în rândul cercetătorilor calificați și cu expertiză. Într-o mare măsură, aceste probleme la nivel național se regăsesc și la nivelul Regiunii Centru.

Exemple de bună practică

Colaborarea cu învățământul profesional și tehnic

Departamentele pentru Pregătirea Personalului Didactic (DPPD) din cadrul universităților de stat din Regiunea Centru oferă cursuri de pregătire pentru acordarea examenului de definitivat, gradului didactic II, gradului didactic I. Acestea sunt programe acreditate de CNFP.

Conform Ordinului Ministrului Educației și Cercetării Nr. 46611/2005, pentru programele de formare continuă, Comisia Specializată de Acreditare (CSA) alocă credite profesionale transferabile, în funcție de categoria, tipul și durata acestora. Cadrele didactice din învățământul preuniversitar trebuie să acumuleze la intervale de 5 ani minimum 90 de credite transferabile. Acestea se obțin după cum urmează:

- 45 de credite profesionale transferabile din programe de perfecționare „o dată la 5 ani” și din programe datorate reformei conf. art. 33, alin.(1) și (2) din Legea nr. 128/1997 cu modificările și completările ulterioare;
- 45 de credite din celelalte categorii de programe de formare continuă prevăzute la art. 11, Anexa la O.M.Ed.C. nr. 4611/2005.

Scopul programelor este dezvoltarea la cadrele didactice din învățământul preuniversitar a unui set de competențe ce garantează eficiența profesională. Programele care vizează o pregătire coerentă și unitară a cadrelor didactice se înscriu, pe de o parte, în prelungirea formării inițiale și secondează, pe de altă parte, celelalte componente ale formării continue (gradele didactice - II, I și cel de excelență). Ele răspund nevoilor de formare continuă la nivel național și local și constituie o ofertă generoasă concretizată în serii complete de cursuri de perfecționare.

Obiectivele programelor de formare, ca traiectorii ale procesului de formare către finalitățile (competențele de format la cursanți) ce direcționează întreg programul de formare, urmează direcțiile acestor finalități și se detaliază pe aceeași structură.

Formatorii vor urmări dezvoltarea celor șase categorii de competențe, prin abordarea unor conținuturi diversificate, cu o metodologie de predare-învățare-evaluare specifică formării adulților:

- competențe metodologice (detaliat pe cunoștințe, capacități și abilități, trăsături de personalitate);
- competențe de comunicare și relaționare;
- competențe de evaluare a elevilor;
- competențe psiho - sociale;
- competențe tehnice și tehnologice;
- competențe de management al carierei.

Activitățile propuse cursanților urmăresc:

- să ofere informații noi și substanțiale din domeniul psihologiei, pedagogiei, didacticii și specialității, managementului educațional; PRAI al Regiunii de Dezvoltare Centru
- cadre metodologice coerente, bazate pe principiile învățării active și interactive;
- strategii, tehnici și instrumente operaționale de învățare și evaluare. Grup țintă:
- profesori din învățământul gimnazial și liceal
- personal de conducere, îndrumare și control.

Relația Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia cu unitățile de învățământ profesional și tehnic se înscrie în cadrul general al relațiilor universității cu unitățile de învățământ preuniversitar.

Domeniul principal al acestor relații îl constituie organizarea practicii pedagogice a studenților care se pregătesc pentru profesiunea didactică în specializările tehnice. Relațiile sunt reglementate printr-o convenție încheiată cu Inspectoratul Școlar al Județului Alba, care se reactualizează anual.

Cu privire la cursurile organizate de Universitate pentru pregătirea personalului didactic din învățământul profesional și tehnic, precizăm că UAB organizează programul de formare continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar cu titlul „EDUCAȚIE ȘI SCHIMBARE”. Programul cuprinde două module, fiecare cotate cu 30 de credite, respectiv: Modulul I - Proiectarea, organizarea și evaluarea activităților didactice și Modulul II - Management și comunicare. Programul este acreditat de Consiliul Național pentru Formarea Profesorilor din Învățământul Preuniversitar. De program beneficiază toate categoriile de profesori, inclusiv profesorii din unitățile de învățământ profesional și tehnic.

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu a încheiat parteneriate cu unități de învățământ profesional și tehnic după cum urmează:

- Parteneriat Realmeca (Franta)-Compa-ULBS Centrul de training in prelucrari CNC;
- Parteneriate cu licee;
- Contracte de parteneriat cu colegii, licee și grupuri școlare din învățământul preuniversitar (Colegiul Național „G. Lazăr” Sibiu, Colegiul Agricol „D. Barcianu” Sibiu, Colegiul Tehnic „Independența” Sibiu, Liceul Tehnologic „A. Iancu”, Colegiul Național

- „Mircea cel Bătrân“ Rm Vâlcea, Liceul Tehnologic Forestier - Curtea de Argeș etc;
- Întâlniri periodice cu reprezentanții instituțiilor de învățământ profesional și tehnic;
- Întâlniri periodice cu elevii instituțiilor de învățământ profesional și tehnic, prezentarea ofertei educaționale, organizarea zilei „Porților deschise”;
- Parteneriat cu Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum Sibiu
- Parteneriat cu Colegiul Agricol “Daniil Popovici Barcianul” Sibiu

În cadrul **Universității Transilvania din Brașov** o direcție de acțiune prioritară este facilitarea adaptărilor și schimbărilor din sistem prin măsuri de sprijin pentru atenuarea impactului restrângerilor de activitate asupra profesorilor din ÎPT.

Măsura propusă este legată de înființarea programelor de formare continuă pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale a profesorilor (în interiorul și în afara sistemului).

Ca obiectiv specific, Centrul de Formare Continua organizeaza programe postuniversitare de formare si dezvoltare profesionala continua rezultante ale ofertei Universitatii Transilvania din Brasov sau ca raspuns la cererea unor solicitanti. La programele postuniversitare de formare si dezvoltare profesionala continua pot participa absolvenții care au cel puțin studii universitare cu diplomă de licență sau echivalentă. Programele se finalizeaza cu un examen de certificare a competentelor profesionale asimilate de cursanti pe parcursul programului (Legea Nr. 1/2011, art. 173, alin. 3), iar absolventilor li se elibereaza certificat de atestare a competentelor profesionale specifice programului (Legea Nr. 1/2011, art. 173, alin. 6).

Parteneriate ale universităților cu mediul economic

Universitățile din Regiunea Centru au stabilit mai multe direcții de acțiune pentru o mai bună integrare în comunitate și pentru o mai bună utilizare a competențelor cadrelor didactice și a studenților în sfera socială, economică și culturală. Aceste direcții sunt prezentate în cadrul Planurilor Operaționale anuale și Planurilor Strategice de Dezvoltare. Iată câteva **direcții de acțiune**:

1. Promovarea de parteneriate cu autoritățile locale și regionale;
2. Realizarea / dezvoltarea unui cadru funcțional de transfer tehnologic universitate - mediu economic;
3. Dezvoltarea de centre de analiză, consultanță, evaluare și audit care să ofere servicii mediului economic și social la nivel regional și național;
4. Dezvoltarea de colaborări cu agenții și autoritățile locale și regionale (Agenția de Dezvoltare Regională Centru, Consiliul Județean, Consiliul Local, etc.), încheierea unor parteneriate și convenții de colaborare;
5. Atragerea comunității locale / regionale în manifestări de popularizare a activităților universității („ziua porților deschise”);
6. Popularizarea rezultatelor de excelență și a personalităților din universitate prin Mass - media și prin evenimente publice;
7. Intensificarea activității Departamentului de legătură cu mediul economic și socio - cultural, aflat sub coordonarea Senatului Universitar;
8. Atragerea companiilor și firmelor în dezvoltarea studiilor de masterat și formare continuă prin promovarea de activități comune (aplicații, practică, dezvoltare de laboratoare, teme de disertație etc.);
9. Promovarea proiectelor de cercetare-dezvoltare în colaborare cu companii și firme și implementarea rezultatelor în mediul economic
10. Adaptarea studiilor doctorale la teme concrete, contractate cu mediul economic și social;
11. Formarea și dezvoltarea Incubatoarelor tehnologice și de afaceri;
12. Lărgirea ofertei educaționale sub forma învățământului la distanță, prin studii de licență și masterat pentru grupuri largi de beneficiari, la nivel local, regional și național.

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia a încheiat parteneriate cu mediul economic (Bosch Rexroth Blaj, Siemens Sibiu, STC Cugir, Continental Sibiu, IPEC Alba Iulia) în vederea asigurării stagiilor de practică a studenților. Un număr important de studenți efectuează stagii de practică de specialitate în firme economice și comerciale, în bănci, în instituții și organisme ale administrației publice. Stagiile de practică se desfășoară pe bază de convenții de practică încheiate cu unitățile respective.

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu a organizat diferite stagii de pregătire practică a studenților după cum urmează:

1. Experimentarea sistemului de practică de un semestru la companii din zonă ;
2. Practică tehnologică de tip internship cu orar flexibil prin convenții bilaterale cu companiile; Stagiul de practică pentru realizarea proiectului de diploma (Dacia, Bilstein, Compa, Continental SA)
3. Practică în străinătate prin convenții cu companii din străinătate (Germania, Franța);
4. Stagii de pregătire la: Consiliul Județean, Primăria Sibiu, Prefectura Sibiu, Atlassib, Sobis Sibiu;
5. Practică pedagogică în școli;
6. Practică productivă (pe calculator) în firme și la Departamentul de Matematică;
7. Stagii de practică a studenților de la specializările Asistență Socială și Sociologie: Inspectoratul Județean de Poliție Sibiu, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, Direcția Generală de Asistență Socială Sibiu, Direcția de Muncă, Solidaritate și Protecție Socială Sibiu, Serviciul Public de Asistență Socială Sibiu, Fundația UCOS, Fundația ARAPAMESU, Fundația Sfântul Nicolae, Fundația de Ajutor Familial ProVita, Căminul - Spital Dr. Carl Wolf, Școala Specială de Surzi Sibiu, Spitalul de Psihiatrie prin Serviciul de Asistență Socială;
8. Fiecare program de studiu are prevăzut în planul de învățământ stagiul de practică: - încheierea de contracte / protocoale de practică cu instituții publice și entități economice din teritoriu, în funcție de domeniul de licență; - existența îndrumătorilor de practică: un cadru didactic și un reprezentant al angajatorului; - existența programei analitice pentru desfășurarea stagiului de practică, actualizată în funcție de cerințele academice și particularitățile mediului de afaceri; - coordonarea pentru desfășurarea în bune condiții a stagiului de practică; - evaluarea obiectivă a studenților la sfârșitul stagiului de practică, în baza unor criterii bine definite.
9. Practică tehnologică de specialitate prin convenții bilaterale cu unități economice (BOROMIR, EXTRASIB, PANALIM). Stagii de practică în vederea definitivării proiectelor de diplomă și dizertație (BOROMIR, URSUS, BERGENBEER, JIDVEI S.A, ESAROM, SCANDIA)
10. Practică tehnologică de specialitate prin convenții bilaterale cu ferme din județul Sibiu, cu Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiul Județean de Consultanță Agricolă, Agenția de Protecția Mediului.

În ceea ce privește formarea profesională a salariaților au fost desfășurate următoarele programe:

1. Pregătirea secretarelor pentru folosirea calculatorului în munca de birotică;
2. Training în folosirea calculatorului în managementul proiectelor;
3. Pregătirea profesională a salariaților se face în cadrul Departamentului de Matematică;
4. Oferta educațională a Facultății de Științe Economice cuprinde studii de masterat și studii doctorale, pe următoarele domenii: Domeniul Administrarea afacerilor: Administrarea afacerilor internaționale; Administrarea afacerilor în turism și servicii; Strategii și politici de management și marketing ale firmei; Comunicare în afaceri și relații publice ale firmei; Economia și gestiunea companiilor multinaționale; Strategii și politici economice europene; Integrarea internațională a turismului și serviciilor; Domeniul Finanțe: Finanțe, Bănci; Burse și asigurări. Strategii și politici financiar - bancare în UE, Managementul financiar al organizației; Studii doctorale, Domeniu Economic: Management, Finanțe.

În anul universitar 2015-2016 au fost încheiate numeroase **Convenții de Practică între**

Universitatea Transilvania din Braşov şi companii din mediul economic: SCHAEFFLER Romania SRL; Grupul de Firme Draxlmaier; Stabilus Romania; SC DAVICANI SRL Braşov; SC KLIMAVENT SRL; ROMRADIATOARE SA; ; ICCO INSTAL ROMÂNIA; SC Sorin Mihai SRL; SC RCS-RDS; SC GMG INSTAL SRL Braşov; SC LORANDRA SRL Braşov; SHORTCUT COMPUTER Braşov; SC DOMELIN SRL Braşov; SC CONDMAG SA, Braşov; SC COPYTECHSERV SRL, Bucureşti; SC ELMAS SRL, Braşov; SC INNOMARKETING SRL Braşov; SC 2 NET COMPUTER SRL, Braşov; CUADRIPOLE SA, Braşov; BENCHMARK ELECTRONICS, Braşov; SC SISTEM SRL, Braşov; SC IPPSOS INTERACTIVE SERVICES SRL, Braşov; Siemens Program and System Engineering SRL, Braşov; SC Filiala de Distribuţie a Energiei Electrice "Electrica Distribuţie Transilvania Sud" SA; CET Braşov; TLN -Computer, Braşov; SC AEROSTAR SA Bacău; SC BIROTIC SRL, Braşov; AIR WIZARD SRL, Bucureşti; SC ROZINI SRL, Braşov; SC INTA G SRL, Braşov; SC DAM ING SRL, Pătârlagele, Buzău; SC TAMIV SA Braşov; SC SINOPTIX SRL, BRASOV; TERMOCONFORT SRL, Braşov; SC CARPATCEMENT HOLDING - SUCURSALA FIENI; SC GELTOM SRL BUCOV, Prahova; SC SECRET SERVICES SRL, Focşani; SC MULTI-SOFT SRL, Bacău; SC TIAB SASUCURSALA Ploieşti ; SC METAN GRUP SRL, Braşov; SC FITCO SRL, Braşov; SC PLEIADA GRUP SRL, Braşov; SC GABUR MOB SRL, Piatra Neamţ.

În anul universitar 2015-2016 s-au încheiat 36 Acorduri de parteneriat între Universitatea Transilvania din Braşov şi companii din mediul economic: AUTOLIV România ; AUTOMOBILE DACIA Piteşti; CONTINENTAL Automotive Systems Sibiu; DRÄXLMAIER GROUP; S.C. ROLEM S.R.L.; INA SCHAEFFLER Braşov; Romania; ORACLE România; SIEMENS PSE Braşov; STABILUS România; VIESSMANN România S.A.; ELECTROPRECIZIA S.A.; Metrom S.A., Braşov; Roman S.A., Braşov; Regia Naţională a Pădurilor -ROMSILVA; Centrul de Tehnologii, Inventica si Business SA Brasov; CANAM STEEL ROMANIA S.A. Braşov; ELEAGNUS SRL Braşov; ICCO Braşov; Institutul de Autovehicule Rutiere; INTERCOMPUTER SRL Brasov; MAGIC ENGINEERING SRL, Braşov; NR TECH SRL, Braşov; PROCONSTRUCT S.R.L., Braşov; PRINFO. S.R.L., Braşov; RECON S.A, Braşov; TUNELE S.A, Braşov; VECTRA SERVICE, Braşov; FESTO SRL Bucureşti; Asociaţia Consult Şcolari Satu-Mare; Cambric Consulting SRL; PsiControl Mechatronics, Râşnov, Braşov; PENTALOG INET, Braşov; SC Carfil Industrial Parc SA, Brasov; SC AMC SRL, Haghigh, Covasna; SC Graells & Llonch Administrare Parc Industrial S.A.

Oferta IS din regiune pentru formarea adulţilor

Necesitatea formării continue a adulţilor este evidenţiată şi de statisticile UE care arată că în Europa un procent de 6% din populaţia activă este angrenată în procesul formării continue, comparativ cu România unde procentul este sub 2% (1,6%).

În intervalul de analiză 2015-2025 se observă o consolidare relativă a vârstei de mijloc (35-55 ani) active pe piaţa muncii ceea ce în mod logic conduce la o nevoie crescândă de formare continuă pentru adulţi. Universităţile din regiunea Centru şi-au adaptat strategia şi oferta educaţională în acest sens. Învăţământul pentru formare continuă este caracterizat prin programe de pregătire ale căror componente dominante sunt: obiective centrate pe completarea profilului de competenţe sau reconversie profesională, perioade compacte de instruire, utilizarea unor resurse specifice unui învăţământ informatizat, instruire combinată cu autoinstruire, grup ţintă dominant este cel al persoanelor adulte, angajate sau care caută un loc de muncă.

Exigenţele învăţământului românesc actual impun configurarea unui nou model al profesiei, formulat în termenii trecerii „de la meserie la profesie”. Pe acest model se bazează concepţia programelor pentru formarea continuă a adulţilor şi se regăseşte în nevoile grupului ţintă, persoane adulte cu studii superioare, şi anume: conturarea unor principii care să întemeieze schimbarea de mentalitate în privinţa nevoii de formare continuă, participare directă, constructivă la propria formare, corelarea noilor informaţii cu cele deja existente, structurarea strategiilor de formare în funcţie de psihopedagogia adulţilor, interesul pentru valorificarea, în procesul de învăţare, a oportunităţilor oferite de calculator, asimilarea unor modele de structurare a conţinuturilor, de dirijare a activităţilor şi de evaluare.

Exemple de programe de formare continuă pentru adulţi organizate de universităţile din

regiunea Centru:

- Programe postuniversitare de conversie profesională
- Studii postuniversitare de specializare
- Cursuri postuniversitare de perfecționare
- Școli de vară
- Programe acreditate de CNFP
- Programe acreditate de CNFPA
- Cursuri și testări în cadrul Academiei CISCO.

Oferta Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia pentru formarea adulților (alta decât cea cuprinsă în programele de licență, masterat și doctorat), concretizată prin programe și proiecte, cuprinde:

- programul de master în Management educațional;
- programul de master în Psihopedagogia educației timpurii și a școlarității mici;
- gradele didactice din învățământul preuniversitar;
- programele de formare continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar sau din învățământul superior.
- Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba engleză** Autorizație seria AB nr. 000783 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba engleză** Autorizație seria AB nr. 000782 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba germană** Autorizație seria AB nr. 000784 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba germană** Autorizație seria AB nr. 000785 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba franceză** Autorizație seria AB nr. 000786 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba franceză** Autorizație seria AB nr. 000787 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba
- **Curs specializare manager în activitatea de turism**
- **Curs de calificare agent de turism**

Oferta Universității „Lucian Blaga” din Sibiu pentru formarea adulților concretizată prin programe și proiecte enumerate în funcție de sursa de finanțare:

1. Cursuri CAD / CAM pentru ingineri disponibilizați (Prin fonduri de reconversie profesională) - Pro Engineer, Catia v5;
2. Formarea adulților prin cursuri de pregătire profesională organizate în parteneriat cu CCIA și Oficiul Județean de consultanță Agricolă.

Cursuri / activități realizate de universitate pentru pregătirea personalului didactic din ÎPT

1. Cursuri de Educație tehnologică pentru profesorii de gimnaziu;
2. Pregătirea și acordarea examenelor de grad și definitivat;
3. Cursuri în cadrul unui contract CNCIS pentru educația continuă (Utilizare PC);
4. Activități de perfecționare: definitivat, gradul II și gradul I în domeniul matematic.
5. Organizarea de concursuri interjudețene pentru elevi (Sibiu, Bistrița-Năsăud, Rm. Vâlcea etc.), organizarea de sesiuni de comunicări științifice și metodice, organizarea masteratului de Didactica matematicii sau Matematică didactică.

6. Pregătirea și acordarea examenelor de grad I și II și definitivat.
7. Cursuri postuniversitare pentru specialiști în domeniul agricol și alimentar.

Programe de studiu din oferta "Lucian Blaga" din Sibiu prin care se pregătesc specialiști în domeniul dezvoltării regionale, cu menționarea nivelului de educație

- Masterat în domeniul Managementului proiectelor europene;
- Psihosociologia și asistența socială a familiei
- Dezvoltare umană în societatea informatizată
- Analiză și diagnoză socială
- Diagnoză și intervenție organizațională
- Managementul ospitalității.
- Etno-identitate și turism ecologic.
- Societatea europeană postmodernă.
- Ingineria Produselor Alimentare
- Controlul și Expertiza Produselor Alimentare
- Biotehnologii pentru Industria Alimentară
- Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism
- Programe de master:
- Asigurarea Calității și Siguranța Alimentelor
- Managementul Procesării Moderne a Alimentelor
- Programe de studii doctorale pe domeniul: Inginerie Industrială Programe de licență în:
- Montanologie
- Inginerie și Protecția Mediului

Programe de masterat:

- Managementul Dezvoltării Rurale
- Managementul Protecției Mediului Agricol.

Universitatea Transilvania din Brașov a coordonat de-a lungul timpului numeroase proiecte de educație, ale căror rezultate au inclus și cursuri de formare profesională pentru adulți.

Colaborări ale universităților pentru sprijinirea dezvoltării regionale

Universitățile din regiunea Centru și-au exprimat în mod expres sprijinul în dezvoltarea regională, implicarea acestora fiind esențială cel puțin în următoarele două direcții de dezvoltare:

- activități de cercetare - dezvoltare - inovare: dezvoltarea de teme de licență, disertații de masterat, teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio-cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;
- activități de instruire în sistemele alternative de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă: cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio-cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio - cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.

Un exemplu în acest sens este semnarea Pactului Teritorial Centru de Ocupare și Incluziune Socială între 74 de instituții publice și private din Regiunea Centru printre care: Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș, Universitatea Română - Germană din Sibiu, Școala Română de Afaceri din Alba.

Contribuția Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia la dezvoltarea regională:

- Participarea în clustere

Contribuția ULBS la dezvoltarea regională

- Formarea de operatori și ingineri specialiști pe piața muncii;
- Organizarea de activități științifice metodice și culturale împreună. Perfecționarea cadrelor didactice. - Adaptarea ofertei educaționale la cerințele absolvenților din unitățile de învățământ profesional și tehnic;
- Orientarea în carieră pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional și tehnic;
- Formarea de operatori și ingineri specialiști pe piața muncii în domeniul procesării în agricultură, industrie alimentară, alimentației și agro-turismului.
- Îmbunătățirea predării disciplinelor tehnice ;
- Pregătirea profesorilor pentru utilizarea calculatorului în predare;
- Perfecționarea cadrelor didactice din ÎPT;
- Reconvertirea forței de muncă ;
- Îmbunătățirea pregătirii cadrelor didactice.
- Creșterea calității procesului instructiv - educativ în învățământ preuniversitar.
- Dezvoltarea aptitudinilor de lucru în echipe și acomodarea timpurie cu mediul industrial real;
- Transfer de cunoștințe: îmbunătățirea nivelului de cunoaștere în vederea elaborării unor instrumente de evaluare a factorilor de risc școlar și proiectarea unor metode de intervenție validate prin cercetare care să fie încorporate în politicile educaționale la nivel național;
- Pregătirea teoretică și pragmatică a salariaților din teritoriu, pentru domeniul economic, implicarea salariaților în proiecte și programe de cercetare, identificarea soluțiilor pentru perfecționarea și dezvoltarea regională.
- Formarea de cadre cu pregătire în domeniul agricol, agricol și zootehnic.
- Transfer de experiență în conceperea și implementarea de proiecte europene;
- Transfer de cunoștințe; proiecte de dezvoltare derulate în parteneriat;
- Transfer de experiență în conceperea și implementarea de proiecte europene;
- Relansarea activității de cercetare științifică în domeniul economic și integrare în comunitatea social - economică regională, națională și internațională.
- Programarea cercetării în cadrul național, european și global de referință, pentru participarea la programele de cercetare științifică naționale și internaționale.
- Stimularea potențialului și capacității colectivelor de cercetare prin racordarea acestora la programe prioritare de cercetare pe plan național și internațional.
- Realizarea cercetării din fonduri proprii, din granturi câștigate prin competiție națională și internațională și din alte surse de finanțare, urmându-se îndeplinirea unor standarde de calitate sau excelență în cercetarea științifică.

Contribuția Universității Transilvania Brașov la dezvoltarea regională

Programele acreditate de Centrul Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar (CNFP) au dezvoltat la cele peste 700 de cadre didactice din învățământul preuniversitar profesional și tehnic un set de competențe ce garantează eficiența profesională.

Programele, structurate modular (MI - Proiectarea, organizarea și evaluarea activităților didactice; MII - Management și comunicare; MIII - Tehnici informaționale computerizate) vizează o pregătire coerentă și unitară a cadrelor didactice și se înscriu, pe de o parte, în prelungirea formării inițiale și secondează, pe de altă parte, celelalte componente ale formării continue (gradele didactice - II, I și cel de excelență).

Ele răspund nevoilor de formare continuă constante la nivel național și local și constituie o ofertă generoasă concretizată în serii complete de cursuri de perfecționare.

- Training;

- Activități de cercetare, dezvoltare, inovare
- Amenajare și dotare laboratoare
- Cursuri masterale
- Stagii de practică pentru studenți
- Burse proiecte de diplomă
- Activități de formare continuă
- Organizare concursuri pentru studenți
- Sponsorizare evenimente științifice
- Organizare de conferințe pe teme de interes pentru studenți

Universitatea Transilvania din Brașov este un actor activ în dezvoltarea Regiunii Centru. Pe lângă o bună colaborare cu autoritățile locale, alături de care, se întocmesc planurile de dezvoltare locală, universitatea are strânse legături și cu Agenția de Dezvoltare Regională Centru.

Programele de studiu au urmărit dezvoltarea unui set de competențe ce garantează eficiența profesională la specialiștii și persoanele cu funcții de conducere, de îndrumare și control din domeniul securității și sănătății în muncă și respectiv, protecția și poluarea mediului înconjurător.

Studiile postuniversitare de specializare în “Logistică industrială” au vizat formarea de specialiști cu înaltă calificare, capabili să îndeplinească sarcini legate de gestiunea fluxurilor, cu viziune globală asupra întregului lanț logistic caracteristic unei întreprinderi industriale.

În vederea unei cât mai bune colaborări cu mediul economic a fost înființat Departamentul de Legătură cu Mediul Economic și Socio - Cultural (DESC) care asigură interfața dintre Universitatea Transilvania din Brașov și mediul extra - academic, prin crearea unui cadru corespunzător dezvoltării colaborării dintre cele două componente, cu precădere pe trei direcții:

- activități didactice și de formare profesională a studenților: practică, proiecte de diplomă/disertație cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural;
- activități de cercetare - dezvoltare - inovare: dezvoltarea de teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;
- activități de instruire în sistemele alternative de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă: cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio - cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio - cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.

În Universitatea Transilvania din Brașov prin Centrul pentru Formare Continuă se derulează programe de studiu (studii postuniversitare de specializare și cursuri postuniversitare de perfecționare) cu următoarele specializări:

1. Auditul și evaluarea nivelului de securitate / Risc al sistemelor de muncă;
2. Auditul în securitatea muncii;
3. Evaluare nivel risc;
4. Poluarea, protecția și managementul mediului;
5. Logistică industrială;
6. Proiectarea 2D/3D utilizând AutoCAD;
7. Proiectarea 3D utilizând SolidWorks.

Programele de studiu au urmărit dezvoltarea unui set de competențe ce garantează eficiența profesională la specialiștii și persoanele cu funcții de conducere, de îndrumare și control din domeniul securității și sănătății în muncă și respectiv, protecția și poluarea mediului înconjurător.

Studiile postuniversitare de specializare în “Logistică industrială” au vizat formarea de specialiști cu înaltă calificare, capabili să îndeplinească sarcini legate de gestiunea fluxurilor,

cu viziune globală asupra întregului lanț logistic caracteristic unei întreprinderi industriale.

Cursurile postuniversitare de perfecționare de proiectare 2D și 3D în AutoCAD și SolidWorks au creat cursanților abilitățile necesare în proiectarea cu ajutorul calculatorului utilizând programele de proiectare mai sus menționate.

La finalizarea perioadei de pregătire, cursanții sunt capabili să traseze fără ajutor desene de complexitate medie, respectiv avansată.

Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică

Există o necesitate crescândă de colaborare între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru proiectarea și aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională. O problemă care trebuie să fie soluționată cu prioritate este posibilitatea obținerii de informații credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile privind nevoile de calificare. Pentru rezolvarea acestei probleme s-a propus următoarea direcție de acțiune:

Sondaje periodice în rândul absolvenților și angajatorilor prin:

- *proiectarea de instrumente și metode de investigare adecvate, în sprijinul unei proceduri unitare de monitorizare*
- *sondaje reprezentative la nivel local / regional prin intermediul unor organizații / instituții specializate .*

Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia cu nevoile de dezvoltare socio - economică cu menționarea metodologiei

Parteneriatul Universității cu mediul economic și social este coordonat și monitorizat prin Senatul Mare al Universității. Acesta cuprinde personalități prestigioase ale vieții economice și sociale la nivel local, zonal și regional, manageri de firme, bănci și instituții publice sau private, conducători din sfera administrației publice. Senatul Mare se întrunește de două ori pe an. Între întruniri, activitatea este condusă de Consiliul Senatului Mare. Misiunea principală a acestor foruri constă în elaborarea și punerea în practică a strategiei de integrare activă a Universității în comunitatea locală, zonală și regională, precum și a strategiei de universitate antreprenorială.

Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității "Lucian Blaga" din Sibiu cu nevoile de dezvoltare socio - economică, cu menționarea metodologiei

1. Crearea unui Consiliu Consultativ din reprezentanți ai companiilor, învățământului preuniversitar și ai Administrației locale;
2. Colaborări și parteneriate cu firme din Sibiu (SC Continental, SC Siemens, Compa IT etc.);
3. Pe linia învățământului preuniversitar prin colaborarea cu inspectoratele școlare din județul Sibiu și județele limitrofe;
4. Analiza cererii de experți;
5. Comisie de Calitate a procesului de învățământ în activitate.

Direcții de acțiune:

- Crearea unei Comisii Consultative la nivelul facultății formată din reprezentanți ai companiilor industriale de profil, învățământ preuniversitar și administrație locală;
- Îmbunătățirea curriculei, planificarea pe termen mediu și lung a învățământului în conformitate cu cererile pieței;
- Sondaje și focus grupuri locale și regionale;

- Cererile de specialiști din domeniul matematică - informatică de către firme este mai mare decât numărul de absolvenți anual;
- Absolvenții care optează pentru o carieră didactică este mic deoarece salarizarea este insuficientă la debutanți. Totuși absolvenții de Matematică - Informatică se găsesc în multe din școlile județului Sibiu, județele limitrofe și chiar din țară;
- Îmbunătățirea planurilor de învățământ pentru a veni în întâmpinarea nevoilor concrete de pe piața muncii.

Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității Transilvania din Brașov cu nevoile de dezvoltare socio - economică, cu menționarea metodologiei

Universitatea Transilvania din Brașov acordă o importanță deosebită parteneriatului cu mediul economic și cerințelor reprezentanților acestora în ceea ce privește nevoile de absolvenți pregătiți într-un anumit domeniu și cele de educație pentru formarea continuă a angajaților proprii.

În vederea unei cât mai bune colaborări cu mediul economic a fost înființat Departamentul de Legătură cu Mediul Economic și Socio - Cultural (DESC) care asigură interfața dintre Universitatea Transilvania din Brașov și mediul extra - academic, prin crearea unui cadru corespunzător dezvoltării colaborării dintre cele două componente cu precădere pe trei direcții:

- activități didactice și de formare profesională a studenților: practică, proiecte de diplomă / disertație cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural;
- activități de cercetare - dezvoltare - inovare: dezvoltarea de teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;
- activități de instruire în sistemele alternative de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio - cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio-cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.

Centrul Național de Dezvoltare a
Învățământului Profesional și Tehnic

Strada Spiru Haret nr. 10-12, Sector 1
010176, București, ROMÂNIA
Tel: +4021.311.11.62
Fax: +4021.312.54.98
E-mail: vet@tvet.ro

www.tvet.ro

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă
cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European.

Titlul proiectului: Cadrul strategic pentru infrastructura educațională și sprijin în planificarea
strategică a educației și formării profesionale - INFRAED

Editorul materialului: Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
Data publicării: septembrie 2018

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material gratuit